VANDAAG

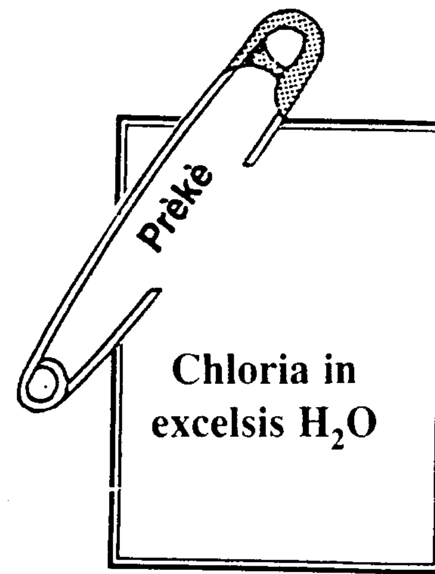
* Studiefinanciering Nederland goedkoper p.2
* KAE dechloreert maandag water p.3
* Grotere studeerkloof met Nederland p.5
* Krajicek verslaat Larsson p.7
* VS en Canada: luchtvaartakkoord p.17

JORIS VOORHOEVE
...niet heronderhandelen...

112E JAARGANG — NO.: 48 ZATERDAG 25 FEBRUARI 1995

AMIGOE

Chloria in excelsis H_2O

Om de spanning in de regio niet op te voeren

Zuid-Korea zegt militaire oefeningen met de VS af

SEOUL — Zuid-Korea heeft vandaag aangekondigd af te zien van de jaarlijkse gezamenlijke oefeningen met de Verenigde Staten als een gebaar van verzoening aan Noord-Korea.

De Zuidkoreaanse minister van Defensie zei dat beide partijen zijn overeengekomen de jaarlijkse grootscheepse oefeningen onder de codenaam *Team Spirit*, die voor maart 1995 op het programma stonden, te annuleren.

Dit om de spanning in de regio niet op te voeren en de uiterst moeizaam verlopende onderhandelingen met Noord-Korea over zijn kerninstallaties een kans van slagen te geven. De onderhandelingen in Genève over de levering van kernreactoren aan Noord-Korea zijn in een beslissende fase beland. Zowel Washington als Seoul verwacht dat Pyongyang de overeenkomst zal naleven, aldus het ministerie van Defensie.

Aan de oefeningen van Team Spirit, die sinds 1976 jaarlijks plaatsvinden, doen doorgaans tienduizenden Amerikaanse en Zuidkoreaanse troepen mee. Sinds de Koreaanse oorlog (1950-1953) zijn Amerikaanse troepen in Zuid-Korea gestationeerd.

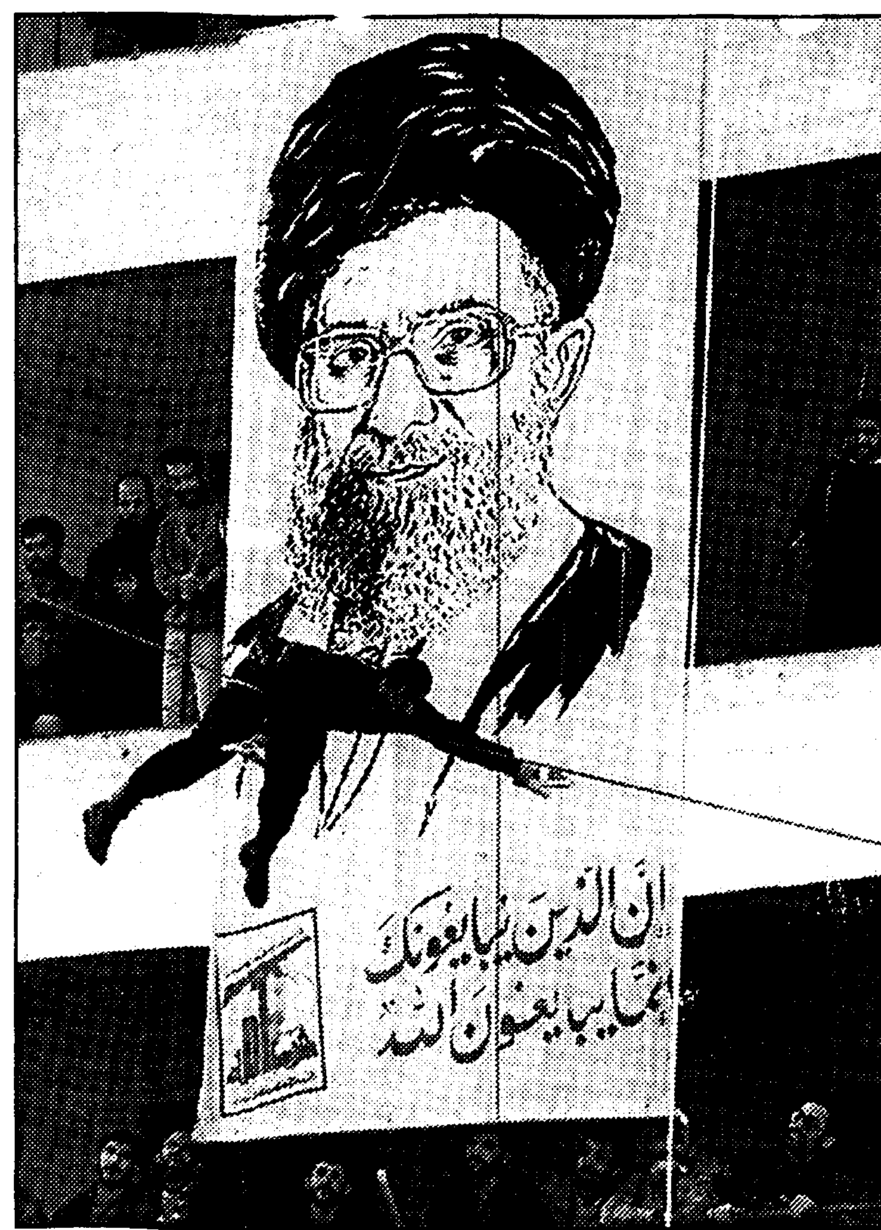
Het opschorten van de militaire manoeuvres komt op het moment dat de spanningen tussen de beide Koreaanse landen weer enigszins toenemen. Seoul waarschuwde Noord-Korea gisteren dat zijn voornemen een Pools contingent te verwijderen uit de groep multinationale waarnemers aan de grens ernstige diplomatieke gevolgen kan hebben. De Zuidkoreaanse regering zei dat het dreigement van Pyongyang de Polen te verwijderen het communistische land verder in een isolement brengt. "Op een moment dat er geen nieuw vredesverdrag ligt, denken de Verenigde Staten erover krachtige maatregelen te treffen tegen Noord-Korea. Wij zullen ook maatregelen nemen, na overleg met andere landen van de toezichthoudende commissie."

De Polen verblijven aan de demarcatielijn die het noordelijk en het zuidelijk deel van het schiereiland sinds de Koreaanse oorlog van elkaar scheidt.

Het VN-commando, dat onder Amerikaanse leiding staat, protesteerde woensdag tegen pogingen de Polen te weren uit de Commissie van Toezicht. Volgens een Amerikaanse woordvoerder is dat een ernstige schending van de bestandsafspraken.

Na de Koreaanse oorlog werden er internationale waarnemers aan weerszijden van de demarcatielijn gestationeerd: Polen en Tsjechoslowaken in het noorden, Zweden en Zwitsers in het zuiden. De Tsjechische delegatie verliet Noord-Korea in 1993. Pyongyang heeft haar tot nu toe niet vervangen.

In 1994 beperkte Noord-Korea de bewegingsvrijheid van de Polen. Die mochten niet meer buiten hun kamp komen, dat op een kilometer van de demarcatielijn ligt. Twee weken geleden kregen de Polen te horen dat water, elektriciteit en voedsel eind februari worden afgesloten.

■*BEIRUT — Een Hezbolllah-commando geeft een demonstratie in het centrum van Beiroet. Op de achtergrond een schilderij van de voormalige Iraanse geestelijke leider Ayatollah Khomeini.*

Washington en Parijs beschuldigen elkaar over en weer

Spionage-affaire VS-Frankrijk vertroebelt de betrekkingen

PARIJS — Ondanks verklaringen van Franse en Amerikaanse zijde dat de spionage-affaire, die de wederzijdse betrekkingen vertroebelt, snel achter de rug kan zijn, rakelen de hoofdrolspelers de affaire bij elke gelegenheid op. De sfeer tussen Parijs en Washington, zowel als die in Franse regeringskringen wordt almaar slechter.

De affaire was in der minne geschikt geweest als het dagblad Le Monde woensdag niet uitgebreid over de kwestie had gepubliceerd. De Franse geheime dienst zou zeker drie concrete gevallen van technologische, economische en 'ontoelaatbare' politieke spionage hebben geconstateerd en om het discreet vertrek van vier diplomaten en een andere Amerikaan hebben gevraagd.

De Amerikaanse ambassade in Parijs ontkende gisteren dat de openbaarmaking van spionage-activiteiten van de vijf Amerikanen in Frankrijk van Amerikaanse zijde is uitgegaan.

De ambassade noemde de Franse minister van Binnenlandse Zaken Charles Pasqua in nette termen een onbetrouwbare leugenaar. Pasqua had namelijk in Le Monde uitgepakt over de Amerikaanse onwil het lek op te sporen waardoor de nare affaire in de openbaarheid kwam. Volgens Pasqua wemelt het van de lekken aan Amerikaanse zijde.

De beweringen van de Franse minister van Binnenlandse Zaken noemde de VS-ambassade verontwaardigd 'noch waar noch geloofwaardig'. De ambassade toonde zich verbolgen over Pasqua's 'onjuiste en onvolledige' verklaringen in het interview en noemde die een schending van de diplomatieke vertrouwelijkheid. De Franse minister geeft volgens de Amerikaanse ambassade een vertrouwelijk gesprek met ambassadrice Pamele Harriman verkeerd weer in Le Monde.

Pasqua zei daarop tijdens een officieel bezoek aan Ivoorkust dat 'het abnormaal is dat een bevriende macht spionage-activiteiten ontplooit om hoge functionarissen te recruteren om (langs deze wijze) te weten te komen wat de politiek van de Franse regering zal zijn". De VS laten hun veiligheidsdiensten stommiteiten begaan, niet enkel in Frankrijk maar ook in andere Europese landen, voegde Pasqua eraan toe.

De beroering onder Franse politici deed Pasqua in West-Afrika als gekrakeel af. "Ik ben de verantwoordelijke voor contraspionage in Frankrijk. Niet meneer Vasseur en niet meneer Juppe." Pasqua reageerde onder meer op de woede van zijn collega-minister, Alain Juppe en de uitspraken van Philippe Vasseur, vice-voorzitter van de Republikeinse Partij (PR).

Juppe voelde zich als verantwoordelijke voor buitenlandse zaken verraden door de mysterieuze openbaarmaking van de Frans-Amerikaanse onenigheid tijdens de campagnes voor de Franse presidentsverkiezingen. Hij is één van de weinige bewindslieden die niet premier Edouard Balladur als presidentskandidaat steunt voor centrum-rechts, maar de burgemeester van Parijs, Jacques Chirac.

■ *JERUZALEM — Honderden Palestijnen bidden op de laatste vrijdag van de vastenmaand Ramadan. De Israëlische politie was in groten getale aanwezig om een herhaling van het bloedbad van vorig jaar te voorkomen. Toen schoot een joodse kolonist tientallen Palestijnen dood.*

Parlement Rusland schrapt aidstest voor buitenlanders

MOSKOU — Buitenlanders hoeven geen aidstest te doen als ze Rusland bezoeken. Het Russische parlement heeft vrijdag de verplichte test uit een wetsvoorstel geschrapt, dat verder is aangenomen.

Het nieuwe wetsvoorstel bepaalt dat buitenlanders die langer dan drie maanden in Rusland willen verblijven, documenten moeten kunnen overleggen waaruit blijkt dat ze niet met het hiv-virus zijn besmet. Dit betreft het merendeel van de vijf miljoen mensen die jaarlijks naar Rusland gaan. Wie een bezoek van minder dan drie maanden aan Rusland wil brengen, mag het land zonder meer in. De Staatsdoema (Lagerhuis) nam het voorstel aan met 276 stemmen en drie onthoudingen. Er waren geen tegenstemmen.

Met zijn plan voor een verplichte aidstest voor buitenlanders wekte de Doema in oktober een golf van kritiek onder homo-activisten, westerse ambassades en de toeristenbranche. Zij waarschuwden dat dit de mensenrechten van buitenlanders in Rusland zou aantasten en het aantal bezoekers hierdoor zou verminderen. Daarop stuurde president Jeltsin het voorstel terug naar het parlement. Als Jeltsin het nieuwe ontwerp goedkeurt, gaat de wet op 1 augustus in.

VS waarschuwen oppositie Haïti

MIAMI — De Verenigde staten hebben vrijdag twee vooraanstaande Haïtiaanse leiders gewaarschuwd een samenzwering tegen de regering van Aristide te stoppen. De twee, voormalig hoofd van politie Franck Romain en de gepensioneerde generaal Williams Regala, onderhouden banden met het voormalige regime van Duvalier. Zij zouden, zo meldt het dagblad de Miami Herald, onafhankelijk van elkaar opereren.

De poging tot samenzwering is het jongste incident in een reeks dat de spanning in het Caribische land verder opvoert. Oud-president van de VS, Jimmy Carter, is op dit moment in Haïti. Carter die een koele ontvangst kreeg, voert besprekingen in verband met de parlementsverkiezingen die voor 5 juni gepland staan.

Tweede verdachte in moordzaak op Mexicaanse presidentskandidaat

MEXICO-STAD — De Mexicaanse politie heeft vrijdag een tweede verdachte aangehouden wegens de moord op presidentskandidaat Luis Donaldo Colosio vorig jaar maart. De tweede verdachte is Othon Cortez Vasquez, aldus de openbaar aanklager tijdens een persconferentie.

Volgens de aanklager hebben zeker twee mensen op de politicus geschoten. "De hypothese van een enkele schutter was niet houdbaar." De moord op Colosio was 'het resultaat van acties van verschillende personen'. Hij voegde eraan toe dat Cortez kon worden aangehouden na aanwijzingen van ooggetuigen en video-opnamen van de moordaanslag.

In oktober werd Mario Aburto Martinez tot 42 jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens de moord. Colosio werd in de stad Tijuana neergeschoten toen hij voor de regeringspartij PRI campagne voerde voor de presidentsverkiezingen. Zijn opvolger als PRI-kandidaat, Ernesto Zedillo, werd gekozen tot president van Mexico.

"Bemoedigende ontwikkelingen op Aruba"

Staten-Generaal willen artikel 26 snel schrappen

ORANJESTAD — De Rijksministerraad is gisteren akkoord gegaan met het voorstel van minister Joris Voorhoeve (Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken) om de Eerste en Tweede Kamer te verzoeken in te stemmen met de Rijkswet die regelt dat Aruba ook na 1 januari 1996 in het Koninkrijk blijft.

Tijdens de Ronde Tafel Conferentie van 1983 werd besloten om Aruba per 1 januari 1986 los te maken uit het staatsverband van de Nederlandse Antillen. Als een overgangspositie naar de onafhankelijkheid - die op 1 januari 1996 zou moeten intreden - zou Aruba voor een periode van tien jaar de status aparte krijgen. Dit werd in 1985 vastgelegd bij de Statuutswijziging.

In de loop der jaren werd duidelijk dat Aruba, noch de Nederlandse Antillen, noch Nederland uiteindelijk voorstander was van de onafhankelijkheid van Aruba. Om de rechtsorde ook na 1 januari 1996 te laten doorgaan, was weer een wijziging van het Statuut nodig. Het voorstel van Rijkswet werd op 15 maart 1994 door de Eerste en Tweede Kamer aanvaard, gevolgd door de Staten van de Nederlandse Antillen (op 29 juni 1994) en door de Staten van Aruba (21 september 1994).

Bij de aanvaarding van de Rijkswet moest invulling worden gegeven aan het protocol dat Nederland en Aruba op 21 oktober 1993 sloten. Toen werden afspraken gemaakt over deugdelijk bestuur, verbetering van de rechtshandhaving en sanering van de overheidsuitgaven. De commissie Aarts-Muyale moest hierover periodiek rapporteren. *Amigoe* berichtte uitvoerig over dit rapport, dat op 7 februari aan de Staten Generaal werd aangeboden.

Naar aanleiding van het rapport van Harry Aarts en Armando Muyale concludeert de Rijksministerraad dat 'bemoedigende ontwikkelingen op Aruba plaats vinden'. Omdat de tijd dringt voor een positieve beslissing over de inwerktreding van de wetswijziging van het Statuut, zal minister Voorhoeve de Eerste en Tweede Kamer vragen om hun medewerking te verlenen. Hij zal de Kamers ook meedelen dat de Arubaanse regering zich zal houden aan de inhoud van het protocol en prijs stelt op een objectieve verslaggeving tot tenminste medio 1997.

De Arubaanse regering en Voorhoeve zijn overeen gekomen éénmaal per half jaar - in plaats van éénmaal per kwartaal - een rapport uit te brengen. Premier Henny Eman liet eerder op Aruba weten er de voorkeur aan te geven helemaal niet meer te rapporteren.

Getuige Simpson-rechtszaak mag VS niet verlaten

LOS ANGELES — De advocaten van football- en filmster O.J. Simpson, die terecht staat wegens moord op zijn ex-vrouw en haar minnaar, boekten vrijdag een klein succesje. Het gerechtshof heeft een belangrijke getuige voor de verdediging bevolen het land niet te verlaten in afwachting van haar getuigenis, die gepland staat voor maandag.

De getuige Rosa Lopez wilde dit weekeinde naar haar geboorteland El Salvador teruggaan. Het gerechtshof heeft haar echter gemaand de grens niet over te steken, omdat zij Simpson een alibi kan verschaffen. Lopez beweert dat zij Simpsons auto voor zijn huis heeft zien staan op het tijdstip van de moorden op Nicole Simpson en Ronald Goldman.

Volgens rechter Ito was de kans groot dat Lopez de Verenigde Staten voorgoed zou verlaten.

NAPA

DEZE WEEK in Ñapa:

* OVER DE historie van het carnaval, de betekenis van dit volksfeest bij uitstek in onze cultuur en het therapeutisch effect ervan gaat het artikel van Eric LaCroes op pag. 1

* AL VELE jaren wordt er in het onderwijs op Curaçao gezocht naar een geschikte taalmethode voor het Nederlands. Een ervan is 'Taalkabaal' die volgens het hoofd van het Coromoto College, Pauli Waubén, goede resultaten oplevert. Een interview met Nel Casimiri op pag. 3

* DE ARCHEOLOOG Jay Haviser is in de omgeving van Knip bezig met opgravingen. Daarbij heeft hij interessante vondsten gedaan. In een gesprek met Theo Dol zegt hij dat het Curaçaose kunukhuis een Afrikaanse oorsprong heeft pag. 4

* NEDERLANDSE journalisten die de Antillen of Aruba aandoen hebben doorgaans niet zo'n beste reputatie voor wat betreft de weergave van hetgeen zij hier aantreffen. Hun reportages zijn vaak gebaseerd op sensationalisme en met de waarheid wordt in sommige gevallen ook erg lichtvaardig omgesprongen. Een uitzondering vormt wat dat betreft Ton de Jong van de Brabant Pers. Ten behoeve van de Amigoe/Napa hield hij een dagboek bij van zijn recente bezoek. Pag.9

Verder in Ñapa: de rubrieken Buitenland, Boeken, Kerk en Wereld, Cultuur, Ziek en gezond, Schaken en de wekelijkse kruiswoordpuzzel.

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van 1.25 gulden.

Fujimori en gevolg bij grens onder vuur

LIMA — De Peruaanse president Alberto Fujimori kwam gisteren met zijn gevolg onder vuur te liggen aan de Peruaans-Ecuadoraanse grens, nadat hij een bezoek had gebracht aan het conflictgebied, aldus de Peruaanse radio.

Drie mortieren kwamen binnen een afstand van 100 meter bij het gezelschap terecht, maar niemand raakte niemand gewond. "Er zijn geen persoonlijke tragedies. De president besloot zijn reis voort te zetten", aldus de radio. De president en zijn gevolg, onder wie ook verslaggevers, keerden terug van een tweedaagse tocht naar de buitenpost Cueva de los Tayos. Het gezelschap was nog twee uur verwijderd van de Peruaanse commandopost PV-1 toen het incident zich voordeed, aldus de radio.

Eerder op de dag beschuldigde Peru het buurland ervan de afgelopen dagen het onlangs bereikte bestand te hebben geschonden, hoewel bekend was dat Fujimori in het gebied was.

De twee landen in het Andesgebergte vechten sinds 26 januari om een afgelegen bergachtig gebied, waar de grens niet is gemarkeerd. De landen waren in 1942 een grensverdrag overeengekomen, maar Ecuador verwierp dit in 1960. Sindsdien vinden herhaaldelijk schermutselingen plaats.

Zolang motie niet wordt uitgevoerd

Studiefinanciering in Nederland is goedkoper

= door Jeroen Heuvel =

WILLEMSTAD — Over studiefinanciering bestaat sinds 'Stoeb' veel verwarring op Curaçao. Is het nou wel of niet voordelig om gebruik te maken van de lokale Stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC), is de hamvraag. Het antwoord is negatief. Althans zolang het Bestuurscollege de unanieme motie van de eilandsraad niet uitvoert en zolang bovendien de SSC niet reageert op andere, dringende vragen.

Een derde partij die in het geding een rol speelt is de Stichting Studiecommissie Nederlandse Antillen. De SSNA begeleidt en houdt toezicht op studenten die met studiefinanciering van de Antilliaanse, de Curaçaose en de St. Maartense overheid in Nederland studeren. Twee maal per jaar komt de direkteur van de SSNA naar de Antillen om studenten in spé te informeren over wat ze in Nederland kunnen verwachten. Tot nu toe ging dat allemaal keurig in overleg met de directie van de SSC, vooral noodzakelijk aangaande studiefinanciering. Maar sinds de invoering van de 'Stoebwet' is er een kink in de kabel gekomen.

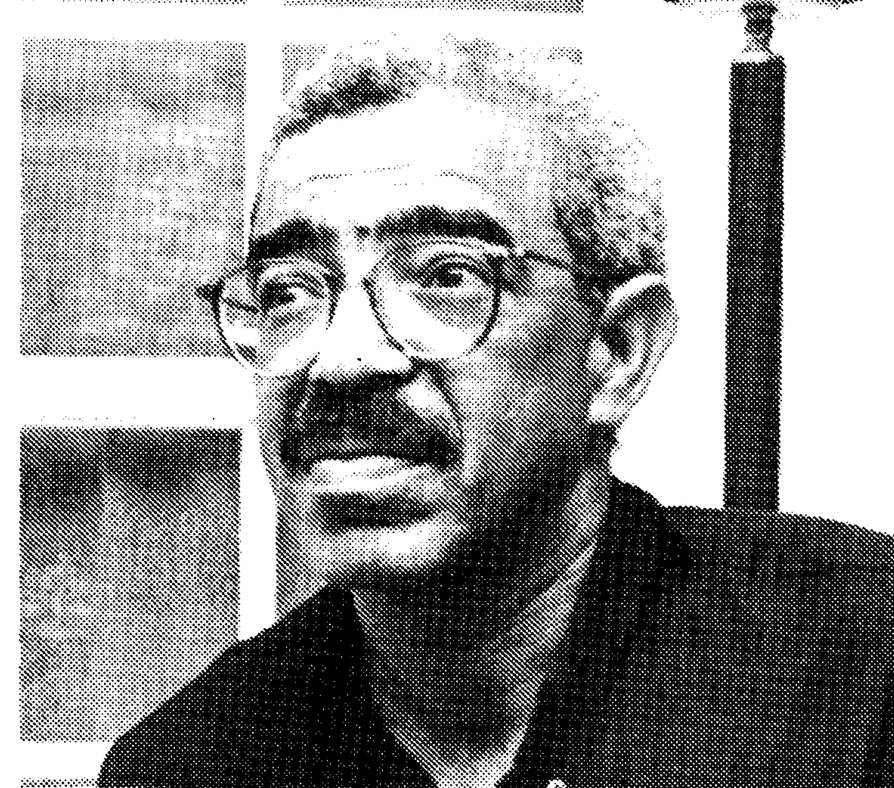
De wet 'Student op eigen benen' is in januari ingevoerd als de zoveelste wijziging met betrekking tot de studiefinanciering voor studenten in Nederland. Volgens berekeningen van de SSNA zijn de gevolgen van 'Stoeb' positief voor de studieschuld, omdat de student nu minder hoeft te lenen bij de SSC, die bovendien een hogere rente vraagt.

SSNA-directeur Frank Evertsz krijgt de gedeputeerde van Onderwijs en de SSC-directeur echter niet te spreken over de veranderingen in de studieschuld. Zij beletten hem zo volledige en correcte informatie te verschaffen. Hij heeft vernomen dat de SSC de studiefinanciering anders interpreteert. Gedeputeerde Behilia verwijt hém de ontstane verwarring. "Het is hoe dan ook in het belang van de student dat de impasse snel verholpen is", beaamt Evertsz.

De discrepantie die bestaat tussen zogenoemde eilands- en Landsstudenten moet zo spoedig mogelijk worden opgeheven. Die discrepantie bestaat al sinds 1986 toen in Nederland de Wet Studiefinanciering (WSF) werd ingesteld. Op dat moment schaften Land en eiland de beurs af omdat hun studenten in Nederland aanspraak op de WSF konden maken. Het normbedrag voor Antilliaanse studenten lag hoger dan dat voor Nederlandse studenten en zowel eiland als Land vulden het verschil tussen die twee normbedragen bij, in de vorm van een lening. Maar de ongelijkheid ontstond in de maatregelen die effect hebben na de studie: het Land neemt de studieschuld van een teruggekeerde afgestudeerde over en scheldt de rente kwijt mits de remigrant hier vijf jaar werkt. In dat geval komt bovendien een kwart van de lening te vervallen. Het eiland nam dit type maatregelen niet. Bovendien besloot het Bestuurscollege van Curaçao dat haar kandidaatstudenten vanaf het studiejaar 90/91 alleen nog maar een beroep konden doen op haar studiefinanciering. "Terwijl iedere student gelijke behandeling verdient", aldus partijleider Don Martina van de MAN, die zich in deze gesteund weet door de meeste politici.

In de afgelopen negen jaar is het Antilliaanse normbedrag niet aangepast, in tegenstelling tot het Nederlandse. Dat ligt dit jaar voor het eerst hoger. Dit houdt in dat de student geen aanspraak meer kan maken op de aanvullende financiering. Dat levert volgens berekeningen van de SSNA een forse besparing op voor de onderwijsbegroting van de overheden. Dankzij het ouderonafhankelijk lenen van 'Stoeb' bedraagt de meevaller op de eilandsbegroting 2,8 miljoen. Op de begroting van het Land dat minder studenten heeft, is de meevaller een half miljoen gulden. Op voorstel van de SSNA hebben de regeringen van het Land en van St. Maarten uit die meevaller onlangs het Antilliaanse normbedrag verhoogd. Bovendien is ook de koopkracht voor WO/HBO studenten enerzijds en MBO studenten anderzijds nu gelijk getrokken. (Tot nu toe was de MBO'er gemiddeld 765 gulden per jaar rijker.) Hoewel de eilandsraad unaniem akkoord gaat met de door de SSNA voorgestelde verhoging, die 0,9 miljoen bedraagt, heeft het BC Curaçao die motie nog niet bekrachtigd.

Het Bestuurscollege is de enige instantie die de discrepantie tussen de SSC en de SSNA kan oplossen. Beide stichtingen worden in de beheersovereenkomst met het BC beschouwd als gelijkwaardige entiteiten. Het zijn allebei overheidsorganisaties. In het SSNA-bestuur zitten momenteel vier leden, waarvan drie door Curaçao en een door het Land benoemd. Van het SSC-bestuur is de gedeputeerde van Onderwijs qualitate qua de voorzitter. De controleur moet dus uit naam van de overheid zijn eigen zaak controleren. Het SSC-bestuur doet hangende het onderzoek door een commissie, hetzij gemengd of speciaal, geen uitspraak. Het feit dat slechts één gedeputeerde zijn kind middels de SSC in Nederland heeft studeren, zegt voorlopig wel genoeg.

■ *Evertsz: "Het is een taak van de SSNA toekomstige studenten volledig en correct te informeren."*

	MBO	HBO/WO
Basisbeurs	427,00	470,00
Rentedragende lening	640,12	672,10
Totaal	1067,12	1142,10

De normbedragen voor 1995, zoals vastgesteld in Nederland. De lening wordt gefinancierd door de IB-Groep tegen een rente van 7,4%. SSC berekent een rente van 10%. (figuur 1)

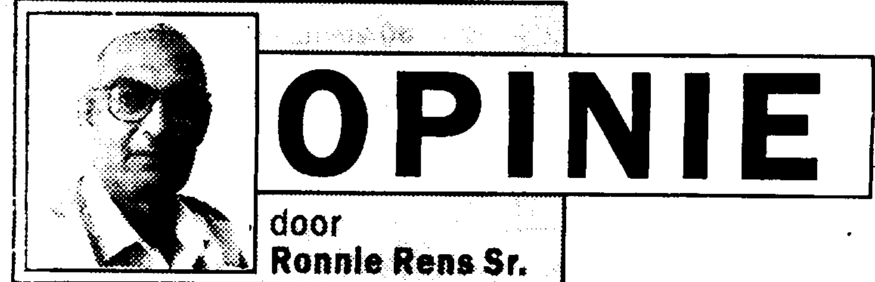
SEF installeert beleidsadviesraad

WILLEMSTAD — De Sociaal Economische Faculteit (SEF) van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) heeft de leden van de beleidsadviesraad op 9 februari voorgesteld aan de universitaire gemeenschap van Curaçao. Het college telt acht leden: Linda Badejo-Richardson, Raymond Begina, mr Dito Vlieg, ing Jopie Giskus, Marcial Nicolina, Ewald Ong-A-Kwie, Ron Gomes Casseres en prof. dr Maarten van Gils.

Vanuit de gedachte 'Iets kan altijd beter' is de SEF op zoek gegaan naar de beste manier waardoor de faculteit kan uitgroeien naar één met een nog betere kwaliteit van onderwijs en onderzoek en een groter belang voor de Antilliaanse maatschappij. De SEF heeft de ideale constructie nu gevonden in de vorm van een beleidsadviesraad. De leden van de raad hebben zich voor onbepaalde tijd aan de faculteit verbonden.

Christoffelpark zondag gesloten

WILLEMSTAD — Het Christoffelpark zal in verband met carnaval aanstaande zondag de gehele dag voor het publiek gesloten zijn. Op maandag 27 februari is het park weer zoals gewoonlijk open.

OPINIE

door **Ronnie Rens Sr.**

Statenleden van de coalitiepartijen plegen hier te fungeren als automatische ja-knikkers als het plannen betreft die door de regering worden aangedragen. Als bij voorbeeld de Kustwacht-affaire door het vorige bewind eenmaal in de Staten was gebracht, was het door de coalitiepartijen zonder meer doorgedrukt. De partijen die dat vorige bewind steunden, hebben zelfs stinkende zaken, zoals het Parker-project, zonder aarzelen goedgekeurd. Als dus na heel veel jaren unaniem een voorstel wordt afgewezen, nota bene een voorstel waar ministers van elk van de drie Koninkrijkslanden hun goedkeuring aan hebben gegeven, dan is er iets ernstigs, iets diepgaands aan de hand.

In het geval van het Kustwacht-voorstel lijkt het zelfs iets principieels. Geen enkele politieke partij wil dat de autonomie van de Antillen wordt aangetast. Een Statenlid noemt het inleveren van een stukje autonomie 'een misdaad', een ander zei dat 'wij zelfs bij de drugsbestrijding onze ziel niet moeten verkopen', weer een ander sprak van 'neo-kolonialistisch handelen' door Nederland.

Maar niet alleen met Nederland hebben de Antillen meningsverschillen over het opzetten van de Kustwacht. Op Aruba wil de oppositiepartij MEP niet dat, bij de achtervolging van drugshandelaren op zee, de territoriale wateren van Aruba 'zonder meer' worden geschonden. Dat kan, volgens die partij, alleen geschieden als de Arubaanse minister van Justitie daar eerst zijn toestemming voor heeft gegeven. In zulk een geval hoeven we niet te rekenen op spectaculaire klopjachten!

Het is overigens opvallend dat geen van de 22 Statenleden heeft gewezen op het feit dat de Kustwacht zal bestaan uit 230 Hollandse mariniers en maar 25 Arubanen en Antillianen. Als het dus het opknappen van gevaarlijk werk betreft, dan mogen anderen dat wel voor ons doen. Het feit dat het Statuut Nederlandse bescherming biedt, doet hier niets aan af. Trots is een zaak die niet selectief kan worden toegepast, zeker niet als de Staten zo onverbiddelijk stellen dat de Kustwacht een geheel Antilliaanse aangelegenheid dient te zijn.

Natuurlijk kunnen in het Kustwacht-voorstel modificaties worden aangebracht. Maar hoe het een landelijke en geen Koninkrijkszaak moet worden, is onder de gegeven omstandigheden moeilijk voor te stellen. Bovendien: niet alleen de onervarenheid maar ook ons impotent verleden bieden geen garanties dat wij een Kustwachttaak aan kunnen: drie politieboten die wij in de jaren tachtig kregen, hebben wij niet eens met enkele technici kunnen uitrusten.

Voor Pedro Atacho moet het een teleurstelling zijn geweest. Er zijn weinig anderen die zo energiek en oprecht bezig zijn geweest. Vorige ministers van Justitie namen zelfs rare beslissingen, zoals die waarbij vertrekkende passagiers niet meer op het vliegveld worden uitgecheckt en daardoor voor criminelen het speelveld werd verruimd. Stel je voor dat we in de toekomst weer een bewustzijnsvernauwde of misdaadvriendelijke minister krijgen, hoe zullen de drugs dan worden bestreden, hoe zal de kostbare Kustwacht dan functioneren?

Die Kustwacht zie ik echt niet meer komen. Toch zijn er goede kanten aan. Over enige tijd zullen we hier een ander soort choller hebben. Geen lopende lijken die geestelijk en lichamelijk uitgemergeld zijn, maar wel mensen met opgeheven hoofd, ferme borst en fiere tred, want de autonomie van hun land is gehandhaafd gebleven. Dat de drugsbaronnen ons zee- en grondgebied verder zullen misbruiken en het aantal verslaafden zal toenemen, is immers een geringe prijs die wij zullen moeten betalen voor het strijden voor zulk een hoog en nobel ideaal.

'Bario pa Bario' over organisatie carnaval

WILLEMSTAD — Het wekelijkse radioprogramma 'Bario pa Bario, t'esei ta Kòrsou' gaat ditmaal over organiseren en organisatie, met name over de carnavalsorganisatie. Gasten zijn Richinell Meulens, voorzitter van de Stichting Carnaval, Diana Lebacs en Elmer Wilsoe, voormalig gezaghebber. Er zal worden gepraat over de verantwoordelijkheden van bestuursleden, over de regels binnen een organisatie en over het zich in de lokale cultuur wel of niet aan die regels houden.

Het programma is zaterdagmiddag tussen vijf en zes te beluisteren op Z-86.

Business Plan wordt aangepast

Financiële injectie ALM moet bankroet voorkomen

WILLEMSTAD — Vóór 1 april moet de ALM een financiële injectie van 24 miljoen gulden ontvangen, anders verkeert de luchtvaartmaatschappij 'in onoverkomenlijke liquiditeitsproblemen', ofwel dreigt een bankroet. De Staten zullen voor 20 maart door de regering worden benaderd met een voorstel over de wijze waarop de injectie gefinancierd zal worden. Uiterlijk eind juni is het Business Plan voor de ALM klaar, zo zegde premier de Staten gisteren toe in een centrale commissievergadering over de ALM.

De Statenleden wilden nu al van de premier weten of de 24 miljoen niet de zoveelste ALM-miljoenen in een bodemloze put zijn. Pourier zei daar alle begrip voor te hebben, "maar er is een probleem met de *timing*. De expert die de ALM-directie gaat bijstaan komt niet eerder dan april. In juni, op zijn hoogst eind juni, is het Business Plan klaar. Maar zolang kunnen we niet wachten met het geven van een financiële injectie."

De toestemming van de Staten zal in sterke mate afhangen van de wijze waarop de regering die injectie denkt te bekostigen. Verschillende Statenleden toonden zich teleurgesteld. De vergadering van gisteren bleek vooral het herkauwen van al lang bekende problemen te zijn, terwijl zij dachten "dat er niet alleen gepraat zou worden, maar dat die problemen nu zouden worden opgelost".

Aan de andere kant hadden met name de PAR-leden veel kritiek op de vorige regeringen, die nooit serieus de eeuwige verliezen van de ALM hebben aangepakt. Statenlid Homoet: "Vooral in de jaren van de PNP-regering zijn er gigantische verliezen geleden. Daar hebben we toen nooit iets over gehoord en ook werden er geen stappen ondernomen om dit te verbeteren. We kunnen nu niet in een paar minuten de problemen van de afgelopen 25 jaar oplossen."

De statenleden waren over het algemeen erg te spreken over het plan shuttle-diensten te gaan uitvoeren tussen de eilanden. Volgens Pourier is snel en efficiënt vervoer tussen de eilanden van de Nederlandse Antillen een noodzaak om te komen tot herstructurering. Op termijn zal dat moeten leiden tot regionale integratie. "Daar willen we uiteindelijk naar toe", zei de premier. Een shuttle-dienst houdt in dat er geen tijd verloren gaat aan tickets kopen en inchecken, en valt te vergelijken met commercieel busvervoer: instappen en wegwezen. Don Martina (MAN) noemde het 'een sympathiek plan', maar wil eerst wel eens weten welk financieel plaatje daar aan hangt.

Met name Suzy Römer (PNP) hamerde op een totaalaanpak van de ALM-KLM problematiek met het oog op de komende onderhandelingen over de mid-Atlantische route. Ze onderschreef de mening van de minister-president dat zakelijkheid het uitgangspunt dient te zijn. "We hebben veel te bieden en het doel moet zijn dat zowel de ALM als de KLM er beter van worden."

De Staten lijken eerder geporteerd van een zakelijke samenwerking met de KLM dan dat de Nederlandse luchtvaartmaatschappij zo nodig aandeelhouder moet blijven in de ALM. De invloed van de KLM in de ALM is inmiddels nagenoeg nihil geworden met de afname van het aandelenpakket tot 25 procent, zo zei de premier.

Statenlid Leito (PAR) dringt aan op meer bevoegdheden voor de Raad van Commissarissen van de ALM. "Ik zie de Raad nooit in de Staten, vandaag ook niet! Ze moeten een functieomschrijving krijgen voor meer bemoeienis met het dagelijkse beleid." Hij vindt het zeer laakbaar dat er een expert moet worden aangetrokken en dat blijkbaar de ALM-directie en de regering niet in staat zijn de problemen aan te pakken. "Dat de ALM geld verliest, is tot daar aan toe. Maar het ergste is, dat de service ook niet deugt."

Als een rode draad door de vergadering liep ook de te geringe voordelen voor de ALM van de mid-Atlantische route. Temeer daar het Suriname wel is gelukt een 50-50 verdeelsleutel te krijgen op de route Paramaribo-Amsterdam. De regering zal nu Suriname vragen welke startpositie bij de onderhandelingen Suriname had, want mogelijk zijn de twee gevallen niet helemaal vergelijkbaar.

Verder werd gisteren besloten, dat het idee een holding op te richten waarin de ALM en Winair worden ondergebracht, nader zal worden uitgewerkt. Ook komt er op voorstel van statenlid Sulvaran een commissie die de globalisering van de luchtvaart in relatie tot de ontwikkelingsmogelijkheden van de ALM gaat bestuderen.

Aat van Rhijn (NIB): "interpreteren"

Export bewerkte produkten naar Europa draait om inventiviteit

WILLEMSTAD — Curaçao moet zich meer toespitsen op de export van produkten met toegevoegde waarde. In 1991 heeft de Europese Unie een unieke export-mogelijkheid voor de Nederlandse Antillen gecreëerd. Door die 'Overseas Countries and Territories'-regel is de Europese markt vrij toegankelijk voor alle produkten die in 'voldoende mate' bewerkt zijn op de Antillen. De kneep zit hem in de interpretatie van dat 'voldoende' en de inventiviteit van de ondernemer.

In zijn toespraak voor de Curaçao Exporters Association zei Aat van Rhijn, managing director van de Nationale Investeringsbank, dat Curaçao zich niet alleen op toerisme moet richten. Dit dienstgericht exportprodukt heeft weliswaar groeimogelijkheden, maar het terrein van halffabrikaten is nog braakliggend. De goede zaken die doorzettende ondernemers hebben bereikt in de suiker- en rijstverwerkingsindustrie verdienen navolging. Van Rhijn noemde dit voorbeelden van geslaagd creatief interpreteren van de talloze beperkende OCT-regels.

De Nationale Investeringsbank (NIB) heeft zijn activiteiten verlegd naar nieuwe markten. "De transformatie van overheidsgerelateerde financiering naar lange termijn commerciële financiering op buitenlandse 'niche' markten heeft van onze bank een internationaal competitieve gemaakt", aldus Van Rhijn. Hij hield zijn gehoor voor dat zijn bank gezien kan worden als lichtend voorbeeld van een bedrijf dat gezond blijft door alert te reageren op ontwikkelingen in de wereldeconomie en veranderingen in allerlei wetten.

De NIB is vlak na de Tweede Wereldoorlog in Nederland gesticht. Het eerste internationale kantoor is in 1990 op Curaçao geopend. Sindsdien is er in België en in Singapore een vestiging bij gekomen. De winst van 60 miljoen dollar over het afgelopen jaar bewijst het succes van de bank die relatief klein is te noemen met zijn 350 werknemers wereldwijd. Als voorbeelden van de activiteiten van de investeringsbank somde Van Rhijn op: lucht- en scheepvaartfinanciering, het investeren in treinwagons en, in het Caribisch gebied, in middelgrote 'resorthotels'.

Daarmee gaf hij aan wel degelijk te geloven in de toeristenindustrie, hoewel hij de hotelbranche het voorstel deed om de Zuidamerikaanse markt verder aan te boren. Wanneer Cuba binnenkort haar havens opent, zal de Noordamerikaanse toerist wellicht daar de vakantie gaan doorbrengen.

Maar de Zuidamerikaanse markt is niet alleen interessant voor het dienstverlenende exportprodukt. Bedrijven van dat continent en uit Midden-Amerika staan volgens Van Rhijn te popelen om hun (half)produkten naar Europa te exporteren. Curaçao is door de ligging en infrastructuur uitermate geschikt om die produkten met toegevoegde waarde voordelig via het moederland te verhandelen.

Dat kan mits de ondernemer de mogelijkheden van de uitzonderingsregels die de OCT-beslissing de Antillen biedt, innovatief en doortastend uitdiept. Aldus besloot de managing director zijn toespraak voor de leden van de Curaçao Exporters Association.

■ *WILLEMSTAD — De Managing Director van De Nationale Investerings Bank (NA), Aat A. van Rhijn (op de foto links met microfoon) hield een toespraak tijdens de vierde Business Lunch van de Curaçao Exporters Association op 15 februari.*

Avonden over Fernando Pessoa

WILLEMSTAD — Het 'Instituto Iberocultural de lenguas y literatura Miguel de Unamuno' gaat op de eerste dinsdag van de maand maart van start met een cyclus over Fernando Pessoa. Belangstellenden hoeven geen Portugees te kennen of reeds iets over Pessoa te weten. In een volgende editie zal de *Amigoe* exacte informatie kunnen verschaffen over aanvangstijd, prijs en dergelijke.

Stanley Bodok (GGD), Gilbert Gouverneur (KAE) en Mario Evertsz (EMG, Kodela): oorzaak met 95 procent zekerheid in KAE-lek gelegen.

Premier: 'Niemand kan om juridische adviezen heen'

Kok wil niet heronderhandelen, Pourier ziet nog alternatieven

WILLEMSTAD/DEN HAAG — Premier Kok en minister Voorhoeve (Defensie/Antilliaanse en Arubaanse Zaken) willen niet heronderhandelen over de Kustwacht. "Ik pieker er niet over de gemaakte afspraken te herzien", aldus Kok. Ook Voorhoeve voelt niets voor heronderhandelen. Volgens premier Pourier "zijn er nog wel alternatieven denkbaar. Die moeten bespreekbaar zijn." Dinsdag zal de Ministerraad over die alternatieven vergaderen. Pourier: "De Nederlandse regering zal in ieder geval niet om de adviezen van de Raad van Advies en de Raad van State heen kunnen."

=door Marjo Nederlof=

Hoewel het advies van de Raad van Advies formeel nog niet is binnengekomen, is al wel duidelijk dat dit inhoudelijk niet veel zal verschillen van de adviezen van de staatsrechtjuristen Arjen van Rijn en Carlos Dip. De laatste zit zelf in de Raad van Advies.

De motie van de Staten 'is een zaak tussen de Staten en het Antilliaanse parlement', zo reageerden premier Kok en minister Voorhoeve gisteren op de Statenmotie. "De afspraken zijn duidelijk en in goed overleg, geheel vrijwillig, met de Antilliaanse regering tot stand gekomen. De Antilliaanse regering toonde zich ook verheugd over de afspraken", aldus Voorhoeve, die zich mede gesteund weet door de Arubaanse regering, die niet heeft aangekondigd de onderhandelingen te willen heropenen.

Hoewel er geen ontbindende clausule in de overeenkomst is opgenomen, is er volgens Pourier toch wel een voorbehoud gemaakt. "Iedereen wil graag dat de Kustwacht er snel komt, maar die kan niet tegen de constitutie ingaan. Die moet juridisch wel de juiste inbedding krijgen, goed in elkaar zitten."

Pourier wil in dit stadium nog niet zeggen aan welke 'alternatieven' wordt gedacht. "Dit moet eerst in de Raad van Ministers besproken worden." De eerste minister heeft nog geen contact gehad met minister Voorhoeve. "Ik heb gisteren getracht hem te bereiken, maar toen was hij in vergadering. Later op de dag kon ik hem niet bellen omdat ik in de vergadering van de centrale commissie zat."

Oud-AG Gert Jan van Oven, momenteel Tweede Kamerlid (PvdA) heeft voorgesteld dat er een spoedcommissie wordt ingesteld, die moet proberen de impasse te doorbreken. Wie in die commissie moet gaan zitten, is nog niet duidelijk. Of Atacho op dit moment de juiste man daarvoor is, wordt in politieke kringen betwijfeld.

Van geluiden als zou Atacho zijn ministerszetel moeten teruggeven, wil premier Pourier niets weten. "Atacho heeft veel goeds gedaan. De Kustwacht is maar een klein onderdeel van zijn taak. En verder is hij er zich bewust van dat het parlement sterk belang hecht aan de autonomie."

OVERDREVEN

De uitspraak van Jopi Abraham (DP Bonaire), gedaan tijdens de openbare Statenvergadering, "dat met deze AMvR de ene misdaad met de andere wordt bestreden", vindt minister Voorhoeve een volkomen overtrokken en onware uitlating. Zowel Kok als Voorhoeve benadrukken, dat met de nu overeengekomen afspraken de autonomie van de Antillen niet wordt aangetast en dat er voldoende waarborgen zijn ingebouwd om een aantasting van de autonomie te voorkomen.

De Nederlandse regering zit wel met het geval in haar maag. Komende week brengen minister Van Mierlo (Buitenlandse Zaken) en premier Kok een bezoek aan president Clinton van de Verenigde Staten. De Kustwacht en de internationale drugsbestrijding komen daar zeker aan de orde. De Amerikanen hebben al om opheldering gevraagd. Tussen de Koninklijke Marine en de US Navy bestaan goede samenwerkingsverbanden, waarbij de Commandant Zeemacht in het Caribisch gebied een centrale rol vervult. Hij heeft sinds vorig jaar een functie bij de Amerikaanse Joint Task Force. (Volgens bronnen werd ook bij de marineleiding op Parera gisteren druk vergaderd over hoe het nu verder moet).

Verder is Nederland voorzitter voor het Caribische gebied van een aantal landen dat elkaar van informatie over drugszaken voorziet. Clinton zal van Kok en Van Mierlo willen weten hoe het Koninkrijk de drugshandel in het Caribisch deel denkt te bestrijden als de Kustwacht wordt afgeblazen.

De Nederlandse regering is duidelijk niet blij met de plannen van Atacho om over de Kustwacht weer te onderhandelen, omdat dat hun internationale aanzien nu al schaadt. De betrekkingen tussen Nederland en de Antillen -die sinds vorig jaar sterk waren verbeterd- hebben nu een flinke knauw gekregen. Dat was te voorkomen geweest, als er nog geen overeenkomst was gesloten en als eerst de juridische adviezen waren afgewacht, zoals de minister van Justitie de Staten ook had toegezegd.

De Antilliaanse regering is nu in sterke mate afhankelijk geworden van de reactie van de Tweede Kamer op de adviezen van de Raad van State en de Raad van Advies. Welke adviezen mogelijk ook nog aan elkaar tegenstrijdig zijn. Alhoewel vanuit de Antillen de hoop gevestigd is op Raad van State-lid Wawoe, speciaal in die raad aangesteld om de Antilliaanse/Arubaanse belangen te behartigen.

Bij Kustwacht zonder Antillen

Mito Croes: "Drugsmafia schuift gewoon eindje op"

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Gevolmachtigde minister van Aruba, Mito Croes, is wel van zijn stuk gebracht door de motie van de Antilliaanse Staten. Opnieuw onderhandelen over de Kustwacht zou wel eens fors uitstel kunnen betekenen. Tenzij Aruba en Nederland gezamenlijk doorgaan; dan maar zonder Curaçao. "Maar ja, de drugsmafia schuift natuurlijk gewoon een eindje op als wel de Arubaanse wateren, maar niet die van de Antillen worden bewaakt."

Een ander bezwaar van doorgaan zonder de Antillen is dat het logistieke centrum, de marine, op Curaçao zit. Aruba ziet heel goed in dat alleen een gezamenlijk optreden succes heeft. Het eiland heeft niet eens de pretentie dat het zijn wateren op zijn eentje zou kunnen beschermen. "We kunnen het nu eenmaal niet alleen", aldus Croes, die vertelt dat Aruba al sinds 1987 aandringt op een Kustwacht. "We willen zelfs nauwe samenwerking met de Amerikaanse kustwacht. De criminaliteit is nu eenmaal een internationale aangelegenheid, die zich niet stoort aan grenzen of aan bevoegdheden over territoriale wateren."

MARINEVAKBOND

Intussen maakt ook de marinevakbond VBM/LKV zich zorgen. De Nederlandse regering doet nogal geheimzinnig over de middelen die de Koninklijke Marine ter beschikking zou stellen van de nog op te richten Kustwacht. Op vragen van de vakbond — welke middelen dat dan zijn en hoeveel dat moet gaan kosten — kreeg zij het antwoord, dat is geheim. Een onbevredigend antwoord, meent de bond, die het zaakje 'niet echt vertrouwt', zoals ze in het bondsblad Trivizier laat weten. Zij vindt dat het marinepersoneel niet de dupe mag worden van een bijdrage in de investering van de kant van de msrine. Er staan immers al voldoende toelagen onder druk, schrijft het blad, dat daarmee duidelijk ook op de Antillentoelage wijst, waarvan het lot nog steeds onzeker is.

Water koken gedurende testperiode

KAE gaat vanaf maandag stoppen met chloreren

WILLEMSTAD — Vanaf maandagmorgen gaat KAE het water déchloreren. Er is volgens gezaghebber Stanley Betrian geen reden meer om langer door te gaan met het ontsmetten van het water, gezien de recente watertesten. De gebruiker zal wel gedurende een periode van vijf dagen het water - een kwartier - moeten koken. In de testperiode hopen de nutsbedrijven KAE en Kodela geen verdere sporen van micro-organismen aan te treffen in het drinkwater.

Wanneer dat wel het geval zou zijn, zal naar alle waarschijnlijkheid weer gechloreerd moeten worden. "Maar dat zullen we dan op dat moment moeten bekijken", aldus de gezaghebber die de waterkwestie een zaak van nationaal belang noemt.

Betrian en gedeputeerden Arrindell (Nutsbedrijven) en Bentoera (Volksgezondheid) verklaarden vrijdagmiddag na een marathonberaad met alle betrokken instanties dat het probleem zo goed als opgelost is. "We gaan er voor 95 procent van uit dat het lek op het KAE-terrein de oorzaak is geweest van de besmetting van het water met de E-coli bacterie."

Die lekkage werd al vrij snel gevonden nadat op 6 februari de besmetting met de E-coli bacterie door dienst-hoofd Ben Whiteman (departement van Volksgezondheid) in de openbaarheid was gebracht. Na flink wat graafwerk werd een lek gevonden dichtbij de beerput van de KAE. Het zoeken op het eigen terrein werd ondernomen omdat het volledige leidingnet verontreinigd was met de bacterie. De oorzaak van de besmetting moest dus bij de bron liggen en niet in het distributienet, zo werd geredeneerd. Op dat moment besloot het waterbedrijf te gaan chloreren en werd begonnen met een intensief testprogramma. Ook werd een 45 meter lange waterbuis langs de Pater Euwensweg gecontroleerd op lekkages. Daarbij werd vastgesteld dat de buis hard toe is aan vervanging.

Het grote nadeel van het toevoegen van chloor aan het water is dat watermonsters niet meer adequaat konden worden getest op bacteriën omdat de gedood worden door het ontsmettingsmiddel. Een ander nadeel van de chlorering is dat het zwaar verouderde waterleiding wordt schoongespoeld met als gevolg bruin, roestig water. Naar verwachting zal het water gedurende de komende weken steeds minder bruin worden. Het duurt volgens de gezaghebber wel een dag of vijf voordat het gehele systeem vrij is van chloor.

De ervaring leert dat besmettingshaarden in een wijd vertakt - en verouderd - waternet uiterst moeilijk te traceren zijn, aldus Betrian. "Er is hierover contact geweest met de PAHO." De gezaghebber verklaarde nadrukkelijk dat de beslissing over de testperiode de goedkeuring draagt van de minister van Volksgezondheid Inderson, die belast is met het toezicht op de waterkwaliteit. Inderson had het eilandgebied voorgesteld de hulp van PAHO-experts in te roepen. De eilandelijke instanties waren echter van mening dat de lokale deskundigen vooralsnog geen bijstand nodig hadden.

■ *Gedeputeerde Abel Arrindell en gezaghebber Stanley Betrian: geen chloor meer.*

BC wil periode EOP bezwaarschriften weer verlengen

WILLEMSTAD — De eilandsraad behandelde vanmorgen het voorstel van het Bestuurscollege om de bezwaarschriftentermijn voor het Eilandelijk Ontwikkelingsplan (EOP) met nog eens negentig dagen te verlengen.

Tegen het middaguur was de raad nog volop aan het vergaderen. Voor vanmiddag staat de waterproblematiek op de agenda.

Wanneer de raad akkoord gaat met het voorstel betekent dit dat er een tweede verlengingstermijn van negentig dagen van kracht wordt. De sluiting van de eerste termijn is 2 maart. Het BC acht de verlenging noodzakelijk omdat de expertise heeft ontbroken om in de eerste termijn de ruim 400 bezwaarschriften deugdelijk te analyseren.

Met name de SI-fractie sprak zich uit tegen de verlenging. Eithel Pietersz vindt een tweede termijn onverantwoordelijk. Een tweede termijn tilt het hele EOP over de verkiezingsdatum (12 mei) heen.

De 400 bezwaarschriften zijn met name ingediend tegen de bebouwing van Siberie/Fontein. Een protestgroep van omwonenden in het gebied menen dat de EOP-wijziging die de bebouwing van Banda Bou omgeving Jan Kok mogelijk maakt, indruist tegen de uitgangspunten van het EOP.

Evertsz: net-aansluitingen onderzoeken

Waterproblematiek: buizen vervangen

WILLEMSTAD — De waterbesmetting heeft eens te meer de noodzaak van de renovatie van het Curaçaose waternet aangetoond. Kodela zal onverminderd doorgaan met het vernieuwen van de zwaar verouderde buizen.

Dat zei Mario Evertsz (EMG) vrijdagmiddag tijdens een persconferentie van het Bestuurscollege over de waterproblematiek.

De renovatie van het buizenstelsel maakt deel uit van het Masterplan. Naar schatting zal de volledige renovatie ruim 150 miljoen gaan kosten. De eerste fase is inmiddels achter de rug. De renovatie wordt gefinancierd met meerjarenplangelden.

Tijdens de speurtocht naar mogelijke lekkages werd wederom vastgesteld dat de buizen op sommige punten behoorlijk rot zijn.

De vernieuwing van het waterbuizenstelsel is ook een noodzaak om het lekverlies van Kodela terug te dringen. Dat bedraagt om en nabij de 25 procent.

Gezaghebber Betrian maakte vrijdag bekend dat er een commissie is ingesteld die onder meer de leidingenproblematiek zal gaan evalueren. Er zal een actieplan moeten komen, zei hij. Daarvan maakt ook de problematiek van de ongeoorloofde aansluitingen van septic tanks op het publieke waternet deel van uit.

Volgens Mario Evertsz worden er jaarlijks ongeveer 30 gevallen van illegale aansluitingen door Kodela geconstateerd. Bij deze gebruikers wordt het water afgesloten.

Statenfracties verhuizen naar politiepost Punda

WILLEMSTAD — De centrale politiepost op het Wilhelminaplein zal worden verbouwd tot fractiekantoren voor de Statenleden. Zo werd duidelijk tijdens de centrale commissievergadering van de Staten, gistermiddag. Overwogen wordt nog of de verbouwing zal geschieden via een openbare inschrijving of via de uitnodiging tot het doen van een offerte aan een tot drie architectenbureaus.

Een aantal jaren geleden ontstond het plan een nieuw Statengebouw te laten bouwen, mede te financieren door het KabNA. Daartoe werd het architectenbureau AOB uitgenodigd tot het maken van een voorontwerp. Uiteindelijk ging het plan niet door, maar had AOB wel recht op betaling van dat voorontwerp. Het bureau diende daartoe in oktober 1993 een declaratie in. Zodra die rekening is betaald, is het project formeel afgesloten.

Uit een KabNA-rapport blijkt volgens de ingestelde ad hoc-commissie Bouwzaken voor de Staten, dat het KabNA oordeelde dat het billijk is datzelfde bureau weer uit te nodigen voor het doen van een offerte, wanneer in een later stadium er andere bouwplannen voor de Staten zijn.

De uit drie personen bestaande Statencommissie Bouwzaken is momenteel verdeeld over de vraag of alleen AOB, of ook andere architectenbureaus moeten worden uitgenodigd de verbouwing van de politiepost te verrichten. Twee van de leden menen dat alleen AOB benaderd moet worden, een lid vindt dat er drie offertes moeten worden uitgebracht.

De overige Statenleden konden die impasse niet doorbreken, omdat zij niet over het genoemde rapport beschikken. Dat dossier krijgen zij voor de volgende vergadering over dit agendapunt.

Uit de vergadering bleek niet wat de geschatte verbouwingskosten zijn.

Hit the floor!! scoort op ABC-eilanden

Claudius 'Boem Boem' Philips domineert met Sac'e Boem Carnaval

ORANJESTAD — De *smash hit* Sac'e Boem is deze week uitgebracht in het Spaans. Het nummer heet ... Saca e Boem; niet zoveel verschil dus, maar wel een groot continent dat met dit nummer veroverd moet worden. De eerste stap naar de top is gezet. De Venezolaanse televisiezender *Venevision* zendt binnenkort de videoclip van Claudius uit. En dan maar afwachten. Internationale doorbraak is zijn grootste wens ... De ABC-eilanden heeft hij al in zijn zak.

= door Heleen Bongers =

"De koning is er", wordt onder het personeel gefluisterd als Claudius Phillips het *Amigoe*-kantoor in de Caya Betico Croes binnenstapt. Hij moet een beetje bukken, want de deur is niet voor zulke grote mensen gemaakt. Zwart t-shirt, zwarte broek en natuurlijk zijn nieuwe, peperdure Cartier zonnebril op. Die mocht Claudius uitkiezen omdat hij Roadmarch King werd dit jaar. Hij kreeg er nog één voor de Calypso-titel die hij eveneens binnensleepte. "Ik heb bijna duizend florin op mijn neus, moet je weten. Ik heb zowat de duurste brillen uit de hele winkel uitgezocht!"

Vermoeid laat Claudius weten: "Ik ben kapot, heb vanaf zaterdag nauwelijks geslapen. Maar leuk dat ik het vind! Ik denk alleen nog maar aan muziek, vierentwintig uur per dag. Het lijkt wel een nachtmerrie. De raarste dingen hebben met mijn muziek te maken: een leuk T-shirt? Misschien kan ik dat aan tijdens een optreden en ga zo maar door. Na zondag, dan ga ik twee weken lang aan niks denken, veel slapen, lekker uitrusten. Maar eerst carnaval. Ik zing bij de groep van Savaneta; daar doen ook veel mensen uit San Nicolas in mee."

Phillips is nu 29, een Arubaan in hart en nieren ('*Aruba will always be my home*'). Hij staat op het punt door te breken op de internationale hitparades met zijn fantastische *Sac'e Boem*, een nummer met een voorgeschiedenis. "Het is afkomstig uit Dominica; ik heb het gehoord, herschreven; eigenlijk een nieuwe compositie ervan gemaakt. Ik had het in mei vorig jaar al klaar, maar heb afgewacht. Ik had toen namelijk een grote hit, en je moet jezelf niet in de wielen rijden. Met Kerstmis heb ik *Sac'e Boem* op CD uitgebracht: iedereen is er wild van. De CD is een soort '*We are the World*': een kinderkoortje, allerlei mensen die om de beurt zingen en verschillende soorten muziek: tumba's, calypso's en ballades."

In april komt er nieuwe CD uit van Claudius, die zijn populariteit goed wil uitbuiten. Dit wordt een CD met de ballades waar hij het meest van houdt. Zijn favoriete zangers waren vroeger dan ook Barry Manilow, Lionel Richie en Stevie Wonder. Er zullen eigen composities op staan, maar ook nummers van andere zangers. De zee en het strand zijn inspiratiebronnen voor Claudius: "Daar kan ik uren naar kijken. Het geluid van de golven, dat is de puurste muziek."

SAC'E BOEM

Terug naar *Sac'e Boem*. Er is veel kritiek op de manier van dansen op *Sac'e Boemm*. *Dirty Dancing*, zou het genoemd kunnen worden. Er wordt zelfs gefluisterd dat de billen bloot gaan als er '*Hit the floor*' wordt geroepen. Claudius heeft dit nog niet eerder gehoord: "Ik geef dat zelf echt niet aan. Iedereen moet maar dansen zoals hij dat zelf wil. Geen blote bil gezien, hoor!" Gevraagd wat nu precies de betekenis is van *Sac'e Boem*, zegt hij: "*Push out your bum*", met je kont naar achteren!"

De controverse met Curaçao, waar zelfs gepraat wordt over het 'verbannen' van *Sac'e Boem* omdat de eigen carnavals-tumba niet meer gespeeld wordt, vindt Claudius maar onzin. "Jaren geleden had Doble R een grote hit met carnaval. Toen kraaide er geen haan naar 'verlies van eigen cultuur'. Een goed nummer is een goed nummer. Voor mij geldt in dit geval *Even bad publicity is good publicity*."

Sac'e Boem gaat over een gezellige zondagmiddag, als iedereen bij elkaar is en wat danst, muziek maakt, eet en drinkt. Toen het nummer voor de eerste keer gespeeld werd, stonden er wat meisjes bij Claudius op het podium mee te swingen. Als ingeving riep Phillips ineens '*Hit the floor*' en alle meisjes stortten zich spontaan tegen de grond. "Dat is nog eens luisteren!"

Het moment van de kroning: Claudius ontvangt zijn trofeeën. Milo Croes van de SAC en John Jeandor, voorzitter van ASOMA, staan op het podium van het San Nicolàs Sport Park samen met de nieuwe Calypso en Roadmarch koning.

Op de vraag of Phillips een (vaste) vriendin heeft, antwoordt hij aarzelend: "I don't think so". Later in het gesprek wordt duidelijk dat hij bang is dat mensen hem niet om hemzelf leuk of aardig vinden, maar om wat hij is. "Ik vind het moeilijk om mensen te vertrouwen. Veel kennissen, weinig vrienden. Aan de buitenkant altijd maar lachen en vriendelijk. Je krijgt toch heel wat klappen in dit vak en er is veel jaloezie en afgunst. Daarom denken mensen soms dat ik uit de hoogte doe of verwaand ben. Dat is echt niet zo."

De populaire zanger vindt het bijzonder leuk dat er een Claudius fan-club is opgericht. Deze heeft nu ongeveer tweehonderd leden. "Dat zijn mensen die achter me staan, daar heb ik veel steun aan."

Over OREO, Phillips' 9-mans band, wil hij graag kwijt: "Die mensen werken keihard, zij hebben succes net zo goed verdiend als ik. Laatst kreeg ik een aanbod om naar Nederland te komen, maar zonder OREO. Hoewel het aanbod heel aantrekkelijk was, heb ik nee gezegd. Als OREO niet mee kan, dan ga ik ook niet."

Als klein jongetje wilde Claudius piloot worden, maar hij besefte al snel dat daar weinig kans voor was: "We waren echt arm, mijn moeder heeft ons zessen (vijf jongens en een meisje) alleen op moeten voeden; zij werkte als dienstmeisje bij een familie op de Colony om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. Geld voor een dure opleiding was er dus niet. Na de (Abraham de Veer) Mavo dacht ik eraan om de MAO te gaan doen, maar in een schoolbank zitten is eigenlijk niks voor mij. Ik kan niet stil zitten."

Zondagochtend in de kerk: in het auditorium naast de kerk stond een piano... Claudius, een jaar of zes oud, was meestal gedurende de kerkdienst op de prachtig glimmend zwarte piano in het auditorium aan het pingelen. Aan het einde van de dienst sloop hij dan weer terug naast zijn moeder: "Zij deed dan net alsof ze niet gemerkt had dat ik weg was geweest."

Op zijn zestiende jaar kreeg Claudius zijn eerste eigen piano... Toen realiseerde hij zich dat daarin zijn toekomst lag. Zonder les, noten lezen of enig onderricht leerde Phillips pianospelen en zingen. Een natuurtalent. En op zijn negentiende, in 1983, werd hij tweede bij het OTI-songfestival in Washington, waar hij voor Nederland uitkwam. De Antillen (toen nog) stonden op hun kop. Zo trots. Daarna heeft hij het Caribbean Broadcasting Festival CBU gewonnen; het Curaçao International Songfestival en hij is al tien jaar achter elkaar Calypso King van Aruba: "Ik wil nou graag eens een opvolger zien..."

Van het jaar in Boston, Berkley College of Music, waar Phillips vooral *close harmony* bestudeerde, heeft hij veel geleerd: "Eerst deed ik maar wat, nu weet ik wat ik doe." Hij koos *close harmony* om zijn oren te trainen. "Dat klinkt ge[illegible] oren hebben een ge[illegible]." Nu werkt Phillips me[illegible] computer, waar hij rui[illegible]tigduizend florin voo[illegible] betaald, om te compo[illegible]. Hij kwam in 1991 te[illegible] Boston zonder een rode[illegible].

Claudius verdient be[illegible]lijk veel geld aa[illegible] muziek, en dat mag o[illegible] vindt hij. Hij werkt [illegible] genoeg voor. "Eigenl[illegible] ik verlegen, introvert[illegible] als ik op het podiu[illegible] word ik een ander [illegible] Dan kan ik de hele [illegible] aan, dan ben ik vrij. [illegible] mensen lachen en [illegible] dansen en springen. [illegible] had ik als droom dat [illegible] een stampvol Lago [illegible] park optrad, met ee[illegible] met violen en drums, [illegible] ik als een koning v[illegible] mensenmenigte sto[illegible] droom is nu waa[illegible] geworden."

Claudius staat op, [illegible] bril op zijn neus, duikt [illegible] de deurpost bij *Amigoe* [illegible] zwaait nog even en [illegible] naar buiten. "*Aaaah* [illegible] *dius, con ta? Con cos* [illegible] *boem?*", klinkt het op [illegible]

Geen drugs, geen drank, geen sigaretten en gek op zijn moeder. Is Claudius Phillips 'for real'? "O ja, ik ben een doordrammer, koppig. Het moet gaan zoals ik het wil. Ik heb ook wel goede kanten hoor; ik ben sociaal bewogen, doe veel voor gehandicapten, ouden van dagen en Casa Cuna. De opbrengst van mijn CD, bij voorbeeld, gaat naar een liefdadige instelling."

Venezolaans tv-programma over carnavalsparade

ORANJESTAD — Een filmploeg van het Venezolaanse televisie-omroep Venevisión maakt aanstaande zondag video-opnames van de grote carnavalsparade in Oranjestad. Juan Carlos Vivas neemt die dag de nodige interviews af en Gilberto Correa is de presentator van het programma.

De komst van de Venezolaanse televisieploeg is mogelijk door medewerking van Diners Club International, Aruba Tourism Authority, [illegible] Aruba en Lee Tai Trading. De film wordt op zaterdag 4 maart in het programma Sábado Sensacional uitgezonden voor het hele Latijnsamerikaanse continent.

Aan directrice Voogdijraad

Minister Vos vraagt o[illegible] eindnota opvangcentru[illegible]

ORANJESTAD — Minister Vos van Justitie h[illegible] Yvonne Spellen, directrice van de Voogdijraad [illegible]teren tijdens een vergadering gevraagd om zo [illegible] mogelijk het onderzoek af te ronden naar de opze[illegible] een opvangcentrum voor moeilijk opvoedbare [illegible]deren op Aruba.

Arubaanse moeilijk opvoedbare kinderen en door de rechter veroordeelde minderjarigen worden tot nu toe geplaatst in het Gouvernements Opvoedingsgesticht (GOG) op Curaçao. GOG-[illegible] heeft laten weten dat Curaçao 'nog enige tijd' zal meewerken aan de opvang van Arubaanse jongeren maar dat Aruba zo snel mogelijk haar eigen faciliteiten moet gaan opzetten.

Volgens Spellen is het vinden van een geschikt gebouw het grootste probleem. Dat heeft ze minister Vos in het gesprek dan ook duidelijk gemaakt. De minister liet daarop weten dat de regering bezig is met de koop van het klooster van de zusters van Imelda[illegible] Noord. Hoewel nog geen [illegible]nitieve beslissingen [illegible] genomen, hoopt Spellen [illegible] het klooster zal w[illegible] gebruikt als jongeren op[illegible]centrum.

Tijdens de eerstv[illegible] vergadering van de [illegible]missie zal duidelijk [illegible] wanneer de eindnota [illegible] afgerond. De com[illegible] wordt gevormd door [illegible]genwoordigers van de [illegible]sering en Kinderbe[illegible]ming, de Voogdijraad, [illegible]dahof Kinderhuis, [illegible] Zaken en een coör[illegible] van de minister van Ju[illegible].

Joan Coronel, werk[illegible] bij Reclassering en K[illegible]bescherming, is vo[illegible] van de commissie. [illegible] vanmorgen niet voor [illegible]mentaar bereikbaar.

Lawaai [illegible] verstoort less[illegible]

ORANJESTAD — [illegible] het Colegio Co[illegible] Coronel, een vrij n[illegible] school in Oranjesta[illegible] dit jaar wordt uitge[illegible] met twee klassen, [illegible] moeilijk les geven [illegible] volgen vanwege ge[illegible]overlast. Die ov[illegible] wordt veroorzaakt [illegible] de praktijklessen [illegible] de iets oostelijk ge[illegible] Middelbare Techn[illegible] School Ir. Cesare Te[illegible] worden gegeven.

Het kabaal afkoms[illegible] de machine's waait ove[illegible] de basisschool. Dit w[illegible] enige klacht die minis[illegible] Onderwijs Eddy Cro[illegible] horen kreeg tijdens [illegible] bezoek aan de school.

De minister [illegible] andere scholen [illegible] stad en Dakota. [illegible] kleuterschool is goed [illegible] houden. De [illegible] reparatie en onder[illegible] de schoolmuur.

Ook het [illegible] ziet er goed onderh[illegible]. Het onderhoud word[illegible] bekostigd met de op[illegible]sten uit [illegible] sales, bingo's en [illegible] draising-activiteiten.

De Pius X school [illegible] naar een nieuwe locatie [illegible] begonnen namelijk [illegible] kort de werkzaamheden [illegible] vervanging van dak [illegible] fond en de aanleg van [illegible] uwe elektriciteitskabel[illegible].

Bij de Arco Iris [illegible] school heeft men dr[illegible] hekwerk nodig voor de [illegible] gang naar de toiletten, [illegible] ere dag na schooltijd kom[illegible] onbevoegden gebruik [illegible] van de toiletten.

ARUBA AGENDA

KANTOORUREN AMIGOE:
Open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; za. gesloten.

TELEFOONS:
24333. Voor **spoedgevallen** na kantoortijd: **21639 en 22316. Pageboy 127-0379.**

FAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op di. en vr. en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op za. Alleen zoekertjes, die op ma. en do. vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus di. en vr.) verschijnen.

****

NACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad: dokter G.R. van Trigt via Dr. Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 74300) of via Alarmcentrale (115).

****

BOTICA
(nachtdienst)
Brahacha, Havenstraat 30 (Oranjestad). Tel.: 34908.

****

STICHTING
WIT GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU
Voor informatie in alle districten kan men van ma. t/m vr. tussen 11.00-12.00/15.30-16.30 uur bellen. Openingstijdenzuigelingenbureaus (volgens afspraak): Oranjestad (tel.: 23168): do. van 08.00-12.00 uur; Savaneta (tel.: 47020): do. van 08.00-12.00 uur; Noord (tel.: 73425): di. van 08.00-12.00 uur; San Nicolas (tel.: 45906): di. van 08.00-12.00 uur; Santa Cruz (tel.: 58288): di. van 08.00-11.00 uur en wo. van 08.0-12.00 uur; Dakota (tel.: 29008): wo. van 08.00-12.00 uur; Braziel (tel.: 48301): di. van 08.00-12.00 uur; Paradera (tel.: 25543): ma. van 08.00-12.00 uur.

****

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. **Bel 37687.**

****

HOME NURSING BUREAU ARUBA
Tel.: 34321.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van ma. t/m vr. van 08.30-11.30 uur - Spinozastraat 9.

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel. **38989** (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Tel. 23040/27352 (tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur).

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van ma. tot en met vr. van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

FUNDACION RESPETA MI
(Stichting tegen seksueel misbruik van minderjarigen)
Spinozastraat 9 (Oranjestad). Tel.: 24433.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
Tel. 22318.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, **tel.: 21720.** Voor **spoedgevallen** buiten kantooruren tel.: **115.**

****

PARKE TIRAKOCHI
Kinderpark te Savaneta, achter kleuterschool Promé Paso)

Geopend van ma. t/m zo. van 16.00-18.30 uur voor kinderen van 1-13 jaar.

****

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK
(Goletstraat 5-A, Oranjestad)
Aanvangstijden van de diensten: wo. en za. om 19.00 uur.

****

FUNDACION DIABETICO ARUBANO
(J. Irausquinplein z/n, Oranjestad)
Voor informatie: tel. 21215.

****

DINSDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zo. van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden ma. t/m vr. van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; za. van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARRIO DAKOTA **(openingstijden):** di. van 16.00-20.00 uur en vr. van 17.00-19.00 uur.

****

Door snelle ontwikkelingen

Grotere kloof met Nederland voor toekomstige studenten

ORANJESTAD — Arubaanse en ook Antilliaanse leerlingen van het voortgezet onderwijs (Mavo, Havo en VWO) vinden steeds moeilijker aansluiting bij het middelbaar, hoger en universitair onderwijs in Nederland. Dit komt door de ontwikkelingen in het Nederlandse voortgezet onderwijs die elkaar in zo'n hoog tempo opvolgen, dat het de vraag is of het voortgezet onderwijs op Aruba en de Antillen dit nog kan bijbenen.

In 1998 zal de 'onderwijskloof' tussen Aruba, de Antillen en Nederland nog groter worden. In de komende vijf jaar wil staatssecretaris Tineke Netelenbos van Onderwijs namelijk honderd miljoen gulden beschikbaar stellen voor de vernieuwing van de hoogste klassen Havo en VWO, zo staat in *NRC Handelsblad* weekeditie van 14 februari. In augustus 1998 moet de hervorming worden ingevoerd.

In 1993 vond er in de onderbouw al een grote verandering plaats; de basisvorming waarin de leerlingen in de eerste jaren meer vakken krijgen en een bredere oriëntatie. Inhoudelijk zijn de vakken sterk veranderd en ook didactisch is er veel gewijzigd. In de hoogste klassen van het voortgezet onderwijs wordt vanaf 1998 voortgebouwd op de basisvorming.

"In vergelijking met de huidige bovenbouw valt op dat talen en algemene vorming een omvangrijke stempel gaan drukken op de opleidingen en dat er strengere exameneisen zullen gelden", aldus het *NRC Handelsblad*.

In de toekomst kunnen de Havo- en VWO-leerlingen in Nederland kiezen uit vier zogenoemde 'profielen', te weten: cultuur en maatschappij, natuur en gezondheid, economie en maatschappij en natuur en techniek. Binnen deze profielen is er een algemeen verplicht deel, een profiel verbonden deel en een vrij deel.

In het algemeen verplichte deel worden bovendien nieuwe vakken ingevoerd. Alle leerlingen krijgen algemene natuurwetenschappen waarin natuurkunde, scheikunde en biologie gebundeld zijn en daarnaast als tweede onderdeel de vakken aardrijkskunde, geschiedenis en maatschappijleer. Een ander nieuw vak heet 'culturele en kunstzinnige vorming'. Hierin komen wereldliteratuur, beeldende vorming, muziek en podiumkunsten aan de orde.

De leerlingen krijgen verder voorgeschreven studieuren per vak waarbij de school zelf kan bepalen hoe deze uren worden ingevuld. Dit kunnen klassikale lessen zijn, maar de uren kunnen ook opgevuld worden door huiswerkopdrachten, groepslessen en zelfstandig werken in 'studiecellen', waarbij de docent begeleider is, de leerlingen zelfstandiger leren werken en meer vaardigheden ontwikkelen in het zelf vergaren van kennis.

Hersenscan moordenaar bejaarde

ORANJESTAD — De behandeling van de zaak tegen verdachte K.J. (18), die op 6 april 1993 in San Nicolas de bejaarde Juan Paesch beroofde en vermoordde, werd weer uitgesteld. Rechter Behrens ging in op het verzoek van de raadsman van J. om een hersenscan te laten verrichten. Dit om vast te stellen of er sprake is van hersenbeschadiging.

De officier eiste eerder acht jaar gevangenisstraf en handhaafde die ook nadat een psychiatrisch onderzoek uitwees dat verdachte toerekeningsvatbaar is. Uit het psychiatrisch rapport bleek dat verdachte, die op Saba opgroeide, niet aan een geestelijke of gezondheidsstoornis leed. Wel heeft verdachte persoonlijke problemen en wordt snel agressief.

Rechter Behrens merkte op dat wanneer de hersenscan heeft plaats gevonden weer een psychiatrisch rapport moeten worden opgemaakt. Dit vergt tijd. Behandeling voor de rechtbank wordt voortgezet wannneer de uitslag van de hersenscan, die op Curaçao wordt uitgevoerd, bekend is.

Bibliotheek voor Colegio Felipe Tromp

■ *ORANJESTAD — Minister van Onderwijs Eddy Croes verrichtte deze week de opening van de bibliotheek van Colegio Felipe Tromp te Montaña. Een en ander geschiedde op feestelijke wijze, waarbij de leerlingen shows gaven. De voorzitter van de Stichting Katholiek Onderwijs Aruba (SKOA), Epi Wever, en minister Croes voerden het woord. De bewindsman wees de kinderen in zijn toespraak op het belang van het lezen voor de ontwikkeling van het kind.*

Vage waarschuwing voor 'Bamba Snacks'

ORANJESTAD — Directie Volksgezondheid heeft gistermiddag een persbericht verspreid met de waarschuwing voor een mogelijke besmetting van 'Bamba Snacks' met de bacterie *salmonella agona*. Deze bacterie zou, met name bij kinderen, ernstige diarreeklachten kunnen veroorzaken.

Volgens het persbericht zijn 'Bamba Snacks' een soort pinda snacks. Ze worden geëxporteerd vanuit Israël naar de Verenigde Staten en Engeland. Ze zouden in Londen enige tijd geleden tot een epidemie hebben geleid.

Het is niet duidelijk te achterhalen of deze pinda snacks ook op Aruba worden ingevoerd en verkocht. Een klein onderzoek door medewerkers van Directie Volksgezondheid in verschillende supermarkten op Aruba, leverde gistermiddag gelukkig geen 'Bamba Snacks' op.

Een medewerker van de Directie Volksgezondheid gaf dan ook toe dat er geen reden tot paniek is: het persbericht werd via Bureau Voorlichting verstuurd om de bevolking van Aruba 'voortijdig te waarschuwen'. Op de vraag hoe de verpakking van 'Bamba Snacks' te herkennen is en waar de consument nu precies op moet letten om eventuele besmetting te voorkomen, kon de medewerker geen antwoord geven.

WEB neemt opslagtank in gebruik

ORANJESTAD — WEB Aruba investeerde 435 duizend florin in de renovatie van wateropslagtank nummer 1. De renovatie hiervan begon in september vorig jaar en werd vandaag opgeleverd door de lokale aannemer Filtec nv.

WEB Aruba beschikt over acht opslagtanks, elk met een capaciteit van ruim twaalfduizend ton. Hierdoor heeft het WEB een reserve van ongeveer 100 duizend ton.

Twee van de acht opslagtanks zijn bestemd voor industriewater dat gebruikt wordt in de WEB-centrale zelf en in de Coastal-raffinaderij.

Plan Nacional pa Vivienda

Hectische laatste dag met aanvragen volkswoningen

SAN NICOLAS — Een vermoeide Yolanda Croes, coördinatrice van het Nationale Huisvestings Plan (NHP), is meer dan tevreden: het *Plan Nacional pa Vivienda* heeft in totaal 5.755 inschrijvingen opgeleverd. Gisteren, de allerlaatste inschrijfdag, liep het onverwachts 'storm' in de Biblioteca Nacional San Nicolas. De 48 medewerkers werkten tot laat in de avond om de laatste belangstellenden in te schrijven voor een eigen woning, huurwoning of een stuk bouwgrond.

De belangstelling was volgens Croes 'overweldigend'. "De afgelopen twee maanden is bewezen dat er een enorme behoefte is aan huisvesting." Bij het kadaster bestaat een achterstand van ongeveer drieduizend percelen domeingronden die nog opgemeten moeten worden. Met de huidige aanwezige mankracht betekent dat drie jaar werk. En bij Domeinbeheer is er een bestand van naar schatting zesduizend aanvragen voor erfpachtterreinen.

De nationale inschrijving voor een woning had dan ook twee doelen. Ten eerste werd geregistreerd hoeveel mensen een woning zoeken. Ten tweede werden mensen die zich aanmeldden geholpen met het vinden van geschikte woonruimte. Nu wordt verder gegaan met de verwerking en analyse van de gegevens. Alles wordt gecodeerd. "Een hels karwei," zucht Croes, "vooral als je nagaat dat elke inschrijver 125 vragen moest beantwoorden."

Voor het NHP is een verkavelingsplan samengesteld, waar in totaal ongeveer vierduizend volkswoningen op gebouwd kunnen worden. Er zijn ook erfpachtgronden waar mensen, die de hypotheek kunnen dragen, zelf een huis op kunnen bouwen. Volgens minister Watty Vos van Publieke Werken verkeert Aruba 'in de gunstige situatie' dat 90 procent van alle terreinen in handen is van de overheid. De regering heeft dus de vrije hand voor wat betreft het verkavelen. Het doel van de regering is om 1500 woningen per jaar te gaan bouwen.

Alle gegevens worden verwerkt met behulp van computers. Vervolgens wordt in samenwerking met Domeinbeheer overgegaan tot de uitgifte van bouwgronden. Ook wordt de Fundacion Cas pa Comunidad Arubano (FCCA) in een later stadium bij het NHP betrokken. Over de precieze rol van de FCCA wil Yolanda Croes nog geen uitspraak doen. "Zeker is in ieder geval dat wij met elkaar gaan samenwerken. Premier Eman zal daar binnenkort meer over bekend maken."

De verwerking van alle gegevens zal over drie tot vier maanden afgerond zijn. De geregistreerden krijgen dan schriftelijk bericht of zij geselecteerd zijn en voor financiële hulp in aanmerking komen.

Wereld gebedsdag

ORANJESTAD — Ook op Aruba wordt op vrijdag 3 maart de Wereldgebedsdag gevierd. Dit gebeurt om 20.00 uur in de kapel van Tanki Leendert. Het thema van deze gebedsdag is: 'De aarde, woning voor alle mensen'. De liturgie is samengesteld door vrouwen uit Ghana. Het wordt een dag van gebed over de hele wereld en iedereen is uitgenodigd deze oecumenische dienst bij te wonen.

Veel interesse voor lumpsum

ORANJESTAD — De lumpsum-regeling is populair. Ruim tweehonderd ambtenaren hebben al getekend om uit overheidsdienst te treden. Dat verklaarde premier Henny Eman eerder deze week.

De Staten komen binnenkort bijeen om het wetsontwerp over de lumpsum te behandelen. Na goedkeuring door de Staten hebben overheidswerknemers nog drie maanden de tijd om de lumpsum aan te vragen. Door de getoonde belangstelling is de verwachting dat de tien miljoen florin die voor de lumpsum-regeling is gereserveerd, overschreden zal worden.

Geïnteresseerden worden dan ook verzocht zo snel mogelijk de beslissing te nemen om het lumpsumformulier wel of niet in te vullen. Daarbij moet rekening gehouden worden met het feit dat formulieren die het eerst binnenkomen het eerst worden behandeld.

Om het personeel te helpen een beslissing te nemen, hebben alle departementen een bulletin gekregen met uitgebreide informatie over de regeling.

Ook kan voor algemene informatie over de lumpsumregeling het nummer 20670 gedraaid worden. Voor informatie over belasting, AOV en AWW kan gebeld worden met één van de volgende nummers: 29988, 29352 en 29354.

In brief aan KabNA

MEP-fractie wil snel kustwacht-document

ORANJESTAD — De MEP-fractie protesteert in een brief aan KabNA-minister Joris Voorhoeve 'met klem' tegen het feit dat de statenleden van Aruba tot nog toe geen enkel document over de kustwacht ontvingen. Dit schrijft Rudy Croes naar aanleiding van de motie van de Antilliaanse Staten op 23 februari.

Hoewel het Arubaanse parlement nog geen enkel document met betrekking tot de Algemene Maatregel van Rijksbestuur inzake de kustwacht onder ogen kreeg, stelt de MEP wel dat zij zich aan de hand van de motie kan vinden in heronderhandelingen tussen de regeringen van Nederland, de Antillen en Aruba.

Rudy Croes benadrukt in zijn schrijven aan Den Haag dat de Staten van Aruba 'geen bevoegdheid noch machtiging' hebben gegeven aan de minister van Justitie. Dat is logisch 'na de uitvaardiging van een tot op heden confidentieel beschouwd Koninklijk Besluit' tegen minister Watty Vos. De MEP-statenleden zijn echter nog steeds niet in staat om deze bewering te staven.

Namens de Movimiento Electoral di Pueblo stelt Rudy Croes wel dat de kustwachtorganisatie onmiddellijk opgericht moet worden, omdat Aruba 'misbruikt wordt om tot het consumptieland Nederland en de doorvoerhaven voor Europa door te dringen'. Hierbij wordt Aruba 'overstelpt met achterblijvende drugs zodat het bestaan van de Arubaanse bevolking aan bijzonder gevaar wordt blootgesteld'.

Gewapende overval bij Hernac

ORANJESTAD — Gistermiddag kwart over drie werd door drie gewapende en gemaskerde mannen een overval gepleegd op het kantoor van het aannemersbedrijf Hernac nv te Santa Cruz. Ruim 80 duizend florin in lonen werd meegenomen. Van de daders ontbreekt nog ieder spoor.

De overvallers, die er van op de hoogte waren dat er veel geld op het kantoor aanwezig was, drongen gewapend het kantoor binnen. Zij bedreigden het personeel in het Spaans en sloten hen op in het achterkantoor. Na de telefoon- en fax aansluitingen te hebben doorgesneden, pakten zij de zakken met geld. Zij gingen er vandoor in een oude blauwe Toyota Cressida, met een kapotte muffler.

Een werknemer zag hen in de richting van de dam van Kas Ariba verdwijnen. In eerste instantie stuurde de Centrale Post een patrouille naar het bedrijf omdat alleen gemeld werd dat een diefstal had plaats gevonden. Toen bekend werd dat het een gewapende overval betrof, werd alarm geslagen en een grote zoekactie ingezet. Vanochtend waren de dieven nog niet aangehouden.

YMCA cursussen in maart

ORANJESTAD — De YMCA-cursussen beginnen in de week van 6 maart bij YMCA-Dakota. Deze cursussen kunnen ditmaal, vanwege de renovatie-werkzaamheden, niet bij YMCA San Nicolas worden gegeven.

De volgende cursussen worden gegeven: engels voor beginners en gevorderden (door M. de Foe); papiaments (H. Toussaint); handenarbeid op canvas en taart-decoratie (C. Sanchez); auto-onderhoud (H. Riley); make-up (Alexis Zarraga); kapperscursus, manicure/pedicure (L. Maduro); naai-cursus(B.Maduro); taartbakken (M. Marquez); crioyo/Chinees/Indonesisch koken en snacks (G. Ridderstap).

Elke cursus wordt één keer per week gedurende 14 weken gegeven, van 19.00 tot 20.30 uur. Men kan vanaf volgende week al inschrijven, van 9.00 tot 20.00 uur bij YMCA-Dakota, Calabasstraat 1.

Aruba naar Martinique triathlon

ORANJESTAD — Aruba Triathlon Association is uitgenodigd voor de jaarlijkse Caribische Triathlon op Martinique. De triathlon is op zondag 9 april om 06.30 uur. De triathlon heeft Olympische afstanden: 1,5 km. zwemmen, 40 km. fietsen en 10 km. hardlopen. De inschrijving bedraagt veertig dollar per deelnemer.

Geïnteresseerde atleten kunnen vóór 10 maart inschrijven bij Jesse Beukenboom op het Idefrekantoor.

Nieuwe politie agenten beëdigd

SAN NICOLAS — In de Politieopleidingschool in San Nicolas werden tien nieuwe politieagenten door minister van Justitie Watty Vos beëdigd. Zij volgden een opleiding van anderhalf jaar.

Het was een eenvoudige plechtigheid waarbij de agenten voor minister Vos de eed aflegden en daarna uit handen van commissaris Lucas Rasmijn hun benoemingsbesluit ontvingen. Minister Vos benadrukte het belang dat het korps weer versterkt wordt en benadrukte daarbij het belang van een goed functionerend korps. Commissaris Rasmijn voegde daaraan toe dat plannen voor reorganisatie van het korps practisch zijn afgerond.

De plechtigheid werd bijgewoond door vertegenwoordigers van Justitie met aan het hoofd PG Swinkels, de Koninklijke Marine, de politieleiding en familieleden van de agenten.

Prettig carnaval

ORANJESTAD — Minister van Cultuur en Volksgezondheid Lili Beke wenst in een korte boodschap de bevolking van Aruba een prettig carnaval toe. Zij doet een beroep op alle automobilisten om het kalm aan te doen en zijn/haar bijdrage te leveren aan een veilig verkeer.

ORANJESTAD — Volgens een recente publikatie in Reisvakmagazine, heeft KLM een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Holland International, Arke en Indigo Tours. Met ingang van 1 april 1995 kunnen alle touroperators elke dag stoelen reserveren op alle KLM-vluchten naar de ABC-eilanden en Sint Maarten, zonder een minimum aantal stoelen te reserveren. De speciale prijs is een touroperatortarief van 1030 florin. KLM heeft deze beslissing genomen op aandringen van onder meer de Antilliaanse- en Arubaanse overheid en de Nederlandse touroperators. Er zijn ook speciale tarieven ingevoerd voor de ALM-vluchten die aansluiten op een KLM-vlucht tussen Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten.

Senna's dood veroorzaakt door gebroken stuurkolom

BOLOGNA — De dood van Ayrton Senna is veroorzaakt door een gebroken stuurkolom in zijn Williams. Dat staat in het rapport van 500 pagina's over de dood van de Formule I-coureurs Senna en Ratzenberger dat is aangeboden aan het parket in Bologna.

Het Openbaar Ministerie moet nu besluiten of ze aanklachten indient tegen een of meerdere personen die mogelijk medeschuldig zijn aan de fatale ongelukken. De Braziliaan Senna, drievoudig wereldkampioen, verongelukte toen hij op 1 mei 1994 in de Tamburello-bocht van het Imola-circuit in San Marino met 210 kilometer per uur tegen een muur knalde.

Ratzenberger kwam een dag eerder om het leven tijdens de trainingen. De wagen van de oervaren Oostenrijker liep schade op aan de voorkant, waardoor hij nauwelijks meer te besturen was.

In totaal zeventien mensen staan onder verdenking, onder wie Frank Williams van het gelijknamige Williams-team, ontwerper Patrick Head en officials van het bedrijf Sagis, de uitbaters van het circuit.

VOETBAL — Het herstel van Roberto Baggio heeft opnieuw vertraging opgelopen. De aanvaller van Juventus en Italië wilde komend weekeinde tegen Sampdoria zijn langverwachte rentree maken, maar zijn knieblessure laat dat nog niet toe.

■LONDON — *Eric Cantona arriveert bij een hotel in Saint Albans in Londen. Hij moest gisteren voor de tuchtcommissie van de FA verschijnen ter verantwoording van zijn karate-trap naar een supporter van Crystal Palace.*

Ajax naar huis, Kanu naar Nigeria

DEN HAAG — Nwankwo Kanu is niet beschikbaar voor de eerste wedstrijd van Ajax in de kwartfinales van de Champions League, op 1 maart in Split tegen Hajduk. Ajax keert vandaag zonder de Nigeriaan naar Amsterdam terug. De 18-jarige Kanu vloog gisteren vanuit Athene, waar de kampioen in trainingskamp verblijft, naar de Nigeriaanse hoofdstad Lagos. Hij speelt morgen een duel met het Olympisch elftal tegen Ivoorkust.

Ajax heeft afgelopen week nog geprobeerd Kanu bij de ploeg te houden, mede omdat de lange middenvelder annex aanvaller onlangs de hele reis naar Lagos voor niets maakte. De wedstrijd ging toen niet door. De Amsterdamse poging mislukte. De lange Kanu, die deze week herstelde van een tegen Dordrecht'90 opgelopen vleeswond, was goed in vorm. Hij maakte het laatste doelpunt van Ajax voordat het d... KNVB opgelegde spe... in werking trad, ... vorige week zondag in Dordrecht.

De bond legde de straf op omdat de Ajacieden ... land van afgelopen ... dag tegen Portugal bo... Ze protesteerden d... tegen, wat zij noem... bevoorrechting van d... belangen van de bond ... die van de club. Het ... verbod is tot maand... kracht. Op die dag v... Ajax naar Split. De ... commissie van de K... zich nog buigen over ... tuele straffen voor d... Ajax, spelers, trai... bestuur.

Kanu keert op 6 of 7 ... terug in Amsterdam, ... Nigeria staan twee du... het Olympisch team ... programma. Op 8 m... de wedstrijd van Ajax ... kwartfinales van de ... nale beker tegen Feye...

Foutenfestival in verlenging beslist

Heerenveen in halve finale KNVB-beker na winst op NAC

HEERENVEEN — Een minuutje en een handvol seconden slechts hoefde de verlenging te duren voor de beslissing in de bekerwedstrijd Heerenveen-NAC viel. Regtop schoot hard in en dat betekende 3-2. Daarmee won de ploeg met het meeste geluk.

Heerenveen-NAC, het eerste duel in de kwartfinale, was een echte bekerwedstrijd. Aanvallend, snel, hard, vol fouten en dus amusant. Daar bovenop vielen de doelpunten, net als eerder in de competitie (4-3), rijkelijk. In de vierde minuut al kwam NAC op voorsprong door een vrije trap van Remie. Hij mocht aanleggen na een onbeholpen handsbal van doelman l'Ami.

Het duurde bijna een half uur voor Heerenveen gelijk maakte. Kansen deden zich veel eerder voor, maar Tomasson schoot, geheel vrij, tegen Karelse op. De laatste aankoop revancheerde zich in de dertigste minuut met een schuiver in de hoek, 1-1.

RELLEN

De gelijkmaker van de Deen verpestte onmiddellijk de goede sfeer in het Abe Lenstra-stadion. De aanhangers van NAC rukten kuipstoeltjes los en smeten ze naar de suppoosten. De politie moest de ME (mobiele eenheid) laten aanrukken om de gemoederen te laten kalmeren.

Met de wapenstok in hun nabijheid nam het Bredase supportersleed nog voor rust toe. Tammer tikte 2-1 in na een vrije trap van Echteld. De NAC-ers protesteerden nog voor een vermeende overtreding op Brood, scheidsrechter Reygwart wees toch naar het midden. Brood en Lammers protesteerden zo onbehoorlijk dat zij geel kregen.

Reygwart kende een moeilijke avond, had het wel eens mis met zijn beslissingen. Hij bespaarde Brood de tweede gele (en dus de rode) kaart toen die Regtop vloerde. Het missen van kansen ging na de rust onverdroten voort, maar eerst zorgde Arnold nog voor 2-2. De Australiër tikte een voorzet van Gaasbeek in. In de 53ste minuut kon Lammers 2-3 maken voor een leeg doel. De eens zo trefzekere spits lijkt dit jaar geen goals te willen maken en schoot hoog over. Aan de andere kant maaide Tomasson bij een niet te missen kans over de bal heen.

De slopende wedstrijd zakte tegen het einde in. De ploegen sleepten zich naar de verlenging waarin het eerste doelpunt het directe einde zou betekenen. Beide ploegen gokten op die ene vloeiende aanval in de verlenging. Die kwam onmiddellijk in thuisvoordeel. Regtop speelde een een-twee met de pas ingevallen Polley en trof via een Breda's been doel, 3-2. Friesland vierde weer feest, de finale kwam voor Heerenveen net als twee jaar geleden dichtbij.

Japan officieel kandidaat WK

TOKYO — Japan zal [illegible] nisatie van het WK-Voetbal in 2002. De andere belangrijke gegadigde is Zuid-Korea. De wereldbond FIFA is van plan het evenement voor het eerst in Azië te houden.

Japan stuurt zijn belangrijkste voetbalbestuurders naar het hoofdkantoor van de FIFA in Zürich, zei een woordvoerder van de wereldbond gisteren. Ze zullen een schriftelijke bevestiging van de kandidatuur en een aanbevelingsbrief van premier Murayama overhandigen aan Sepp Blatter, secretaris van de FIFA.

Dinsdag is de uiterste dag waarop kandidaten zich kunnen melden.

PSV verhuurt Vampeta aan VVV

EINDHOVEN—PSV verhuurt de Braziliaan Vampeta met onmiddellijke ingang aan VVV. De Venlose eerste-divisieclub kan de 20-jarige voetballer tot het eind van dit seizoen opstellen.

[illegible] vindt VVV een goede keus: "Venlo is dichtbij, dus hij kan in Eindhoven blijven wonen. Vampeta kwam bij ons niet echt aan de bak wegens het buitenlandersprobleem. Daardoor kreeg hij te weinig speeltijd. Bij VVV kan hij veel wedstrijden op niveau spelen. De club heeft bovendien al een periodetitel op zak. De nacompetitie kan voor Vampeta ook heel leerzaam zijn, want dat zijn toch zes grote wedstrijden."

Afgelopen zomer kwam Vampeta van de Braziliaanse club Vitoria naar PSV. Hij tekende een contract voor drie jaar. Vampeta trainde gistermiddag al mee in Venlo. VVV, dat sinds de eerste periode slecht presteert, ging eerder dit seizoen al over tot het huren van de Roda JC-ers René Trost en Cedric Ihalauw. Het huurcontract tussen PSV en VVV bevat geen optie tot koop.

BOLOGNA — Een rapport van 500 pagina's over de dood van de autocoureurs Senna en Ratzenberger is helemaal klaar en aangeboden aan het parket in Bologna. Dat is uit juridische bronnen vernomen. Het Openbaar Ministerie moet nu besluiten of ze aanklachten indient tegen een of meerdere personen die mogelijk medeschuldig zijn aan de fatale ongelukken.

De Braziliaan Senna, drievoudig wereldkampioen, verongelukte toen hij op 1 mei 1994 in de Tamburello-bocht van het Imola-circuit in San Marino tegen een muur knalde. Ratzenberger kwam een dag eerder om het leven tijdens de trainingen.

In totaal zeventien mensen staan onder verdenking, onder wie Frank Williams van het gelijknamige Williams-team, ontwerper Patrick Head en officials van het bedrijf Sagis, de uitbaters van het circuit. Williams liet al weten dat hij de conclusies van het rapport met enige vrees afwacht, omdat hij verwacht dat de dood van Senna veroorzaakt blijkt te zijn door een gebroken stuurkolom. Details van het rapport zijn nog niet bekend.

Cantona tegen geweld op veld

PARIJS — Uitge... Eric Cantona hee... televisiecommerci... *Nike*-sportkleding ... nomen waarin hij ... op het voetbalveld ... oordeelt en zich af... of beledigingen ... tabel zijn. In een du... Basile Boli van Gl... Rangers vraagt Can... "Zal ik mij laten bel... omdat ik op het ... loop?" Het duo voe... aan toe: "Er zijn m... die zeggen dat het ... maal is te worden... digd, dat het onde... van het spel is."

"Come on, ik wee... goed dat geweld niet ... baar is in de sport ... moeten we dan wel d... accepteren? Dat is de v... Cantona staat al twe... onder contract bij *Ni*... commercial is gisteren ... Franse televisie verto...

Wereldbeker:

Twaalfde zege Bonnie Blair

INZELL — Bonnie ... heeft gisteren in ... haar twaalfde we... kerzege van het se... geboekt. De wereld... pioene op de spr... de 500 meter, gel... door een straffe w... 40,56 seconden. ... Japanse Shiho K... werd tweede vo... Duitse schaat... Sabine Volker en ... ziska Schenk.

Bij de WK voor jun... de Finse plaats S... eindigde Frouke Oo... dag op de 500 me... negende in 43,72, ... daarmee de beste ... landse. Renate Gro... (12de), na een openi... 11,85 voor de 100 m... Elke Zijlstra (13de) ... niet veel voor haa... Niettemin is de achte... op de Amerikaanse W... Rebecca Sundström ... groot na het eerste ... deel.

Bij de jongens ... 19-jarige Erben Wen... op het openingsnumm... verder dan de 25ste ... 40,81. Cory Carpente... De Amerikaan legde d... meter als enig binnen ... seconden af: 38,97. ... Bob de Jong finishte ... 41,62 in de achterhoede ... Bekers kwam ten val, ...

*****

BASKETBAL — De ... rikaanse profbasketba... Samuel Mitchell is ma... in het Italiaanse F... door koolmonoxide-v... ging om het leven geko... De politie vermoedt dat ... gas door een lek in de ... in zijn woning is ... De coach vond het ... van de 24-jarige Mitch... in december van de C... land State University ... Fabriano Torboir overstapte.

Haarhuis in halve finale Philadelphia

Krajicek verslaat gelijkwaardige Larsson in drie sets: 6-3,6-7,7-6

DEN HAAG — Richard Krajicek heeft de halve finale bereikt van het tennistoernooi in Stuttgart. De tennisser versloeg gisteren de Zweed Magnus Larsson in drie boeiende sets, 6-3, 6-7, 7-6. In de halve eindstrijd ontmoet hij vandaag qualifier Martin Damm. De Tsjech schakelde Jan Siemerink uit met tweemaal 6-4. Paul Haarhuis bereikte de halve finales van het tennistoernooi in Philadelphia. De Nederlander won in twee sets van Brett Steven uit Nieuw-Zeeland. Vandaag speelt Haarhuis tegen Chang, als derde geplaatst.

Haarhuis gaf een goed vervolg aan zijn optreden in de tweede ronde, toen hij 's werelds nummer één Pete Sampras uitschakelde. Steven is een tennisser van een lager kaliber. De 6-2, 6-3 getuigde van weinig moeite. In Philadelphia haalde Haarhuis vorig jaar de finale. Daarin verloor hij van Michael Chang. Die wedstrijd wordt nu een ronde eerder gespeeld. De twee spelers speelden vier keer tegen elkaar, drie keer won de Amerikaan. In het met 1,2 miljoen gulden gedoteerde toernooi in Philadelphia spelen Andre Agassi en de Zweed Thomas Enqvist de andere halve finale. Agassi won gisteren van de Canadees Lareau, Enqvist versloeg de Amerikaan Reneberg.

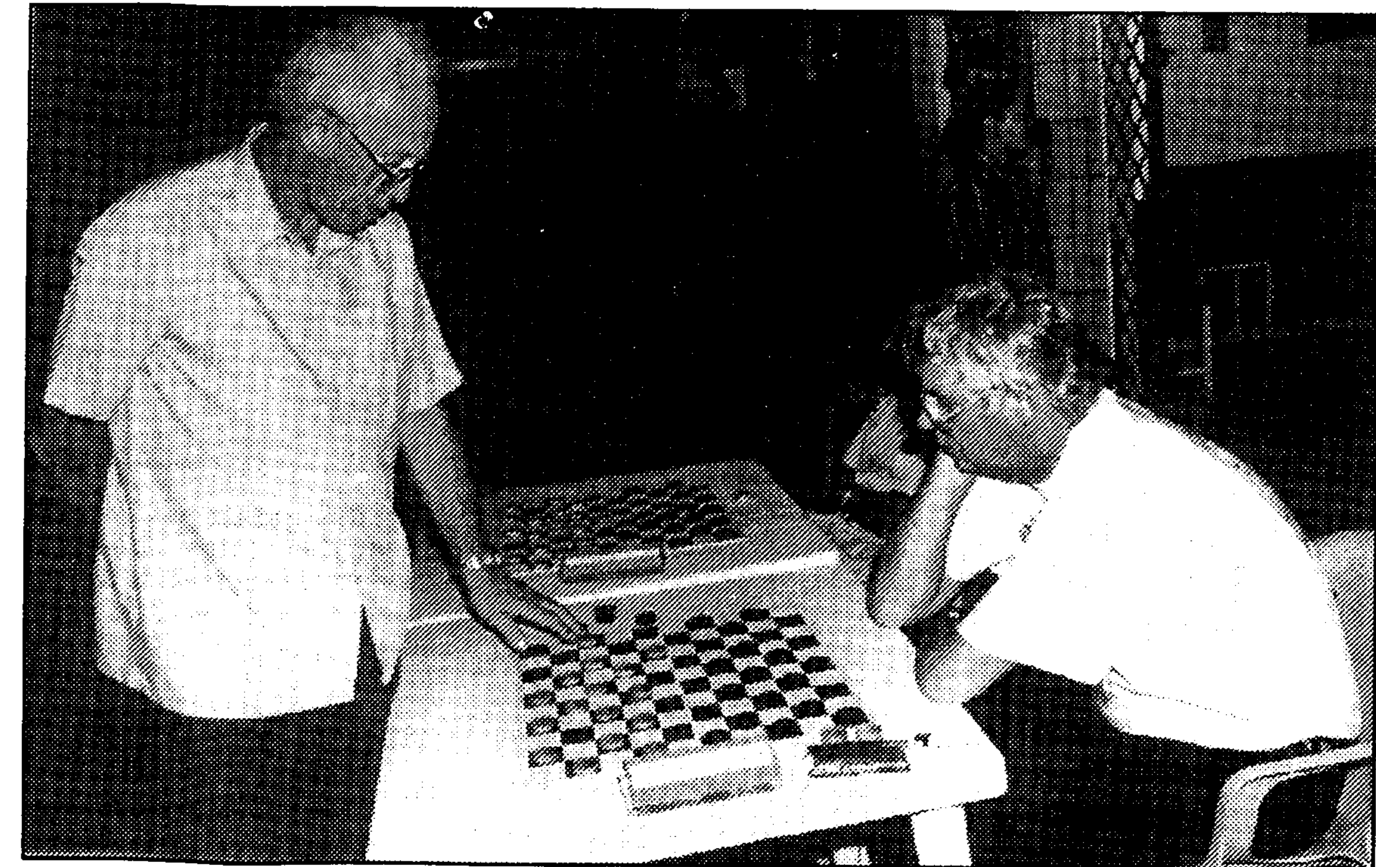
In Stuttgart slaagde Jan Siemerink er niet in de halve finale te halen. Als *lucky loser* stapte hij de hal binnen als vervanger van de zieke Edberg, de winnaar van vorig jaar. Hij versloeg de Oostenrijker Skoff en de Duitser Karbacher en dichtte zich kansen toe tegen Damm.

De Tsjech, eveneens via de kwalificaties binnengekomen, speelde gisteren solide, niet groots. Het was voldoende om Siemerink te verslaan, die scherpte miste. Van zijn backhand vertrok te sporadisch een winnende slag. Met een opslagdoorbraak in beide sets trok Damm de winst naar zich toe.

In de halve finale stuit de Tsjech vanmiddag op een tegenstander van zwaarder kaliber, Richard Krajicek. Krajicek en Larsson vochten een boeiend duel uit. Krachtsverschil bestond er nauwelijks. Krajicek sloeg 29 aces en brak een keer de opslag van de Zweed, in de eerste set (6-3). Zijn eigen opslag verloor hij nooit, hij stond zelfs geen breekpunten toe. De beslissing in de tweede en derde set viel in de tiebreak.

In de tweede set verwierf Krajicek twee wedstrijdpunten, op 6-5 en 8-7. Larsson veegde ze uit en veroverde de setwinst met 11-9. In de tiebreak van de derde set benutte Krajicek het vierde wedstrijdpunt, 7-5.

Becker, nummer één geplaatst, won met 7-6, 7-6 van Kafelnikov. Vijf dagen geleden verloor de Duitser in Milaan van de jonge Rus in de finale. Kafelnikov, die ook in Rotterdam op de lijst staat, stond gisteren met hoge koorts (39,4) op de baan. Hij had een stevige griep. De toernooi-arts had hem aangeraden in bed te blijven. In de halve eindstrijd stuit Becker op Michael Stich, die de Rus Volkov met 6-2, 7-5 versloeg.

WILLEMSTAD — De op Curaçao vertoevende damgrootmeester Iser Koeperman speelde donderdagavond in de Surinaamse club JPF een damsimultaan. De oud-wereldkampioen was uitmuntend op dreef. Geen van de 17 tegenstanders, waaronder lokale topdammers als Raoul Alias, Henry Bernadina en Oscar Meriën, kon Koeperman afhouden van een 100 procent score. Ook de 27 jaar jongere Amigoe-medewerker Hans Vaders, rechts op de foto, werd in het eindspel kundig van het bord gespeeld. Links Iser Koeperman.

Bodo Illgner wil terug in Mannschaft

KEULEN — De Duitse doelman Bodo Illgner wil terugkeren in het Duitse elftal. Hij zei dit in een interview met de Duitse Krant Kölner Stadt-Anzeiger. De 27-jarige Illgner stelde zich na Duitslands uitschakeling op het WK in de Verenigde Staten niet meer beschikbaar voor het nationale team.

Illgner, 54-voudig international, wil niet meer onder bondscoach Vogts spelen: "Hij heeft me in de rug aangevallen. Dat kan ik niet zomaar vergeten. Ik heb een duidelijk doel voor ogen. Mijn droom is het winnen van het wereldkampioenschap van 1998 in Frankrijk. Ik werk er hard aan om dat te bereiken."

Een half uur na de van Bulgarije verloren WK-kwartfinale meldde Illgner dat hij niet meer voor Duitsland wilde spelen. Dat werd hem niet in dank afgenomen. Vooral Vogts uitte flinke kritiek. Hij zei dat hij een grote fout had gemaakt door niet reserve-doelman Andreas Köpke maar Illgner in te zetten tegen de Bulgaren.

Illgner verwacht niet dat Vogts, met wie hij tot aan het WK goed kon opschieten, in 1998 nog bondscoach is. Vogts daarentegen denkt aan een langdurig contract, mits Duitsland zich kwalificeert voor het EK '96 in Engeland.

Nieuwe richtlijnen IOC na aids-bericht Louganis

LAUSANNE — De Medische Commissie van het Internationaal Olympisch Comité heeft razendsnel gereageerd op het bericht dat Greg Louganis aids heeft. De befaamde Amerikaanse schoonspringer bekende dat in een tv-interview. Donderdagavond al werden nieuwe IOC-richtlijnen uitgevaardigd over de handelwijze bij bloedende wonden tijdens sportbeoefening. De commissie, voorgezeten door de Belgische prins Alexandre de Merode, wijst er overigens op dat de kans op besmetting met hepatitis B of HIV in de sport betrekkelijk klein is.

Louganis, die zowel in Los Angeles als Seoul Olympisch goud won op de 3-meterplank en de toren, wist in 1988 al dat hij drager was van HIV, het virus dat aids kan veroorzaken. Bij het uitvoeren van de drieëneenhalve contra-salto, de dodensprong, sloeg Louganis met het hoofd tegen de springplank aan. De teamarts dichtte de daarbij ontstane wond met vier hechtingen. Hij droeg daarbij geen handschoenen, omdat hij niet wist dat de schoonspringer seropositief was.

Voortaan moeten gewonde sporters onmiddellijk uit de strijd worden genomen vindt het IOC. Bij waterpolo gebeurt dat trouwens al. Pas als de wond geheel dicht is en goed verbonden, mag het slachtoffer weer meedoen. Met bloed besmeurde kledij moet worden gewisseld, ook als de drager niet zelf gewond is. De sportman of -vrouw die de hand licht met deze regel of de ploeg die niet op de naleving toeziet, kan voor dit vergrijp worden gestraft.

Het IOC beveelt de beoefenaars van contactsporten als worstelen, judo en boksen regelmatige inenting aan voor gebieden waar besmettelijke geelzucht (hepatitis) veel voorkomt. Met betrekking tot HIV zou men zich van tijd tot tijd moeten laten testen. In het persbericht van het IOC staat: "Als er sprake is van een positieve HIV-test, dan moet het mogelijk zijn na zorgvuldige afweging van de risico's voor ploeggenoten en tegenstanders een wedstrijdverbod uit te vaardigen."

NEW YORK — Interviewster Barbara Walters poseert met schoonspringer Greg Louganis. In een uitzending van ABC-television gisteravond maakte hij zijn positieve HIV-status wereldkundig aan Walters.

SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(Bonamweg 49, Brievengat)
(Tel. 376620/376626)
zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; di.- en do.-morgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vri. van 20.00-22.30 uur; za. van 14.00-17.00 uur en zo. van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARIO JANWÉ
dammen:
do. van 15.00-18.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 8-18 jaar.
Schaakvereniging Janwé:
za. van 09.00-12.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 7-23 jaar.

SKOL DI DAM STRATEGÍA
(Tel. 612573)
lessen:
do. van 19.30-23.00 uur - **Sentro di Bario Janwé.**
zaterdag van 09.00-12.00 uur - **IPK-gebouw** (naast Martinus mavo, Plasa Brion).

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
ma. om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

CURAÇAO BULLETS SKATERS
(Schaatsclub Curaçao).
elke do. van 17.00-20.00 uur training *in line skates* en *skeelers op de Koredor* (beginnende aan de kant van ITC). Voor meer informatie **tel.: 377289** (vragen naar Kees).

****

Melkhuisje wordt 'biertentje'

Grolsch gaat Open NK komende jaren sponsoren

AMSTERDAM — De Grolsch Open op het Amstelpark. Oftewel de metamorfose van het traditionele tennistoernooi 't Melkhuisje in Hilversum tot 't 'biertentje' in Amsterdam. Toernooidirecteur Piet van Eijsden kondigde met enige trots aan dat 'zijn' Open NK voor mannen, van 24 tot en met 30 juli, zich met de Grolsch Bierbrouwerij uit Enschede voor vijf jaar (met een optie voor nog eens vijf jaar) verzekerd weet van een hoofdsponsor. Bovendien is het prijzengeld opgetrokken van 300.000 naar een half miljoen dollar (circa 850.000 gulden).

De voorgeschiedenis van de verhuizing is bekend. Het knusse park in Hilversum, bij iedereen bekend als 't Melkhuisje, was uit zijn jasje gegroeid. De krappe behuizing was de spelersbond ATP al lang een doorn in het oog. Van Eijsden kreeg voor 1993 en 1994 nog dispensatie, daarna moest hij voor een nieuwe, veel ruimer bemeten tennistempel zorgen.

De gemoderniseerde vaste behuizing is er nog altijd niet. Door allerlei procedures is de bouw van het nieuwe Amstelpark-complex danig vertraagd. Van Eijsden: "Daardoor moesten we weer bij de ATP aankloppen met een nieuw *bidbook*, gericht op het bespelen van het oude Amstelpark als tussenoplossing. Gelukkig kregen we toestemming waardoor de belangrijkste druk van de ketel was."

Van Eijsden, sinds 1977 toernooidirecteur in Hilversum, heeft inmiddels de rechten op de organisatie van het evenement overgenomen van de Hilversumse Tennisclub, bewoner van 't Melkhuisje. "Ik ben nu volledig baas in eigen huis en hoef aan niemand meer verantwoording af te leggen. Dat is wel zo prettig."

ONZEKER

Intussen is het onzeker of er in het voorjaar daadwerkelijk begonnen kan worden met de bouw van het nieuwe complex. Van Eijsden: "Er zijn zoveel procedures dat ik door de bomen het bos haast niet meer kan zien. De laatste hindernis is het afgeven van een milieuvergunning, die tot 10 maart ter inzage ligt. Naar verwachting zal de Raad van State begin april een uitspraak doen."

Grote zorgen over de toekomst maakt Van Eijsden zich vooralsnog niet. "Voorlopig mag ik van de ATP op het oude Amstelpark spelen. We gaan deze zomer keihard werken aan het neerzetten van een voortreffelijk evenement. Zodat de ATP geen verschil zal zien tussen deze accommodatie en het nieuwe complex." De voordelen van de verhuizing zijn evident: Van een terrein van 6800 m2 naar 32.000 m2, een overkant banen aangelegd stadion met 6000 plaatsen, 140 Vip-boxen en in de buurt circa 2200 parkeerplaatsen.

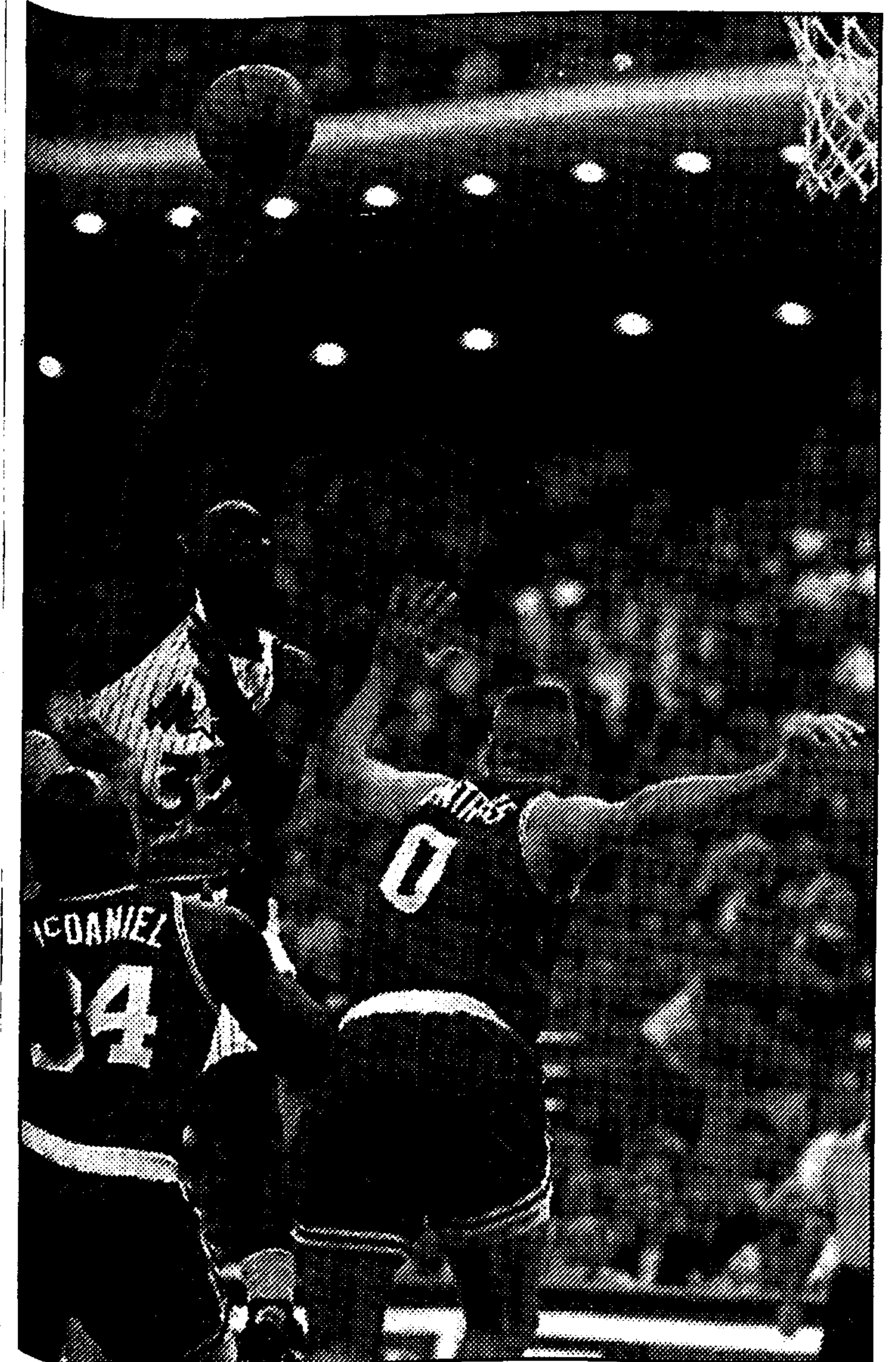
Van Eijsden, die zijn laatste begroting van 1,65 miljoen verdubbeld zag worden, koos voornamelijk voor een hoger prijzengeld om een concurrerend toernooi in dezelfde week de weg te versperren. "Nu vallen we alleen samen met Toronto, waar 1,2 miljoen dollar in de pot zit. Met ons erbij is er geen ruimte meer voor een derde toernooi in dezelfde week. Had ik het niet aangepast dan zou de ATP in principe de data ook aan een derde gegadigde kunnen toewijzen."

DEELNEMERS

Over het deelnemersveld is nog niet veel bekend. De enige namen die Van Eijsden kon prijsgeven, waren die van de Tsjechische titelverdediger Novacek, de Spanjaard Berasategui, de Oostenrijker Muster en de Nederlanders Eltingh en Haarhuis. "Tijdens Key Biscayne in maart maak ik de meeste afspraken. Ik reken op zestien spelers uit de top vijftig. Een *Wild Card* gaat naar Sjeng Schalken. Die heb ik vorig jaar al toegezegd."

Het hogere prijzengeld zal volgens Van Eijsden geen enkel effect hebben op de kwaliteit van het veld. "Spelers uit de top vijf zul je altijd moeten kopen. Daar kom je niet onderuit. Een jongen als Agassi krijg je nooit onder de 450.000 dollar, los van al zijn privéwensen. Sampras kan het zich veroorloven een demonstratiepartijtje in Taipeh voor 400.000 dollar af te wijzen. Dan weet je het wel. Ik kan een goed toernooi bieden op gravel, waarmee de specialisten genoeg punten en ook geld kunnen verdienen. Dat is voldoende voor ons."

Richard Krajicek komt zo goed als zeker niet naar Amsterdam, zoals hij 't Melkhuisje ook steevast links heeft laten liggen. Van Eijsden: "Richard is een heel aardige jongen, maar ik heb met hem geen enkele garantie dat hij de eerste of tweede ronde doorkomt. Hij mag krijgen wat hij vraagt als ik maar zeker ben dat hij het toernooi wint of ver komt. Nu kan ik me het risico niet permitteren. Bovendien zal Krajicek eerder kiezen voor de snelle banen van Toronto als voorbereiding op de US Open."

ORLANDO — Orlando-center Shaquille O'Neal gaat boven Forward Xavier McDaniel van de Boston Celtics uit. Ook Celtic center Eric Montross kan alleen maar kijken. O'Neal haalde het einde van de wedstrijd niet. Wegens een zware foul op Montross moest hij het veld verlaten. De Magic verloren de NBA-game nipt van de Celtics: 117-119.

Senior maakt fout van junior

SYDNEY — Door een fout die wel eens voorkomt bij junioren is topgolfer Peter Senior achterop geraakt tijdens een internationaal toernooi in Sydney.

De Australiër speelde met de verkeerde bal en kreeg daarop twee strafslagen. Halverwege het toernooi heeft hij drie slagen achterstand op het leidend trio.

Senior, vorige week winnaar van de Australische Masters, was de leiders bij de laatste hole tot op één slag genaderd. Toen speelde hij de bal van partner Anthony Gilligan. Na zijn fout reageerde hij verbijsterd en weigerde commentaar te geven.

LONDEN — George Graham, afgelopen dinsdag ontslagen als manager van de Engelse voetbalclub Arsenal, hangt een wereldwijde schorsing boven het hoofd. Graham kwam in opspraak door zijn betrokkenheid bij een zwart-geldaffaire. Hij moet zich daarvoor verantwoorden tegenover de Engelse voetbalbond (FA). Die wendt zich daarna tot de Europese voetbalbond (UEFA) en de wereldvoetbalorganisatie FIFA en eist waarschijnlijk dat hij op de hele wereld wordt geschorst.

Sjoesjoenova terug in Rotterdam

ROTTERDAM — de Russische ex-turnster Elena Sjoesjoenova is volgende week terug in Rotterdam, waar ze in 1987 een van de uitblinksters was bij de wereldtitelstrijd. De Olympische kampioene van Seoul staat aan het hoofd van een delegatie uit St. Petersburg, die in het kader van een sportuitwisselingsprogramma een trainingsstage heeft.

Sjoesjoenova arriveert zondag in Rotterdam in gezelschap van acht turners en turnsters, onder wie ritmische-sportgymnastes, en de coaches Aleksander Elenbogjets, Pjotr Pyntikov en Olga Nalivajko (RSG). De ploeg zal een week trainen in de sportaccommodatie van de Wolfert van Borselen Scholengemeenschap. De Rotterdamse trainers Dick van Bochove (mannen), Rob Stout (mannen) en Natasja Strater (RSG) zullen hun voordeel doen met het Russische bezoek, evenals de in turnen geïnteresseerden in de regio Rotterdam.

De trainingsweek van de selectie uit St. Petersburg wordt zaterdag 4 maart besloten met een wedstrijd tegen de Nederlandse top.

Cantona geschorst tot begin volgend seizoen

LONDEN — De tuchtcommissie van de Engelse voetbalbond heeft Eric Cantona gisteren geschorst tot 30 september van dit jaar wegens zijn inmiddels beruchte actie tegen een supporter van Crystal Palace. Hij kreeg bovendien een boete van 10.000 pond (ongeveer 26.500 gulden).

De Franse international van Manchester United werd bij het duel op 25 januari uit het veld gestuurd en reageerde zich aan de zijlijn af op een sarrende Londense fan. Zijn club zette de getalenteerde en heetgebakerde middenvelder al tot het einde van het seizoen buitenspel en hield twee weken salaris (55.000 gulden) in.

Graham Kelly, directeur van de FA, feliciteerde de tuchtcommissie met de uitspraak. "Dit is een zware straf voor een zware overtreding. Een schorsing van zeven maanden is niet bepaald licht. De tuchtcommissie heeft de ernst van het delict naar waarde geschat."

Maurice Watkins, de jurist van Manchester United, vond de straf te zwaar. "Een tegenvaller", zei hij. "We hadden niet verwacht dat hij ook nog een aantal wedstrijden in het volgende seizoen zal missen." Watkins vertelde dat Cantona zijn excuses had aangeboden voor de tuchtcommissie. "Eric heeft zijn diepe spijt betuigd."

Manchester United zal zijn speler normaal doorbetalen. "Voor premies en bonussen komt hij niet in aanmerking", lichtte Watkins toe. Wel zal de Fransman dagelijks met de selectie meetrainen. Met de schorsing is Cantona nog niet af van het incident. Op 23 maart moet hij zich voor zijn wangedrag verantwoorden voor de Londense rechter.

Makelaar Barin gearresteerd

DUSSELDORF — De Kroatische voetbalmakelaar Ljubomir Barin is donderdag in Duitsland gearresteerd. De Franse politie vaardigde een arrestatiebevel uit, omdat een rechter hem wil verhoren in verband met het fraudeschandaal bij voetbalclub Bordeaux.

Barin verscheen drie jaar geleden niet bij de rechtbank na een dagvaarding. Hij vluchtte daarop naar Kroatië. Barin wordt verdacht van fraude met transfergelden. Hij verzorgde diverse transfers voor een aantal Franse voetbalclubs en clubs uit oost-Europa.

Voormalig Bordeaux-voorzitter Claude Bez werd in 1992 veroordeeld tot twee maanden cel wegens fraude bij de Franse club. Bordeaux had destijds een schuld van ongeveer 14 miljoen gulden.

■ *WILLEMSTAD — De prijs voor het orgineelste carnavalskostuum gaat naar dit meisje van de Albert Schweitzerschool. Haar inspiratie was de vervuiling van het drinkwater. Het meisje heeft enkele watertanks gemaakt en op één van hen ligt een choller.*

NOG ENKELE uren en dan is de grote dag aangebroken. Om tien uur geeft Chan Gougdon, behangen met al zijn medailles, het startsein. Karrrnavaaaaal. De verwachtingen zijn hoog gespannen. Door de langere voorbereidingsperiode zullen veel groepen uitstekend voor de dag komen. De afgelopen jaren viel de Gran Marcha begin februari hetgeen de kwaliteit van de kostuums en praalwagens niet ten goede kwam.

*****

DE GROEPEN stellen zich vanaf acht uur op; de oneven groepen aan de Rooseveltweg en de even groepen aan de Cubaweg. Doordat de route dit jaar twee kilometer langer is zal zij dus ook later in Otrabanda arriveren. Indien alles volgens schema verloopt dan zal de eerste groep omstreeks kwart over twee bij de Roodeweg zijn. De toeschouwers in Otrabanda kunnen dus een lange dag tegemoet zien. De zon is genadeloos dus veel drinken. Water, anders zullen de groepen één grote dronken menigte zien.

*****

VOOR DE volledigheid zullen wij de gehele route nog één keer publiceren. Gestart wordt op de kruising Rooseveltweg/Cubaweg. Via de rotonde van Palu Blanku, Schottegatweg West, Weg naar Welgelegen, Van Eyck van Voorthuyzenweg, de naamloze straat achter het Recreation Park, Roodeweg, Breedestraat, Brionplein, Pater Euwensweg wordt vervolgens gefinished ter hoogte van KAE. Personen die problemen hebben met straatnamen kunnen ook de pijlen volgen die Amstel om de andere lantaarnpaal langs de route heeft gehangen. Misschien is de Amstel Brouwerij bang dat de groepen de weg kwijt raken.

*****

DE GROEPEN worden trouwens verzocht alle wagens en trailers goed te controleren. DOW en Brandweer zullen een uitvoerige controle houden om te voorkomen dat er iets mis gaat tijdens de Gran Marcha. Elke wagen die niet voldoet aan de strenge eisen wordt onmiddellijk uit de route gehaald. Er zal vooral gelet worden op de trailers van de band, want door de vele kabels is de kans op kortsluiting groot. En geroosterde muzikanten

staan zondag niet op het menu.

*****

HET BESTE is trouwens dat de praalwagens zo vroeg mogelijk naar de start gaan. Officieel mogen zij zich vanaf acht uur opstellen. Hoe eerder de praalwagens echter aan de start zijn hoe minder problemen en chaos. De deelnemers dienen trouwens om negen uur aanwezig te zijn bij de start.

*****

EEN WAARSCHUWING is hier trouwens op zijn plaats. De afgelopen jaren hebben zich tijdens de carnavalsoptocht enkele ernstige ongelukken voorgedaan. Onder andere kwamen enkele slachtoffers onder de wielen van de zware trailers terecht. Veelal lag de schuld bij het slachtoffer zelf. De groepen moeten er dan ook streng op toezien dat dronken mensen niet plaatsnemen op de trailers en dat meerijders niet op gevaarlijke wijze staan, zitten of hangen aan de trailer.

*****

DE TOESCHOUWERS doen er morgen goed aan een pet te dragen gezien de hoge temperaturen die verwacht worden. Verder is het goed om 's morgens een stevig ontbijt te nemen. Mensen die medicijnen gebruiken, neem ze mee. En tot slot drink niet teveel alcohol. Je hoeft niet

■ *WILLEMSTAD — De carnavalskoorts heeft toegeslagen op de Amigoe. Het personeel kwam gisteren in de zeer originele carnavals t-shirts aan het werk. Na afloop werd uitgebreid gedanst en gegeten. Het Amigoe t-shirt is trouwens één van de grootste hits van het carnaval. Het kleurrijke t-shirt werd ontworpen door Joël Labadie en Carina Leañez.*

dronken te zijn om van het carnaval te genieten. Het Rode Kruis wijst trouwens alle toeschouwers erop om geen drank aan te nemen van vreemden. Alsof we dat niet wisten.

*****

HET IS trouwens de eerste keer dat deze route gelopen worden. Voor de 3400 deelnemers aan de Gran Marcha is dit dus een geheel nieuwe ervaring. De laatste weken hebben zij echter volop aan hun conditie gewerkt zodat grote problemen niet te verwachten zijn. Natuurlijk zullen er enkele afvallers zijn, maar dat gebeurt elk jaar. Het zwaarst zullen de deelnemers met de grote bodypieces het hebben. Wist u trouwens dat vaak twee helpers meelopen met de grote bodypieces om deze vast te houden indien het groepslid naar het toilet moet? De bodypieces zijn soms wel drie meter breed en drie meter hoog.

*****

ALLE RADIOSTATIONS zullen vandaag 24 uur in de lucht zijn. Het carnaval wordt uitvoerig verslagen door de grote radiostations en FM Korsow zal zelfs gebruik maken van een helikopter om de verkeersfiles en de sfeer langs de route te verslaan. Eenieder moet er trouwens rekening mee houden dat vanaf negen uur de Rooseveltweg, de Cubaweg en de toegangswegen in de buurt afgesloten worden. In Otrabanda worden de straten om elf uur afgesloten.

*****

GISTEREN WAREN trouwens vele carnavalsgoepen bezig de laatste hand te leggen aan de trailers en praalwagens. Als alles goed is moeten alle groepen nu klaar zijn. Vanavond wordt niet gewerkt, omdat de leden moeten uitrusten voor de lange dag die hun morgen te wachten staat. Want dat het een lange dag wordt staat vast. De eerste groep vertrekt om 10.00 uur en als alles probleemloos verloopt dan komt de laatste groep om 19.20 bij KAE aan.

*****

INTUSSEN IS officieel bekend gemaakt dat de afscheidsoptocht van het carnaval dinsdagmiddag om vijf uur begint. De route is precies hetzelfde, maar de groepen zullen in een hoger tempo lopen. Gedeputeerde Chin Behilia heeft het verzoek van de politie en de carnavalscommissie, die een kortere route wilden hebben, naast zich neergelegd. Schattig trouwens deze controverse drie dagen voor de Gran Marcha. Curaçao heeft hier trouwens niet het alleenrecht. In Trinidad wordt carnaval het feest van 'colour and controversy' genoemd.

*****

DE AMBTENAREN krijgen dinsdagmiddag vrijaf. Het BC heeft de beslissing genomen om vanaf half twee alle ambtenaren naar huis te sturen. Ook de meeste bedrijven zullen dinsdagmiddag hun deuren eerder sluiten. Vele bedrijven houden om twaalf uur een rustpauze, maar werken in één ruk door tot twee uur. Carnaval gaat voor produktiviteit. Wist u trouwens dat de woensdag na de afscheidsoptocht de meeste ziektemeldingen worden ontvangen? Geen enkele andere dag in het jaar komt zelfs maar in de buurt. Enfin, laten we hopen dat donderdag het leven zich weer normaliseert.

*****

HET HELE eiland is trouwens in de ban van het carnaval. Een groot aantal bedrijven hield gisteren een carnavalsfeest en in elke buurt was er wel een feest. Ook de scholen vierden gisteren feest. Duizenden kinderen gingen verkleed naar school, waar er op het schoolterrein of in de straten rondom de school een jump-up werd gehouden. Het is trouwens ongelooflijk wat voor een massaal volksfeest het carnaval is.

*****

OOK HET Bestuurscollege en alle gedeputeerden dansten gisteravond tot zeker tien uur op de tonen van de tumba's. De belangstelling voor de jump-up van het BC was dit jaar trouwens overweldigend. In zeer korte tijd waren alle kaarten uitverkocht. De pers was trouwens gisteren volop aanwezig. Namens de Amigoe namen

■ *WILLEMSTAD — Alhoewel zijn tumba het heeft moeten afleggen tegen Sake boem boem is de populariteit van Ike Jessurun ongekend groot. Samen met zijn danseressen maakte Ike een integraal deel uit van vele feesten en jump-ups.*

Sonia Tjon Kon Fat en Hennie Harinck de honneurs waar. Hennie had de afgelopen weken zelfs extra danslessen gevolgd om geen slecht figuur te slaan. Met succes.

*****

ALLE SUPERMARKTEN zullen vandaag grote omzetten boeken. En dat heeft lang niet alleen betrekking op het lange weekeinde dat voor de boeg is. Snacks, limonade en sterke drank zullen vandaag het best verkopen. De winkeliers en horeca konden het niet beter treffen met de betaaldag vlak voor de Gran Marcha. Iedereen heeft geld. En nu hopen dat velen na dinsdag niet platzak zijn. Mijn volk kennende een moeilijke opgave.

*****

DE MUZIEK zal trouwens een hot item worden. Feit is dat Saké boem boem de grote hit is van het carnavalsseizoen. De roadmarch 'E baranka aki ban defendé' werd nauwelijks gespeeld tijdens jump-ups. Enkele groepen hebben reeds hun band opdracht gegeven Saké boem boem te spelen tijdens de Gran Marcha.

*****

VANAVOND WORDT het een gezellige happening in Otrabanda. Tienduizenden mensen zullen in de Roodestraat en Breedeweg heen en weer lopen. Tijdens deze gezellige wandeling komt men vrienden en kennissen tegen. Muziek zal volop aanwezig zijn en de cafés in Otrabanda, die trouwens recordomzetten boeken, zullen tot in de ochtend geopend zijn.

*****

WIJ WILLEN u trouwens een leuk feit niet onthouden. In 1971 werden George Sillé en Henky Cecilia gekozen tot de eerste prins en pancho van het Curaçaose carnaval. Om hen te steunen richten hun zusters Bunitesa di Hardin op. Een groep die in 1971 bijna compleet uit vrouwen bestond. Paisa Merien was de enige man. Bunitesa di Hardin heeft alle 25 jaren meegdaan aan de Gran Marcha. En morgen zijn George Sillé en Henky Cecilia weer van de partij.

*****

ALHOEWEL ALLE aandacht gericht is op de Gran Marcha moeten wij niet vergeten dat de kinderen maandag hun afscheidsoptocht houden. Deze begint om drie uur te Waaigat. Via de Abraham Mendez Chumaceiro Bulevar, Plasa Smeets, Van Walbeeckplein, Kaya Godett, Penstraat, Martin Luther King Boulevard, Rotterdamweg, Dr. Hugenholzweg wordt tenslotte geëindigd bij het Antoine Maduro-stadion (SUBT).

*****

MAANDAG GAAT de papegaai van Machi Dora dus weer de kooi in. In een exclusief interview met de Amigoe verklaarde hij dat hij dit met tegenzin doet. Hij heeft enorm genoten van het carnaval en ziet zwaar op tegen de kooi.

*****

TOT SLOT willen wij u een prettig carnaval toewensen. Drink niet teveel en glaasje op laat je rijden. Wij willen alle ruziemakers vragen om thuis te blijven. Mike Tyson komt de volgende maand vrij en hij is op zoek naar tegenstanders. Wacht dus een maand. Laten we morgen allen gezellig carnaval vieren en genieten van de prachtige kostuums, praalwagens en muziek. Felis karnaval.

■ *WILLEMSTAD — De jump-up van Pepsi Cola was zonder meer een succes. Honderden namen deel aan de 'Nooit gedacht, wel gelukt' optocht. De kaarten waren reeds dagenlang uitverkocht. Te uwer informatie, onze goede vriend Rutzen Lucas haalde het einde niet. Zijn conditie is niet meer zoals vroeger.*

■ *WILLEMSTAD — Banko Maduro hield speciaal voor haar klanten gisteren een jump-up bij het filiaal aan de Jan Noorduynweg. De muziek was in handen van Doble R. In de avonduren werd een carnavalsfeest gehouden voor alle werknemers.*

Indonesisch leger vermoordt zes burgers in Oost-Timor

JAKARTA — Het Indonesische leger heeft een commissie in het leven geroepen die de ware toedracht moet uitzoeken van de moorden op zes mensen in januari op Oost-Timor. Chefstaf generaal Hartono zei dat een 36 leden tellende ereraad van officieren het zogenoemde Liquisa-incident ter nagaan of militairen wellicht 'tegen de bestaande militaire procedures hebben gehandeld'.

Het Indonesische leger, met name Hartono en legerbevelhebber generaal Tanjung, houdt vol dat twee van de zes slachtoffers leden van Fretilin waren en de overige vier aanhangers van de verzetsorganisatie.

Een Indonesische mensenrechtenactivist bevestigde in een vraaggesprek met een weekblad berichten, onder meer van aartsbisschop Belo van Oost-Timor, dat de zes onschuldige burgers waren. Clementino dos Reis Amaral, lid van de Nationale Commissie voor de Mensenrechten, zei tegen het weekblad Tiras, dat zijn onderzoek had uitgewezen dat zij geen leden of sympathisanten waren van de guerrillabeweging Fretilin.

De Verenigde Naties zullen uitnodigingen versturen aan Oosttimorese activisten voor een bijeenkomst in Oostenrijk over twee maanden. Een dissident die in de Portugese enclave Macau leeft, zei een invitatie van de VN te hebben ontvangen. Volgens de advocaat Tilman wordt de conferentie gehouden bij Salzburg tussen 24 en 26 april. De ontmoeting moet een vervolg zijn op het overleg tussen de ministers van Buitenlandse Zaken van Indonesië en Portugal begin januari in Genève. Daar werd overeengekomen dat de VN een dialoog op gang zou brengen tussen rivaliserende Oosttimorese organisaties. De Oosttimorezen zijn verdeeld over de toekomst van hun gebied. Sommigen zijn voorstander van aansluiting bij Indonesië, anderen eisen onafhankelijkheid.

■ *WILLEMSTAD — Viola Bernardus, Amigoe-acquisatrice, is een trouwe deelnemer aan de Gran Marcha. Deze opname is tien jaar geleden gemaakt vlak voor aanvang van de carnavalsoptocht. Geheel rechts Viola Bernardus, tweede van rechts Silvio 'Casca' Leonora.*

Sneeuwval in Alpen zorgt voor verkeersproblemen

GENEVE — Het verkeer in Zwitserland en Frankrijk heeft vrijdag veel hinder ondervonden van hevige sneeuwval. Frankrijk heeft de Mont-Blanctunnel naar Italië gesloten voor vrachtverkeer. Automobilisten naar de Franse wintersportgebieden kregen het advies sneeuwkettingen te gebruiken.

De meteorologen verwachten in het komende weekeinde nog meer sneeuw. Toeristen in het noordwestelijke Alpengebied in Zwitserland moeten dan rekening houden met lawinegevaar.

■ *ECUADOR — In camouflagekleding houdt deze Peruaanse soldaat de wacht. De Peruaanse president Fujimori en zijn gevolg kwamen gisteren bij de grens tussen Ecuador en Peru onder vuur te liggen. Fujimori bleef ongedeerd.*

Ex-premier Berlusconi scheldt op president

ROME — De voormalige Italiaanse premier Berlusconi heeft gisteren gezegd dat president Scalfaro de belangen van de natie verkwanselt. Hij is boos over de weigering van het staatshoofd, de enige hiertoe gemachtigd, vervroegde verkiezingen uit te schrijven.

Berlusconi's regering viel in december toen coalitiepartner (Lega Nord) het vertrouwen in de premier opzegde. Scalfaro weigerde het parlement te ontbinden en nieuwe verkiezingen uit te schrijven. Berlusconi zei in zijn aanval dat de president de belangen van Italië met zijn weigering op een absurde manier aan zijn laars lapt.

Sinds januari heeft Italië een zakenkabinet bestaande uit mensen van buiten de politiek. Volgens Berlusconi is deze regering niet in staat het land stabiliteit te geven. Hiervoor zijn volgens hem verkiezingen nodig, die samen kunnen vallen met regionale verkiezingen van april. Alleen een partijdig iemand of iemand met partijpolitieke belangen kan de regionale en algemene verkiezingen los van elkaar zien, aldus Berlusconi. De gewezen christen-democraat Scalfaro heeft een koele verstandhouding met Berlusconi, een miljardair en eigenaar van invloedrijke media.

Tienduizenden Burundezen en Ruandezen op de vlucht

GENEVE — Naar schatting 24.000 mensen zijn de afgelopen week van Burundi naar Tanzania gevlucht. Een woordvoerder van het Hoge Commissariaat voor Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) zei in Genève dat tweederde van deze vluchtelingen Burundezen zijn, de rest waren naar Burundi gevluchte Ruandezen.

De massale vlucht is een gevolg van gevechten in het noorden van Burundi tussen het regeringsleger en leden van de extremistische Hutupartij Palipehutu. Het leger bestaat in Burundi voornamelijk uit leden van de minderheid van de Tutsi's. Het totaal aantal recente vluchtelingen uit Burundi bedraagt ongeveer 60.000.

Ze voegen zich bij de 660.000 Ruandezen in noordwestelijk Tanzania, die vorig jaar de wijk namen om aan de moordpartijen in Ruanda te ontkomen. Hutu-milities, het leger en 'gewone' moordenaars doodden toen bijna één miljoen Ruandezen, de meesten Tutsi's. Extremistische Hutu's in Burundi bedreigen al enige tijd het precaire evenwicht in het land dat Hutu- en Tutsipolitici bereikten in een poging een herhaling van de slachtingen in Ruanda te voorkomen.

In de Ruandese hoofdstad Kigali sloot vrijdag de nieuwe premier Twagiramungu een amnestie voor de plegers van de massamoorden uit. De voormalige autoriteiten zouden geïnteresseerd zijn in een vergelijk met de nieuwe regering en om een amnestie hebben gevraagd. Twagiramungu zei dat straffeloosheid niet bestaat in Ruanda en dat hij alleen amnestie kan overwegen voor diegenen die berouw tonen en terecht hebben gestaan.

Twintig doden bij protest tegen vrijspraak Pakistaanse christenen

LAHORE — Enkele honderden militante moslims hebben vrijdag in Lahore (Pakistan) geprotesteerd tegen de vrijspraak voor twee christenen die begin februari wegens belediging van de profeet Mohammed ter dood waren veroordeeld. "Hang de godslasteraars op" en "dood aan de rechters" schreeuwden ze tijdens een mars door het centrum van de stad. Bij schermutselingen met de politie raakten verscheidene mensen, onder wie een agent, gewond.

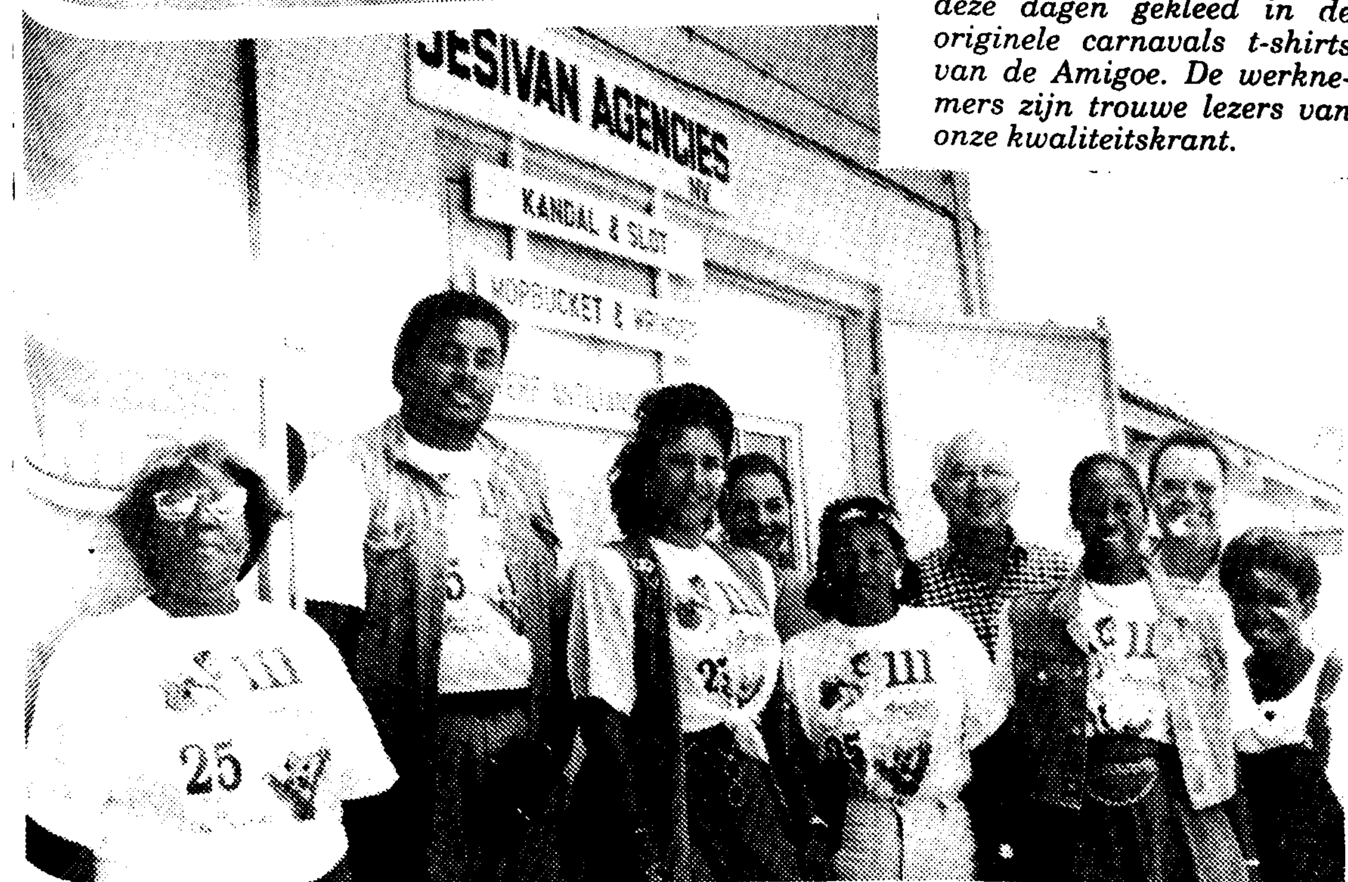
Geblinddoekte mannen schoten in de lucht uit protest tegen de vrijspraak voor de 14-jarige Salamat Masih en zijn 40-jarige oom Rehmat Masih. Ook probeerden de moslims een politiebureau in brand te steken. Enkele auto's werden beschadigd.

De politie verspreidde de oproerkraaiers met traangas en knuppels. Eerder hadden de demonstranten, merendeels lid van de studentenafdeling van de kleine islamitische partij Jamiat-Ulema-e Pakistan, tevergeefs geprobeerd op een christelijke begraafplaats kruisen uit de grond te rukken.

Donderdagavond laat hebben ongeveer 500 mensen voor het gerechtshof in Lahore, dat het vonnis van de rechtbank had vernietigd, leuzen tegen de rechters en premier Benazir Bhutto geschreeuwd. Zij had zich 'geschokt' getoond door het doodvonnis. De politie arresteerde bij die demonstratie 33 personen.

Het Vaticaan heeft verheugd gereageerd op de uitspraak van het Hof. De afloop van de zaak strekt overheid en volk van Pakistan tot eer, aldus de woordvoerder. Hij wees erop dat de meeste moslims in Pakistan vreedzaam en hulpbereid zijn. Een zeer kleine minderheid ageert tegen de christenen.

■ *WILLEMSTAD — De werknemers van Jesivan Agencies, een hardware zaak naast Tauro Motors te Saliña, gaan deze dagen gekleed in de originele carnavals t-shirts van de Amigoe. De werknemers zijn trouwe lezers van onze kwaliteitskrant.*

Een na machtigste man Noord-Korea overleden

TOKYO — De op één na machtigste man in de hiërarchie van Noord-Korea, minister van Defensie O Jin-U (78), is vandaag aan kanker overleden. Dat bericht het officiële Noord-koreaanse persbureau KCNA. Maarschalk O was al lange tijd ziek.

In een verklaring omschreef de Communistische Arbeiderspartij van Korea O als 'een revolutionair soldaat die zeer trouw was aan de grote leider Kim Il-Sung, een zeer naaste revolutionaire wapenbroeder van de grote leider kameraad Kim Jong-Il en een trouwe zoon van onze partij en ons volk'.

Kim Jong-Il, die de vorig jaar overleden stalinistische dictator Kim Il-Sung opvolgde, zal de begrafenis van O leiden, aldus Radio Pyongyang. Het 240 leden tellende begrafeniscomite bestaat uit de 'grote leider van onze partij en de opperbevelhebber' Kim en andere hoge partij- en regeringsfunctionarissen.

Kim Jong-Il had eerder al een bezoek gebracht aan minister O in het ziekenhuis. "Kameraad O Jin-U schreidde hete tranen en was diep geroerd toen kameraad Kim Jong-Il hem in het ziekenhuis opzocht", aldus de radio.

O was een naaste medewerker van wijlen president Kim Il-Sung. Hij was in de jaren dertig één van de leiders van de partizanengroepen die tegen de Japanse koloniale overheersing vochten, waaraan in 1945 een einde kwam.

Als minister van Defensie stond hij aan het hoofd van het 1,1 miljoen militairen tellende Volksleger. Daarnaast was hij, evenals Kim Jong-Il, lid van het presidium van het Politburo van de partij en vice-voorzitter van het Nationale Defensiecomite.

O verbleef vorig jaar bijna zes weken in Parijs, waar hij behandeld werd voor longkanker. Hij kreeg chemotherapie en werd bestraald, maar de kanker was al in een te ver gevorderd stadium.

Proces tegen oud-premier Andreotti opnieuw verdaagd

PALERMO — De rechtbank in Palermo heeft gisteren het proces tegen de Italiaanse oud-premier Giulio Andreotti opnieuw verdaagd. De hoorzitting wordt op 2 maart voortgezet. Dat heeft één van de advocaten van de 76-jarige christendemocratische politicus meegedeeld. Het proces is vier keer eerder verdaagd. Aan de hand van getuigenverklaringen zal de rechter na de hoorzitting beslissen of de 76-jarige politicus zich later moet verantwoorden voor banden met de maffia.

Volgens advocaat Giuseppe Alessi 'is tijdens de hoorzitting diepgaand de vraag besproken' of de rechtbank in Palermo bevoegd is. De advocaten van de oud-premier staan erop dat de zaak aan een speciaal tribunaal voor de berechting van (oud-)ministers wordt overgedragen, dat naar hun mening zijn zittingen in Rome moet houden. Zij vinden dat Andreotti moet worden berecht als oud-minister. Andreotti is zeven keer premier geweest en heeft meer dan twintig andere ministersposten vervuld.

Andreotti wordt ervan beschuldigd van 1978 tot zeker 1992 de belangrijkste steunpilaar van de Siciliaanse georganiseerde misdaad in de Italiaanse politiek te zijn geweest. Hij heeft de beschuldigingen tegengesproken en was niet bij de hoorzitting aanwezig.

PABIEN MET 25 JAAR

DEELNEMERS CA...

1. Diskobierne
2. Grupo Amstel
3. Pa Tapa Tapa Solo
4. MIL
5. Coca Cola
6. Gilbert Martina
7. Carlos Wouter
8. Laser Chispa
9. Nos ke nos Por
10. Bon Ambiente
11. Limburgse Kabrieten
12. Happy Kids, Happy Days
13. Cesario Conradus
14. Roque Ignatius
15. Jumping Flats
16. Grupo Chulito
17. Estreno di Pikete
18. Grupo 20
19. Globo
20. Pa Pasa Un Pret
21. Grupo Isla
22. Happy People
23. Swentibold
24. Spicy Jumpers
25. Bunitesa di Hardin
26. Yen
27. Jolly Jumpers
28. The Gipsies
29. Brass Selection
30. Caribbean United Group
31. Grupo Loko Loko
32. Paradise Fantasy
33. Grupo Smile
34. Aden nos ke ta
35. VIP Crew
36. Grupo Soca

Domino
Bal masque...
Met of zond...
Party up/Cl...
Eerbetoon ...
Zilveren jub...
Circus
Wereldvrede...
Mieren
Vrede, vrien...
Kabrieten
Op weg naa...
Indiaan
Rocky Rangers
Wapen van ...
Fanta-sea
Tropical Spl...
Zonneverdu...
Vrede, liefde...
Raadsel
Isla viert fee...
Antieke sold...
Koning Swe...
Vogelversch...
Bloemenfe...
Waraos-in...
Safari
Sandú, de ...
Crazy Ch...
Hell and A...
Kabouters
Paradijsvo...
Feest van...
Wings of ...
Typische ...
Tropical

RNAVAL OP CURAÇAO

LSOPTOCHT 1995

	Satelite Sound Power	110
	Rissam	95
	Spice and Pepper	115
	DJ Leo	105
en	Mash Band	130
		1
		5
	DJ Hot Dog Disco	125
	Arnell i su Orkesta	117
onie	Big Smile	90
	Boerenblaaskapel	70
	Happy Peanuts	140
		1
		6
	DJ Blanken	[illegible]
	[illegible] Future	
	Doble R	[illegible]
	DJ Kai Celestina	35
	Chupa Bèbè/Brass Express	275
	PP un P-band	95
	OK en DJ Top Cat	135
	ERA	195
arden		5
	Menta	87
	DJ Top Cat	[illegible]
	Gibi i su Orkesta	120
		55
	Elma Gregg i su Orkesta	150
	Brass Selection	96
	Control	120
	Pleasure	240
en	DJ Elvis	65
	Eagle Steelcombo	110
	DJ Edsel Boekhoudt	70
	DJ Argenis Huerta	55
	Robis Minus Two	60

Gouverneur krijgt drie awards

■ De heer Gouverneur heeft tijdens een seminar in Florida, waaraan 50 Caribische en Latijns-Amerikaanse landen deelnamen, drie prijzen ontvangen. De eerste was voor product-quality-reports' voor de vele technische voorstellen die hij aan Mitsubishi gaf ter verbetering van de kwaliteit van het produkt. De tweede prijs ontving hij omdat hij 10 jaar manager is van de Service-afdeling van Caribbean Motors. De derde prijs is voor de uitstekende after-sales service die Caribbean Motors haar klanten geeft. Uiteraard poseerde Gouverneur in het carnavals-T-shirt van de Amigoe voor de fotograaf.

Unieke BMW 730 Series bij Leo Schnog's Enterprises

In de showroom van Bayern Cars nv/Leo Schnog's Enterprises nv aan de Caracasbaaiweg 33 valt momenteel iets zeer fraais en elegants te bewonderen. Het gaat in dit verband om de nieuwe 730iA en de 'lange' 730iAL BMW.

Deze Duitse raspaarden zijn leverbaar met drie krachtige motoren, te weten een V-8 van respectievelijk 3.0 en 4.0 liter en een V-12 met ruim 350 pk.

Als eerste ter wereld is de BMW 7 Series nu reeds in *Europa* leverbaar met een tv scherm, waarop via een satelliet-systeem 'up to date' verkeersinformatie kan worden verkregen. De wagen kent een unieke luxe en wordt op het oude continent terecht beschouwd als de beste wagen in zijn klasse; wederom een technologisch hoogstandje van de Duitse top-ingenieurs, een 'hebbedingetje' voor de persoon die dacht dat hij alles reeds bezat.

■ De nieuwe BMW in de showroom aan de Caracasbaai.

'Tarabana Residence' nu al groot succes op Aruba

Als u regelmatig op Aruba op de weg rijdt van Maramon richting Santa Cruz, hebt u ze hoogstwaarschijnlijk al gezien: die grote borden van Verkavelingsplan Tarabana Residence. Maar wat komt daar nu precies? Kees Schilder, één van de ontwikkelaars en directeur van het verkavelingsplan, legt het haarfijn uit.

Het enorme stuk grond aan de Caya Betico Croes is in totaal 13 hectare groot en is opgedeeld in 135 kavels. Schilder verkoopt deze kavels en de kopers mogen daar zelf hun huis op bouwen, met of zonder de steun van Tarabana. De kavels krijgen een eigen meetbrief en kunnen zodoende los verkocht worden. Ze zijn allemaal bestemd voor woningbouw, dus uw toekomstige buurman mag er geen garagebedrijf of discotheek bouwen.

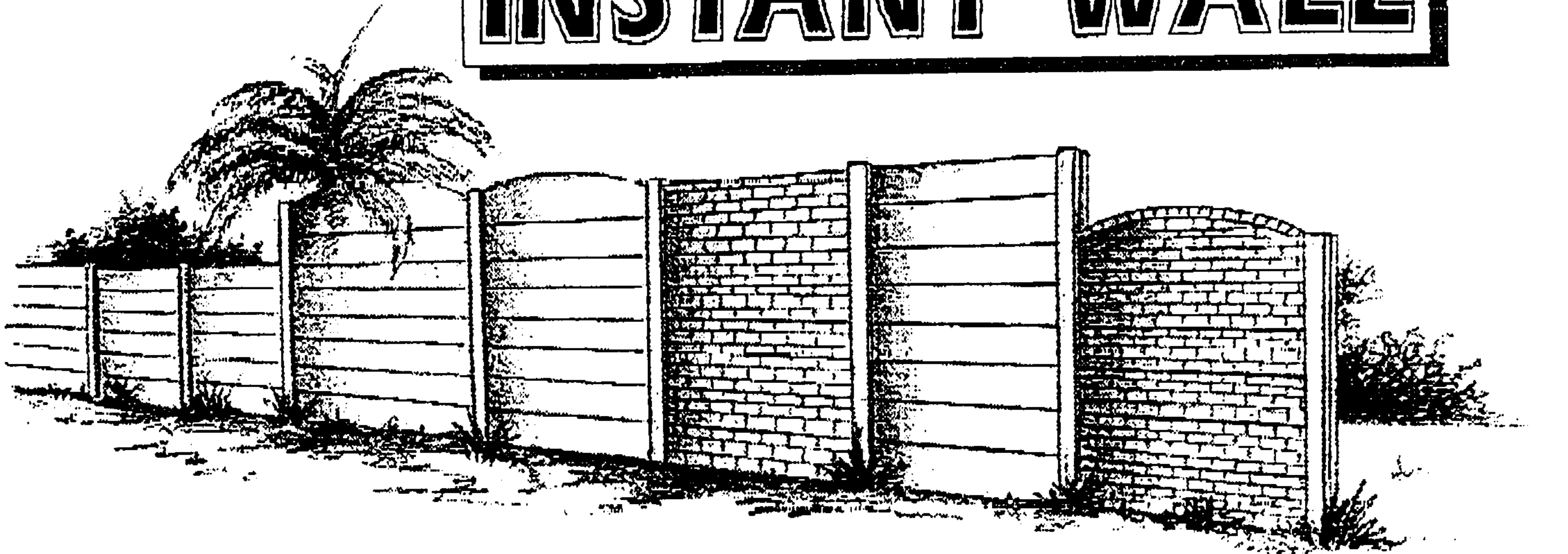
Iedere koper krijgt een kavel, direct gelegen aan een asfaltweg en voorzien van een kabel tv-aansluiting, water-, telefoon- en elektriciteitsleidingen. Schilder: "Dus de problemen van geen telefoon en een grote stofwolk in de straat behoren definitief tot het verleden."

Geld spenderen aan een Tarabana-kavel is volgens Schilder een rendabele investering. "De grondprijzen op Aruba gaan aanzienlijk stijgen. Dat is al het geval op Bonaire en Curaçao, waar de grondprijzen de afgelopen 3 jaar zijn verdubbeld van 40 tot 80 gulden en op Curaçao zelfs tot 100 gulden per vierkante meter."

Kees Schilder heeft gedurende de afgelopen twee maanden van de in totaal 135 kavels maar liefst 35 kavels verkocht. Het project is een groot succes. Schilder: "Tarabana Residence zal uitgroeien tot één van de mooiste wijken van Aruba, een wijk met verzorgde tuinen, mooie geasfalteerde wegen en een schitterende entree."

DE STAND VAN ZAKEN

Instant Wall biedt nieuwe vorm van bouwen van muren

Gisteren vond de opening plaats van Instant Wall bij het verkavelingsplan Kwartje, kavel 85. Instant Wall levert een prefab bouwsysteem voor muren vervaardigd uit beton. Het bestaat uit wandsegmenten en kolommen die lokaal worden gefabriceerd. Het bedrijf zal in eerste instantie 10 personen werk bieden.

Volgens directeur Herman Piso is Instant Wall uitermate geschikt voor tuinmuren en kan geleverd worden in diverse modellen tot een hoogte van twee meter.

"Het voordeel van Instant Wall is, dat de bouwtijd van een tuinmuur wordt beperkt tot een paar dagen, in tegenstelling tot vele weken met een blokkenmuur", aldus Piso. "Dat werkt kostenbesparend. Tevens heeft de bewoner geen last van al die bouwmaterialen zoals zand, grind, cement en de betonmolen, die de tuin maar bevuilen en voor aanmerkelijke overlast zorgen.

Doordat de betonnen kolommen in de grond verankerd worden, is er ook geen fundering nodig, waardoor scheurvorming in de muur door ondeugdelijke fundering totaal uitgesloten is."

IAAT verkrijgt mengmachine van Antillean Paint Service

Deze week werd op het International Advanced Automotive Training-center (IAAT), de afdeling automobieltechniek van de Feffik, een autolakkenmengmachine inclusief verfvoorraad, computer en weegschaal overhandigd door Antillean Paint Service, leverancier van Standox autolakken.

Antillean Paint Service levert hiermee namens het bedrijfsleven op Curaçao een bijdrage ter garandering dat het IAAT de technologische ontwikkelingen binnen de autoschade-herstelbranch kan blijven volgen.

Tevens werd bij het IAAT een recycling-apparaat voor onder andere thinner in gebruik genomen. Thinner wordt in autospuiterijen gebruikt om carrosserieën en onderdelen te ontvetten en spuitpistolen schoon te maken. De vuile thinner werd tot nu toe weggegooid in het milieu.

Met het nieuwe apparaat wordt de thinner nu weer gereinigd en wordt 95 procent terggewonnen als schone thinner. Dit proces kan vele malen worden herhaald. Dit is uiteraard gunstig voor een schoner Curaçao en tevens economisch gezien rendabeler. De IAAT is er een voorstander van dat elk bedrijf zijn spoelthinner reinigt of laat reinigen.

■ Een medewerker van het IAAT met de nieuwe thinner-recycler.

= Redactie Hans Vaders =

Pelikaan IIIde fase in gebruik genomen

Het gaat het populaire middenklasse hotel Pelikaan, gesitueerd in hartje Otrobanda tussen de Breedestraat en de Frederikstraat duidelijk voor de wind. Afgelopen woensdag werd de nieuwe uitbreiding Pelikaan III officieel in gebruik genomen. Dit gedeelte bestaat uit 27 kamers waarmee het totale kamerbestand nu is gekomen op 66.

De hotelleiding, bij monde van manager Peggy Donker zegt het volste vertrouwen te hebben in de ontwikkeling van het toerisme op Curaçao. Op de foto de Pelikaan-familie poseert bij de nieuwe uitbreiding.

Wabi-prijsvraag kent gelukkige winnares

Onlangs organiseerden Maduro & Curiel's Credit Company (MCCC) en Maduro & Curiel's Insurance Services, in samenwerking met 9 Curaçaose auto-dealers verenigd in de NAADA, een grandioze, drukbezochte 'Autoshow 95' in het International Trade Center.

MCIS schreef in dit kader voor de bezoekers een zogenoemde 'Wabi-prijsvraag' uit, waarbij geraden moest worden hoeveel de Wabi Chevrolet in het verleden had gekost en hoeveel geld in die tijd voor de verzekering moest worden betaald. De juiste antwoorden, respectievelijk 1500 gulden en 75 gulden in het jaar 1923, werden gegeven door Xiomara Tromp, die op de foto door MCIS representante Sharine Martie-Kook een mooie premie krijgt overhandigd.

Eten jullie ook chips?

ZENATA HEEFT soms wel heimwee, maar verder bevalt het de twee verpleegsters in opleiding, Emy en Zenata, goed in Nederland. Problemen hebben ze eigenlijk niet, al vinden ze het heel vervelend dat de Nederlandse pers nooit eens iets positiefs over hun geboorte-eiland Curaçao te melden heeft.

■ *Emy Statius (links) en Zenata Sluis: "Nederlanders weten altijd iets negatiefs over Curaçao te vinden".*

Nederland was niet het paradijs waarover Emy Statius (24) op Curaçao zo vaak had gehoord. Het viel haar echter niet tegen, om zo ver weg van huis te gaan studeren. "Ik mis soms mijn ouders, maar ik heb gelukkig in Nederland veel familie. Het is nooit zo erg dat ik meteen terug naar Curaçao zou willen". Haar even oude vriendin Zenata Sluis heeft wel heimwee. "Niet heel erg hoor, maar de komende maanden heb ik het wel", zegt zij, doelend op de sombere wintermaanden en het moeten missen van de carnavalstijd op het eiland.

Emy en Zenata volgen in Deventer een opleiding tot verpleegster, nadat ze eerst in Zwolle hun diploma doktersassitente hadden behaald. Ze willen na hun studie allebei terug naar Curaçao; *sigur no*. Maar ze vragen zich wel af of ze dan de mogelijkheid hebben om zelfstandig te gaan wonen. Want het zal wel even wennen zijn om weer permanent thuis te moeten wonen.

Zenata had bij haar vertrek naar Nederland ruim drie jaar geleden drie ideeën over haar nieuwe landgenoten: ze zijn zelfverzekerd, hebben een goede opleiding en zijn allemaal atheïst. Ze weet nu wel beter, al was het alleen maar omdat ze in huis woont met twee streng gereformeerde studenten. En de zelfverzekerdheid blijkt vaak schijn. "Ze doen maar alsof ze zo zelfverzekerd zijn. Maar in feite hebben ze alleen maar een grote mond". En dat van die goede opleiding lijkt toch wel te kloppen. "Je hebt in Nederland veel meer mogelijkheden om te studeren".

ANTILLIANEN LUI

Wat ze heel moeilijk te verkroppen vindt, is het beeld dat een, Nederlandse, leraar er bij haar ingeslagen heeft: Antillianen zijn lui en Nederlanders werken hard. Eenmaal in Nederland zag ze dat dat wel min of meer klopt, maar dat er ook een duidelijke reden is voor het langzamere werken van de gemiddelde Antilliaan. "In Nederland is het lang zo warm niet, dus daar kun je veel sneller werken. Bovendien hebben ze in Nederland veel betere voorzieningen voor werknemers. Kniebeschermers bij voorbeeld, die hebben ze op Curaçao niet".

Ze wijst ook nog op het feit dat je in Nederland veel beter wordt betaald. "Als de Nederlanders het salaris van een Antilliaan zouden krijgen, zouden ze ook niet zo hard werken", denkt zij.

Ze vindt het vooral vervelend dat niet alle Antillianen die ook met dat beeld van de hardwerkende Nederlander versus de luie Antilliaan zijn grootgebracht, de kans hebben om zelf een kijkje in Nederland te nemen. "Ik had door die verhalen langzamerhand het idee gekregen dat er iets mis is met mijn volk".

Soms vragen Emy en Zenata zich wel eens af, wat er mis is met het Nederlandse volk. De mensen daar kunnen zulke domme vragen stellen. Emy: "Dan willen ze weten of wij ook chips eten". "En of we in huizen wonen", zegt Zenata. "Dat ze zich niet schamen dat ze zo weinig van de Antillen weten. Ze weten niet eens waar Curaçao ligt. Er gaat zoveel ontwikkelingsgeld naar toe, hun eigen taal wordt er gesproken, maar ze weten niets van ons".

IETS NEGATIEFS

"Alleen negatieve dingen", zegt Emy. "Ze filmen altijd alleen maar Wishi/Marchena en Seru Fortuna. Op elke film op de televisie over Curaçao moet je iets slechts zien. Bij de komst van de koningin filmden ze het uitlegen van de rode loper. Er was een pickup kapot, en dat gaan ze dan meteen filmen. Of bij de wandeling van de koninklijke familie door Willemstad: dan laten ze een dronken man zien en de kindertjes die na het lange wachten moe zijn en liggen te slapen. Toen er een gesprek met Maria Liberia bij het ITC was aangekondigd, werd uitgebreid verteld dat ze een kwartier te laat was. Ze weten altijd iets negatiefs te vinden".

"Ach ja, de problemen in andere landen zijn kennelijk leuker dan die in eigen land", denkt Zenata.

Van openlijke discriminatie hebben ze geen last. Maar bedekt komt het wel degelijk voor. Zenata: "Kom je in de apotheek, dan zeggen ze dat het geneesmiddel niet vergoed wordt door het ziekenfonds. Want ja, je bent zwart en dus zul je wel een uitkering hebben en in het ziekenfonds zitten".

"Of ze vragen op school heel verbaasd: 'Heb jij een voldoende?' Alsof ik geen goed cijfer kan hebben. Dat vragen ze aan hun vrienden toch ook niet?".

NIEUWSGIERIG

Ze hebben allebei bewust geen Nederlandse vrienden. Ze willen immers toch terug, dus waarom zouden ze dan al te veel moeite doen? En Nederlanders zijn ook veel te nieuwsgierig, vindt Zenata.

Het teruggaan heeft ook invloed op hun taalvaardigheid. Wie van plan is in Nederland te blijven moet de taal goed leren spreken, maar voor hen is dat niet zo nodig, denken ze. Hoewel de twee studentes uitstekend met het Nederlands overweg kunnen, ervaren ze de taal wel als een probleem als het erom gaat om gevoelens te uiten. "Bij drama bij voorbeeld", zeggen ze tegelijk. Met dat vak hebben ze reuze moeite omdat er van hen wordt verwacht dat ze hun innerlijk verwoorden.

Waar ze zich het meest op verheugen als ze voor vakantie naar het eiland teruggaan? "Het eten", zegt Emy direct. Zenata noemt het weerzien met de familie. Als ze over drie jaar teruggaan naar Curaçao zullen ze het goede Nederlandse openbaar vervoer vooral missen. "Ja, op Curaçao kom je toch nergens zonder auto? Nou ja, bijna nergens".

- door Jeannette van Ditzhuijzen -

De Antilliaan in Nederland staat in een kwade reuk. Als je de verhalen mag geloven, leven al onze landgenoten van de bijstand, vullen ze dat inkomen aan met verdiensten die afkomstig zijn van criminele activiteiten en zijn ze collectief aan de drugs. Gelukkig hebben die verhalen betrekking op maar een klein deel van de Antilliaanse bevolking in Nederland.

Want er is ook een 'andere' Antilliaanse gemeenschap. Eentje die bruist van de activiteiten op sociaal en ander terrein. Studenten organiseren symposia, moeders zijn actief in schoolbesturen en zo'n driekwart van de Antillianen en Arubanen heeft een baan van minstens twaalf uur per week.

De *Amigoe* sprak met vijf jonge Antillianen die niet aan de zelfkant van de Nederlandse maatschappij staan, of in elk geval moeite doen om daar zo snel mogelijk weg te komen. Vandaag een gesprek met Lionel, die binnenkort naar Nederland terugkeert.

Opel Nederland roept duizenden Astra's terug

SLIEDRECHT — Opel Nederland in Sliedrecht, de officiële Opel-importeur in Nederland, roept 140.000 auto's terug naar de garage. Het gaat om 110.000Opel Astra's en alle 30.000 Opels met een airbag.

De Astra's worden kosteloos voorzien van een extra metalen massaklem bij de hals van de benzinevulpijp. Dit gebeurt om de mogelijkheid uit te sluiten dat er bij het tanken van brandstof statische elektriciteit ontstaat bij de vulpijp. Er zijn recente gevallen bekend dat bij het tanken vonken ontstonden. In Nederland heeft zich dit overigens niet voorgedaan.

Bij de Opels met airbag dient een correcte plaatsing van een elektrische stekkerverbinding te worden gecontroleerd. Wereldwijd zou Opel minstens 2,3 miljoen auto's moeten terughalen.

Ballast Nedam wil IGB overnemen

AMSTERDAM — Bouwconcern Ballast Nedam wil IGB overnemen. IGB is vooral gespecialiseerd in utiliteitsbouw (ziekenhuizen, scholen). De overneming betekent voor Ballast Nedam 'een strategische en geografische aanvulling' op de activiteiten van de utiliteitsbouwdivisie en de woningbouwdochter Grootel, zo laat het concern weten.

De onderhandelingen zijn nog gaande. Resultaat is echter op korte termijn te verwachten. Volgens de woordvoerder zal het nog minimaal een week duren voor de transactie definitief is. "Overlappingen zijn nauwelijks aan de orde. Gestreefd wordt gedwongen ontslagen te voorkomen."

IGB heeft kantoren in Breda, Amsterdam en Hoogeveen. Het bedrijf is goed voor een omzet van ruim 200 miljoen gulden en telt ongeveer 500 werknemers. Ballast Nedam behaalt een omzet van ruim Nf 2,7 miljard en heeft 5500 mensen in dienst.

IGB's dochteronderneming HBC in Hoogeveen bouwt scholen. Daarnaast heeft IGB nog een vestiging in Ridderkerk die zich richt op de woning- en renovatiemarkt.

NIB ziet winst opnieuw stijgen

DEN HAAG — De Nationale Investeringsbank (NIB), voor 50,3 procent in handen van de Nederlandse overheid, noteerde in 1994 het hoogste nettoresultaat sinds 1990. De nettowinst klom met 7,3 procent tot Nf 110,6 miljoen. Het dividend wordt verhoogd van Nf 4,45 naar Nf 4,60.

De bank streeft naar een verdere verbetering van het resultaat in 1995 en de volgende jaren. De ontwikkeling van het resultaat over 1995 wordt met vertrouwen tegemoet gezien.

De kredietportefeuille is in het afgelopen boekjaar gestegen met 19 procent tot Nf 10,7 miljard. Een jaar ervoor was er Nf 9 miljard uitgeleend.

NAIRE
AGENDA

e:	110
dweer:	110
entrale:	8845
itaal:	114
rdentehuis:	8350
av:	115
/Landsradio:	7000
matie:	119
g:	120
eme telegram:	121
ijn	
di. 19.00-20.00 uur):	7055

****

NBARE BIBLIOTHEEK
ngstijden voor het publiek:
dijk:
en 14.00-18.00 uur; di. t/m do. van 12.00/14.00-18.00 uur; vri. van 08.00-/14.00-17.30 uur.
n:
n 14.00-18.00 uur en vri. van 14.00- uur.

****

KANTOOR
ngstijden)
verkoop:
dijk (tel.: 8508): ma. t/m do. van 12.00.13.30-17.00 uur; vri. van 07.30-13.30-16.00.
(tel.: 6214): ma. t/m vri. van .00/13.00-16.00 uur.
ket:
essis, Postspaarbank, Sigu-cheque Betaalkaart)
dijk en Rincon: ma. t/m vri. van 2.00/13.00-16.00 uur.

****

ICE CLUBS
informatie H. van Bommel (tel.
wo. 12.30 uur - Restaurant Jardín (Shopping Center La Terraza).

****

GECLUB UPS & DOWNS
ichtingen kan men terecht bij wed- r F. de Wit (tel. 5396).

****

ITHUIS LVV
8)
n ma. t/m vri. van 06.00-14.30 uur. end met planning van te voren slachtdieren bij keurmeester

****

NARTS
goen 24-A, Antriol)
ren ma., wo. en vri. van 13.30- uur; spreekuur te Rincon elke do. 00-17.30 uur bij Hulpbestuurskan-
oedgevallen gelieve tel. 4255 te

TING DIERENASIEL RE
Animal Shelter Foundation
eg 26. Tel. 4989)
stijden ma. t/m za. van 08.00-12.00, .00 uur.

****

-APOSTOLISCHE KERK
ijd kerkdienst: za. om 18.00 uur elmel 36.

****

TEN/BEZORGING:
Carolina, Blvd. J. Abraham 15, na 18.00 uur: 8342).

****

P organiseert de snorkelgroep

LENDIJK — Het Bona- rine Park zal in samen- ng met de Tourism Cor- on Bonaire (TCB) voor rste maal een groep n van 10- tot 14-jarige eren die snorkelen leren. Twee groepen n daar al aan vooraf, middels hun 'snorkel- aat' hebben ont- n. De lessen zijn moge- worden door de mede- g van het Flamingo hotel en het Sunset hotel. Vandaag wordt eerste zwemtest den in het FBH. Op 2 volgen de eerste over de Bonaireaanse natie. Die lessen gegeven door mede- s van het BMP te era. Op 9 maart en 17 wordt er gesnorkeld Sunset Beach hotel. in het zwembad en zee.

Bernabela ziet missie op politiek terrein

KRALENDIJK — Na enkele jaren politiek niet actief te zijn geweest, ziet de ex-gedeputeerde van de Partido Obrero Boneriano (POB) Elias Bernabela het als een missie de bezoedelde naam van Bonaire weer te laten glanzen. Bernabela heeft een goede kans van slagen, want hij weet niet alleen wat er leeft onder de bevolking; hij zegt ook de expert te zijn die slechte zaken ten goede kan doen keren.

De persconferentie werd belegd om de tien kandidaten voor te stellen, maar door verschillende omstandigheden, waren maar zes kandidaten aanwezig. Bernabela noemt zijn partij Alternatief, Sociaal Progressief en daarmee wil de politieke leider partijen de wacht aanzeggen die Bonaire tot schande hebben gemaakt door betrokken te zijn bij drugs en andere twijfelachtige zaken als de Warahama, het Parkerprojekt en nog vele andere zaken. Desgevraagd ontkende Bernabela dat zijn partij weer de traditionele politiek uitademde door de Warahama-kwestie als een oud POB-paard opnieuw van stal te halen. In werkelijkheid had Bernnabela of hij niet begreep wat er gevraagd werd. Dat gebeurde ook toen de *Amigoe* vroeg hoe hij het uitgebreid partijprogramma dat aan de bevolking werd voorgespiegeld dacht te financieren. "Uit eigen zak", zei de ASP-leider, doelend op de gestencilde blaadjes achter in zijn map. Er werd heel wat afgelachen, genipt en gesnoept in het verlaten restaurant Peking.

Bernabela zei dat het hem voorkwam alsof de mensen het vertrouwen in zichzelf hadden verloren. "Dat vertrouwen moet weer terug gebracht worden om de mensen te laten kiezen voor een bestuur dat Bonaire waardig is. Partijen als Alternatief, Sociaal, Progressief zijn net als een dure fles eau de cologne. Klein maar fijn", aldus de vergelijking van partijleider Bernabela. Hij gelooft stellig dat er genoeg kwaliteit is onder de bevolking. Dat is ook wat nodig is, zegt hij verwijzend naar de Griekse filosoof Plato die placht op te merken, dat veranderingen slechts teweeg gebracht worden als leiders filosofen worden of wanneer filosofen de macht in handen krijgen.

"Daarom moet de politiek van Bonaire nieuwe gezichten krijgen. Veranderingen komen niet als de oude gezichten aan de macht blijven", aldus de vertaling van Bernabela die in 1969 het politiek terrein betrad en in 1971 en 1975 als lid van de POB bij de verkiezingen voor de eilandsraad respectievelijk veertien en zeventien stemmen behaalde. De leider van Alternatief, Sociaal Progressief die van 2 juli tot en met 2 september 1975 precies twee maanden gedeputeerde voor de POB was, refereert aan andere politicus gefaald heeft als hij niet prettig vindt wat hij doet.

"En velen van de politici hebben gefaald, omdat zij zelf vinden dat zij iets doen wat ze niet prettig vinden", aldus Elias Bernabela die vindt dat politici acteurs moeten worden, waarna het volk hen als helden zal ontvangen. Bernabela wil een stap vooruit doen in de politiek. Daarom gelooft hij dat op iedere vijf politici ten minste één vrouw moet zijn. Hij zegt de bevolking met de ASP een aanvaardbaar en aantrekkelijk aanbod te hebben gedaan. Hij hoopt nu dat dit aanbod op 7 april aanvaard zal worden.

Klachten/bezorging: Shon Ma Carolina, Blvd. J.Abraham 15, tel 8204; na 18.00 uur: 8342.

Mogelijke relatieve verlaging waterprijs voor hotels

KRALENDIJK—Devoortdurende klachten van de lokale hotels over de hoge prijs die betaald moet worden voor het water, heeft gehoor gevonden bij gedeputeerde Norwin Willem, die qualitate qua president-commissaris is van het Water- en Energiebedrijf Bonaire (WEB) n.v. Volgens Willem zal bekeken worden, of het WEB aan de hotels meer water kan leveren voor dezelfde prijs.

Volgens Willem heeft de overheid het WEB gevraagd om een onderzoek naar twee mogelijkheden. De eerste is de verhoging van de electriciteitsrekening door de brandstofclausule en die naar de mening van Willem zo snel mogelijk opgelost zal moeten worden. De tweede mogelijkheid die onderzocht moet worden, is de prijs van het water. In dat geval heeft de overheid gevraagd om na te gaan welke mogelijkheden er zijn om de hotels meer water te leveren voor dezelfde prijs, terwijl aan de andere kant de overheid er op moet toezien, dat het WEB het enige bedrijf is, dat water produceert en distribueert.

In dat geval kan het WEB op infrastructurele basis de grotere hotels helpen de waterprijs te verlagen, zonder dat het WEB geld zal verliezen. Naar de mening van gedeputeerde Willem zal het WEB namelijk geld gaan verliezen, als de hotels minder behoeven te betalen. Dat verlies zal evenwel door de bevolking moeten worden gecompenseerd.

Carnavalstrekking Boutique Vita

KRALENDIJK —De jaarlijks terugkerende oudejaars carnavalstrekking voor klanten van boutique Vita zal op carnavalszondag worden gehouden. Rei di Tumba Robert Sances zal een uur voor de grote optocht begint, in de Kaya Grandi de eerste prijs ter grootte van 500 gulden trekken, gevolgd door Reina di Carnaval, Zukay Saragoza, die de tweede prijs van 300 gulden zal trekken. De rij sluit met de Reina Hubenil, die de derde prijs van 200 gulden trekt. De trekking wordt rechtstreeks uitgezonden door Voz di Bonaire.

PARTISIPASHON MARCHA DI DESPEDIDA

Hefe lokal di Polis ta partisipá ku en konekshon ku Marcha di Despedida riba djamars 28 di febrüari 1995, e siguiente medidanan pa tráfiko den kayanan di Kralendijk lo wòrdu tumá.

- For di 6or di atardi no ta pèrmiti pa stashoná vehíkulo riba e sitio di parker riba Kaya Lodewijk D. Gerharts, pabou di Kas di Sosiegu;
- for di 6or di atardi Kaya Grandi lo wòrdu cerá pa tur tráfiko i no ta pèrmití pa stashoná outo den e kaya aki;
- for di 6or di atardi Boulevard Julio A. Abraham, e pida ku ta keda entre Kaya Internashonal i kas di Gezaghebber lo wòrdu será pa tur tráfiko i no ta pèrmiti pa stashoná outo den e kaya aki;
- for di 6or di atardi lo sera Boulevard Julio A. Abraham na altura di Postkantoor pa tur tráfiko i no ta pèrmiti stashoná outo den e kaya aki;
- for di 6or di atardi lo sera Kaya Libertador Simon Bolivar pa tur tráfiko i no ta pèrmiti pa stashoná vehíkulonan den e kaya aki;
- for di 6or di atardi lo sera Kaya Nikiboko Suit na altura di Kaya Julio C. van de Ree pa tur tráfiko i no ta pèrmiti pa stashoná outo den e kaya aki;
- for di 6or di atardi lo sera Kaya Sabana na altura di Plasa Reina Juliana pa tur tráfiko;
- for di 6or di atardi lo sera Plasa Fraternan di Tilburg pa tur tráfiko;
- for di 6or di atardi no ta pèrmiti tráfiko den Kaya Lodewijk D. Gerharts, Plasa Reina Juliana, Kaya Caracas i Kaya Libertador Simon Bolivar;
- tráfiko ku ke sali for di sentro di siudat mester hasi uso di Kaya Prinses Marie òf di Plasa Reina Wilhelmina i ta estriktamente prohibí pa habri e bareranan;
- públiko mester sigui puntual i umbes tur indikashon i òrdunan duná dor di polis den bienestar di seguridat general.

BEKENDMAKING KARNAVALSAFSCHEIDSOPTOCHT

Het plaatselijk hoofd van politie maakt bekend dat in verband met de Karnavalsafscheidsoptocht op dinsdag 28 februari 1995, de volgende maatregelen van kracht zijn in de straten van Kralendijk:

- Vanaf 18.00 uur is het verboden om voertuigen te parkeren op de parkeerplaats aan de Kaya Lodewijk D. Gerharts ten westen van de Cas di Sosiegu (bejaardentehuis);
- vanaf 18.00 uur wordt de Kaya Grandi voor alle verkeer gesloten en is het verboden om in deze straat te parkeren;
- vanaf 18.00 uur wordt de J.A. Abraham Boulevard, het gedeelte gelegen tussen de Kaya Internashonal en de ambtswoning van de gezaghebber voor alle verkeer gesloten en is het verboden hier te parkeren;
- vanaf 18.00 uur wordt J.A. Abraham Boulevard ter hoogte van het Postkantoor afgesloten voor alle verkeer en is het verboden hier te parkeren;
- vanaf 18.00 uur wordt Kaya Libertador Simon Bolivar voor alle verkeer gesloten en is het verboden hier te parkeren;
- vanaf 18.00 uur wordt Kaya Nikiboko Suit ter hoogte van Kaya Julio C. van de Ree voor alle verkeer gesloten en is het verboden hier te parkeren;
- vanaf 18.00 uur wordt Kaya Sabana ter hoogte van Plasa Reina Juliana voor alle verkeer gesloten;
- vanaf 18.00 uur wordt Plasa Fraternan di Tilburg voor alle verkeer gesloten;
- vanaf 18.00 uur is geen verkeer meer toegestaan in de Kaya Lodewijk D. Gerharts, Plasa Reina Juliana, Kaya Caracas en Kaya Libertador Simon Bolivar.
- het verkeer uit het centrum moet gebruik maken van de Kaya Prinses Marie of Plasa Reina Wilhelmina. Het is ten strengste verboden om de wegafzettingen te verplaatsen;
- het publiek moet de bevelen en aanwijzingen van het bevoegd gezag onverwijld en onmiddelijk opvolgen in het belang van de algemene veiligheid.

Het Plaatselijk Hoofd van Politie
mr. F.M.d.l.S. Goedgedrag

-direkteur Ronnie Pieters
iktoerisme niet voldoende r bezetting hotelkamers

LENDIJK — Toe- zal een grotere ver- enheid moeten willen alle hotel- inderdaad bezet Volgens Pieters zal met duiktoerisme niet mogelijk zijn. dan ook een van de amste redenen, om TCB-directeur Pieters op het Dive heeft geïntreduceerd.

cijfers geven de TCB- ur gelijk. Afgelopen sprak Bonhata's direc- go Gerharts over een elde bezettingsgraad %. Dat was gebaseerd .820 toeristen die in Bonaire bezochten. opvallend is, dat van al slechts 24.081 toe- voor het duiken komen. met 43.1% dus nog helft.

Pieters meer dan een reden om Bonaire in tenland vooral te pro- om het zogenaamde isme, dat in het alge- weinig aanslag bete- de natuur. Ook zal er meer nadruk worden gelegd op de culturele aspecten van het eiland. Dat is ook al tot uiting gekomen door het initiatief van de Caribbean Tourism Organization (CTO) die voor deze regio het jaar van het toerisme heeft uitgeroepen, waarin ook de nadruk wordt gelegd op de cultuur van de afzonderlijke eilanden.

Voor Pieters een mes dat aan twee kanten snijdt: cultuur is belangrijk voor de Bonaireaan, maar kan tevens een essentieel onderdeel zijn van het toeristische produkt dat de buitenlander wordt aangeboden. "Dat is volkomen in het kader van het eco-toerisme, waar natuurschoon en cultuur hand in hand gaan", zegt Pieters, die in deze context ook een wat meer agressieve promotie wil zien. De mogelijkheid daartoe wordt nu geboden, aangezien de begroting dit toestaat. Wel wijst Pieters er op, dat een agressieve aanpak ook een toeristisch produkt eist van hoge kwaliteit.

HET BESTUURSCOLLEGE VAN HET EILANDGEBIED BONAIRE

roept gegadigen op voor het volgen van een binnenkort aan te vangen cursus tot bewakingsambtenaar bij de "Servisio Sentral di Vigilansia". Door een uitbreiding van de werkzaamheden van deze dienst is het noodzakkelijk geworden om het aantal formatieplaatsen uit te breiden.

Uw taken:
Bij indiensttreding wordt u belast met;
1. de kontrole op de naleving van diverse verordeningen
2. bescherming van personen en goederen
3. de politie bijstaan in de handhaving van orde, rust en veiligheid
4. bewaken van overheidsgebouwen
5. zorgen voor de veiligheid van de luchthaven.

Uw profiel
- U beschikt over de Nederlandse nationaliteit
- U heeft een onbesproken levensgedrag
- U bent tenminste 18 jaar en niet ouder dan 30 jaar
- U bent in het bezit van een LTO, ETAO, of MAVO diploma danwel een diploma van een gelijkwaardige opleiding.

Voor mannen geldt een minimale lengte van 1.70.
Voor vrouwen geldt een minimale lengte van 1.60.

De bezoldigings-en-arbeidsvoorwaardenregeling voor het overheidspersoneel te Bonaire zijn van toepassing.
Aanmeldingsformulieren zijn verkrijgbaar bij de afdeling P.O.I. van het eilandgebied Bonaire, Kaya Grandi #73 tel: 5330-272.
De ingevulde formulieren moeten binnen 14 dagen na het verschijnen van deze advertentie bij de afdeling P.O.I. van het eilandgebied Bonaire worden ingediend.
Mensen van Antilliaanse afkomst worden nadrukkelijk verzocht om te solliciteren.

Speeltuin in dierentuin geopend

■ *WILLEMSTAD — De Rotary Club vierde op 23 februari haar negentigjarig bestaan met de opening van de nieuwe speeltuin in de planten- en dierentuin te Cas Cora. Veertig kinderen waren samen met gedeputeerde Bentoera voor dit feest uitgenodigd door de leden van het feestvarken, dat al sinds haar oprichting activiteiten voor de jeugd sponsort en steun geeft aan organisaties die zich voor de jeugd inzetten.*

Hondsdolheid in België neemt toe

BRUSSEL — Hondsdolheid maakt in België een grote come-back. Alleen al vorige maand noteerde het land 31 gevallen van de ziekte die door honden, maar vaak ook door vossen wordt overgebracht. Vorig jaar registreerde het Belgische ministerie van Landbouw ook een grote toename: 31 gevallen in 1994, tegen slechts één in 1993.

Vooral de zuidelijke provincies Luxemburg en Namen zijn getroffen. De overheid zoekt de oorzaak van het fenomeen vooral in het aantal vossen, dat in enkele jaren tijd is verdrievoudigd. De roofdieren hebben zich steeds beter aangepast aan het leven in stedelijke gebieden.

BESCHIKKING

De Gezaghebber van het Eilandgebied Curaçao, Plaatselijk Hoofd van Politie;

OVERWEGENDE

dat op **MAANDAG, 27 februari** 1995, de zogenaamde **KINDERKARNAVALSAFSCHEIDSOPTOCHT** in Willemstad wordt gehouden;

dat het in het belang van de openbare orde, rust en veiligheid alsook van de verkeersveiligheid en -vrijheid noodzakelijk geboden is adekwate verkeers- en ordemaatregelen, ter garandering van een ordelijk verloop van dit evenement, te treffen;

GELET OP

de bepalingen van de [illegible] Openbare Orde en Bescherming Gemeenschap (A.B. 1980, no. 19) en van de Wegenverkeersverordening Curaçao (A.B. 1957, no. 12);

BESCHIKT

dat de navolgende tijdelijke verkeersmaatregelen worden getroffen, namelijk:

de autobushalteplaatsen op de afgesloten weggedeelten komen te vervallen. Als eindhalte fungeert de bushalte op de Berg Altena (ter hoogte van de Kaya Geraldine Gutierrez);

het is niet toegestaan te parkeren op:
- het Plaza Mundo Merced;
- de Koningin Julianabrug;
- de te volgen route;
- de tijdelijke eindhalte voor autobussen
- de naamloze verbindingswweg, gelegen tussen de Hugenholtzweg en de poort van het stadion dr. Antoine Maduro;

vanaf 9.00 uur wordt geen rijverkeer toegelaten tot het Plaza Mundo Merced;

vanaf 13.00 uur wordt het rijverkeer, in oostelijke richting, over de Koningin Julianabrug niet tot de afslag naar het viadukt over de Scharlooweg toegelaten;

Vanaf 13.00 uur wordt het rijverkeer in westelijke richting, over de President Romulo Bethancourt ter hoogte van TeleCuraçao niet tot de afslag naar het viadukt over de Scharlooweg toegelaten;

vanaf 13.00 uur wordt het rijverkeer over de Oranjestraat in de richting van Plaza Horacio Hoyer, via de Arnhemstraat in de richting van de Oosterbeekstraat gedirigeerd;

vanaf 13,00 uur wordt het rijverkeer over de Berg Altena in de richting van Plaza Horacio Hoyer, via Kaya Geraldine Gutierrez naar de St. Annaboulevard gedirigeerd;

vanaf 12.00 uur worden de Nuyensweg en het gedeelte van Grebbelinieweg, gelegen tussen de M.L. Kingboulevard en de Den Haagstraat, die als hooduitgangswegen zullen fungeren, vrij van verkeer gehouden;

B. dat de navolgende ordemaatregelen worden getroffen, namelijk:

het is eigenaren enz. van lokaliteiten verboden drank in flessen of blik te verkopen;
het is verboden op de openbare weg:
- zonder vergunning van de Gezaghebber koopwaar te verkopen dan wel ten verkoop aan te bieden;
- anderen overlast of hinder aan te doen;
- voorwerpen, welke in het belang van de openbare orde dan wel - verkeersveiligheid of -vrijheid zijn aangebracht te verwijderen, omver te halen of te verplaatsen;
-de geregelde gang van een mars te verstoren;
-met voorwerpen of stoffen te werpen;
-op of aan gebouwen, muren, hekken enz. te klimmen, hangen, zitten of staan enz,

het is eigenaren of huurders van gebouwen langs de karnavalsroute verboden toe te staan dat personen op daken of luifels klimmen of dat zich een eksessief aantal personen op hun balkon bevindt;

eenieder is gehouden de door de Politie, in het belang van de openbare orde en veiligheid, te geven aanwijzingen stipt en onverwijld op te volgen. In voorkomend geval is men gehouden zich terstond en in de aangegeven richting te verwijderen;

C. dat de in deze beschikking omschreven maatregelen van kracht blijven zolang deze, naar het oordeel van de Politie, in het belang van de openbare orde en veiligheid, noodzakelijk zijn.

Curaçao, 21 februari 1995
De Gezaghebber voornoemd,

Mr. S.M. BETRIAN

NOTITIES UIT PARAMARIBO

door: Max Oott

PARAMARIBO — **Het bezoek van de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, Hans van Mierlo, is de afgelopen week in een goede sfeer afgesloten. Hoewel de bewindsman tot de conclusie kwam dat het Raamverdrag tussen Ruriname en Nederland niet ten uitvoer is gebracht zoals de partijen zich dat hadden voorgesteld, en er wederzijds communicatiestoornissen en zelfs wantrouwen zijn opgetreden, is de dioplomatieke lucht behoorlijk opgeklaard. Het Raamverdrag, in juni 1992 overeengekomen, is zoiets als een uitgewerkte versie van het ontwikkelingsverdrag tussen Suriname en Nederland, gesloten na de Surinaamse onafhankelijkheid.** Van Mierlo heeft langdurig gesproken met de politieke leiders van coalitiecombinatie "Nieuw Front", die de feitelijke touwtjes van de regering in Suriname in handen hebben. Hoofdonderwerp was het betrekken van het I.M.F., bij het Surinaamse aanpassingsprogramma, hetgeen een voorwaarde is van Nederland alvorens ontwikkelingsgelden voor onder andere een Investeringsfonds voor ondernemers ter beschikking te stellen. Het is inmiddels duidelijk dat de politieke leiders in Suriname niet langer botweg "nee" tegen het I.M.F. zeggen, en zelfs de Surinaamse Partij van de Arbeid (S.P.A.) die een groot tegenstander was, zegt zich opnieuw te zullen beraden in het licht van veranderde omstandigheden. De V.H.P. heeft zelfs een nota aan de overige coalitiepartners geschreven, waarin het I.M.F. wordt aanbevolen.

De regering heeft toegezegd, binnen enkele weken haar definitief standpunt over het I.M.F. te geven. Als concrete resultaten van het bezoek van Van Mierlo, kunnen verder vermeld worden dat vooruitlopend op het Investeringsfonds voor ondernemers, er wel al op beperkte schaal exportkredieten ter beschikking zullen worden gesteld aan projecten van het bedrijfsleven, dat er uit de ontwikkelingsgelden geput mag worden voor uitgaven in verband met Suriname's participatie in de CARICOM, en dat Nederland de restauratie van het Presidentieel Paleis, het Fort Zeelandia en andere monumenten in Paramaribo, zal helpen bekostigen.

De kwestie van suppletie aan militairen is blijven hangen. Een aantal officieren komt in aanmerking voor een toelage op hun salaris, hetgeen was afgesproken bij de onafhankelijkheid, toen ze kozen voor het Surinaamse leger. De suppletieregeling werd in 1982, gelijktijdig met de ontwikkelingshulp, opgeschort. Nederland is inmiddels wel bereid de betalingen te hervatten, maar "niet aan militairen die bloed aan de vingers hebben". Deze kwestie is hierdoor in politieke sfeer beland, waar het voorlopig niet uit gehaald schijnt te zullen worden.

***

Het kabinet van president Venetiaan heeft in een persbericht overigens flink uitgehaald naar Radio Nederland Wereldomroep, in verband met een nieuwsbericht over de I.M.F.-nota van de V.H.P. Hierin toont de V.H.P. zich voorstander van het betrekken van deze instelling bij het Surinaamse aanpassingsprogramma, terijl de overige coalitiepartners nog twijfelachtig zijn. Volgens de radio zou er hierover een vergadering zijn belegd door de Frontleiders, waarbij Venetiaan een keihard "nee" heeft laten horen, hetgeen wordt ontkend door de persdienst van de president.

Het wordt betreurd dat de journalist een volledig gefantaseerd bericht de ether in stuurt en de persvrijheid op zo'n grove wijze misbruikt voor "verregaande bemoeienis en beïnvloeding vanuit Nederland in een strikt Surinaamse aangelegenheid".

***

Ook de vertegenwoordiger van de I.D.B. in Suriname, Christian Will, heeft de aanbeveling gedaan dat Suriname zich zo snel mogelijk wendt tot een professionele instelling voor het aanpassingsprogramma, het I.M.F. met name. Will heeft benadrukt dat hoe langer de regering daarmee draalt, hoe groter de offers zullen zijn die gebracht moeten worden.

***

Suriname is officieel toegelaten tot de Caricom. Dit is besloten tijdens een tussentijdse vergadering van de organisatie in Belize. Suriname had eerder de status van waarnemer. De Caricom telt nu 14 lidstaten.

***

Het Europees ontwikkelingsfonds (E.O.F.) en het Surinaamse ministerie van Planning en Ontwikkelingssa[...] werking zijn overee[...] komen dat er voor de [...] van twee jaar, een [...] jaren Microprojecten[...] gramma zal lopen in [...] name, waarvoor het [...] twee miljoen ecu (on[...] NF 4,3 miljoen) beschi[...] stelt. Micro-ontwikkelin[...] jecten met een max[...] begroting van 300.000 [...] kunnen uit dit fonds ge[...] cierd worden, hoewel de [...] nemer ervan een eigen [...] drage moet hebben va[...] Vermoed wordt dat het [...] zal lopen bij het [...] geopende bureau va[...] fonds.

***

Meerdere groepen in [...] name hebben zich ze[...] ontrust getoond over [...] daadgolf die over he[...] gaat. Binnen een [...] vonden er verscheiden[...] tale diefstallen plaats [...] rbij onder andere een [...] lier werd vermoord, een [...] lander werd overvallen [...] golfbaan, een man [...] stoplicht werd beroofd, [...] eigenares van een [...] markt werd bedreigd [...] ontruste burgers en be[...] eigenaren, hebben aa[...] digd het recht in eigen [...] te zullen nemen, maa[...] gewezen dat het da[...] wild-west situatie [...] worden. Er is ook spra[...] het opstarten van be[...] gingsmilities.

***

Na een langdurige d[...] van ongeveer drie maa[...] heeft de regentijd zich [...] lijk aangekondigd. Bo[...] onder andere rijst- en [...] nenboeren, vrezen echt[...] het effect van deze dro[...] zich over enkele weken [...] de oogsttijd, zal doen [...]

***

De politieke partij N[...] onder voorzitterschap [...] voormalig legerleider [...] Bouterse, heeft een vrij [...] herdenking van de rev[...] op 25 februari, inmidd[...] jaar geleden, aangeko[...] Er ontstond in dit ve[...] enige opschudding, om[...] Surinaamse Televisie[...] ting (STVS) weigerde [...] spotje uit te zenden, [...] de politieke leiders [...] en Arron te zien [...] omdat dit compromi[...] zou kunnen zijn voor [...] tici. De N.D.P. verwe[...] televisiestation sche[...] van de democrat[...] rechten.

***

Vietnam en Duitsland ruziën over illegalen

HANOI — **Bonn en Hanoi ruziën over de gedwongen terugkeer van 40.000 illegale Vietnamezen uit Duitsland. De regering in Hanoi heeft woensdag gezegd dat de onderhandelingen zijn afgebroken door onenigheid over de Duitse financiële bijdrage aan de repatriëring van de Vietnamezen.**

Begin dit jaar besloten beide landen in principe tot de terugkeer van de grote groep Vietnamezen in etappes tot het jaar 2000. Het gaat hierbij vooral om afgewezen asielzoekers en werkloze gastarbeiders uit de voormalige DDR.

In ruil voor de repatriëring beloofde Bonn het communistische Vietnam voor dit en komend jaar in totaal tweehonderd miljoen mark. Een gedeelte daarvan moest Hanoi besteden aan de opvang van de teruggekeerde Vietnamezen.

Vietnam weigert te accepteren dat Duitsland voor een deel van het geld het doel bepaalt, aldus de regering in Bonn. Hanoi wil de twintig miljoen mark die Duitsland dit jaar voor de herintegratie in Vietnam beschikbaar stelt, niet uitsluitend aan dat doel besteden.

Een woordvoerder van het Vietnamese ministerie van Buitenlandse Zaken meldde dat de twee partijen nieuwe gesprekken voorbereiden.

Zieke Christopher naar Midden-O[...]

WASHINGTON — De[...] rikaanse minister va[...] tenlandse Zaken, W[...] Christopher, reist vol[...] maand volgens plan[...] het Midden-Oosten [...] Golf. De minister we[...] dens een bezoek aan G[...] met een maagbloeding [...] ziekenhuis opgenomen [...]

De verwachting is d[...] istopher op 7 of 8 ma[...] Washington vertrekt [...] rondreis waarin hij [...] geval Syrië en Israël [...] doet.

Porno-handela[...] in China ter dood veroorde[...]

PEKING — Tw[...] nezen zijn in Peking [...] veroordeeld wegens [...] in pornoboekjes. Vol[...] krant China Daily w[...] van de mannen dire[...] veroordeling al te[...] steld.

De tweede man hee[...] jaar uitstel van [...] gekregen, hetgeen in [...] tijk meestal neerko[...] levenslange gevangeni[...]

Tientallen dolfij[...] sterven in Golf van Californië

MEXICO-STAD — [...] golf van California [...] gens Mexicaanse m[...] schermers in de [...] maanden van dit ja[...] dode dolfijnen aang[...]

Vrijdag ontdekte een [...] beweging tijdens een [...] koptervlucht boven de [...] zeventig dode dol[...] Waarom zoveel do[...] omkomen in de zee [...] beneden-California [...] Mexicaanse dee[...] Sonora is vooralsnog [...] kend. Vissers hadde[...] januari gewezen op [...] fte onder de walvis[...] zoogdieren.

FINANCIEEL NIEUWS

Wall Street zet recordreeks voort

NEW YORK — De aandelenbeursen op de effectenbeurs in New York zijn gisteren nog iets verder gestegen. De Dow Jones-index, die donderdag voor het eerst boven de grens van 3900 punten, ging met nog eens 8,41 punten omhoog naar het recordniveau van 3901,74. Over de hele week was er een winst van 58 punten. Het aantal hoger eindigende fondsen was gisteren slechts weinig groter dan het aantal verliezers. De omzet kwam uit op een behoorlijk totaal van 305 miljoen aandelen.

Het zag er aanvankelijk naar uit dat de koersen onder druk zouden raken door winstnemingen. Ook de cijfers over de orderontvangst voor duurzame gebruiksgoederen in de VS leken een negatieve invloed te krijgen. De orderontvangst liet in januari onverwacht een duidelijke stijging zien. Dat zou kunnen betekenen dat de Amerikaanse Centrale Banken de rente mogelijk toch nog verder gaan verhogen om inflatiegevaar te bezweren. De beurs acht de kans daarop echter nog steeds gering en bleef daarom goed geluimd.

Op de valutamarkt in New York kwam de dollar opnieuw flink onder druk door de aantrekkingskracht van de Duitse mark. De cijfers over de orderontvangst zorgden tijdens de handel in Europa voor een koersherstel, maar in New York ging het weer mis. Tegen het slot van de handel noteerde de munteenheid Nf 1,6390, anderhalve cent minder dan de slotkoers van Nf 1,6540 in Amsterdam. Donderdag eindigde de dollar in New York op Nf 1,6455.

Shell onderuit op Damrak

AMSTERDAM—Koninklijke/Shell kreeg er gisteren van langs op de Amsterdamse effectenbeurs. Een winst van ruim Nf 11 miljard was kennelijk nog niet genoeg voor beleggers, die ook donderdag het aandeel al hadden doen zakken. Gisteren ging het aandeel bij wederom een flinke omzet Nf 2,70 onderuit op Nf 187,40.

In vergelijking met de koersstand direct na de publikatie van de cijfers (donderdag 11.00 uur) verloor Shell zo'n Nf 5. Na bestudering van de jaarresultaten is de beurs tot de conclusie gekomen dat er het een en ander schort aan de kwaliteit van de winst. Deze is bij voorbeeld sterk beïnvloed door het verkopen van bedrijfsonderdelen.

Ook had Shell last van de verkoopkoorts van buitenlandse beleggers. De lage dollar doet de Amerikaanse beleggers besluiten hun Nederlandse stukken van de hand te doen. Als zij vervolgens hun harde guldens inwisselen tegen dollars, boeken beleggers een aardige valutawinst. Vervolgens kunnen ze dat geld weer uitgeven op de Amerikaanse beurzen.

De Europese indexen hingen er gisteren lusteloos bij. De Amsterdamse beursthermometer, de AEX, daalde 0,86 punt op 410,60. Ook de andere beurzen in Europa stonden in de min. Zo verloor de FT-SE in Londen 11,6 punten op 3037,7 en daalde de Parijse CAC-40 21 punten op 1805. Alleen de DAX (Frankfurt) bleef op koers.

Van de hoofdfondsen was verder Polygram de gebeten hond. Beleggers hebben de laatste dagen weinig vertrouwen in de aangekondigde successen van de films en cd's van deze Philipsdochter. Het fonds gaf Nf 1,50 af op f 80,70. In het kielzog moest ook Philips zelf terrein prijs geven: Een min van vier dubbeltjes op Nf 53,60.

Goed nieuws was er voor Akzo dat maandag zijn cijfers presenteert. Vooruitlopend hierop stoomde het fonds Nf 1,30 op tot een koers van Nf 191,80. Nog meer winst was er voor VNU dat profiteerde van het definitieve contract tussen RTL en Endemol. De Haarlemse uitgever ging Nf 1,60 omhoog op Nf 184,60.

Op de lokale markt viel groothandel Sligro in de prijzen. Het bedrijf, dat donderdag nabeurs zijn goede winstcijfers bekend maakte, boekte een plus van Nf 7 op Nf 107,50.

■ TOKYO — Handelaren kijken machteloos terwijl de aandelenkoersen op de Japanse effectenbeurs kelderen. De Nikkei-index bereikte gisteren het laagste punt in dertien maanden.

Volkswagen roept oude types van Golf terug

LEUSDEN — Na Opel moet ook Volkswagen auto's voor reparaties naar de garage terugroepen. Het gaat om wagens van het type Golf en Jetta met een 1,6- en 1,8-literbenzine- of dieselmotor, die in de periode 1983-1989 zijn gebouwd.

Volgens Pon's Automobielhandel, de Nederlandse Volkswagen-importeur, gaat het in Nederland om 100.000 auto's. Alleen al in Duitsland moeten 1,2 miljoen wagens worden gerepareerd. In de rest van Europa gaat het bij elkaar om 700.000 auto's. De reparatie is gratis. De auto's hebben mogelijk een mankement in de koelvloeistofcirculatie van het koelsysteem. Bij controle door de service-afdeling van de vastgesteld dat bij een lekkende koelvloeistofpeil warmtewisselaar overal raakt. Dit kan leiden tot vroegtijdige veroudering met lekkage als gevolg.

Opel liet donderdag weten dat alle auto's van het type Astra, bij elkaar 2,3 miljoen auto's, reparaties nodig zijn aan het vulsysteem en de airbag. In Nederland gaat het om 110.000 auto's. Bij nog eens 1,3 miljoen Vectra's en Omega's – in Nederland gaat het om 100.000 auto's – moet de lag gecontroleerd worden op een ondeugdelijke elektrische stekkerverbinding.

De Astra, de opvolger van de Kadett, was vorig jaar met 29.532 stuks de meest verkochte auto in Nederland, gevolgd door de VW Golf (28.863). De 2400 officiële Opel-garages in Duitsland zijn gisteren bedolven onder telefoontjes van klanten, maar ook kwade klanten. Om de reparaties zo snel mogelijk af te werken, moet het personeel de komende tijd overwerken.

Ook al neemt de reparatie weinig tijd in beslag en zijn de onderdelen goedkoop, toch lopen de kosten voor Opel in de honderden miljoenen. Een woordvoerder op het hoofdkwartier in Frankfurt verwierp gisteren beschuldigingen dat de actie te laat is begonnen.

Volgens hem hebben de autoriteiten Opel in april 1994 op het gevaar van een brand bij het tanken gewezen. Bij de geconstateerde gevallen leken de problemen te liggen aan het feit dat de benzineslangen van tankstations niet geaard waren. De ontwerpfout met de vulopening kwam begin dit jaar aan het licht. De garages moesten eerst de onderdelen – een massaklem – worden aangeleverd, om te voorkomen dat de klanten nog langer hadden moeten wachten.

VS en Canada tekenen luchtvaartakkoord

OTTAWA — De Verenigde Staten en Canada hebben gisteren een overeenkomst ondertekend voor een vergaande liberalisering van het luchtverkeer tussen de twee landen. Het *open skies* akkoord leidt vermoedelijk tot een sterke groei van het vracht- en passagiersvervoer en kan ook een daling van de tarieven tot gevolg hebben.

De ondertekening had plaats tijdens het staatsbezoek van de Amerikaanse president Clinton aan Canada. Volgens Clinton zal de overeenkomst zorgen voor miljarden dollars aan nieuwe bedrijvigheid en duizenden nieuwe banen aan beide zijden van de grens.

De twee landen geven elkaar vrijwel onbeperkte toegang tot elkaars luchthavens. Het eerste *open skies* akkoord sloten de VS in 1992 met Nederland. De KLM heeft daar flink van geprofiteerd. De Amerikanen kwamen eerder deze maand ook met Zwitserland zo'n verbintenis overeen en zijn in onderhandeling met acht andere kleine landen in Europa.

Voor het vliegverkeer tussen Amerikaanse en Canadese steden golden tot nu toe nog strenge beperkingen, ondanks de traditie van open grenzen die de twee landen hebben. Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen krijgen nu ruimere toegang tot belangrijke Canadese steden als Montreal, Toronto en Vancouver. Omgekeerd kunnen Air Canada en Canadian Airlines hun diensten naar de VS uitbreiden. De Amerikaanse minister van Transport, Pena, noemde gisteren de steden Atlanta, Chicago, Dallas, Denver, Fort Lauderdale, Orlando, New York, Phoenix, San Francisco en Washington.

Investeerders ongerust over effect internationale hulp

Rente schatkistpapier Mexico fors gestegen

MEXICO-STAD — De rente op schatkistpapier in Mexico is in vergelijking met vorige week flink gestegen. De rente op staatsleningen met een looptijd van vier weken schoot woensdag omhoog van 40 tot 59 procent. De Mexicaanse overheid verkocht alle stukken voor totaal 850 miljoen peso, maar haalde op de uitgifte van schatkistpapier met langere looptijden duidelijk minder binnen.

Het matige succes komt een dag nadat het akkoord over de grootscheepse hulp van 20 miljard dollar van de Verenigde Staten aan hun zuiderburen met handtekeningen was bezegeld. Ondanks de enorme omvang van de steun zijn investeerders nog steeds niet helemaal gerust over het effect van de strenge eisen, die de VS aan hun hulp hebben verbonden. De koers van de Mexicaanse munteenheid gleed woensdag dan ook achteruit van 5,63 per dollar tot 5,87.

Ook heerst nog altijd de vrees dat bedrijven door de financiële crisis van het land over de kop gaan voor de economische situatie verbetert. De economische activiteiten lopen terug en ondernemingen zijn al begonnen personeel te ontslaan. "Sommige bedrijven zullen hun hoofd zelfs geen vier weken meer boven water kunnen houden", aldus een vooraanstaande Mexicaanse econoom.

De stijging van de rente op schatkistpapier kan verelvende gevolgen hebben voor de Mexicaanse overheid. De uitgaven waarmee zij straks de schulden moet aflossen, lopen immers hoog op. Op de financiële markten was dan ook sprake van een 'hyperinflatie van de kredietkosten'. Maandag had de Centrale Bank van Mexico de korte rente al met 10 procent tot ongeveer 50 procent opgetrokken om een verdere vlucht van buitenlands kapitaal te voorkomen en nieuwe investeringen aan te trekken.

Het schatkistpapier met een looptijd van drie of zes maanden bleek niet erg in trek. Met de stukken die na drie maanden worden afgelost hoopte de Mexicaanse staat 850 miljoen peso binnen te halen, maar uiteindelijk vloeide niet meer dan 535 miljoen peso in de schatkist, ondanks de rentestijging van 41 naar 57 procent. De schuldbewijzen met een looptijd van een half jaar leverden de Mexicaanse regering 630 miljoen peso op, terwijl eveneens voor 850 miljoen peso was aangeboden. Op deze stukken ging de rente van 38 naar 49 procent. Overigens wist Mexico ook vorige week niet alle stukken met een looptijd van drie of zes maanden te verkopen.

Alleen de staatsobligaties met een looptijd van één jaar gingen, net als vorige week, allemaal de deur uit. De rente op deze stukken kwam uit op 47 procent vergeleken met 36 procent een week geleden.

China maakt op grote schaal namaak-Levi's

PEKING — Niet alleen cd's en software maar ook Levi-spijkerbroeken worden in China op grote schaal nagemaakt. Eind vorig jaar nam de douane in Jiangmen in het zuiden van het land een partij van 22.000 stuks in beslag, zo meldde gisteren het jeugdblad van de Chinese Communistische Partij.

Officieel zijn Levi's in China niet te koop. Het Amerikaanse bedrijf Levi Strauss boycot het land uit protest tegen de schendingen van de mensenrechten daar. Omdat het merk zo populair onder jongeren is, worden de merkbroeken in Chinese ateliers nagemaakt voor export naar ontwikkelingslanden. De in beslag genomen partij was ook voor het buitenland bestemd.

Vorige week nog nam de Zuidafrikaanse politie 2000 nep-Levi's in beslag. Levi Strauss begint binnenkort wel met de verkoop in Zuid-Afrika. De meeste merkspijkerbroeken die er tot nu toe te koop zijn, zijn illegaal gemaakt. Volgens Levi Strauss komen ze voor de helft uit Thailand en China.

Volgens de Chinese krant was de vangst namaakspijkerbroeken niet de enige. De douane in de provincie Guangdong legde eind 1994 en begin dit jaar veertien keer beslag op partijen illegale waar, die varieerde van cd's, software, tot voedingsmiddelen, cassettebandjes en schoenen.

Zo nam de douane op 19 januari in Shenzhen, een speciale economische zone die grenst aan Hongkong, 160.000 floppies met de naam van het Japanse Sony-concern erop in beslag. De handelaar zei dat de buitenlandse klant had geëist dat de schijfjes van dat merk werden voorzien.

De verhoogde douaneactiviteit heeft alles te maken met de handelsoorlog waarmee de Verenigde Staten na maanden lang vruchteloos onderhandelen dreigen. Washington is de illegale piraterij in China zat. Begin februari liep een eerste ultimatum af. De partijen zijn desondanks weer aan het praten geslagen.

De Amerikaanse plaatsvervangend handelsgezant Charlene Barshefsky zei gisteren dat er schot in het overleg zit. Volgens haar ligt het aan de Chinezen om de besprekingen voor zondag tot een goed einde te brengen. De VS hebben gedreigd met ruim één miljard dollar aan extra invoerrechten op Chinese produkten vanaf 26 februari. China heeft soortgelijke sancties in het vooruitzicht gesteld.

Sterke mark zet Europese valuta's onder zware druk

AMSTERDAM — De aanhoudende kracht van de Duitse mark heeft gisteren sterke druk veroorzaakt op een aantal andere Europese valuta's. De Italiaanse lire kwam voor de zoveelste keer dit jaar op een nieuw historisch dieptepunt en de Franse frank bereikte het laagste koerspeil van dit jaar. Ook het pond sterling en de peseta moesten het weer ontgelden. De dollar wist zich deze keer goed staande te houden dank zij gunstige cijfers over de Amerikaanse economie.

Beleggers zoeken hun heil in solide valuta's als de mark en de gulden, omdat veel andere munteenheden de laatste tijd uiterst kwetsbaar zijn. Vooral de lire heeft het moeilijk. De koers zakt ondanks de verhoging van het Italiaanse disconto eerder deze week steeds verder weg. Gisteren ging de notering omlaag van Nf 1,0175 per duizend lire naar Nf 1,0085. Steunaankopen van de Italiaanse Centrale Bank hadden geen effect.

De Franse frank is ook in het gedrang gekomen. De koers daalde van Nf 32,100 per honderd tot Nf 31,935. Dat lag behalve aan de kracht van de mark ook aan de politieke onzekerheid in Frankrijk in verband met de komende presidentsverkiezingen.

De Centrale Banken van Spanje en Portugal verrichten gisteren weer steunaankopen om hun nationale valuta's op peil te houden. Bij de escudo had dat enig succes. De koers daalde slechts licht van Nf 1,0825 per honderd tot Nf 1,0815. Maar de notering van de peseta liet een duidelijke daling zien van Nf 1,2810 per honderd tot Nf 1,2740.

De koers van het pond sterling ging met ruim één cent omlaag van Nf 2,6275 tot Nf 2,6155. Het pond kwam daardoor weer dicht bij het historische dieptepunt dat afgelopen woensdag werd geregistreerd met een slotkoers van Nf 2,6145.

Veel beter ging het met de dollar. De Amerikaanse munteenheid was aan het begin van de dag nog wat lager, maar liet een duidelijk herstel zien onder invloed van cijfers over de orderontvangst voor duurzame gebruiksgoederen van de Amerikaanse industrie. De orderontvangst nam in januari met 0,6 procent toe. Analisten hadden een vermindering met één procent verwacht. De meevaller duwde de dollarkoers omhoog naar Nf 1,6540, een halve cent meer dan de slotkoers van Nf 1,6490 op donderdag.

Duidelijke groei economie Frankrijk

PARIJS — De economie van Frankrijk, één van de belangrijkste afzetmarkten van Nederland, is het afgelopen jaar met 2,5 procent toegenomen. Dat blijkt uit de gisteren gepubliceerde cijfers van het Franse Nationaal Bureau voor de Statistiek, Insee. Een jaar eerder ging de Franse economie nog met 1 procent achteruit.

De economische groei van vorig jaar kwam iets hoger uit dan de regering verwachtte. In december ging Parijs nog uit van een toename met 2,3 procent.

Sterk lager resultaat voor Japans dochterbedrijf Shell

TOKYO — Showa Shell Sekiyu in Japan, voor de helft eigendom van het Brits-Nederlandse olieconcern Koninklijke/Shell Groep, heeft het afgelopen jaar een sterke winstval moeten incasseren. Het resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening kwam 33 procent lager uit op 24,6 miljard yen (Nf 428 miljoen) terwijl het bedrijfsresultaat met 27 procent zakte tot 44,6 miljard yen (Nf 776 miljoen).

De nettowinst ging daarentegen met 40 procent omhoog tot 12,7 miljard yen (Nf 221 miljoen) bij een 3,3 procent lagere omzet van 1400 miljard yen (Nf 24,4 miljard). De aanzienlijke verbetering van de winst komt voort uit een vermindering van de post buitengewone lasten. Showa trof vorig jaar een voorziening van 50 miljard yen (Nf 840 miljoen) in verband met forse stroppen op valutaposities enkele jaren geleden. In 1993 en in 1992 werden daarvoor nog hogere voorzieningen getroffen.

Voor het lopende jaar rekent Showa op een verdere omzetvermindering tot 1350 miljard yen. Het resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening zal verder omhoog gaan tot 30 miljard yen terwijl de nettowinst op 18 miljard yen zal uitkomen.

MENSEN

Limburgse leut & lol

De Nederlandse provincie **Limburg** kan niet zonder carnaval. Dat is bekend. Maar waarom kan Limburg niet zonder carnaval? Volgens historica Carla Wijers, die deze week in Rotterdam promoveerde op een onderzoek naar het van oorsprong Limburgse feest, zijn het niet alleen de leut en de lol die het volkje aan de Maas drie dagen in vervoering brengen.

"Het carnaval geeft Limburg een eigen gezicht. Iets waar het zich mee kan onderscheiden van de andere provincies", zegt ze.

Wijers richtte haar vizier in opdracht van het P.J. Meertens Instituut voor Volkskunde in het bijzonder op de plaatsen Roermond en Simpelveld. Ze bekeek wie de *ideologen* van het feest waren, wie het vermaak organiseren en wie er feest vierden. "De groepen lopen natuurlijk in elkaar over. Een organisator wil zelf ook wel eens feestvieren", aldus Wijers.

De meest aansprekende conclusie is dat carnaval Limburg een identiteit geeft. Anders dan in Brabant en in het westen, gaat het er in het uiterste zuiden niet (alleen) om, zo snel mogelijk onder invloed te verkeren van alcohol, om vervolgens excessief te genieten van alles wat verboden is. Traditie en rituelen staan hoog in het vaandel. De invloed van het commerciële Holland is gering.

De mare dat naar het zuiden afgezakte *'jongeren-uit-Holland-vol-drank'* het feest lallend de nek omdraaien en slechts op zoek zijn naar amoureuze avontuurtjes, wordt door Wijers' onderzoek uit de wereld geholpen. Als er al sprake zou zijn van negatieve uitspattingen, dan komen die voor rekening van universitair geschoolden, alleenstaanden of laaggeschoolden. En die zijn lang niet altijd afkomstig uit andere dan Limburgse oorden. "Alleenstaanden hebben bij voorbeeld drank nodig om met anderen in contact te komen", verklaart Wijers.

Eerst 11 gulden 11 storten

Na storting van een bedrag van **11 gulden 11** per inwoner het carnaval in. Onder het motto 'Limburg voor Limburg' hebben de Limburgers donderdagavond ongeveer anderhalf miljoen gulden gegeven voor hun provinciegenoten die financieel getroffen zijn door de watersnood. De televisieactie was tevens de eerste provinciale tv-uitzending. Genoemde stand was tegen middernacht bereikt.

Het geld is bedoeld voor mensen die buiten de boot vallen bij de uitkeringen van de overheid voor gedupeerde particulieren en bedrijven. Aan het programma dat van 20.15 uur tot na 23.00 uur duurde, werkten tal van Limburgse artiesten mee. Zij traden op in de Venlose stadsschouwburg de Maaspoort, die in januari ook onder water kwam te staan, en in het Limburgse provinciehuis te Maastricht.

Kleine en grote giften kwamen binnen. *Origineel* waren de aanbiedingen van een kunstenaar die het toilet in de woning van een particuliere donateur in een kunstwerk wil veranderen, alsook van een schaapherder die schenkers van giften wil meenemen op een van zijn tochten. DSM Chemie bood het carnavaleske bedrag van 111.111,11 gulden aan.

■ *WENEN - De megasterren Shirley Maclaine, Placido Domingo en Sophia Loren waren gisteren aanwezig tijdens het bal van de Wiense opera. De komende weken zal Wenen het middelpunt zijn van de opera-wereld als vele grote vedetten uit de film- en zangwereld hun opwachting komen maken.*

Cannes van Afrika gestart

Zuid-Afrika doet voor het eerst mee aan het pan-Afrikaanse filmfestival Fespaco. Het 'Cannes van Afrika', waar filmmakers van binnen en buiten het continent elkaar treffen, opent vandaag in de Burkinese hoofdstad Ouagadougou.

Elke twee jaar brengt het evenement glitter en glamour in de stoffige stad in de Sahel. De organisatoren verwachten zeker drieduizend deelnemers en beroemdheden, onder wie *Winnie Mandela* en de Nigeriaanse auteur en Nobelprijswinnaar *Wole Soyinka*.

De meeste inzendingen op Fespaco zijn korte films en documentaires van Afrikaanse makelij. Het centrale thema is *'Bioscoop en geschiedenis'*, waarbij de nadruk ligt op produkties uit Afrika en andere koloniale gebieden.

Tijdens Fespaco heeft ook de uitreiking van de Yennenga Stallion-prijs plaats. Twee jaar geleden ging die naar de Ivoriaan Roger Gnoan M'Bala voor zijn film 'In de naam van Christus'.

Gewelddadige familie

Een 14-jarige **leerling** uit het Nederlandse Hoorn heeft deze week enkele medewerkers van zijn voormalige school met een bijl bedreigd. Zijn 39-jarige moeder bedreigde politiemensen, aldus een politiewoordvoerder.

De leerling was naar zijn voormalige school gekomen om te praten over boeken die hij niet zou hebben ingeleverd. Toen hij de betrokken leraar niet snel genoeg naar zijn zin te spreken kreeg, ontstak hij in woede. Uit zijn kleding haalde de jongeman een *bijl* tevoorschijn en hakte daarmee in op een conciërge. De man bleef ongedeerd omdat hij zich met een vuilnisbak kon verdedigen.

De moeder van de jongen, die inmiddels ook op school was verschenen, pakte haar zoon de bijl af. Daarop schopte hij een leraar, uitte bedreigingen en gooide meubilair om. Toen gealarmeerde agenten de bijl van de vrouw wilden afpakken, werden ook zij met het hakwerktuig bedreigd. Moeder en zoon zijn aangehouden waarbij de vrouw zich volgens de politie heftig verzette.

Herriot overleden

De Britse schrijver en dierenarts **James Herriot** is donderdag op 78-jarige leeftijd overleden. Herriot startte dertig jaar geleden met het op schrift stellen van zijn ervaringen als dierenarts in Yorkshire.

Zijn bekendste werk *'All creatures great and small'* werd verfilmd. De serie 'James Herriot, de belevenissen van een veearts' waarin het leven op het platteland van Yorkshire centraal stond, trok een stroom toeristen naar het gebied in het noorden van Engeland.

Herriot, wiens werkelijke naam James Alfred Wright was, publiceerde een aantal weken geleden nog een serie kinderverhalen onder de titel *'Katten'*. Met zijn eerste werk *'Als zij konden praten'*, vestigde Herriot naam als schrijver in Groot-Brittannië.

Award voor Van der Keuken

De film van de Nederlander **Johan van der Keuken** over het Sarajevo Filmfestival heeft in San Francisco de *Golden Gate Award* gewonnen. De jury sprak van de 'beste documentaire wegens de aangrijpende weergave van het leven in een oorlog'.

De cineast maakte de korte film in 1993 samen met Frank Vellenga. De documentaire volgt de organisator en een trouwe bezoekster van het filmfestival in de Bosnische hoofdstad.

Embryo in dino-ei

Chinese wetenschappers hebben in een **dinosaurusei** een embryo ontdekt. Volgens het persbureau Xinhua is dit het eerste gevonden dino-embryo ter wereld.

De onderzoekers hebben het versteende ei met gammastralen doorgelicht. Zo was het *skeletje* binnenin te zien. Het fossiel stamt uit de Krijtperiode van rond 100 miljoen jaar geleden.

Onderzoekers vonden het ei in 1993 samen met 5000 andere eieren in Xixia in de centraal-Chinese provincie Henan.

Eeuwfeest ANV

Koningin Beatrix en de Belgische **koning Albert** zijn op 9 mei bij de officiële viering van het 100-jarig bestaan van het Algemeen Nederlands Verbond (ANV). Deze Nederlands-Vlaamse vereniging beijvert zich voor het behoud en de ontplooiing van de Nederlandse taal en cultuur. De feestelijkheden vinden plaats in de Grote Kerk in Den Haag.

Het ANV werd in 1895 opgericht door de Vlaming Hippoliet Meert en de Nederlander Hermanus Jacobus Kiewiet de Jonge. Begonnen als taalgenootschap groeide dit instituut uit tot een vereniging die strijdt voor de instandhouding van het Nederlands-Vlaamse culturele en maatschappelijk erfgoed. Wat dit betreft is het ANV enigszins te vergelijken met het *Goethe Instituut* en de *Alliance Française*. Het verbond wil dat het Nederlands als officiële taal blijft voortbestaan in de Europese Unie.

Om de aandacht voor het Nederlands buiten Nederland en Vlaanderen levend te houden steunt het ANV het onderwijs in de Nederlandse taal en cultuur aan buitenlandse onderwijsinstellingen. Daarnaast onderhoudt de vereniging nauwe banden met landen en gebieden waarmee Nederland en Vlaanderen een *cultuurhistorische* band hebben, zoals Suriname, de Nederlandse Antillen, Aruba, Indonesië, Zuid-Afrika en de grensgebieden in Duitsland en Frankrijk.

Nieuw diabetesmiddel

De sterfte onder **suikerpatiënten** die insuline gebruiken en een langzaam verslechterde nierfunctie hebben kan aanzienlijk worden verminderd. Ook het aantal diabetes-patiënten met nierfalen kan fors naar beneden. Dit blijkt uit een onderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam naar de effecten van een nieuw geneesmiddel.

Nederland telt ongeveer 50.000 suikerpatiënten die afhankelijk zijn van insuline. Ongeveer 30 procent van deze groep heeft een nier die langzaam minder werkt. Het gros van deze patiënten krijgt uiteindelijk te maken met nierdialyse, niertransplantatie of overlijdt vroegtijdig. Volgens de onderzoekers kan dit door het gebruik van het geneesmiddel *captopril* aanzienlijk afnemen. Captopril verlaagt de bloeddruk waardoor de nieren minder beschadigd raken.

Patiënten moeten langdurig met het middel worden behandeld. De kosten stijgen hierdoor jaarlijks met 1300 gulden per patiënt. Volgens de onderzoekers worden de kosten ruimschoots terugverdiend omdat de andere behandelingen zoals nierdialyse en transplantatie uiteindelijk veel duurder zijn.

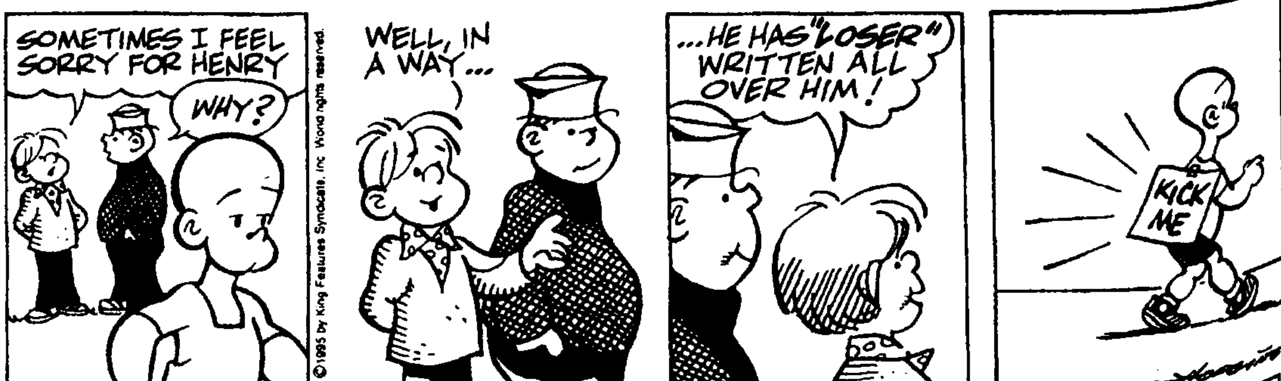
Overspannen acteur terecht

De Britse acteur **Stephen Fry** is terecht nadat hij vorige week plotseling was verdwenen. Hij heeft telefonisch laten weten dat hij het goed maakt, zo heeft zijn impresario gisteren meegedeeld.

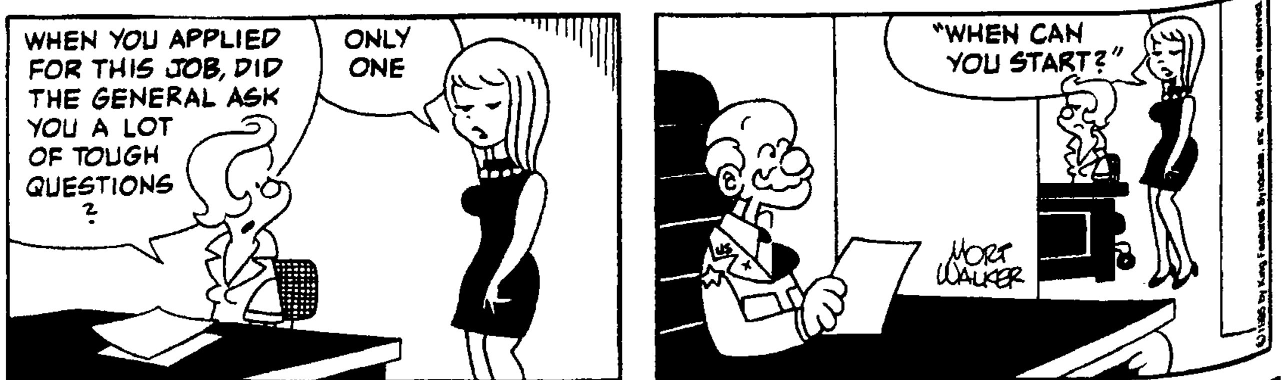
Fry nam vorige week zaterdag de benen, drie dagen na de première van het toneelstuk *'Cell mates'*. Hij zou overstuur zijn geraakt door de slechte recensies in de kranten over zijn hoofdrol. Kort voor zijn verdwijning klaagde hij in een brief aan collega's dat hij als acteur een mislukking was.

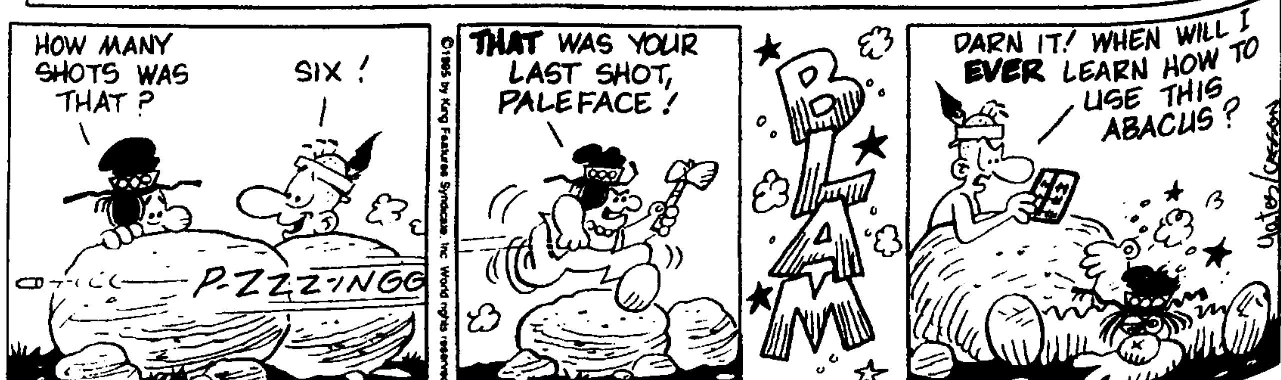
Naarmate de dagen verstreken zonder een levensteken van Fry, nam de ongerustheid over zijn toestand en veiligheid toe. Zijn vader zei tegenover het dagblad The Guardian dat hij in Brugge zou zijn gesignaleerd. Gisteren kon Fry's impresariaat echter melden dat de acteur voor een tijdje is weggegaan om op zijn eentje te zijn.

Van Fry is bekend dat hij gevoelig is voor kritiek. Wie hem in zijn Londense appartement belt, krijgt van het antwoordapparaat te horen: "Gelieve een boodschap achter te laten, behalve als u een *journalist* bent. In dat geval kunt u oprotten."

Tom Poes en de Tijwisselaar

4732 - Toen de tijwisselaar zo rustig bleef staan in de branding, die door de herberg spoelde, verloor de caféhouder zijn bezinning.
"Niksnut!", schreeuwde hij verhit. "Hebben we je daarvoor jarenlang loon betaald, om in de ure des gevaars door jou in de steek te worden gelaten? Ga aan het werk! Houd de vloed tegen - of ik sla!"
Met deze woorden greep hij een ronddrijvend stuk hout doch de grijsaard wachtte hem niet af.
"Geweld hoort bij bijgeloof!", riep hij bitter. "Deze primitieve samenleving begint me tegen te staan. Kom Kobbema, volg me!" Hij greep de leerling bij de hand en repte zich de uitspanning uit, gevolgd door de uitzinnige herbergier.
"Kijk, kijk!", zei Ieme Iegel, die met zijn vrouw de berg beklom. "Daar loopt Hork achter Oene aan. Zie je wel, dat die vreemden nog eens een verzetje geven?"
"Heb je dan geen hart, Ieme?", sprak de vrouw bitter. "De vloed verdrijft ons uit ons huis, de tijwisselaar verzaakt zijn plicht en jij noemt het een verzetje! De vreemden hebben jou weke harsens en een hard gemoed bezorgd! Lachen, terwijl de wereld vergaat, dàt hebben ze je geleerd!"
"Ach, wat heb ik gedaan?" mompelde heer Bommel. "Door mijn gladde boeken en gepraat heb ik de orde der dingen verstoord - en nu is het te laat!"
Overmand door zijn aandoening staarde hij naar de flessen Raapbrand, die de vloed hem tegen de tors spoelde. Toen greep hij het *Handboek der Getijden* en begon het in grote woede te verscheuren, terwijl Tom Poes in de deuropening op bezinning aandrong.
"Kom gauw, heer Ollie!" riep hij. "Het eiland loopt onder."

AGENDA

ARTSEN

RENIGING VAN TANDARTSEN

nde arts 25-26 februari van
0 uur: Balentien, Suffisantweg
88986 Voor spoedgevallen 310-

EESKUNDIGE DIENST

EN 2DE DISTRICT

ari 1995 vanaf 08.00 uur tot
ari 1995 om 18.00 uur:
ng, Cassandraweg 72. Tel.:
preekuren: 11.00-12.00/17.00-
spoedgevallen tel.: 376464
696266 of 696337.
ri 1995 vanaf 18.00 uur tot
ri 1995 om 07.00 uur:
Guerrero-Bakmeyer, Sta.
348. Tel.: 675951; spreekuren:
/17.00-18.00 uur; spoedge-
679186 b.g.g. 112, 696266 of

oor patiënten van de volgende
oe, Da Costa Gomez, Nassy-
sy, Tseng, Ten Holt-Suiters,
, Doran, Guerrero-Bakmeyer,
ubi, De Vos en Braam)

EN 2DE DISTRICT

ri 1995 vanaf 17.00 uur tot
ri 1995 om 12.00 uur:
Meer, Dokterskamer Brie-
l.: 377244; spreekuren: 11.00-
-18.00 uur; spoedgevallen tel.:
g. 112, 696266 of 696337.
ri 1995 vanaf 12.00 uur tot
ri 1995 om 07.00 uur:
Vos, Dokterskamer Muizen-
696266; spreekuren: 11.00-12.00/
0 uur; spoedgevallen tel.:
605171 b.g.g. 112, 696266 of

oor patiënten van de volgende
rt, Goilo, Roose, Braakman-
De Rouw-Picus, Davelaar,
lo, Nivillac, Rosales-Conces-
Vos)

TRICT BANDABAO

1995 vanaf 17.00 uur tot
1995 om 12.00 uur:
ed, Sentro Mediko Barber.
of 641608; spreekuren: 10.00-
18.00 uur; spoedgevallen tel.:
g. 112, 696266 of 696337.
1995 vanaf 12.00 uur tot
1995 om 07.00 uur:
ner, Sentro Mediko Barber.
of 641608; spreekuren: 10.00-
18.00 uur; spoedgevallen tel.:
g. 112, 696266 of 696337.
or patiënten van de volgende
ellens, Sommer, Lucasius,
ong).

n van hier niet genoemde
t aangeraden in spoedge-
gen arts te bellen en te
wie voor deze de dienst
Het verdient te allen tijde
een huisarts te kiezen die
en weekeinden bereikbaar-
d heeft. Vraag er naar bij uw
d bezoek!

VERPLEGING

GELE KRUIS VERPLEGING ES MARGRIET'

a 17, tel. 682344/682947,
574. Kantooruren: 07.00-

ter na 17.00 uur tel.

spreekuur in ieder wijk-
gelijks van 08.00-08.30/
uur
Halman Otrobanda: tel.
spreekuur: wo. van 09.00-
r.

* Sta. Maria 17: tel. 682344; spreekuur: do. van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Bonam: tel. 371865; spreekuur: di. van 09.00-11.00 uur. **Sokudi: tel. 367824.**
* Sentro Mediko Montagne Abao: tel. 673711; spreekuur: wo. van 09.00-11.00 uur.
* Kaya Fensu 9 (Koraal Specht): tel. 618577; spreekuur: do. van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Suffisant: tel. 687707; spreekuur: do. van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Sta. Rosa: tel. 671628; spreekuur: di. van 09.00-11.00 uur.
* **Inloopspreekuur** voor zuigelingen en kleuterzorg: vr. van 08.00-10.00 uur. Hoek Vondel-/Nilda Pintostraat; tel. 373582.

STICHTING NEUTRALE WIJKVERPLEGING

Kantoor Gosieweg 15, tel. 692231/692232; open van 07.00-17.00 uur.
Kantoor Bandabou: Silberie Kavel 16, tel. 649422; open van 08.00-16.00 uur.
Wachtzuster vanaf 24 februari 1995 17.00 uur t/m 3 maart 1995 07.00 uur tel. 682248 of page 310-1179.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU

Fontein 35, tel. 648077/648387; open van ma. t/m vr. van 07.00-17.00 uur. **Wachtzuster tel. 648827 of 601760.**

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO

Schottegatweg Noord 43. Tel. 691838/ 692510. Fax: 691683; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: elke do. van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: elke di. van 12.30-14.45 uur.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST

ZATERDAG 25

Otrobanda: Union, Breedestraat 137. Tel.: 623575.
Punda: Popular, hoek Maduro-/Columbusstraat. Tel.: 611269/612376.

ZONDAG 26

Otrobanda: De Savaan, De Savaan 109-A. Tel.: 697770.
Punda: Sta. Rosa, Sta. Rosawegt 56. Tel.: 377679/377650.

DIVERSEN

BELANGRIJKE NUMMERS (voor noodgevallen)

Ambulance:	112
Politie:	114
Brandweer:	114
Hospitaal:	624900
Aidslijn:	128
Kodela:	135
Artsendienst Bandabou:	641658
SOS-lijn (psych. hulp):	127
RCC (nood op zee):	637911
Dierenasiel:	654300
Dierenartsdienst:	614000
Thorax Centrum:	685917
Medisch Centrum Blaauw; (24 uur bereikbaar)	695505 695647
Fundashon Lechi di Mama:	672289 376628 375023

VERLOF BEGRAFENIS

(afgifte van 10.00-14.00 uur)

za. 25 februari:
R. Martines, Mahuma Kaya H-337.
zo. 26 februari:
A. Michel, Dr. M.L. King Boulevard 42.
ma. 27 februari:
H. Andrade, Schelpwijk Kaya B-9.

STICHTING VERANTWOORD OUDERSCHAP

(Fundashon Famia Planea)

Assistentie geboorteregeling:
Kliniek Bitterstraat 1-A (tel. 611323): dagelijks open van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; dokter aanwezig op ma. en vr. van 14.00-16.00; di. t/m do. van 08.00-11.00 uur.
Kliniek Kas Chikitu (zuigelingenconsultatiebureau): open op wo. van 13.00-15.00 uur.

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA: zo.: 10.00 uur hoogmis (Ned).
BOCA SAMI (San Michiel): za.: 18.00 uur; zo.: 08.00 uur.
BARBER (H. Joseph): za.: 19.00 uur; zo.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT (O.L. Vrouw van Lourdes): za.: 18.30 uur; zo.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): za.: 18.30 uur; zo.: 09.00 en 11.30 uur.
COROMOTO (O.L. Vrouw van Coromoto): za.: 19.00 uur; zo.: 08.00, 11.00 (Spaans), 17.00 en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): za.: 19.30 uur; zo.: 09.00 en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zo.: 10.00 en 19.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): za.: 19.00 uur; zo.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): za.: 19.00 uur; zo.: 11.00 en 18.00 uur.
LAGOEN (H. Johannes); zo.: 10.00 uur.
MONASTERIO 'MAMA DI DIOS' (Scherpenheuvel 3): ma. t/m za.: 08.00 uur; zo.: 10.30 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zo.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
St. Ana (St. Anna, basiliek): zo.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia (H. Familie): zo.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (O.L. Vrouw van de Rozenkrans, kathedraal): za.: 19.00 uur; zo.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
STA. MARIA (Maria van altijd durende bijstand): za.: 18.30 uur; zo.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
STA. ROSA (Santa Rosa de Lima): za.: 18.30 uur; zo.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SERU FORTUNA (San Martines de Porres): za.: 18.30 uur; zo.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (St. Franciscus): zo.: 17.00 uur.
SOTO (St. Antonius): za.: 19.00 uur; zo.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): za.: 07.00 en 19.00 uur; zo.: 08.00, 10.00 (charismatica), 18.00 en 19.00 uur (Ned).
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): za.: 18.00 uur; zo.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA (H. Geest): zo.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): za.: 19.00 uur; zo.: 08.30 uur.
WILLIBRORDUS (St. Willibrordus): za.: 19.00 uur; zo.: 10.00 uur.
WISHI (H. Teresita): za.: 18.30 uur; zo.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): za.: 18.30 uur; zo.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
Goeroeboeroeweg (Mundo Nobo): za. 19.00 uur zangdienst; zo. 09.30 uur preekdienst.
Emmy Berthold kleuterschool (Suffisant): zo. 18.00 uur dienst (Pap).

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier (Arowakenweg 28): 09.30 uur kerkdienst (Ned.); 10.15 uur kerkdienst (Pap.); 16.30 uur kerkdienst (Ned.).
Muizenberg)Skol basiko Muizenberg/St. Jacob): 10.00 uur kerkdienst (Pap).
Santa Rosa (Marakaweg 1): 10.00 uur kerkdienst (Pap.); 19.00 uur samenkomst (zang, gebed, bijbelstudie, Pap.).

VERENIGDE PROTESTANTSE GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church (Oranjestraat 111): 09.30 uur *Women's Group*
Fortkerk (Fort Amsterdam): 09.30 uur mevrouw N. de Reus.
Emmakerk (Barentslaan 11): 09.30 uur mevr. M. Hofland.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zo. 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n (tel.: 681922).

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK

zo. 10.30 uur kerkdienst - Kaya G Mahuma 439.

BAKHUIS MINISTRIES

zo. 10.00 uur dienst - Landhuis Mount Pleasant.

****

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG: 17.00 Telefiesta met tante Irma; 18.00 Our Evironment; 18.25 Danger Bay; 19.00 Rescue 911; 20.00 Telenotisia; 20.30 Programma Raad van Ministers; 21.00 Wega di Number Kòrsou; 21.10 Cocktail Turístiko (presentator Captain Sterling); 22.00 Estreno: Jane's House; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: [illegible] Konsierto; 10.00 [illegible] 48 Hours; 11.30 Guia di Deporte (presentator Rein Persaud); 12.00 Directe uitzending Gran Marcha di Karnval 1995: 16.00 TeleCuraçao Special; 17.55 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Di Bishita Ku.....; 18.30 TeleCuraçao Special; 19.00 Tele-Suerte; 20.00 Telenotisia; 20.30 Shete Dia; 21.00 Karnaval Special; 22.00 Movie; 24.00 Sluiting.

MAANDAG: 17.00 Atardi Hubenil; 18.00 Tempo pa Dios: Iglesia Yubia Bendita; 18.03 Going Great; 18.30 Nieuws in het Nederlands; 18.45 Telenovela: Entre la Vida y la Muerte; 19.03 Desirée's Banket: Reskuk di Pampuna; 19.30 Caribscope; 20.00 Telenotisia (lokaal, international en sportnieuws); 21.00 Karnaval Skina pa Skina (presentator Hermanito Narvaez); 21.15 60 Minutes; 22.15 Dr. Quinn, Medicine Woman; 23.00 NOVA; 24.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

TV-11 (kanaal 11)

ZATERDAG: 16.00 Cartoons; 18.00 On Pits Road; 18.30 European Journal; 19.00 Kome pa Biba (presentator Esther Mayer); 19.30 Pacho Chittick den Farandula; 20.00 Muérese de Ries; 21.00 The Extraordinary; 22.00 Ocurrió Así 2000 Extra; 23.30 Prime News.

ZONDAG: 16.00 Cartoons; 18.00 Wrestling; 19.30 Revista di Djadumingu; 21.30 Ku Bista Riba (presentator Reyna Joe); 22.00 Caché (presentator Minerva Hieroms); 22.30 Super Sport Follies; 22.00 Sine den bo Kas; 23.30 Prime News.

MAANDAG: 16.00 Cartoons; 18.30 Reportajes; 19.00 Mas ku Edison; 19.30 Informador 11; 20.00 Ocurrió Así 2000; 21.00 Sevcec; 22.00 Special; 23.30 Prime News; 24.00 Sluiting.

TELEARUBA (kanaal 13)

ZATERDAG: 16.00 Cartoons; 17.00 Ghostbusters; 17.23 Scooby Doo; 17.45 Heatcliff & Marmaduke; 18.10 Drag Races; 19.10 Style With Elsa Klensch; 19.30 Three's Company; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Musical Special; 21.45 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.30 Ripiti y Gana; 18.00 Aladin; 18.23 Gooftroop; 18.46 Sunday Movie; 20.00 Rhythms That Speaks; 20.30 Carnival Parade San Nicolas; 22.00 Show-Time; 23.00 The Newz; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

MAANDAG: 16.00 Cartoons; 16.50 Flintstones; 17.00 Puppy's Futher Adventure; 17.25 Scooby Doo; 18.00 Sesame Street; 19.00 News Highlights; 19.03 Ariba Bow den Carnaval; 19.33 Purba den bo Cushina; 19.45 Special; 20.00 Carnival Parade Oranjestad; 22.00 CNN International News; 22.40 Religious Program; 23.10 Showbiz Today; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

Inkatha blijft bij boycot Zuidafrikaans parlement

KAAPSTAD — De Inkatha Vrijheidspartij blijft bij haar boycot van het Zuidafrikaanse parlement. Dit heeft Zululeider Buthelezi gisteren gezegd na twee uur 'vruchtbaar' overleg tussen de drie belangrijkste politici van Zuid-Afrika.

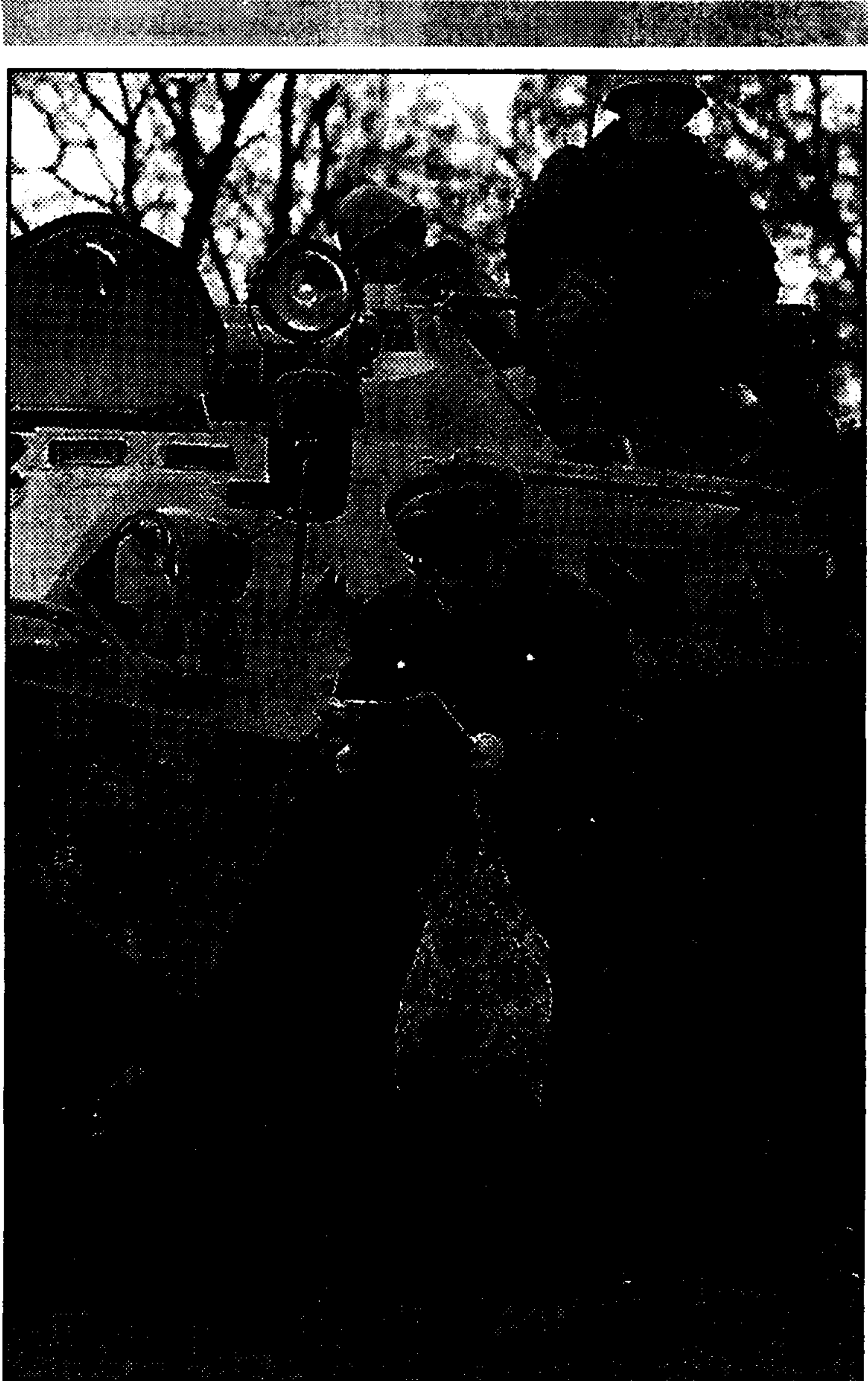
President Mandela zei naderhand dat de gevoelige kwestie niet alleen hem, Buthelezi en Nationale Partijleider De Klerk betreft, 'maar ook onze organisaties'. Volgens Buthelezi kan alleen een congres van Inkatha de crisis beëindigen. Die bijeenkomst is van 3 tot 5 maart in Ulundi.

Minister van Binnenlandse Zaken Buthelezi stapte dinsdag met zijn fractie (43 mensen) op uit het parlement. Hij beschuldigde het Afrikaans Nationaal Congres van Mandela en de Nationale Partij van (ex-president) De Klerk ervan dat die hun belofte niet waren nagekomen dat ze geschilpunten met Inkatha zouden voorleggen aan internationale bemiddeling.

De Zululeider heeft gisteren gezegd dat hij een duidelijke bevestiging van Mandela en De Klerk nodig heeft van de afspraak die vorig jaar april is gemaakt, wil Inkatha haar plaats in het parlement weer innemen.

De afspraak van 19 april 1994, die bekend staat als het akkoord over verzoening en vrede, verplichtte de drie partijen ertoe dat ze zich –na de verkiezingen van 27 april vorig jaar – neerlegden bij internationale bemiddeling over de eisen op constitutioneel gebied die Inkatha had gesteld.

Van zijn kant staakte Buthelezi zijn boycot van de verkiezingen. Erna trad Inkatha toe tot de overgangsregering onder Mandela.

■ *GROZNY — Een Tsjetsjeense man leunt tegen een Russische tank, terwijl hij rustig zijn krant leest. Alhoewel het Russische leger een groot deel van Grozny onder controle heeft, blijven de Tsjetsjenen terugvechten.*

WEGA DI NUMBER

3718
7373
9589

CINE (kanaal 83)

ZATERDAG: 19.00 Cutting Edge; 22.45 Rose Garden.

ZONDAG: 19.00 Movie; 21.00 Backdraft; 23.30 Gabriela.

MAANDAG: 18.45 Mobsters; 21.00 Man in the Moon; 22.30 Sour Sweet.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG: 19.05 WCW Saturday Night; 21.05 Movie: No Mercy; 23.05 Movie: Bonnie and Clyde.

ZONDAG: 19.05 WCW Main Event Wrestling; 20.00 Movie: 'Burbs; 22.00 National Geographic Explorer.

MAANDAG: 19.05 Growing Pains; 19.35 Andy Griffith; 20.05 Who's the Boss?; 20.35 Who's the Boss? 21.05 Movie: Matlock: The Outcast; 23.05 Perry Mason.

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG: 19.00 News; 19.30 ABC News; 20.00 News; 21.00 Movie; 23.00 Marshal.

ZONDAG: 19.00 News; 19.30 ABC News; 20.00 Home Videos; 20.30 Home Videos; 21.00 Lois & Clark; 22.00 Movie.

MAANDAG: 19.00 News; 19.30 ABC World News Tonight; 20.00 Jeopardy! 20.30 Wheel of Fortune; 21.00 Coach; 21.30 New Ballgame; 22.00 Movie.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG: 19.00 News; 19.30 CBS News; 20.00 Sirens; 21.00 Dr. Quinn, Medicine Woman; 22.00 Boys Are Back; 22.30 5 Buchanas; 23.00 Walker, Texas Ranger.

ZONDAG: 19.00 News; 19.30 CBS News; 20.00 60 Minutes; 21.00 Murder, She Wrote; 22.00 Movie: Deadly Whispers.

MAANDAG: 19.00 News; 19.30 CBS Evening News; 20.00 Inside Edition; 20.30 Extra; 21.00 Nanny; 21.30 Dave's World; 22.00 Murphy Brown; 22.30 Cybil; 23.00 Chicago Hope.

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG: 19.00 News; 19.30 NBC News; 20.00 To Be Announced; 21.00 Empty Nest; 21.30 Mommies; 22.00 Screen Actors Guild Awards.

ZONDAG: 19.00 News; 19.30 NBC News; 20.00 Earth 2; 21.00 Seaquest DSV; 22.00 Movie.

MAANDAG: 19.00 News; 19.30 NBC Nightly News; 20.00 Extra; 20.30 Price is Right; 21.00 Fresh Prince of Bel-Air; 21.30 Blossom; 22.00 Movie.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG: 18.00 Movie: Mirage; 20.00 Home Again; 20.30 Home Again; 21.00 Bonnie Raitt; 23.00 To Be Announced.

ZONDAG: 19.00 In Search Of; 19.30 In Search Of; 20.00 Ancient Mysteries; 21.00 Movie: Once Upon a Time in America.

MAANDAG: 19.00 Police Story; 20.00 Rockford Files; 21.00 Biography; 22.00 Sherlock Holmes Mystries; 23.00 Lovejoy Mysteries.

LIFE (kanaal 91)

ZATERDAG: 19.00 Movie: Absolute Strangers; 21.00 Movie: Blind Side; 23.00 Designing Woman; 23.30 Name of Love.

ZONDAG: 19.00 Movie: An Invasion in Privacy; 21.00 Movie: Manhut: Search for the Night Stalker; 23.00 Commish.

MAANDAG: 19.00 Supermarket Sweep; 19.30 Shop 'Till You Drop; 20.00 Designing Women; 20.30 Designing Women; 21.00 Unsolved Mysteries; 22.00 Movie: Stolen Babies.

BESCHIKKING

De Gezaghebber van het Eilandgebied Curacao, Plaatselijk Hoofd van Politie;

OVERWEGENDE

dat op dinsdag, 28 februari 1995, de zogenaamde **GROTE KARNAVALSOPTOCHT** in Willemstad wordt gehouden;
dat het in het belang van de openbare orde, rust en veiligheid alsook van de verkeersveiligheid en -vrijheid noodzakelijk geboden is adekwate verkeers- en ordemaatregelen, ter garandering van een ordelijk verloop van dit evenement, te tref fen;

GELET OP

de bepalingen van de Eilandsverordening Bevordering Openbare Orde en Bescherming Gemeenschap (A.B. 1980, no 19) en van de Wegenverkeersverordening Curaçao (A.B. 1957, no. 12);

BESCHIKT

A dat de navolgende tijdelijke verkeersmaatregelen worden getrof fen, namelijk:

vanaf 17.00 uur wordt geen rijverkeer over Yotin Kortá , Veerisweg, Rotonde Palu Blanku of Weg naar Welgelegen in de richting van Kas Chikitu toegelaten;

vanaf 17.00 uur wordt geen rijverkeer tot het gedeelte van de Schottegatweg-W est, gelegen tussen de Frater Radulphusweg en Kas Chikitu, en de westelijke rijbaan van de Weg naar Welgelegen toegelaten;

vanaf 17.00 uur wordt de Rector Zwijssenstraat vanaf het 'K.A.E.-complex' tot bij de kruising van deze weg met de Piscaderaweg voor het rijverkeer gesloten;

vanaf 17.00 uur wordt geen rijverkeer over de St. Annaboulevard tot de Koningstraat toegelaten;

vanaf 17.00 uur wordt geen rijverkeer over de Roodeweg noch de Breedestraat (O) toegelaten;

vanaf 17.00 uur wordt geen rijverkeer over de Van Leeuwenhoekstraat tot de Van Eyck van Voorthuyzenweg toegelaten;

vanaf 17.00 uur wordt geen rijverkeer over de Jacob Binckestraat tot de Roodeweg toegelaten;

vanaf 18.00 uur wordt bij de kruising gevormd door de Pater Euwensweg/Baden Powellweg en het viadukt leidende over de Breedestraat (O), geen rijverkeer toegelaten in de richting van de Rector Zwijssenstraat;

vanaf 18.00 uur wordt geen rijverkeer over de Hoogstraat tot de Leonard B. Smithplein toegelaten. Dit rijverkeer wordt omgeleid in de richting van de Koningin Julianabrug;

vanaf 18.00 uur wordt geen rijverkeer over de St. Annaboulevard of Koningin Julianabrug in de richting van het Viadukt over de Breedestraat (O) toegelaten;

vanaf 18.00 uur wordt geen rijverkeer over de Frederikstraat tot het V iadukt over de Breedestraat (O) in de richting van de Pater Euwensweg toegelaten;

vanaf 20.00 uur wordt geen rijverkeer over de rotonde nabij 'W est-End' in de richting van het Plaza Brion en de De Rouvilleweg toegelaten;

vanaf 17.00 uur worden de navolgende wegen, die als nooduitgangswegen zullen fungeren, vrij van verkeer gehouden: Paranaweg, Frater Radulphusweg, Quarantaineweg, J.H.J. Hamelbergweg, Naniestraat, Gallerosteeg en de De Rouvilleweg;

ALGEMEEN

de autobushalteplaatsen op de afgesloten weggedeelten komen te vervallen. Als eindhalte voor autobussen fungeert de parkeerplaats van Restaurant Fort W aakzaamheid op Berg Domi;

het is niet toegestaan te parkeren op:
- het viadukt over de Breedestraat (O);
- de Koningin Julianabrug;
- de door de optocht te volgen route;
- de tijdelijke eindhalte voor autobussen;

B dat de navolgende ordemaatregelen worden getrof fen, namelijk:

het is het publiek niet toegestaan zich vóór als tijdens de optocht op het viadukt over de Breedestraat (O) op te houden;

het is eigenaren enz. van lokaliteiten verboden drank in flessen of blik te verkopen;

het is het publiek niet toegestaan op de Koningin Emmabrug (pontjesbrug) te blijven staan;

het is verboden op de openbare weg:

- zonder vergunning van de Gezaghebber koopwaar te verkopen dan wel ten verkoop aan te bieden;
- anderen overlast of hinder aan te doen;
- voorwerpen, welke in het belang van de openbare orde dan wel verkeersveiligheid of -vrijheid zijn aangebracht te verwijderen, omver te halen of te verplaatsen;
- de geregelde gang van een mars te verstoren;
met voorwerpen of stoffen te werpen;
- op of aan gebouwen, muren, hekken enz. te klimmen, hangen, zitten of staan enz.;

het is eigenaren of huurders van gebouwen langs de karnavalsroute verboden toe te staan dat personen op daken en luifels klimmen of dat zich een eksessief aantal personen op hun balkons bevindt;

eenieder is gehouden de door de Politie, in het belang van de openbare orde en veiligheid, te geven aanwijzingen stipt en onverwijld op te volgen.

In voorkomend geval is men gehouden zich terstond en in de aangegeven richting te verwijderen;

C dat de in deze beschikking omschreven maatregelen van kracht blijven zolang deze, naar het oordeel van de Politie, in het belang van de openbare orde en veiligheid, noodzakelijk zijn.

Curacao, 21 februari 1995

De Gezaghebber voornoemd,

Mr. S.M. BETRIAN

AMIGOE
Colofon

De Stichting Carteles lezingen-cyclus
organiseert in samenwerking met
Radio Holland Caribbean N.V.
op woensdag 1 maart a.s. een **technische** lezing met onderwerp:

DIGITAL MICROWAVE AND E1 TECHNOLOGY

door P. Williams BSc

Plaats	: **Universiteit van de Nederlandse Antillen**
Lokaal	: **K2**
Datum	: **woensdag 1 maart 1995**
Tijd	: **19.30 - 21.00 uur**
Voertaal	: **Engels**
Toegang	: **Gratis**

Belangstellenden zijn van harte welkom.

CARTELES FOUNDATION / STICHTING CARTELES — SAIT RADIOHOLLAND

BEKENDMAKING

Ingevolge artikel 3 van het "Arbeidsvredebesluit III" (P.B. 1978 no. 243) maakt ondergetekende bekend dat:

a) de dag van het referendum onder de werknemers van **HERU N.V.** is vastgesteld op **donderdag 16 maart 1995.**

b) de plaats van het referendum is in het S.S.K.-gebouw te Schouwburgweg 44.

c) de gelegenheid om te stemmen bestaat van ... **uur tot 17.00 uur.**

d) de vakbond die gerechtigd is om aan dit referendum deel te nemen is de Curaçaosche Federatie van Werknemers (C.F.W.).

e) slechts de personen, vermeld op de bijlage van de brief van ondergetekende gedateerd 28 februari 1995 aan betrokken partijen, stemgerechtigd zijn en mogen deelnemen aan dit referendum.

Willemstad, 25 februari 1995

De Landsbemiddelaar
Mw. drs. M.N. Schili-Maria

EXECUTORIALE VERKOOP

Op donderdag, de 2de maart 1995 des vóórmiddags om 10.00 uur, zal ten overstaan van de ondergetekende deurwaarder te Piscadera worden overgegaan tot de executoriale verkoop van:

EEN HOUTEN VISSERSVAARTUIG met kajuit

voorzien van een Detroit Diesel motor van 280 PK, metende 14,15 m. lang, 4,20 m. breed en een diepte van 2,10 m. en voorzien van kentekennummer NC.179.
Vorenbedoeld roerend goed is te bezichtigen vanaf één uur vóór de verkoop en wordt verkocht bij opbod tegen gerede betaling.

Curaçao, 24 februari 1995.

De deurwaarder,
R.C. Ersilia.

WAARSCHUWING
De commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.

Op de schietbaan **HATO:**

WOENSDAG 1 MRT. VAN 07.00 UUR TOT 13.20 UUR.

Onveilig zeegebied ± 4.000 mtr. uit de kust.

Op de schietbaan **WACAO:**

DONDERDAG 2 MRT. VAN 07.00 UUR TOT 11.00 UUR.

Onveilig zeegebied ± 4.000 mtr. uit de kust.

ALGEMENE SURINAAMSE VERENIGING J.P.F.
OPGERICHT 19 JULI 1961 — ERKEND ... 11-9-'69

UITNODIGING UITNODIGING

Alle leden, vrienden en Carnavalvierders worden hierbij uitgenodigd tot het bijwonen van onze

Jaarlijkse Carnavalspartij

tijdens en na de optocht op zondag a.s. 26 februari 1995.

Plaats	: **Club J.P.F. Weg naar Welgelegen # 3**
Datum	: **Zondag 25, februari 1995**
Tijd	: **Aanvang 11:00 uur precies**
Muziek	: **D.J. Graw.**

Het Bestuur

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 28 maart 1995 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het tot 3 juli 2017 lopend recht van erfpacht op ... perceel grond gelegen op Curaçao, bekend als kavel nummer 6 van het verkavelingsplan "CH... ter grootte van 436m², kadastraal bekend als A... Sectie 5K nummer 137, met het daarop gebouw... plaatselijk bekend als Arikokweg 44.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voornoemd notariskantoor vanaf 8 dagen voor de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond ... bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen ... nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

VERKEERSOMLEGGING J.B. GORSIRAWEG

KODELA maakt hierbij bekend dat in verband met noodzakelijke graafwerkzaamheden voor het leggen van drinkwaterleiding, in overleg met de Verkeersafdeling van de Politie,
HET GEDEELTE VAN J.B. GORSIRAWEG VANAF 28 FEBRUARI TOT 14 APRIL 1995 GESLOTEN ZAL ZIJN VOOR HET VERKEER.
DE J.B. GORSIRAWEG IS BEREIKBAAR VANAF PRESIDENTE ROMULO BETANCOURT BOULEVARD T.H.V. HET GEBOUW VAN HET AMERIKAANSE CONSULAAT.
De wijzigingen zullen middels verkeersborden worden aangeduid.

KODELA verzoekt de automobilisten om rekening te houden met de gewijzigde verkeerssituatie en biedt bij voorbaat haar verontschuldiging aan voor eventueel ongerief.

KODELA

ÑAPA

25 FEBRUARI 1995 AMIGOE

Weekend Bijlage Amigoe

INTERVIEW

Eindelijk geschikte taalmethode?

REPORTAGES

Kunukuhuis van origine Afrikaans

Zotheid is even zoet als techniek en wetenschap

= door Eric LaCroes =

De traditie waaruit het carnaval is ontstaan, gaat ver terug. In de Oudheid werden al grote volksfeesten gehouden in Europa, Azië en Afrika. Ze vonden plaats in de vorm van oogstfeesten en vruchtbaarheidsrituelen.

In het jaar 600 voerde paus Gregorius *aswoensdag* in als begin van de vastentijd. In feite nam hij de traditie over van het Romeinse feest *lupercalia* dat werd gehouden in februari - de laatste maand van het jaar in de Romeinse jaartelling.

In 1091, tijdens de synode van Benevento, werd aswoensdag officieel geïntegreerd in de katholieke liturgische kalender als begin van de vastentijd van 40 dagen die eindigt met Pasen.

Op Curaçao wordt -anders dan elders in de Cariben carnaval nog steeds op de traditionele dagen gevierd. Uit een UNA-enquête bleek dat het overgrote deel van de Curaçaoënaars dit ook zo wil houden.

De religieuze achtergrond is onbewust aanwezig bij vele carnavalsgangers. Als hun gevraagd wordt wat ze gaan doen na het carnaval, zal het antwoord vaak zijn dat ze het wat kalmer aan gaan doen, dat ze 'de zaken op een rijtje gaan zetten'. Sommigen zijn van plan zich netter te gaan gedragen, anderen om minder te drinken.

Als feest vindt carnaval zijn oorsprong in een oude Europese traditie. Een verklaring van de manier waarop het carnaval hier gevierd wordt, moet deels in die oorsprong worden gezocht.

Maar de speciale sfeer van het Curaçaose carnaval, de tumba, de artistieke en kleurrijke expressie wijst op een Afrikaanse invloed. Het ritme van de tumba die de stemming erin brengt en weken lang de mensen voorbereidt op de apotheose, de carnavalsoptocht, is zeer zeker Afrikaans. Het fenomeen carnaval is niet te duiden zonder rekening te houden met de synthese van die twee invloeden.

EUFEMISME

Volgens Jocelin Clemencia heeft het veelvuldig gebruik van eufemismen in de Antilliaanse cultuur te maken met de slaventijd toen de vernedering en het harde leven van alledag met woorden verzacht moest worden. Ellis Juliana meent dat de kunst van het eufemisme deel is gaan uitmaken van de Curaçaose, Antilliaanse en Caribische aard. Niemand wil de waarheid horen, de waarheid is een teer onderwerp. Deze houding is karakteristiek voor alle lagen van de bevolking, niet alleen voor het negroïde deel.

Die psychologische omstandigheid is een begunstigende factor voor het carnaval.

Ook heden ten dage bestaat op Curaçao de situatie waarin heel wat mensen gedepriveerd raken, mensen die niet slagen in hun werk, geen kans of waardering krijgen of financieel vast zitten.

Al meer dan tien jaar krijg ik geregeld dezelfde boodschap te horen: onze gemeenschap houdt weinig rekening met de menselijke factor.

In bedrijven wordt tegenwoordig wel iets gedaan aan motivatie van het personeel. Maar bij de overheid krijgen veel hoger opgeleiden geen kans om zich in hun werk te uiten, bij voorbeeld door het politieke klimaat of doordat er geen beslissingen worden genomen of rapporten in een lade verdwijnen.

In zo'n situatie raken mensen gedemotiveerd en gaan een andere strategie volgen. Ze gebruiken hun energie om te overleven, om de status quo te handhaven. Ze verleggen hun belangstelling naar zaken buiten het werk zoals een studie, het besturen van een vereniging, helpen bij de voorbereidingen voor carnaval.

Als ze niets zouden doen aan hun situatie, zouden ze in een depressie kunnen geraken.

Curaçaoënaars lijken een balans gevonden te hebben tussen werken en ontspanning. Nooit staan we stil bij vragen als: waar haalt iemand de energie vandaan om een feest te organiseren of een praalwagen te versieren? Komt dat soms omdat hij dan resultaat ziet van zijn werk?

THERAPEUTISCH

Carnaval heeft een katharsisfunctie. Katharsis is te omschrijven als een ontlading van emotionele spanningen door uiting te geven aan gevoelens die lange tijd zijn opgekropt.

Het betekent dat de gemeenschap mensen de kans geeft om de spanning in hen kwijt te raken. Carnaval is een soort spiegel voor de gemeenschap, het is een thuiskomst na een vakantie. Voor hen die zich aan strikte regels moeten houden, is carnaval een opluchting. Voor sommigen is het een geestelijke kuur. Carnaval heeft zijn therapeutisch effect.

Wat voor beeld heeft de Curaçaoënaar van carnaval?

Hoewel geen beeld hetzelfde is, bestaat toch een referentiekader.

Jaren lang reeds proberen de mensen van Curaçao op de een of andere manier met elkaar hun doel te bereiken. En dat is: uren lang carnaval vieren met elkaar als lid van een groep of als publiek langs de kant.

De makers van artistieke werken beelden de emotie en de attitude uit van het volk. Die uitbeeldingen zijn tegelijkertijd persooonlijk en algemeen. Veel mensen herkennen zichzelf erin. De maker fungeert als platform.

In de Antilliaanse literatuur vinden we beschrijvingen van de attitude van de Curaçaoënaar, zoals in het gedicht *Demasqué* van Ellis Juliana. *Spil, spil, bisami kla sin temor ni trasteria: kon bo ta haña bo amigu disfrasa pa carnaval? Wel, pa mi ta franko ku bo t'awor be to normal; ku bo wowo di kolebra ku bo boka di kochinu bo por grita libremente sin ningun hende pone tinu: Pueblo por bien kome kaka basta ami haña plaka pa mi chambuka aden*

(Spiegel, zeg me recht in mijn gezicht: wat vind je van je vriend met zijn carnavalsmasker? Nou eerlijk gezegd ben je nu normaal; met je slange-ogen en je varkenssnuit kun je schreeuwen wat je wilt: al eten ze stront, geef mij maar bankbiljetten om in rond te wentelen).

De wens om zich nergens iets van aan te trekken vinden we ook op de stands langs de weg.

Den karnaval nos tur ta pa nos kuente. (bij het carnaval laten we ons gaan). Of *E aña'ki mi ta pa mi kuenta, mi ta way'é, nan ta wayami, lagu'é pasa bai* (dit jaar laat ik me gaan, ik zwaai naar hen en zij naar mij, laat ze maar voorbij komen).

Het gedrag van veel carnavalsgangers weerspiegelt deze houding.

Het meest opvallende aspect van carnaval is dat de hiërarchie weg valt. Machtsstructuren worden tijdelijk opzij gezet; strikte regels gelden even niet.

We kunnen stellen dat in deze moderne tijd dat speelse element een spiegeleffect heeft; wat de mensen dwars zit, komt boven. Dat houdt in dat carnaval een noodzakelijk iets is. De zotheid is even hard nodig als techniek, wetenschap, religie of een basisfilosofie.

Bij het carnaval krijgt de moderne mens een les in realiteit. De werkelijkheid wordt ondersteboven en binnenste buiten gekeerd. Ingewikkelde zaken worden versimpeld zodat iedereen ze begrijpt. In die zin houdt carnaval ons een spiegel voor.

CREATIVITEIT

Creativiteit is het vermogen om op een constructieve manier vorm te geven aan een idee of een gevoel. Het creatieve aspect is een variatie van de psychologische functie; voor het carnaval is dat het gebied van de mythen en de fantasieën.

Bij het carnaval komen we levendige kleuren tegen, ritmische muziek, emotie. We komen figuren tegen uit een andere wereld zoals kabouters, reuzen, geesten. Ook zijn er dieren die in de oudheid als heilig werden beschouwd zoals varkens, hanen, geiten, stieren; figuren uit sprookjes, uit de natuur en uit andere landen.

Al die voorstellingen spelen in de wereld van de fysieke werkelijkheid, die van de emotie en van de fantasie. Voet, hand, heup en geslachtsorganen spelen een grote rol.

Het wezen van de creativiteit bestaat door het feit dat elk mens op zich individueel is in zijn expressie. Hierbij kunnen mensen zichzelf overtreffen.

In 1989 wist Boy Dap met zijn tumba *way'é* (zwaai!) de mensen zover te krijgen dat ze met van alles gingen zwaaien, ieder op zijn manier.

In 1990 sloeg *E meres'é* (hij verdient het) van Harry Zimmerman enorm aan. Eindelijk was het ware woord eruit, zo leek het. Meer dan ooit wist deze tumba de standhouders te inspireren.

Eigenlijk moeten we de uitingen van carnaval beschouwen als volkskunst, zoals bij voorbeeld in Trinidad. Dat vereist een meer professionele houding zoals goede criteria voor teksten en melodieën van de tumba, voor de kledingontwerpen, de praalwagens en de choreografie om maar iets te noemen.

Het houdt ook in dat er symposia moeten komen over deze kunstuitingen, dat het kunstonderwijs serieus moet worden genomen. Ook kunnen onderwerpen uit de historie uitgediept worden.

We moeten carnaval beschouwen als een vorm van totale kunst. Het is straattheater met uiteenlopende thema's. Het is multimediaal omdat het gebruik maakt van verschillende media en multidimensionaal omdat het zich op straat afspeelt.

De historische gebouwen en de aanwezigen vormen het decor voor de carnavalsgangers. Om deze kunst te laten leven, moet iedereen meedoen; dat maakt deze kunst fascinerend.

Het totaal is tevens een produkt dat te verkopen is. Deze happening kan Curaçao promoten in het buitenland, want het is iets van ons zelf.

■*Eric LaCroes is als psycholoog en ethno-musicoloog verbonden aan het AAINA. Al vele jaren doet hij onderzoek naar de achtergrond van het carnaval.*

Eindredactie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Verdriet om overleden man

GROZNY - Een vrouw huilt aan het graf van man in een bijna totaal door de oorlog met Rusland verwoeste woonwijk in de Tsjetjeense hoofdstad Grozny. Volgens de laatste berichten heeft de strijd tot nu toe minstens 20.000 slachtoffers geëist. (AFP-satellietfoto)

Nederlandse marechaussees houden toezicht op Haitiaanse politie

Zo op het oog hebben de vijftien Nederlandse marechaussees het in het Haïtiaanse Port-de-Paix prima voor elkaar. Een wit hotel, praktisch aan zee, uitzicht op een exotisch eiland, een goede werkverhouding met de dertig Belgen met wie zij samen een contingent vormen en bewoners van het stadje, die blij zijn met het optreden van de internationale politiewaarnemers. En dat alles onder een strak blauwe lucht en een vriendelijk prikkende zon.

Maar schijn bedriegt. De zee is dan wel prachtig blauw maar is dermate vervuild doordat het riool van Port-de-Paix er in uitkomt, dat de arts van de eenheid de marechaussees dringend heeft aangeraden niet te gaan zwemmen. Het *Ile de la Tortue* (Schildpadeiland) vlak voor de kust is verboden terrein voor de mannen. De bewoners, een paar duizend, zijn niet gediend van pottekijkers.

Officieel is er weinig over het eiland bekend, maar algemeen wordt aangenomen dat het een belangrijke rol speelt in de handel in drugs en mensen. "Zelfs de speciale Amerikaanse troepen, die de invasie hebben uitvoerd, slagen er niet in goed op het eiland door te dringen", zegt Frits Smit. Hij werkt normaal gesproken bij de marechaussee op Schiphol, maar is sinds november uitgezonden naar Haïti.

"Het is af en toe wel verleidelijk om er eens een kijkje te nemen", geeft hij toe, terwijl hij van het balkon van het hotel verlangend naar het eiland kijkt. "Maar het is al lastig een bootje te huren om erheen te gaan." Bovendien is de bestrijding van de handel in drugs geen taak van de politiewaarnemers, dus zij laten het eiland maar links liggen.

NIEUWE KOERS

Zij hebben het al druk genoeg. De 30 Belgen en 15 Nederlanders houden in het gebied rond Port-de-Paix toezicht op de tijdelijke politiemacht, die na de terugkeer van de verdreven president Jean-Bertrand Aristide is gevormd. De interim-politiemacht, die vanaf maart door de VN-vredesmacht omgevormd zal worden tot een nieuw op te leiden korps, moet de bevolking het vertrouwen geven dat er definitief een andere koers is ingeslagen.

De problemen zijn legio. De ruim 200 'oude' politiemensen, die werkten voor het militair bewind zijn grotendeels gebleven. De hele plaatselijke top is echter overgeplaatst of ontslagen. In december kwamen er nog eens 45 agenten bij die op de Amerikaanse basis Guantanamo-Bay een spoedcursus volgden.

Afgezien van het feit dat de structuur van het politiekorps hierdoor aardig verzwakt is, zijn de 'oude' politieagenten ook weinig gemotiveerd. "Je krijgt ze haast niet mee op patrouille", zegt Smits' collega Rob Heertjes. "Te voet gaan ze al helemaal niet. Zij hebben zich tijdens de militaire terreur niet bepaald geliefd gemaakt bij de bevolking."

Het helpt niet dat de politiemannen al sinds december geen loon meer hebben gehad, terwijl de voormalige agenten die geen deel uitmaken van het tijdelijke korps deze week wel 'wachtgeld' uitbetaald kregen. (De regering heeft toegezegd hen nog enige tijd te blijven betalen, om onrust te voorkomen.)

SNELRECHT

Het is ook moeilijk de mensen op het platteland duidelijk te maken dat de tijden veranderd zijn. "Ze zijn daar gewend aan een vorm van snelrecht, waarbij misdadigers direct afgestraft werden. Als je daar iemand komt arresteren, wijzen de bewoners gelijk allemaal mensen aan die fout zijn geweest onder het militaire bewind", zegt Heertjes.

Hij gaat ervan uit dat er grote hoeveelheden wapens op het platteland zijn achtergebleven. "De multinationale troepenmacht heeft wel tienduizenden wapens in beslag genomen, maar onder iedere boom kan bij wijze van spreken wat verstopt liggen. Daar kom je nooit achter."

De kapmessen, waar iedereen mee rondloopt, worden trouwens niet ingenomen. "Dat zijn geen wapens, dat is gereedschap. Maar vele ruzies worden wel met machetes beslecht", vult Smit aan.

Behalve de menselijke en personele problemen kregen de marechausses ook de nodige logistieke moeilijkheden te verwerken. Zo had het politiebureau maar één cel. "Wij stoppen normaal vier à vijf mensen in zo'n ruimte maar hier gingen er 30 in, mannen en vrouwen door elkaar. En dan zaten ze er soms ook nog weken, omdat de rechter vergeten was dat hij hen had laten arresteren", vertelt Smit. Inmiddels is er een cel bijgebouwd, zodat de vrouwen apart kunnen zitten, en staat er nog een derde cel op stapel.

BEPERKINGEN

En dan zijn er nog de beperkingen die in heel Haïti gelden. De wegen zijn verschrikkelijk slecht. De rit naar de hoofdstad Port-au-Prince, een afstand van zo'n 200 km., neemt daardoor zeven uur in beslag. Het telefoonnet van Port-de-Paix reikt niet verder dan de plaats zelf, dus hebben de marechaussees een satellietelefoon laten overkomen. Elektriciteit is er eigenlijk alleen in de avonduren en het weekeinde, omdat het windmolenpark dat in 1983 door Duitsers is aangelegd niet meer werkt en de andere centrale uit geldgebrek geen brandstof in kan kopen.

In maart wordt hun taak overgenomen door de VN. Het wordt ook tijd, vindt Smit, tussen de wapperende camouflagewas op de galerij. "Wij zitten hier nu al zo'n zes maanden en hebben elkaar niet zoveel meer te zeggen. Voor de mensen hier kan je alleen maar hopen dat het zo rustig blijft."

Rechter wordt verdacht van complot tegen premier

Spaanse superrechter luis in de pels van regering-Gonzalez

Hij houdt van stierengevechten en flamenco. Hij danst 'Sevillanas'. Hij is ijdel. Samen met Johan Cruyff organiseert hij voetbalwedstrijden tegen de drugsverslaving. Spanje's superrechter Baltasar Garzon is met zijn onderzoek in de GAL-affaire bijna bij premier Gonzalez aangeland.

De onderzoeksrechter liet al zes vooraanstaande socialisten arresteren in het onderzoek naar de moord op zo'n 25 ETA-leden door illegale politie-eenheden (GAL). De recente arrestatie van de voormalige staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, Rafael Vera, was de spectaculairste. Vera was in meerdere kabinetten-Gonzalez elf jaar lang verantwoordelijk voor het anti-terreurbeleid. Garzon verdenkt hem ervan GAL-activiteiten uit geheime staatsfondsen te hebben gefinancierd en opdracht te hebben gegeven tot de moorden.

OPENHEID

Garzon onderzoekt al sinds 1988 de banden tussen de rechtse doodseskaders en Madrid. Onophoudelijk eiste hij van de ex-minister van Binnenlandse Zaken José Barrionuevo openheid over het gebruik van geheime fondsen binnen het ministerie. Die reageerde echter zoals alle socialistische kopstukken de afgelopen tien jaar deden. Met een absolute meerderheid in het parlement hield de PSOE elk onderzoek naar corruptie-affaires en andere schandalen tegen.

Toch had de gedreven rechter al heel wat bereikt. Twee politiechefs uit Bilbao belandden in 1991 achter slot en grendel wegens verscheidene pogingen tot moord op activisten van de Baskische afscheidingsbeweging. Ze weigerden echter hun opdrachtgevers te noemen. Vier jaar later gingen de twee alsnog praten. De regering zit erachter, luidde hun scherpe analyse.

Garzon heropende vorig jaar zijn onderzoek naar de GAL-affaire, nadat hij een kort uitstapje had gemaakt naar de - socialistische - politiek. Premier Gonzalez vroeg hem in het voorjaar van 1993, kort voor de parlementsverkiezingen, als onafhankelijk kandidaat de gelederen van de PSOE te versterken. De premier wilde zijn door schandalen geteisterde partij een nieuw imago geven en wie kon dat beter doen dan de kreukvrije en populaire rechter?

De man was inmiddels een held geworden. Hij werd vergeleken met zijn Italiaanse evenknie Antonio di Pietro, de antimaffiarechter. Garzon's conduitestaat mocht er dan ook zijn. Hij leidde in 1990 de operatie Necora, de grootste actie ooit tegen de drugsmaffia in Spanje gehouden. Aan de Galicische kust gaf Garzon vanuit een helikopter leiding aan zo'n 350 man speciale politietroepen die jacht maakten op drugshandelaars. Hij sleepte ETA-leden voor de rechter, vervolgde de Syrische playboy en wapenhandelaar Monzer al Kassar en leverde felle kritiek op minister Corcuera van Binnenlandse Zaken, die de politie buitensporige bevoegdheden wilde geven bij het verrichten van huiszoekingen.

Na de verkiezingen kreeg Garzon een staatssecretariaat. Hij werd de belangrijkste drugsbestrijder van het land, maar de ministerspost van Binnenlandse Zaken ging aan zijn neus voorbij. Veel socialisten menen daarom dat Garzon nu met een wraakactie richting Gonzalez bezig is. De rechter had zelf minister willen worden, zeggen zij. Garzon zelf hield het erop dat de premier te passief was in de strijd tegen de corruptie. "Gonzalez heeft mij als een marionet gebruikt", zei hij.

FILESA

Kort voor zijn aftreden dreigden Garzon en zijn vriend Ventura Perez Marino de fractie-discipline te doorbreken als de socialisten zouden blijven weigeren het zogeheten steekpenningenschandaal Filesa te onderzoeken. Rechter Perez, eveneens een onafhankelijke en woordvoerder van de partij in Justitiezaken, diende twee weken geleden zijn ontslag in. Gonzalez moet aftreden, vindt hij.

Garzon zint op wraak, zeggen zijn tegenstanders. "Je bent voor of tegen hem", schrijven de Spaanse media. "Hij houdt van spektakel, maar treedt niet efficiënt op", menen sommige collega's. Vijanden genoeg. Het gehele socialistische kamp kan zijn bloed wel drinken.

De GAL-affaire lijkt behalve een politieke tijdbom voor premier Gonzalez ook een prestigekwestie te zijn geworden, waarbij zelfs de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht gevaar dreigt te lopen. Ex-minister Barrionuevo verklaarde dat Garzon de GAL-kwestie niet mocht onderzoeken, omdat hij partijdig is en de ex-minister als een persoonlijke vijand beschouwt. Vera probeerde Garzon 'onbevoegd' te verklaren.

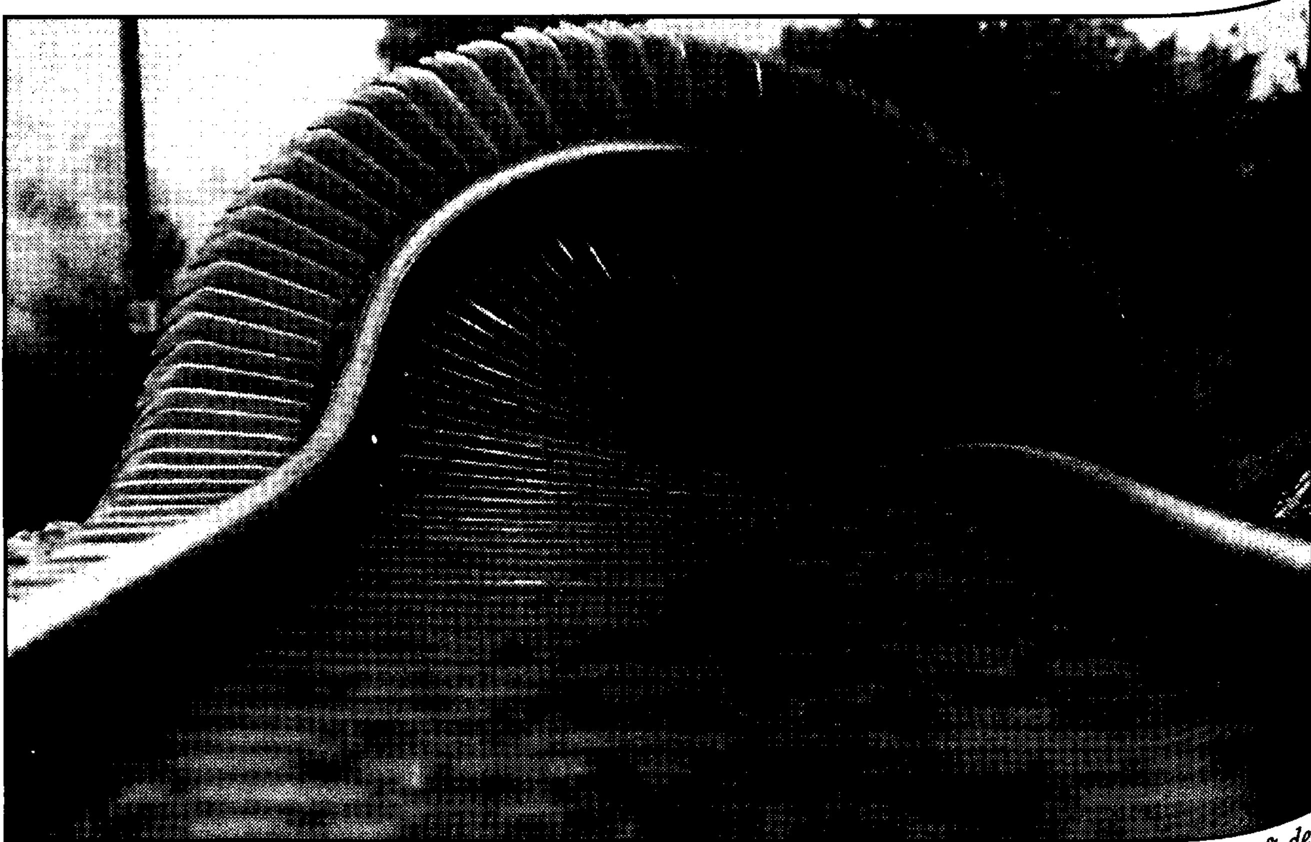
COMPLOT

De eveneens gearresteerde Julian Sancristobal, ex-directeur-generaal Staatsveiligheid, zegt dat Garzon een complot beraamt en Gonzalez wil afzetten. Woorden van dergelijke strekking zou de rechter vorig jaar in kleine kring inderdaad gebezigd hebben, maar zou hij ook niet op zoek kunnen zijn naar de volledige waarheid in het GAL-schandaal?

Bijna alle leden van de PSOE betuigden vorige week steun aan Vera; het oordeel van de rechter niet afwachtend. Gonzalez prees Vera als een 'groot dienaar van de staat en een geweldig staatssecretaris'. Behalve een steunbetuiging aan zijn ex-medewerker, waren de woorden van de premier ook een stoot onder de gordel van de onderzoeksrechter. De premier steunde al eerder publiekelijk een partijgenoot die wegens betrokkenheid bij een schandaal terecht moest staan. En Gonzalez volgde een rechter hinderlijk toen die de illegale financiering van de PSOE wilde onderzoeken.

Perez Marino zei twee weken geleden bij zijn ontslag in het parlement dat in de Spaanse samenleving slechts twee instituten no goed functioneren: De pers en de rechterlijke macht. De bijna gehele regeringsfractie joelde hem uit. Voor de PSOE zijn de twee rechters Garzon en Marino slechts verraders.

Spectaculaire aardverschuiving in Griekenland

MALAKASSA - Deze spectaculaire aanblik biedt een stuk spoorlijn in Griekenland tussen de steden Athene en Lania. Dit als gevolg van een aardverschuiving die deze week het gebied trof. Sinds het begin van de verschuiving heeft de grond in het gebied zich bijna twee meter verplaatst. (AFP-satellietfoto)

Moslim Broederschap wint aan invloed

Caïro bestrijdt te vuur en te zwaard moslim-fundamentalisten

Met de regelmaat van de klok valt in het zuiden van Egypte een agent ten prooi aan de strijd van militante moslims voor een islamitische staat. Patrouillerend op straat of zittend in hun bureaus worden ze overvallen door de moslimextremisten. Vanaf 1992, het moment waarop de Gama'a al-Islamiyya de strijd aanbond met het Egyptische 'ketterregime', zijn inmiddels meer dan 650 mensen, vooral agenten en guerrillastrijders, gedood.

De argeloze toerist, een publicitair goed slachtoffer, is op het moment niet meer het doelwit. De aanslagen verlamden de toeristenindustie en de steun van de bevolking kalfde verder af.

De radicale Gama'a al-Islamiyya (Islamitisch Verbond) is een schrikbeeld voor de Egyptenaren. Hun afkeer voor de organisatie is groot. De Gama'a is een afsplitsing van de Islamitische Jihad. De oprichter was een broer van eerste luitenant Khaled el-Islambouly, één van de moslim-fundamentalisten die in 1981 de Egyptische president Anwar Sadat vermoordden. De klopjacht die daarna op de Jihad werd ingezet, leidde tot de oprichting van de nieuwe loot. De aanhangers van de Gama'a verbleven noodgedwongen lange tijd in ballingschap in Afghanistan. Zij steunden daar de strijd tegen het communisme.

De Egyptische regering treedt hard op tegen hun terreur en bestrijdt de verboden organisatie met massa-arrestaties en ophangingen. Veelal zonder een vorm van proces. Onder de noodtoestand, die vorig jaar met drie jaar is verlengd, kan de politie personen die zij ervan verdenkt de staatsveiligheid in gevaar te brengen zestig dagen vasthouden. Volgens de Egyptische organisatie voor de mensenrechten bedroeg het aantal politieke gevangenen in Egyptische cellen vorig jaar tussen de 20.000 en 30.000. De regering houdt het er op dat ze ongeveer 2000 militante fundamentalisten gevangen houdt.

INTELLECTUELEN

Toch zijn het niet de acties van de Gam'a waardoor de Egyptische regering zich bedreigd voelt. Caïro vreest vooral de wijdvertakte en invloedrijke Moslim Broederschap. De regering is begin dit jaar dan ook een campagne begonnen tegen de intellectuele aanhang die voornamelijk bestaat uit medici, onderwijzers, studenten en technici.

De politie pakte tijdens acties tientallen vooraanstaande leden op en sloot hen enkele weken op. Volgens de regering is dat optreden noodzakelijk, omdat de broederschap zich niet met nadruk uitspreekt tegen terrorisme door militante groepen.

Afgelopen week nam het Egyptische parlement in sneltreinvaart een wetswijziging aan die de macht van de broederschapsleden in vakbonden moet inperken. De belangrijkste bonden in Egypte steunen op hen. De wet biedt de rechter nu de mogelijkheid vakbondsverkiezingen te controleren en administratieve comité's te benoemen, die toezicht houden op de uitgebrachte stemmen. De bouwbonden en de organisaties van advocaten kondigden stakingsacties tegen de maatregel aan.

De broederschap streeft naar een islamitische staat maar doet dat zonder de bloedige terreur van de Gama'a al-Islmayya. In 1954 verbood de toenmalige president Nasser deze oudste organisatie van moslimfundamentalisten in Egypte. In de jaren zeventig gedoogde Sadat haar weer. Hij liet gevangenen vrij en tolereerde de activiteiten van de broederschap in de hoop dat die de linkse opposities zouden verzwakken.

Hoewel het de broederschap verboden was zich politiek te organiseren, verspreidden de aanhangers via maatschappelijke organisaties de boodschap van de Islam. Met hun snelle hulpverlening bij de aardbeving in 1992 en de wateroverlast in 1994 veroverden zij het hart van vele Egyptenaren.

De bevolking verwacht steeds minder van de trage overheidsinstanties en doet liever een rechtstreeks beroep op de diensten van de broederschap en de boodschap van de Islam. Zij hoopt daar een uitweg te vinden uit de slechte economische situatie. De inflatie in Egypte bedroeg het afgelopen jaar 12 procent, in 1993 stegen de prijzen met bijna tien procent.

Het gezag van de Moslim Broederschap reikt ver. Als er nu in Egypte vrije verkiezingen zouden worden gehouden zou de broederschap waarschijnlijk de grootste partij worden. Die constatering en de aankondiging van de broederschap dit jaar weer mee te doen aan de parlementsverkiezingen zette het parlement aan tot actie.

Het politie-optreden tegen vooraanstaande leden en de nieuwe wet moeten de leden intimideren.

President Hosni Mubarak bestempelt de leden van de broederschap als terroristen.

Pauli Wauben: "Nieuwe methode voldoet goed"

Kabaal om taal blijft in onderwijs voortduren

Onderwijs wordt zo langzamerhand een heet hangijzer op Curaçao. Omdat iedereen er in zijn jeugd mee te maken heeft, is het onderwijs ideaal om alle veranderingen in de huidige maatschappij aan toe te schrijven. *'Antes tabata dushi'*, het *'tempo doeloe'* ligt velen in de mond bestorven. Vroeger toen er nog fraters en soeurs op school stonden, sprak en schreef elke *yu'i Korsow* vlekkeloos Nederlands. Denkt men nu. De toename van de criminaliteit tegenwoordig is te wijten aan het onderwijs. Laat de kinderen de hele middag op school, prediken zowel de gezaghebber als de rechter. Zou dan het hele criminaliteitsprobleem zijn opgelost?

= door Nel Casimiri =

Overigens zijn er natuurlijk wel problemen in het onderwijs. Een van de grootste is het taalonderwijs. Sinds de jaren zestig heeft de waardering voor het Papiamentu een enorme vlucht genomen. Kranten, radio, televisie, bijna alle media maken gebruik van de moedertaal en de kinderen komen alleen in de schoolsituatie nog in aanraking met het Nederlands. En ook daar is de situatie veranderd. Geen kind gelooft nog dat de onderwijzer of onderwijzeres hem niet meer verstaat als hij Papiamentu spreekt, wat de fraters en de soeurs hem nog wel wijs konden maken.

Daar het belangrijk is dat de kinderen van vandaag toch goed Nederlands leren spreken, al is het maar om de mogelijkheden open te houden voor een vervolgstudie in Nederland of om het aanhouden van de banden binnen het koninkrijk geloofwaardig te houden, is het zaak de kinderen op school zo goed mogelijk in die taal te onderwijzen.

Begin jaren zestig schreven frater Anton en Ruth Zefrin een methode Nederlands voor de lagere school speciaal afgestemd voor de kinderen van de Nederlandse Antillen (benedenwinden). Die methode is jaren intensief gebruikt maar raakte verouderd. Ze werd niet meer herdrukt en de scholen kwamen zo langzamerhand met de handen in het haar te zitten, want ze hadden geen andere boeken om mee te werken.

De kopieermachines draaiden op volle toeren om wat ten slotte nog restte van Zonnig Nederlands ieder jaar opnieuw 'bruikbaar' te maken voor de schoolkinderen. Tenslotte beseften schoolbesturen en onderwijzers dat het zo niet langer kon. Er moest wat gebeuren. Er moest een nieuwe taalmethode komen. Maar welke? Moest Zonnig Nederlands herschreven worden? Moest er met een Nederlandse methode gewerkt worden? Moest er een totaal nieuwe methode geschreven worden? Voor elke optie waren voor- en tegenstanders te vinden.

NEDERLANDSE METHODE

Tenslotte kozen Aruba en Bonaire voor een Nederlandse methode, respectievelijk Taalactief en Taalkabaal, terwijl de Fundashon Material pa Skol voor de Curaçaose scholen Zonnig Nederlands herschreef. Ook het splinternieuwe Realistisch Nederlands schijnt nog niet helemaal van de baan te zijn, maar is op dit ogenblik in ieder geval nog niet klaar. Maar in de grote Curaçaose zee van Zonnig Nederlands drijven drie kleine eilandjes, lagere scholen die, net als op Bonaire, Taalkabaal gebruiken. Dat zijn het Pire College, het Coromoto College en de St. Lucia school op Bonam. Het hoofd van het Coromoto College, mevrouw Pauli Wauben, vertelde over het invoeren en vooral het gebruik van die methode op haar school.

"We zijn twee jaar bezig geweest met het centraal Schoolbestuur om een nieuwe methode te kiezen. Er bestond algemene onvrede over het oude Zonnig Nederlands. Het was ouderwets en werd niet meer herdrukt. We hebben diverse methodes bestudeerd. Op Aruba heeft men integraal Taalactief ingevoerd. Dat was een ramp. Taalactief is heel leuk in de eerste klas, maar voor de vijfde klassers niet meer. Op Bonaire wilde men Taalkabaal gaan gebruiken. We wilden ook met hen hun ervaringen doorpraten. Toen, na bijna twee jaar besprekingen, kregen we te horen van het schoolbestuur dat het niet meer doorging. Niets meer. Ik was reuze balorig. We hadden zoveel tijd weggegooid met praten, dat ik zei: 'Ik begin toch met wat nieuws!' Daarin werd ik gesteund door mevrouw Halman en mevrouw Ravestein, van het Pire College en van de St. Lucia school. Die zeiden: 'Als Pauli het durft, durven wij ook. Laten we met ons drieën een keuze maken'.

Nu was onze keuze beperkt. We moesten alles in eerste instantie zelf bekostigen. Dat lukte net met de boeken voor het eerste leerjaar. Maar we hadden geen geld voor extra hulpmiddelen, niets. Op Bonaire had men besloten Taalkabaal in te voeren en dat werd helemaal gefinancierd door het KABNA. Daarom zeiden wij: we kiezen voor Taalkabaal. Als wij het niet redden met onze eigen expertise, kunnen we in elk geval hulp vragen aan Maria Jansen op Bonaire. Maria Jansen is de begeleidster voor de invoering van Taalkabaal op Bonaire en St. Maarten. Zij wordt betaald door het KABNA".

EERSTE KLAS

Taalkabaal is een taalmethode die begint nadat de kinderen in de eerste klas lezen hebben geleerd.

"We beginnen gewoon in de eerste klas met 'De derde stap'. Die voldoet goed als voorloper van Taalkabaal. We begonnen dus in de tweede klas met Taalkabaal. Maar frater Aurelio hielp ons. Hij zorgde voor een potje van de congregatie uit Nederland, zodat wij met de tweede en derde klas tegelijk konden beginnen. Daarbij hebben we bewust voor gekozen, nadat we de methode bestudeerd hadden. Zowel de tweede klas als de derde klas begon met het tweede klas boekje. In de derde klas gebruikten we het als een soort samenvatting met herhalingsoefeningen. Op 1 oktober kon toen de derde klas beginnen met boekje B-1 van de derde klas. Ook de spellingsboekjes van de tweede klas hebben we met de derde klas doorgenomen".

Bij die eerste besprekingen met het schoolbestuur waren 12 schoolhoofden betrokken. Waarom zijn slechts drie hoofden met Taalkabaal begonnen?

"Ik weet het niet. Ik heb me niet neergelegd bij het 'nee' van het schoolbestuur en de andere twee ook niet. Overigens is sinds augustus ook de San Jose school op Barber met Taalkabaal begonnen".

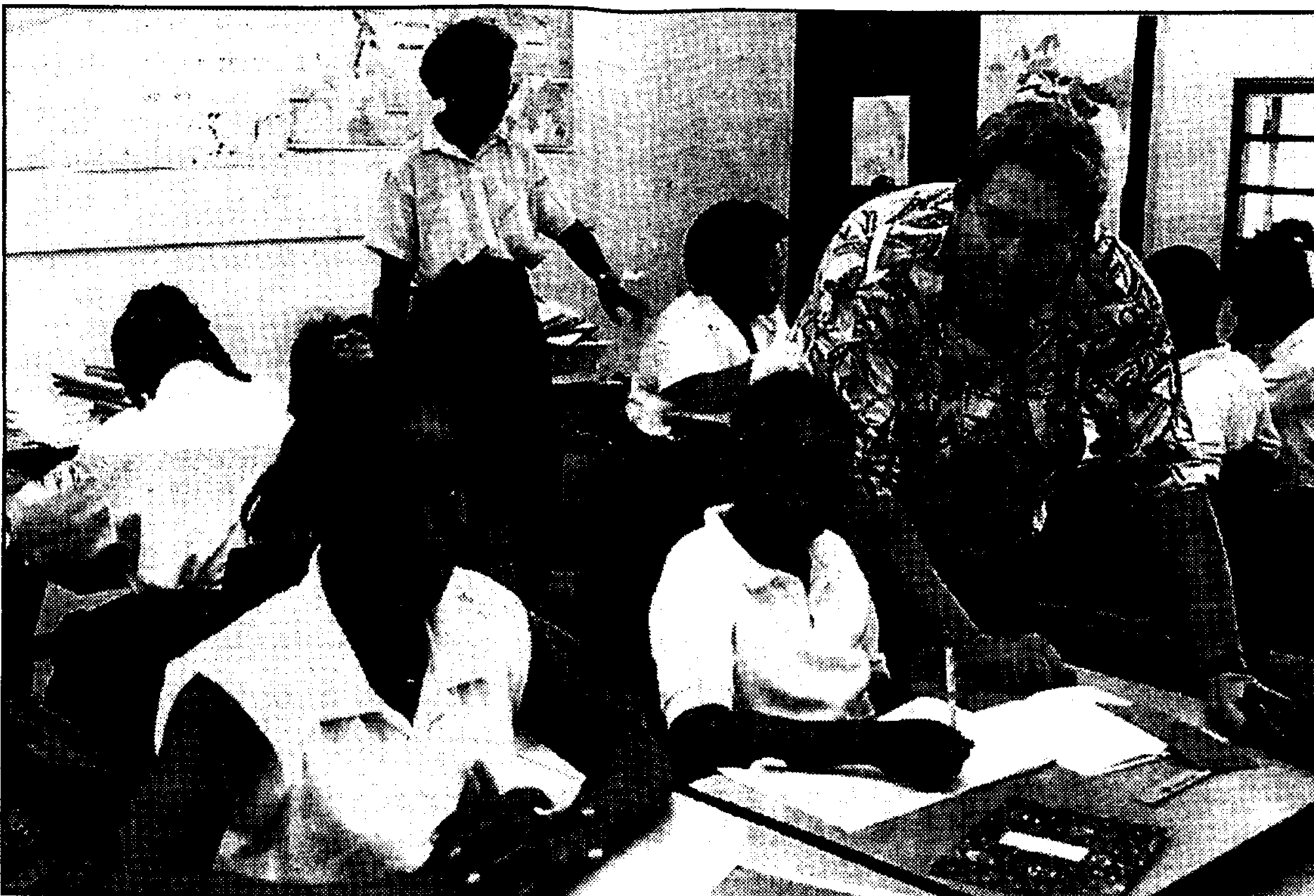
U heeft nu ook de financiering rond voor de andere klassen via Maduro en Curiël's Bank. Hoe is dat gegaan?

"De VBC bestond 50 jaar. Ter gelegenheid daarvan konden drie projecten ingediend worden, waarvan er een zou worden uitgekozen. We hebben van het invoeren van Taalkabaal een projectdossier gemaakt en dat project hebben we verdedigd. We hebben het niet gehaald. Het project van de Kinderbescherming zou uitgevoerd worden. Maar Ron Gomes Casseres was toch onder de indruk van ons project en hij heeft via de bank 55.000 gulden beschikbaar gesteld. Daarom hebben we nu al het materiaal tot en met de zesde klas beschikbaar".

Toen bleek dat u de methode toch zonder financiële problemen kon invoeren, gaf dat geen scheve ogen?

"In eerste instantie niet, later wel wat. Maar het is best een moeilijke methode om zonder begeleiding zelf aan te pakken. En toen kwam net het nieuwe Zonnig Nederlands klaar en hadden de andere scholen ook nieuwe boeken, dus was dat probleem van de baan.

Bonaire heeft een groot voordeel dat zij kunnen steunen op Maria Jansen. Maria Jansen heeft in Nederland aan de voet gestaan van deze methode. Zij heeft het ontstaan helemaal meegemaakt. De taalmethode is gemaakt voor onderwijs aan arbeiderskinderen in Rotterdam uit een laag sociaal milieu. Het is een methode voor kinderen met een taalachterstand. Wij krijgen hier nu begeleiding van Riek Veeris en Carla Kleinmoedig, begeleidsters van het schoolbestuur, maar zij zijn in wezen ook maar amateurs. Zij zijn aangesteld door het schoolbestuur als begeleidsters voor kinderen met leer- en gedragsproblemen. Dit doen zij er extra bij. Wel voeren zij voor ons het overleg met Maria Jansen".

ERVARINGEN

Hoe zijn uw ervaringen met deze nieuwe methode?

"Het is te gek! Ik ben ontzettend enthousiast, omdat kinderen van wie ik dacht dat ze te weinig bagage bij zich hadden, ook in het Papiamentu, nu goed praten in het Nederlands èn in het Papiamentu. De didaktische aanpak, inherent aan deze methode, is dat ze durven praten.

Anke de Vries, de bekende kinderboekenschrijfster, was bij ons op school en helemaal enthousiast over het niveau van onze derde klassers. Ze lezen haar boeken graag. Lezen wordt ook erg gestimuleerd. En omdat de kinderen zo positief reageren, reageren wij ook heel positief. We maken van alles zelf. Zo krijgen de kinderen een klein diploma als ze iets goed doen. Dat stimuleert. We hebben ook een groot bord op de speelplaats. Daarop hangen gedichtjes die de kinderen zelf maken.

Zo schreef Christopher:

Als ik slim was
zouden ze me
wel Nanzi
noemen.

De kinderen worden ook assertiever, absoluut. Heel assertief zelfs. Ze leren ook naar elkaar te luisteren, een ander aan het woord te laten, het gesprokene in zich op te nemen en daar weer op te reageren".

Hoe reageren de ouders daarop?LT>

"Eén van de kinderen heeft een vader, die radioverslaggever is. De vader overhoorde zijn kind, een vierde klasser. Die kende de les niet goed en de vader zei: 'Stomme ezel!'. Waarop het kind zei: 'Dit noemen wij mentaal geweld'.

Daarmee kwam de vader op school. Hij vroeg me wat hij daarmee aanmoest. Ik zei dat ik het heel goed vond van het kind: 'Je zult het niet vlug nog een keer zeggen. Je zult in zo'n geval meteen hieraan moeten denken'.

Een andere vader is naar Pro Alfa gegaan, want zijn kind spreekt zo goed Nederlands dat hij bang is dat het kind hem inhaalt.

De ouders begrijpen nu dat assertiviteit best kan. Dat het niet onbeschoft is. Het is goed dat de kinderen voor zichzelf durven opkomen".

SCHREEUWEN

Veel ouders communiceren met hun kinderen door het schreeuwen van bevelen. Verandert dat ook? Wordt er meer gepraat?

"Niet bij allemaal, maar bij een heleboel wel. Dat vertellen de ouders zelf op school. Ze vertellen ook dat het voor hen best wel eens moeilijk is, want ze moeten af en toe ook hun kind gelijk geven. Curaçaoenaars lijken wel erg kindvriendelijk, maar ze zijn het in wezen niet. Maar de ouders van onze kinderen kunnen nu beter met assertiviteit omgaan dan één of twee jaar geleden".

Als u de kinderen die nu begin derde klas zitten vergelijkt met het niveau van de derde klassers twee jaar geleden, is er dan veel verschil?

"Enorm. We hebben ook toetsen gedaan. Het percentage goede antwoorden bij tekstverklaringen is van 48% naar 82% gegaan in beide derde klassen. Ook de leestoetsen gaan beter, net als de spellingstoetsen.

Er is ondertussen ook een hernieuwde methode 'Zonnig Nederlands' en dat ziet er veel aantrekkelijker uit. Ik zou willen dat Taalkabaal al dat illustratiemateriaal had. Maar als methode vergelijken? Ik weet niet goed wat ik daarop moet zeggen. Ik vind Zonnig Nederlands qua niveau gewoon een stuk lager. Het is natuurlijk wel veel meer aangepast aan onze situatie. Heemkundig is het veel herkenbaarder voor de kinderen. Dat is het vele werk dat wij moeten doen om onze methode aan te passen en aantrekkelijk te houden voor de kinderen. Er komt bijvoorbeeld bij ons sneeuw in voor. Dat vind ik niet erg, de wereld wordt steeds kleiner en ze hebben allemaal televisie. Maar we schrijven eigen teksten voor onze kinderen, bijvoorbeeld over mango's en over leguanen. We proberen die teksten ook te illustreren. Voor een tekst over vlinders gebruikten we bijvoorbeeld illustraties uit de Amigoe. We maken veel extra materiaal.

De leerkrachten zijn soms ook wat onzeker, omdat in Taalkabaal weinig wordt gedaan aan taalbeschouwing, in ieder geval niet zo specifiek als in Zonnig Nederlands. Maar we doen wel testen met de kinderen en ze scoren nu beter dan toen we het ze als verbalisme aanleerden via Zonnig Nederlands".

LIDWOORDEN LEREN

In Zonnig Nederlands worden bijvoorbeeld de kinderen expliciet rijen woorden met lidwoorden aangeleerd. Hoe leren de kinderen dat met Taalkabaal?

"Het gaat automatisch. In het boek komt het niet zo direct voor. Wel indirect. We testen het ook en het blijkt, dat ze het wel opnemen. Beter dan we ooit hadden verwacht. Ook de woordenschat die ze aangereikt krijgen is vrij pittig. We zijn veel tijd kwijt aan de uitleg van woorden. In de eerste echte leesles staan veel nieuwe woordjes. De leerkracht legt die allemaal uit. Later volgen dan nog meer woorden. Als je al die woorden moet uitleggen, ben je erg veel tijd kwijt. Daarom maken we woordwijzers. Dat zijn allemaal woorden met plaatjes, daarin mogen ze lezen als ze klaar zijn met hun werk. Zijn we dan met een leesles eraan toe, kennen ze de meeste nieuwe woorden al.

Ik zou verkoper kunnen zijn van Taalkabaal! En dat terwijl het niet eens mijn eigen eerste keuze was als taalmethode, maar we deze hebben gekozen uit praktisch oogpunt".

En hoe reageren de kinderen?

"De kinderen willen ook graag laten zien dat ze het Nederlands beheersen. Dat logenstraft meteen dat onze kinderen het niet zouden kunnen, zoals veel mensen beweren. En de leerkrachten staan heel anders tegenover de kinderen in de klas. Er wordt niet meer geschreeuwd tegen de kinderen. De onderwijzers accepteren veel meer. Ook leerkrachten zijn grootgebracht volgens de oude tradities. Ook zij moesten veranderen".

En hoe gaat het op het Pire College en de St. Lucia school?

"Ook daar zijn ze heel positief. Natuurlijk zijn er verschillen. Bij het thema 'Water' vertelt een kind van het Pire College: "Toen ik vorig jaar in Oostenrijk was..." en een kind van het Coromoto College of van Bonam zegt: "Toen ik naar de televisie keek..." Op Bonam gebruiken ze naast Taalkabaal ook nog de methode Allemaal Taal. Dat is een ondersteunende methode voor Taalkabaal met veel visualisatie van onderdelen. Wij hebben daar niet voor gekozen, omdat ons sociaal milieu toch weer wat anders is. We denken dat wij het niet zo nodig hebben. De St. Lucia School werkt er echter wel mee en het bevalt ze uitstekend. Alle drie de scholen hebben veel contact met elkaar om de ervaringen uit te wisselen.

En die extra teksten, worden die ook uitgewisseld?

"Ik maak ze voor alle drie de scholen. Wij hebben als school vrij veel materiaal. Els Kooyman geeft ons veel plaatmeriaal. Dat sorteren we naar onderwerp en dat gebruiken we ook als ondersteuning van het visuele. Maar als het KABNA ons zou helpen zouden wij wel Allemaal Taal aanschaffen waarschijnlijk, met het oog op de toekomst. Ook al gebruik je het niet voor iedereen, het is er dan toch voor degenen die het nodig hebben. Wij krijgen tegenwoordig bijvoorbeeld ook wel kinderen van chollers op school".

BONAIRE

Ron Gomes Casseres geloofde in ons, maar al had de bank het niet gedaan, ik moet zeggen dat ik toch doorgegaan zou zijn. Dan zou ik ergens anders het geld bij elkaar gebedeld hebben. Op Bonaire hebben alle scholen één rekenmethode: Realistisch Rekenen, en één taalmethode: Taalkabaal. Voor beide methoden hebben ze bij de invoering professionele hulp gekregen, omdat het eilandgebied erachter stond. Wij proberen nog steeds het wiel uit te vinden en doen veel wat niet nodig zou zijn als we professionele hulp hadden gehad. Maar Ron Gomes Casseres had er alle vertrouwen in dat wij wilden werken en dat onze leerkrachten wilden werken. Wij zijn een hecht team geworden. De leerkrachten gaan steeds lekkerder nu ze zien hoe goed het gaat. Ze zijn ook veel assertiever geworden, vragen aan elkaar: Leg mij eens uit hoe jij dat hebt gedaan? Er is een goed teamgevoel, binnen onze eigen school en met de andere scholen. Al onze taallessen moeten wezenlijk voorbereid worden en dat kost elke leerkracht twee tot drie uur per dag. Dat hebben ze er voor over.

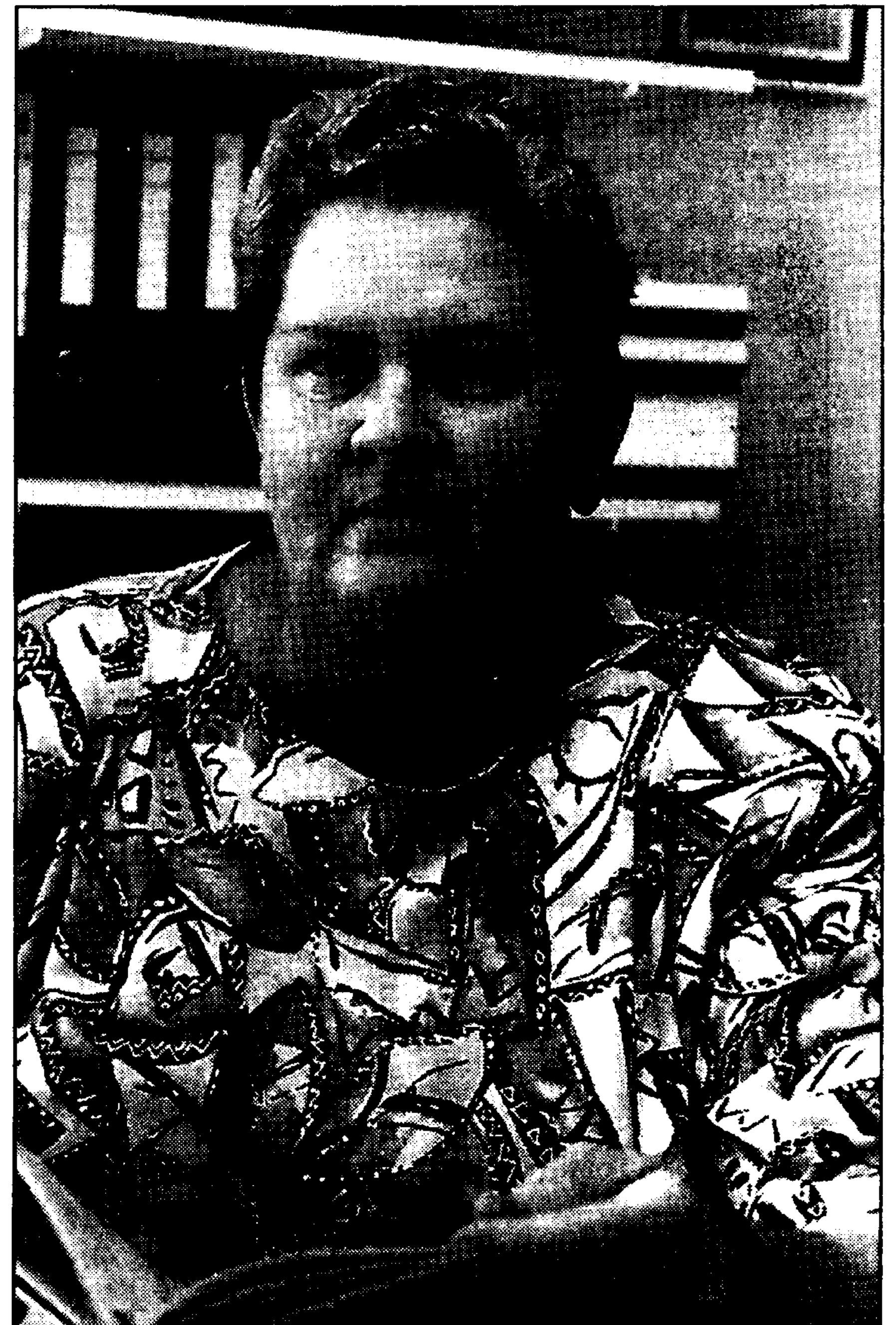
Taalkabaal heeft mij gered. Ik wilde al met pensioen, afgekeurd worden. Dit heeft mij weer enthousiast gemaakt. Ik heb er weer zin in. En dat zal straks ook gebeuren met Realistisch Rekenen. Daar zijn we nu nog niet mee bezig".

CITO TOETS

Er is sprake van de Nederlandse Cito-toets die wordt afgenomen aan het eind van de basisschool, naar Curaçao te halen. Hoe denkt u daarover?

"Waarom laten ze niet een paar mensen naar Curaçao komen om hier mensen te leren zelf zulke toetsen te maken. Of stuur wat mensen van Curaçao daarheen om het te leren. Maar het is op dit ogenblik onmogelijk om mee te doen, want er zijn niet eens eindtermen voor het basisonderwijs op Curaçao. De verschillen tussen de verschillende basisscholen zijn enorm. Er zou eens uitgezocht moeten worden hoe dat komt.

Dat ligt niet alleen aan de methode. Ook met Zonnig Nederlands kan een leerkracht die bereid is wat meer te doen dan alleen het verplichte, het niveau van de kinderen verhogen. Elke methode is er voor de leerkracht, niet de leerkracht voor de methode. Een methode is een leidraad, niets anders. En met eindtermen zitten we ook met rekenen met een probleem: gaan we uit van de conservatieve methode of van Realistisch Rekenen? En als we met taal uitgaan van Zonnig Nederlands, hoe passen wij er dan in?"

PAULI WAUBEN

= door Theo Dol =

Jay Haviser: "kunukuhuis is van origine Afrikaans"

Op vijf tafeltjes in het landhuis Knip staan stenen en gebruiksvoorwerpen uit lang vervlogen tijden naast flessen uit de jaren vijftig. Voor wie het wil zien staat hier in één oogopslag de hele geschiedenis van Knip, van prehistorie tot nu.

Rond de tafeltjes drentelt dr Jay Haviser, archeoloog en anthropoloog. Enkele bewoners uit het gebied rond het landhuis zitten afwachtend op een stoel, een beetje verlegen maar ook trots. Zij gaan vertellen hoe het vroeger was.

Rond Knip is de negentiende eeuw wat langer blijven hangen dan elders op Curaçao, zo lijkt het. De huisjes lijken op die van honderd jaar geleden, al zijn ze niet meer bedekt met maïsstengels maar met eterniet.

sinds december bezig is met een bijzonder soort onderzoek in deze buurt. Hij combineert archeologisch onderzoek met orale geschiedenis en probeert met de bevolking het verleden te achterhalen. In vlot Papiaments met een vet Amerikaans accent communiceert hij met de tien Knip-bewoners die naar het landhuis zijn gekomen. Hij is blij met elke aanwijzing.

Boven de tafeltjes hangen drie plattegronden van het gebied rond Knip. Hierop zijn aangegeven de huizen die in 1906, 1960 en 1989 aanwezig waren. Die kaarten geven de eerste aandeed iedereen zijn behoefte in de *mondi*. 'Amazing', vindt Haviser. Hij kan het zich haast niet voorstellen. De bewoners zijn op hun beurt verwonderd als Haviser voorwerpen uit de tijd van de Indianen laat zien. Hier bij Knipbaai gevonden? " Eh!Eh!", klinkt het uit vele monden.

Ze krijgen twee platte stenen te zien. Een ervan kennen ze niet: die gebruikten de Indianen om maïskorrels te pletten. De ander komt hen wel bekend voor. Een man vertelt dat hij voor het afhalen van *cadushi* gebruikt kan zijn. Maar dan

Een fles Listerine uit 1880 krijgt algehele bijval. Die kennen ze allemaal. Een vrouw vertelt dat ze allemaal oude flessen en andere oude spullen heeft staan in een huis waarvan het dak ingezakt is. Het huis is van haar moeder Maria Sluis. Na haar overlijden is niemand meer in het huis geweest.

Haviser raakt in een lichte staat van opwinding. 'Een goudmijn' zie je hem denken. Hij gaat het huis behandelen als een archeologische vondst."We gaan het dak oplichten en daarna bouwen we de muren weer op." Hij maakt meteen een afspraak om te komen kijken. "Niets aanraken", zegt hij nog.

De flessen maken ook andere herinneringen los: over een bottelarij aan de Oranjestraat en een melkfabriek in Knip in de jaren twintig. Er liepen wel veertig tot vijftig koeien rond, bonte en bruine. De melk werd rond gebracht en van de koeiebotten werden knopen gemaakt.

"Hier liepen de meeste geiten van Curaçao rond." Er was een man met 7000 geiten, een ander met 3000. "Hij kende ze allemaal. Als er één weg was, ging hij zoeken."

Dat er water werd gehaald bij de waterputten van *pos nobo, pos cayuda* en *pos di pia* in de saliña en dat daar ook de was werd gedaan, weet iedereen nog.

"Zo'n pijp had mijn vader ook", zegt een man. Op het tafeltje ligt een stuk steel van een stenen pijp zoals je die op oud-Hollandse schilderijen ziet."Zeventig jaar geleden werden die veel gebruikt." Dan laat Haviser op een klein scherm dia's zien van de huizen die hij rond Knip heeft gefotografeerd. Er zijn nog typische kunuku-huisjes, maar ook veel nieuwbouw - vaak aan

de oude huizen vast en soms ook eromheen. Nog maar twee huizen hebben een *fornu* buiten staan. Soms zijn alleen de fundamenten nog te zien.

Nu komt iedereen echt los. Ze roepen door elkaar; namen, bijnamen en andere bijzonderheden vliegen door de lucht. Haviser probeert hen bij te houden in zijn schrift.

GROT

Vlak bij het strand heeft hij een soort grot ontdekt met een ingang aan de zeezijde. Heeft dit met de Indianen te maken of met de slaventijd? Een van de aanwezigen, een visser, weet dat de grot alleen vanaf zee met een boot te bereiken is. "Vanaf de boot stap je er zo binnen." Haviser heeft met een helikopter boven Knip gevlogen om te kijken of er nog ergens fundamenten of artefacten zijn die vanaf de weg niet te bereiken of niet te zien zijn.

Aan een gordel half uit de heli hangend - "ik heb nog aan skydiving gedaan" - heeft hij het hele gebied bekeken en de huizen ook van boven gefotografeerd. Op de foto's is te zien hoe groot de oorspronkelijke huizen waren en wat er is aangebouwd.

Ook de vegetatie geeft aanwijzingen voor de archeoloog. Een rijtje *datu's* (cactussen) wijst in 95% van de gevallen op een *trankeer* (omheining). Zo vermoedt Haviser dat er in de buurt van het landhuis een kerkhof ligt. Haviser sluit zijn onderzoek in juni af. Maar twee conclusies wil hij alvast trekken.

De eerste is dat het kunuku-huis Afrikaans van oorsprong is. "Het is naar zijn vorm met het dak van maïsstengels op Curaçao door de eeuwen heen representatief voor Afrika." Ook het patroon van de bouw met de keuken en het schuurtje apart is Afrikaans.

■*Belangstelling uit de buurt voor de vondsten van Jay Haviser.*

Waterleiding kwam hier pas in de jaren zestig en electriciteit pas tien jaar daarna. In deze uithoek van Bandabou moest het niet moeilijk zijn om terug te gaan in de tijd.

DANKBAAR PUBLIEK

Voor een onderzoeker is dit een dankbaar publiek. Zeker voor iemand als Haviser die wijzingen over veranderingen in de buurt.

Op de tafeltjes staan twee nachtspiegels - een van steen, de ander van metaal. De bewoners moeten lachen. Ja, die kennen ze nog maar al te goed. Pas toen de waterleiding in hun huizen kwam, werden er badkamers met toiletten gebouwd. Daarvoor had er eigenlijk een gat in de steen moeten zitten.

Een ijzeren ring met een punt eraan kan niemand thuisbrengen. Misschien van een windmolen? "Vroeger regende het vaker dan nu. Het begon al in september en ging door tot maart. In de saliña bij playa Abou was alles altijd groen", vertelt iemand.

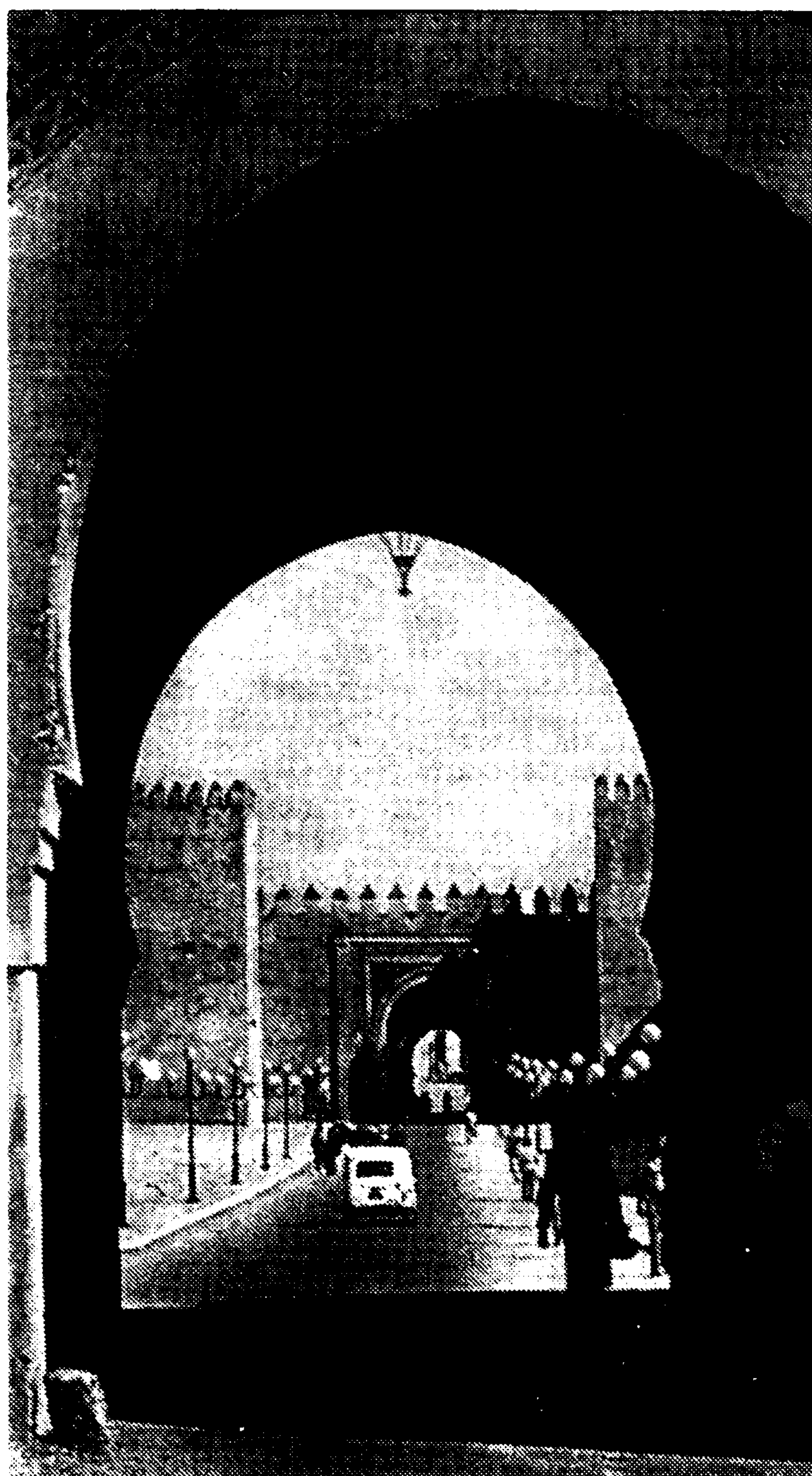
■*De archeoloog Jay Haviser met een aantal voorwerpen die hij vond bij de opgravingen te Knip.*

"Je kan twisten over de vraag in hoeverre de bevolking van Curaçao nog Afrikaans is gezien de vele vormen van vermenging met andere groepen. Maar een feit is dat het kunuku-huis kenmerkend is voor Afrika. Ze stonden op de plantages en in de tuinen van herenhuizen in het stedelijk gebied.

Wie anders dan mensen van Afrikaanse afkomst bouwden ze? Niet de Indianen, niet de Hollanders, niet de Portugezen, niet de Joden. Het kunuku-huis is een van de weinige voorbeelden van 'Africanism'. En waar ik in geïnteresseerd ben is: hoe werden ze gebouwd en hoe zijn ze in de loop van de jaren veranderd?"

Haviser heeft nog een conclusie: er is op Curaçao wel degelijk interesse voor het verleden. "Ik vind het heel vervelend om soms te moeten horen dat de Antillianen weinig historische belangstelling hebben omdat ze niet herinnerd willen worden aan de slaventijd.

Mijn ervaring is dat ze wel geïnteresseerd zijn in hun eigen verleden. Maar vele generaties hebben de Hollandse geschiedenis moeten leren. Over hun eigen geschiedenis hoorden ze niet veel. Bij een schoolonderzoek op Curaçao is eens de interesse gepeild voor bepaalde onderdelen van de geschiedenis. Toen bleek dat de meeste belangstelling uit ging naar Afrika."

Wereldbank waarschuwt regering voor armoede

Marokkaanse economie houdt geen rekening met platteland

= door Ronald Westerbeek =

RABAT/MARRAKECH — Het gaat goed met de Marokkaanse economie. Veel overheidsondernemingen zijn de afgelopen tien jaar geprivatiseerd, de export is toegenomen, het begrotingstekort is weggewerkt en de buitenlandse schuld neemt af. Maar de groeiende welvaart gaat voorbij aan miljoenen Marokkanen op het platteland en aan de allerarmsten in de steden.

Jalil Mbarek Ballagh is een boer uit de droge streek rond Marrakech. Veel grond heeft hij niet. Toen zijn vader zijn land verdeelde onder Jalil en zijn drie broers, bleef er voor elk zo'n 1,5 hectare over. Hij verbouwt er graan, aardappelen en wat groenten. Een groot gedeelte van de opbrengst is voor eigen consumptie. De rest verkoopt zijn vrouw op de markt in het dorp, zodat de belasting betaald kan worden. Ook de aflossing van een lening die Jalil moest afsluiten tijdens de droogte van twee jaar geleden, slokt een hoop geld op.

Vóór de droogte, die drie jaar aanhield, had Jalil nog twee koeien. Hij kan zich niet veroorloven irrigatie aan te leggen en de opbrengst van zijn land is te laag om èn vee èn zijn gezin van vijf kinderen te voeden. 'Ik moest kiezen', zegt hij haast gelaten. "De koeien houden en mijn kinderen honger zien lijden, of het vee wegdoen." Jalil weet dat het een kortetermijnoplossing is. Nu hij geen vee meer heeft, kan hij zijn land niet meer bemesten en de opbrengst zal nog verder afnemen.

In Marokko is ruim de helft van de bevolking afhankelijk van de landbouw. Maar er is veel verborgen werkloosheid op het platteland en de arbeidsproduktiviteit is dus laag.

Slechts een klein gedeelte van de boeren leeft in de geïrrigeerde zones rond steden als Agadir, waar de overheid fors investeert in infrastructuur en sociale voorzieningen. De meeste boeren leven zoals Jalil en zien weinig hulp van de regering.

De Wereldbank levert in haar jaarverslag van 1994 dan ook forse kritiek op het Marokkaanse landbouwbeleid. Sinds de jaren zeventig is het gemiddelde levenspeil van de Marokkanen verdubbeld. Het aantal mensen dat onder de absolute armoedegrens leeft is gehalveerd, van 6,5 tot 3,4 miljoen op een bevolking van 25 miljoen. Maar, waarschuwt de Wereldbank, 1,7 miljoen Marokkanen leven nagenoeg op die grens en voor hen kan één droog seizoen genoeg zijn om eronder te zakken. Daarnaast zijn er nog eens ruwweg tien miljoen Marokkanen, op het platteland en in de armenwijken van de steden, die op zijn zachtst gezegd óók moeite hebben de eindjes aan elkaar te knopen. En ook voor deze groep geldt dat voorzieningen als stromend water, elektriciteit, onderwijs en gezondheidszorg nauwelijks binnen bereik liggen.

"De vermindering van de armoede is deels te danken aan de politieke veranderingen in de jaren tachtig", zegt Udo Rohr, een Zwitserse vertegenwoordiger die irrigatiesystemen exporteert naar Noordafrikaanse landen. "Tot dan toe was de agrarische sector ondergeschikt gemaakt aan de industrie. Industrialisering was immers het kenmerk van de moderne maatschappij die Marokko graag wilde zijn. Pas toen in 1983 het Internationaal Monetair Fonds (IMF) te hulp moest schieten en daarbij beleidsveranderingen eiste, werd een innovatieve landbouwpolitiek op poten gezet."

De verscheidenheid aan produkten werd groter (naast tomaten en citrusfruit bij voorbeeld ook meloenen, aardbeien, groenten en aardappelen) en de export naar de Europese Unie nam jaarlijks toe. "Maar de spectaculaire groei werd vereenvoudigd doordat de regering alleen in de meest vruchtbare gebieden investeerde", legt Rohr uit.

Boeren als Jalil kunnen alleen maar afgunstig kijken naar de grote bedrijven die zich daar hebben ontwikkeld. Zij zelf zien weinig terug van hun zuur afgedragen belastinggeld. Dezelfde ongelijke verdeling doet zich voor bij de sociale verbeteringen die de Wereldbank signaleert. De kindersterfte is sinds de jaren zeventig met een derde afgenomen, het aantal ziekenhuizen en artsen is toegenomen en steeds meer kinderen gaan naar school. Maar de verbeteringen doen zich vooral voor in en rond de grote steden. Op het platteland beschikken tien miljoen mensen niet over elektriciteit, terwijl in de steden alleen de sloppenwijken geen elektriciteitsnet hebben. Slechts één op de zeven boeren heeft stromend water, één op de zestien huidhoudens heeft een kraan en één op de drie huishoudens heeft een eigen put.

Ziekenhuizen zijn er nauwelijks en dokters evenmin. Terwijl er in de steden per 1750 inwoners één arts is, is een plattelandsarts verantwoordelijk voor gemiddeld 38.600 mensen in een uitgestrekt gebied met gebrekkige verbindingen.

De verdeling van scholen is vergelijkbaar. Als gevolg daarvan kan in een schrale landbouwstreek als de Rif (de meeste Marokkanen in Nederland komen daar vandaan) slechts één op de negen mannen lezen en schrijven. Onder vrouwen ligt dat percentage nog veel ongunstiger: 97 procent is analfabeet. Het gevolg is een exodus van arme boeren naar de steden, omdat daar de omstandigheden zelfs in de sloppenwijken vaak nog beter zijn.

Jalil wil niet weg van zijn land, dat al generaties lang familiebezit is. "Het is mijn grond en de grond van mijn vaderen. Maar misschien heb ik over een paar jaar geen keus, want ik moet ook om mijn kinderen denken." In alle nuchterheid komt hij tot dezelfde conclusie als de Wereldbank: "Als de overheid de komende tien jaar niet vooral investeert in het arme platteland, dan zullen er een heleboel boeren kreperen. En als zij allemaal naar de stad gaan, dan konden daar wel eens flinke problemen ontstaan."

Nu al zoeken veel misdeelden hun heil en zekerheid bij fundamentalistische geestelijken. De radicale moslimleiders hebben een eenvoudige boodschap die de onteredenen wel moet aanspreken: "Onderhoudt de Koran en vestig een islamitische staat, dan zal iedereen welvarend zijn." Nooit eerder hadden fundamentalisten de wind zó mee in Marokko.

V.S. NAIPAUL

Nieuwe roman 'A way in the world'

V.S. Naipaul: Ontluistering, ontgoocheling en ontnuchtering

= door Walter Palm=

De nieuwe roman *'A way in the world'*, van de op Trinidad geboren auteur V.S. Naipaul, valt eigenlijk in twee delen uiteen: een meer autobiografisch deel met zes verwante hoofdstukken en drie 'ongeschreven verhalen' die ideeën zijn voor een filmscript.

Het autobiografisch deel vangt aan met het verhaal van V.S. Naipaul die als zeventienjarige jongeman voor een jaar gaat werken bij de Burgerlijke Stand op Trinidad en vervolgens naar Engeland vertrekt voor verdere studie en om schrijver te worden. Het autobiografisch deel besluit met een bezoek van de schrijver aan een niet nader geïndentificeerd Oost-Afrikaans land (Oeganda?).

De autobiografische stukken zijn geweven rond steeds terugkerende figuren en hebben als rode draad ontluistering. Zo is er de beroepsrevolutionair Lebrun die eerst de geestelijke vader is achter de succesvolle oliestaking van 1937 in Trinidad, vervolgens de gevierde salonmarxist in Londen en daarna de 'impresario van de revolutie' is die Zuid-Amerika, de West-Indische eilanden en West-Afrika afreist om overal het vuur van de maatschappelijke onrust aan te wakkeren. Deze zelfde Lebrun raakt verbitterd als de revolutie nergens wil lukken. Zijn vrouw verlaat hem waardoor de verbittering alleen maar toeneemt en de armoede ook, omdat zijn vrouw hem onderhield. Hij eindigt totaal ontluisterd als adviseur van een bloeddorstige Afrikaanse dictator.

Naipaul maakt eerst kennis met Lebrun via een Engelsman, ene Foster Morris, die een boek over Trinidad schreef. Daarna ontmoet hij Lebrun in levende lijve bij een feest te zijner ere. Later als Naipaul in Afrika is, hoort hij dat Lebrun de man achter de schermen is van een regime dat zich niets aantrekt van mensenrechten. De ontluistering van Lebrun treedt ook op bij Blair, een 'zwarte, breedgeschouderde, gladhuidige reus'. Naipaul ontmoet Blair als veelbelovende collega bij de Burgerlijke Stand in Port-of-Spain. Door zelfstudie en door politiek klimt deze van huis uit eenvoudige kantoorklerk op tot diplomaat, maar dan slaat het noodlot toe als hij bij een missie in Afrika gruwelijk wordt vermoord.

ONTGOOCHELING

Ontgoocheling is het leidend thema in de drie 'ongeschreven verhalen' die Sir Walter Raleigh, Generaal Francisco Miranda en een vage agitator die Indianen in het binnenland wil opstoken tegen de 'negerregering aan de kust', tot onderwerp hebben. Ooit was het de bedoeling van Naipaul om een filmscript te schrijven over drie mensen in de Caraïbische Golf: Christoffel Columbus die op zijn derde en laatste reis in 1498 desperaat op zoek is naar India; Sir Walter Raleigh die in 1618 goud (het legendarische El Dorado) komt zoeken en het niet vindt, en de Venezolaanse generaal Francisco Miranda die in 1806 zijn vaderland komt bevrijden maar daarin jammerlijk mislukt. Het zijn alle drie dromers, tragische figuren waarvan de idealen totaal vermorzeld worden door de meedogenloze realiteit van de Caraïbische Golf: 'El Golfo triste'. Vooral het verhaal van de flamboyante Miranda is ontroerend. Miranda verlaat Venezuela en treedt in dienst van het Spaanse leger. Vanwege frauduleuze handelingen wordt hij uit dit leger ontslagen vanwaar hij naar Washington vertrekt. Door zijn uitstekend netwerk komt hij in de hoogste kringen in Washington, Londen, Parijs en weet hij zelfs door te dringen tot het Russisch hof.

Hij wordt generaal onder Napoleon, maar zijn ideaal blijft de bevrijding van zijn vaderland. Zijn eerste invasie van Venezuela mislukt omdat zijn eigen landgenoten hem als een vreemdeling zien. Na een dringend beroep op hem van Simon Bolivar himself, probeert hij het nog een keer. Deze zelfde Bolivar offert hem later als pion op in zijn schaakspel tegen de Spanjaarden en levert hem uit. Totaal berooid sterft hij in een Spaanse kerker. Zijn bezittingen die hij van La Guaria via Curaçao (!) naar Londen stuurt worden bij tussenkomst op dit eiland -volgens Naipaul- door een zakenman ontdaan van de talloze gouden munten vanwege vermeende onvereffende rekeningen van Miranda.

ONTHECHTING

Het boek opent met een mooi onderkoeld portret van Leonard Side die vrouwen bloemen leert schikken en taartjes bakken. Overdag werkt hij in het mortuarium van Port-of-Spain. Wellicht is deze onverstoorbare moslim die onder een Christusbeeld slaapt de sleutelfiguur in 'A way in the world'. Alleen deze pretentieloze, van de werkelijkheid volstrekt onthechte persoon, gaat niet ten onder aan ontluistering en ontgoocheling, maar is onverstoorbaar in zijn absolute intense sereniteit. Wellicht is dat ook de boodschap van dit grandioze boek van Naipaul.

V.S. Naipaul: 'A way in the world' (Uitgeverij Heinemann, Engelse editie; Uitgeverij Knopf, Amerikaanse editie) vertaald in het Nederlands onder de titel: 'Een weg in de wereld' (Uitgeverij Atlas).

Nieuwe Roman van García Marquez

'Over liefde en andere duivels'

= door Henk van Weert =

De onmogelijke liefde is misschien wel de heftigste van alle liefdes. Ze woekert en brandt en als een ware bull-terrier laat ze niet los. Gabriel García Márquez schrijft over zulk hartzeer. Acht jaar geleden noteerde hij in *Liefde in Tijden van Cholera* de pijnlijke gang naar Eros van de gevoelige jongen Florentino Ariza, die in één klap reddeloos verliefd wordt op het meisje Fermina Daza. Zij wijst hem af, trouwt met een ander en laat Florentino hulpeloos achter.

Hij blijft echter bij zijn keus en wacht eenenvijftig jaar lang, die hij vult met ontelbare affaires. Als Fermina weduwe wordt, waagt Florentino een niewe kans. Met de dood op de stoep, vallen ze alsnog in elkaars armen. *Liefde in Tijden van Cholera* is een grandioze liefdesroman, misschien wel Márquez' mooiste boek, na zijn wonderbaarlijke kijkdoos *Honderd Jaar Eenzaamheid.*

Bijna onmogelijk, daarover ging het in *Liefde in Tijden van Cholera. Over de Liefde en andere Duivels,* de nieuwe roman van Gabriel García Márquez die onlangs verscheen, bevat een verhaal dat in het verlengde ligt van dat eerdere boek. Hierin wordt de beschreven liefde pas echt onmogelijk.

De hoofdpersonages zijn een pater en een schijnbaar door de duivel bezeten meisje. Hij moet Satan uit haar frêle lichaam ranselen, maar raakt tegen wil en dank smoorverliefd. Zij volgt hem daarin, maar de wereld die hen omringt is er tegen. Onmogelijk zo'n verhouding, zo blijkt.

Het verhaal van *Over de Liefde en andere Duivels* speelt zich twee eeuwen geleden af in een Caribische havenstad. Sierva María de Todos los Angeles is de dertienjarige dochter van een sombere, atheïstische markies en een dikke, woest mestiezin, die als een Oblomow leeft, verslaafd aan cacao-tabletten.

Het meisje, een kleurloos visje, maar gezegend met een rijke haardos, wordt gebeten door een hond. In die tijden heerst hondsdolheid. Vader is daarom bevreesd dat zijn dochter te gronde zal gaan aan een slopende ziekte. Hij leurt met haar bij dokters en kwakzalvers, totdat de geestelijkheid zich met haar geval bemoeit. De bisschop van de stad heeft een andere uitleg voor de ziekte van het meisje: ze is bezeten door de duivel, want 'hondsdolheid is niet meer dan een list van de Vijand'.

Het meisje wordt met een smoesje naar een klooster overgebracht, waar ze als een levend lijk in een cel opgeborgen wordt. Op last van de bisschop zal de jonge pater Cayetano Delaura de duivel uitdrijven. Cayetano is een priester met verlichte ideeën, die zich steeds meer verzet tegen de middeleeuwse praktijken van zijn superieuren. Hij leest zelfs verboden boeken. Cayetano raakt ervan overtuigd dat Satan niet in Sierva María huist. De arme pater raakt verliefd op het meisje en zij op hem. Het is een verboden verhouding die hen beiden te gronde zal richten. De liefde wordt zo de echte duivel in het leven van Sierva María en Cayetano.

GARCIA MARQUEZ

Márquez baseert zijn boek op een oude legende, waaraan hij herinnerd werd, toen hij in 1949 als journalist bij een krant werkte. Bij het ruimen van graven in een oud klooster werd een crypte ontdekt, waaruit na opening een levendige haardos tevoorschijn kwam. De koperkleurige lokken groeiden uit een meisjesschedel. Op de grafsteen stond de naam Sierva María, een meisje dat bekend stond als wonderdoenster.

Over de Liefde en andere Duivels is een roman, waarin de ware Márquezliefhebber moeiteloos de hand van de meester zal herkennen. Het verhaal speelt zich af in de vertrouwde latijnse sferen, waarin Márquez altijd zijn boeken situeert. Het decor is het Latijns-Amerika, waarin de magie nog grip heeft op het leven, waarin de mensen nog niet volledig in de ban van de ratio zijn, maar het bijgeloof nog zijn plaats gunnen. Evenals in *Honderd Jaar Eenzaamheid* zijn het verval en de lethargie alom aanwezig.

Anders dan in de twee grote romans *Honderd Jaar Eenzaamheid* en *Liefde in Tijden van Cholera* spint Márquez zijn personages niet uit tot grote, bizarre proporties. Daarvoor is het boek ook te kort. Márquez lijkt zich in te houden. Een figuur als de moeder, Bernarda Cabrera, is in potentie een van de waanzinnige figuren uit *Honderd Jaar Eenzaamheid*, maar Márquez houdt haar kort, gebruikt haar slechts in een bijrol.

TENTAKELS

Márquez concentreert zich in dit boek, misschien meer dan ooit, op het thema van de ontoereikendheid van de liefde. Dat levert opnieuw een fabelachtige, zij het wat verschraalde, ode aan de liefde op, geschreven in de rijke, ritmische taal, waarop Márquez het patent heeft.

Liefde of niet, Márquez' nieuwste laat zich ook lezen als een roman over een tijd. Het verhaal speelt zich af op het breukvlak van de oude en de nieuwe tijd. Sommige personages — de verzamelde clerus exclusief de verliefde pater — zijn nog altijd in de tentakels van de middeleeuwen met zijn dogma's en angsten. Andere zijn al aangeraakt door de ideeën die door de Verlichting verspreid zijn. Wanen en feiten, doemdenkers en nieuwlichters, raken in elkaars standpunten verstrikt. Maar echt verlicht is niemand bij Márquez. Die passen niet in zijn boeken.

Gabriel García Márquez: **Over liefde en andere duivels, roman.** uitgeverij Meulenhoff, vertaling Adri Boon.

Een kroonprins die niet wilde bestaan

= door Kees Buijs =

'Ik moet u bedanken meneer'. Zo nam kroonprins Willem aan de vooravond van zijn achttiende verjaardag in 1858 afscheid van jonkheer E.A.O. de Casembroot, die bijna tien jaar zijn gouverneur was geweest.

De prins koos precies de juiste woorden, want van enige spontane dankbaarheid was geen sprake. Willem kon zich aan niemand binden, had onaangename karaktertrekken en was in zijn jeugd het slachtoffer van de staat van oorlog waarin het huwelijk van zijn ouders verkeerde. Voor zijn vader, de onevenwichtige, driftige kroonprins (en later koning) Willem III, was hij doodsbang. Zijn moeder, de bazige, altijd samenspannende prinses (en later koningin) Sophie, gaf haar oudste zoon in alles zijn zin. Ook prentte zij hem republikeinse ideeën en haar weerzin tegen Holland in. 'Wat een allesellendigste opvoeding', noteerde De Casembroot kort na zijn benoeming tot gouverneur in zijn dagboek.

■*Prins Willem op vijftienjarige leeftijd, geschilderd door N. Pieneman.*

WIWILL

Aan de hand van zijn dagboekaantekeningen schreef Simone Schell 'Wiwill, kroonprins van Oranje' (Wiwill was de troetelnaam die zijn moeder hem gaf). Het is de eerste historische roman van de schrijfster die bekend werd door haar vele kinderboeken. Met gevoel voor dramatiek schildert zij het harteloze huwelijk van Wiwills ouders en het gemengde gezelschap aan een rond het hof: intriganten, hielenlikkers, verklikkers, goedbedoelende militaristische opvoeders en vertwijfelde ministers.

Onder die omstandigheden ontwikkelde de jonge prins een afkeer van alles en iedereen. Volgens tijdgenoten stonden de onverschilligheid, ontevredenheid, achterdocht en stiekeme trekken op zijn gezicht te lezen. Schilder Pieneman, die de prins moest portretteren, voldeed aan het verzoek van Sophie, de uitdrukking op Wiwills gezicht te verdoezelen.

PRINCE CITRON

Nadat hij meerderjarig was geworden, ging het met de kroonprins verder bergafwaarts. De zeldzame keren dat hij een staatstaak serieus nam, werd hij door zijn omgeving niet serieus genomen. Al snel ontwikkelde hij een passie voor renpaarden, drank en vrouwen. In Parijs trok 'Le Prince Citron' (een spottende variant in de Franse boulevardbladen op de naam Oranje) een spoor van schandaaltjes, lege flessen en schulden. Hij trouwde niet, en koning werd hij evenmin: hij stierf in de Franse hoofdstad op zijn negenendertigste, als gevolg van een verwaarloosde bronchitis.

In Nederland vonden ze hem een aardige vent, en verreweg de normaalste van de koninklijke familie. Volgens Simone Schell bestond de voornaamste inspanning van de kroonprins eruit, niet te bestaan.

Toen een vertrouweling na Willems overlijden volgens opdracht diens afgesloten bureau in het paleis aan de Kneuterdijk opende om alle papieren en documenten van de prins te vernietigen, bleken de laden leeg.

Simone Schell, 'Wiwill, kroonprins van Oranje. Kind tussen twee vuren'. Amsterdam, Balans.

Poolse theoloog Pavel: 'Samen bidden belangrijk voor oecumene'

Taizé-jongeren: meewerken aan verzoend Europa

PARIJS - Meer dan honderdduizendprotestantse, roomskatholieke en orthodoxe jongeren uit heel Europa kwamen samen in Parijs. Tijdens de bijeenkomst, die de oecumenische gemeenschap van Taize jaarlijks organiseert, werken de deelnemers aan een 'verzoend Europa'.

"Velen willen deelnemen aan de opbouw van een verzoend Europa", aldus frère Roger, die de Taize-gemeenschap in de Franse Bourgogne in 1940 stichtte. Vooral jongeren komen af op de spiritualiteit van de alternatieve kloosterorde.

Tijdens de 17de Europese bijeenkomst in een tentoonstellingspark in de Franse hoofdstad worden de ontmoetingen tussen jongeren dagelijks omlijst door gemeenschappelijke gebeden in negentien talen. De tijdens de vieringen langdurig herhaalde, meditatieve 'Taize-canons' hebben ook buiten de gemeenschap bekendheid gekregen.

OOSTEUROPEANEN

Onder de deelnemers bevinden zich vooral veel Oosteuropeanen. Ongeveer 3000 Kroaten, 2000 Roemenen, 6200 Balten, 2200 Slovaken en 1500 Tsjechen hebben zich ingeschreven. Ook uit Polen arriveren ze met autobussen bij honderden. Uit Servië, Rusland, Oekraïne en Bulgarije zijn orthodoxe jongeren van de partij.

De theoloog Pavel is 26 jaar oud en komt uit Warschau. Hij leerde Taize in 1989 tijdens een internationale ontmoeting in Hongarije kennen. "Samen bidden is een belangrijke factor in de oecumene", zegt hij. "Het is een voorrecht om elkaar op deze manier tegen te komen. In Polen, waar de meerderheid rooms-katholiek is, is het niet zo eenvoudig om anderen te ontmoeten. Als je mensen in het buitenland ontmoet, kom je opener terug."

Volgens Pavel is Taize in Polen veel bekender dan in Frankrijk zelf. "Iedere jonge man en jonge vrouw kent Taize." "In Litouwen is dat ook zo", zegt Zibute, een 26-jarige filosofiestudente uit Vilnius. "Op de radio hoor je de gezangen van Taize. Ik kende die muziek al voordat ik de gemeenschap kende. Voor de mensen die naar deze bijeenkomst komen - studenten, werklozen, arbeiders - is Taize een open plek, geworteld in de traditie, geleid door het idee van verzoening."

Voor Sabine, een 42-jarige religieuze en lerares Frans, is Taize "een plaats van luisteren, stilte en gebed. Iemands sociale etiket is minder belangrijk dan zijn persoonlijkheid. Je weet vaak niet eens tot welke geloofsrichting de ander behoort."

In een boodschap aan de verzamelde jongeren noemde de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Boutros Boutros Ghali, de Taize-bijeenkomst een 'lichtend voorbeeld'. Hij riep de deelnemers op "zich in dienst te stellen van de grote idealen vervat in het Handvest van de Verenigde Naties".

NEW YORK -De Amerikaanse evangelist Billy Graham houdt op 16 maart een Wereldkruistocht via een net van satellieten. Vanuit Puerto Rico zal hij dan zijn boodschap over het Evangelie uitdragen naar meer dan 165 landen en in meer dan tachtig simultaan-vertalingen. Tijdens een persconferentie in New York gaf hij een toelichting op dit evangelisatieproject.

Nederlandse kerkleiders:

Diep getroffen door gebeuren rond Boesak

AMERSFOORT - Vertegenwoordigers van de Nederlandse kerken zijn diep getroffen door de val van dr Allan Boesak. De man die veel Nederlandse kerkgangers de ogen voor de apartheid opende, kan ondanks de berichten over financiële malversaties nog steeds op hun sympathie rekenen.

"Een ontzettend treurig en triest verhaal", reageert de gereformeerde synodevoorzitter ds P. Boomsma. Hij gaat ervan uit dat de voormalige predikant 'niet bewust' de zaak heeft geflest. Het optreden van Boesak is 'zonder meer fout', maar Boomsma ziet in Boesdak niet de man die met 'misdadige' bedoelingen te werk is gegaan. Temidden van de snelle en hectische ontwikkelingen in Zuid-Afrika is niet iedereen even zorgvuldig met geld omgesprongen. Geboeid door de grote idealen heeft men dit terrein een beetje verwaarloosd, aldus Boomsma. Boesak heeft inschattingsfouten gemaakt op een terrein waar dat niet mag, zeker niet in de kerk.

INHAKKEN

Dr K. Blei, secretaris-generaal van de Nederlandse hervormde kerk is pijnlijk getroffen door het feit dat er zo op Boesak wordt ingehakt. "Kennelijk is dat nu in de mode. Welk mechanisme daar achter zit, weet ik niet", aldus Blei, die Boesak vele jaren van nabij heeft meegemaakt.

Als de beschuldigingen over financiële malversaties waar zijn, is dat volgens Blei uitermate triest. Maar hij voegt eraan toe dat Boesak onmiskenbaar verdiensten heeft gehad. "Hij stond moedig vooraan in de strijd tegen apartheid terwijl velen in Nederland daar nog niets van wilden weten. Kennelijk laten we hem nu allemaal vallen." Misschien heeft Boesak vroeger wrevel opgeroepen toen hij ook al ongemakkelijk kon zijn.

Ook binnen de Wereldbond van Hervormde en Gereformeerde Kerken (WARC), waarvan Boesak voorzitter was en Blei bestuurslid, was er al commentaar op zijn hang de grote man uit te hangen. Maar het is ontzettend triest dat een man met zijn capaciteiten op een volstrekt dood spoor is geraakt, aldus Blei.

Fervent bestrijder apartheid betrapt op sjoemelen

De diepe val van dr Allan Boesak

JOHANNESBURG - De jarenlang bevochten opbouw van de democratie in Zuid-Afrika heeft de voormalige kerkleider dr Allan Boesak (48) slechts politieke en persoonlijke schade toegebracht. De ooit met internationale roem overladen activist tegen apartheid is na de zoveelste affaire rond zijn persoon diep gevallen. Hij heeft daarom besloten zich terug te trekken als kandidaat voor het ambassadeurschap in Genève.

De oud-predikant Boesak heeft zich teruggetrokken als komend ambassadeur van Zuid-Afrika bij de Verenigde Naties in Genève. President Mandela, die begrip heeft voor Boesaks beweegredenen, heeft er met spijt mee ingestemd. Dit heeft Mandela's bureau bekendgemaakt. Boesak (49) zegt in een verklaring dat hij hiermee geen schuld bekent. Hij wil daarmee de weg vrijmaken voor een nieuw onderzoek. "Ik heb het volste vertrouwen in Justitie en in het onafhankelijk oordeel van president Mandela", aldus de vroegere anti-apartheidsactivist.

GELD KWIJT

Hij wordt ervan beschuldigd dat hij en medewerkers van zijn stichting voor Vrede en Gerechtigheid zich hebben verrijkt met geld dat bestemd was voor de slachtoffers van de apartheid. Uit een onderzoek dat op verzoek van Scandinavische hulporganisaties was ingesteld, bleek onlangs dat ongeveer 1,4 miljoen gulden is verdwenen.

Eind vorig jaar werd Boesak tot ambassadeur benoemd. Voordat hij op 1 februari zijn post in Genève kon aanvaarden, schortte Mandela de benoeming op. De president wilde eerst de uitkomst van het onderzoek afwachten. Boesak staat ook niet langer op de loonlijst van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dat houdt in dat hij zeker in de komende tijd niet voor deze of een andere diplomatieke functie in aanmerking komt. Hij heeft zelf om een onafhankelijk onderzoek gevraagd. Dat van de Scandinavische organisaties noemde hij eenzijdig en onvolledig.

ERNSTIGE GEVALLEN

Danchurchaid, een van de Scandinavische hulporganisaties, en aartsbisschop Desmond Tutu hebben recentelijk bij de politie aangifte gedaan van fraude. De politie heeft de zaak overgedragen aan een regeringsinstantie die ernstige gevallen van fraude onderzoekt. Dat was voor Boesak een reden te meer om de president te vragen hem niet in Genève te benoemen, aldus de verklaring.

Tot overmaat van ramp werd bovendien bekend dat een deel van het ontbrekende geld vorig jaar aan de verkiezingscampagne van het ANC is besteed. Ook financierde Boesaks stichting de terugkeer van gevluchte Zuidafrikanen. Een van hen is de Lutherse predikant Chris Nissan, die vorig najaar Boesak opvolgde als ANC-leider in de Westkaap en als minister van Economische Zaken in de provincie. Nissan heeft tussen 1988 en 1993 maandelijks geld van de stichting ontvangen, gaf hij toe.

ONZICHTBAAR

Uit de boeken van de stichting valt dit niet op te maken. Dit is het gevolg van de wijze van boekhouden gedurende de apartheid, toen niet alle giften uit het buitenland en niet alle uitgaven konden worden vermeld. Ook na het einde van de apartheid zijn sommige organisaties hiermee doorgegaan. Bij Boesaks stichting konden op deze manier de 'leningen' aan de medewerkers onzichtbaar worden gemaakt.

Boesak heeft toegegeven dat er bij zijn stichting fouten zijn gemaakt. Hij schrijft deze vooral toe aan boekhouder Freddie Steenkamp. Maar hij heeft steeds ontkend dat hij zichzelf heeft verrijkt. Eind januari schreef hij aan de directeur van Danchurchaid dat hij grote financiële problemen heeft. Om zijn 'lening' van honderdduizend rand (ongeveer 55.000 gulden) te kunnen terugbetalen, heeft hij ook zijn huis in een mooie voorstad van Kaapstad te koop aangeboden.

Door financiële malversaties bij de stichting voor Vrede en Gerechtigheid van ds Allan Boesak moesten hulpprojecten in Zuid-Afrika voortijdig worden beëindigd. Dit meldde het Zuidafrikaanse weekblad Weekly Mail onlangs. Zo moest de Karoo-vereniging twee kleuterscholen voor zwarte kinderen sluiten omdat het geld van de Deense organisatie Danchurchaid niet werd doorgegeven. Van de 440.000 rand (ongeveer 240.000 gulden) die de Denen voor de kleuterscholen hadden bestemd, ontving de vereniging slechts 60.000 rand (33.000 gulden). Boesaks naaste medewerker Norman Michaels had bij Karoo laten weten dat er niet meer geld was binnengekomen.

Ook andere hulpprojecten kregen minder dan vanuit Denemarken was overgemaakt. Medewerkers van Boesaks stichting hebben volgens nog niet bevestigde berichten voor meer dan een miljoen gulden voor eigen gebruik 'geleend' uit de bijdragen die voor hulpprojecten waren bestemd. Financieel directeur Freddie Steenkamp spande de kroon met een 'lening' van 700.000 rand (385.000 gulden), waarvan hij een huis liet bouwen en mooie auto's kocht. Begin dit jaar werd Steenkamp gedwongen drie auto's te verkopen omdat hij de lening niet kon terugbetalen.

Ook Boesak zelf nam een lening op ter hoogte van 100.000 rand (55.000 gulden), zo heeft Danchurchaid bevestigd. Bovendien hebben hij en Steenkamp -buiten medeweten van de andere bestuursleden van de donororganisaties - 400.000 rand (220.000 gulden) uit de stichting gebruikt voor het opzetten van een werkmaatschappij. Met dit geld werd onder meer in een hotel en een visserijproject geïnvesteerd. Het was de bedoeling dat deze investeringen winst zouden opleveren zodat projecten van de stichting konden worden gefinancierd. Het tegendeel was echter het geval.

De statuten van Boesaks stichting voor Vrede en Gerechtigheid zijn in 1993 zodanig gewijzigd dat de bestuursleden niet langer persoonlijk aansprakelijk waren als er geld zoek zou raken.

Op dat moment hadden Boesak, directeur Freddie Steenkamp en de zes overige werknemers al honderdduizenden guldens aan 'leningen' opgenomen.

Dit blijkt uit het zeshonderd bladzijden tellende rapport dat op verzoek van Danchurchaid en andere kerkelijke hulporganisaties uit Scandinavië is opgesteld. Deze organisaties hebben bekend gemaakt dat ze een aanklacht wegens fraude tegen Boesak en zijn medewerkers indienden. Zij zouden ongeveer 1,4 miljoen gulden hebben verduisterd. De voormalige kerkleider zelf heeft zich op kosten van de stichting 'op substantiële wijze verrijkt'.

VERZET

Boesak, die door zijn studie en promotie in Kampen een goede bekende in Nederland is, stortte zich in de politiek nadat hij in 1990 na een buitenechtelijke affaire al zijn kerkelijke functies moest neerleggen.

GUADALAJARA - Zuster Hilda Lopez (links) van de Dominicanessen geeft een kiezer zijn sedula terug, waarmee hij zich identificeerde om te kunnen gaan stemmen. Dit gebeurde bij de recente verkiezingen in de Mexicaanse deelstaat Guadalajara. Tot voor enige jaren was er een strikte scheiding tussen kerk en staat. De clerus mag sinds enige jaren stemmen en religieuzen nemen actief deelnemen aan het werk in de stembureaus

Grootgrondbezitters vallen indianenbisschop aan

Vaticaan neemt Mexicaanse bisschop Ruiz in bescherming

VATICAANSTAD — Het Vaticaan heeft de Mexicaanse bisschop Samuel Ruiz in bescherming genomen tegen de grootgrondbezitters. De aanvallen op de bisschop van San Cristobal de Las Casas zijn het gevolg van het feit, dat hij als bemiddelaar optreedt in het conflict tussen regering en indianen in de deelstaat Chiapas, schrijft het dagblad van het Vaticaan, de Osservatore Romano.

"De grootgrondbezitters en machtige industriële kringen in het zuiden van Mexico proberen met alle middelen de dialoog te saboteren en een confrontatie van het leger met de bevolking uit te lokken", aldus de Osservatore. De krant voegt eraan toe dat bisschop Ruiz heeft verzekerd dat hij zijn bisdom niet zal opgeven.

Het is de eerste maal dat Rome het voor de 70-jarige 'indianenbisschop' opneemt. Sinds 1993 heeft het Vaticaan bij hem op 'vrijwillig' ontslag aangedrongen. Ruiz, die aan het tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) deelnam, weigert dit. Uit vrees voor protesten in binnen- en buitenland zal Paus Johannes Paulus II hem niet tot aftreden dwingen, zei de invloedrijke Mexicaanse kardinaal Juan Sandoval, aartsbisschop van Guadalajara, eerder deze maand

Afgelopen weekeinde betoonde de voorzitter van de Mexicaanse bisschoppenconferentie zich solidair met zijn omstreden collega. Sinds 35 jaar strijdt Ruiz op bewonderenswaardige wijze tegen het racisme in Mexico, zei bisschop Sergio Obeso Rivera. Hij reageerde daarmee op de actie van conservatieve rooms-katholieken, die zondag met stenen de kathedraal van San Cristobal bekogelden om Ruiz tot aftreden te dwingen.

Begin 1994 kwam het Nationale Zapatisten Bevrijdingsleger in opstand tegen het centrale gezag. De indianen eisten democratie, landhervorming en meer rechten voor de inheemse bevolking. De tiendaagse confrontatie met het Mexicaanse leger eiste 160 doden. Ruiz leidde daarop in zijn kathedraal de vredesbesprekingen, die tot een eenjarig bestand leidden.

Begin december maakte het bevrijdingsleger een eind aan de wapenstilstand, nadat Eduardo Robledo van de regerende PRI ondanks geruchten over verkiezingsfraude als gouverneur van Chiapas was aangetreden. Eind vorig jaar ging Ruiz in hongerstaking om de regering en het bevrijdingsleger tot hervatting van de vredesbesprekingen te dwingen. Na beëindiging van de vijftien dagen durende hongerstaking bekritiseerde hij de Mexicaanse regering die volgens hem veel te veel militairen naar Chiapas had gezonden.

De heersende klasse verwijt hem dat hij steun geeft aan het Zapatisten Bevrijdingsleger. Zo zou hij sinds 1985 geweten hebben dat de indianen een guerrillaleger hadden. Ook zou hij in 1993 op de hoogte van de geplande opstand zijn geweest. De 'rode bisschop' zegt zelf dat hij geprobeerd heeft de Zapatisten hiervan af te houden.

Eind vorig jaar verschenen er posters met foto van de 'landverrader' met het opschrift gezocht. Het aantal keren dat de bevrijdingstheoloog met de dood is bedreigd, is niet te tellen.

Satirisch Duits blad berispt wegens jodengrap

BONN — De Duitse raad voor de journalistiek heeft het satirisch tijdschrift Titanic berispt, omdat het kwalijke grappen over joden had gemaakt. Daarmee had het blad de grenzen die er aan satire zijn te stellen overschreden, zo oordeelde de raad.

Als een vermeend nieuwtje in het assortiment van een 'fast-foodketen' had Titanic een 'happy-Jew-menu' genoemd. Dat zou dan een 'gele-ster-hamburger' met een stervormig stuk kaas hebben ingehouden. De verpakking was met een foto van Schindlers list bedrukt.

Na ruk naar rechts in VS:

Raad van Kerken zit politiek in isolement

NEW YORK - De Amerikaanse Raad van Kerken (NCC) bevindt zich na de verkiezingen van november '94, die een ruk naar rechts te zien gaven, nog meer dan voorheen in een isolement. "De kiezers hebben andere prioriteiten gesteld dan de NCC heeft. Maar de raad laat zich hierdoor niet van zijn koers afbrengen", zei secretaris Joan Campbell na een bestuursvergadering over deze kwestie.

In een brief aan alle nieuwgekozen leden van het congres roept de raad hen op "aandacht te blijven schenken aan de noden van de armen en andere gemarginaliseerden". De NCC keert zich in het schrijven verder tegen de hoge Defensie-uitgaven."Veiligheid is niet afhankelijk van wapens maar van het karakter van het volk."

De NCC aanvaardde een resolutie waarin de lidkerken worden opgeroepen op te komen voor vluchtelingen en immigranten. De Verenigde Staten hebben een naam hoog te houden wat betreft de opvang van vreemdelingen. De resolutie is een reactie op de uitslag van een referendum in Californië. Een overweldigende meerderheid van de kiezers stemde in met een plan voortaan illegale immigranten niet toe te laten tot gezondheidszorg, sociale voorzieningen en het onderwijs. Namens de NCC zal er een proces worden gevoerd tegen het plan, dat overigens ook op verzet is gestuit bij twee rechters. Zij schortten de invoering ervan voorlopig op.

Bij de raad zijn 32 kerkgenootschappen met bijna vijftig miljoen leden aangesloten.

Arusha zetel van Ruanda-tribunaal

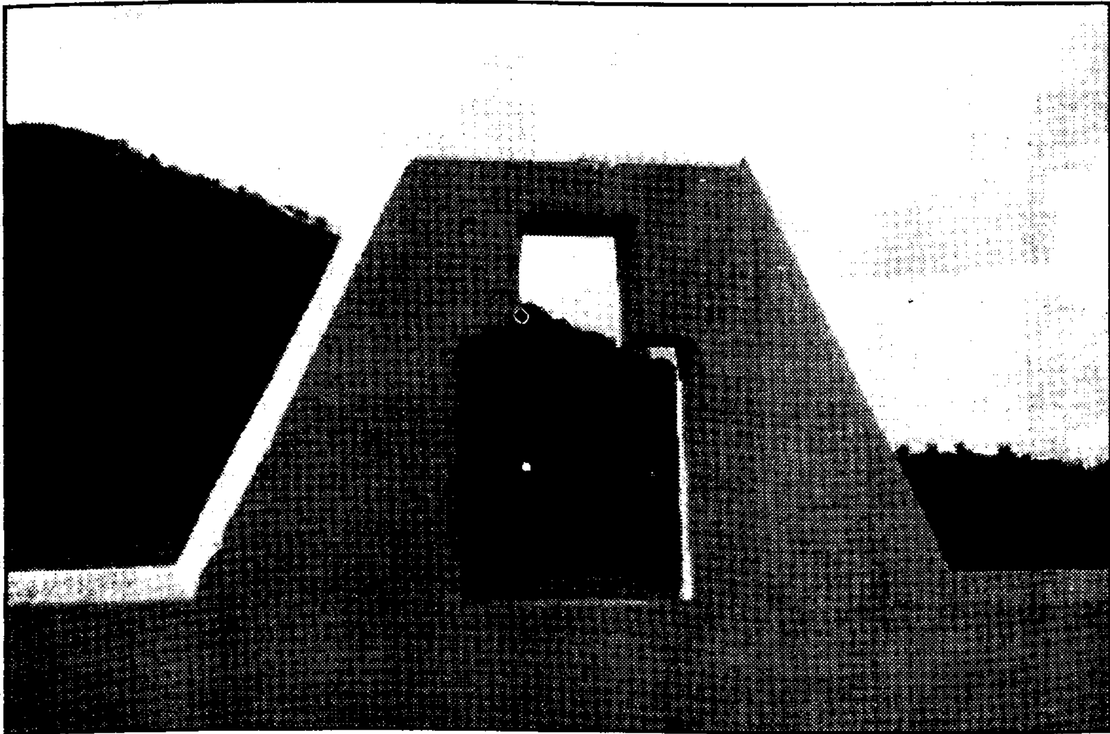
NEW YORK — De Veiligheidsraad van de VN heeft unaniem de Tanzaniaanse stad Arusha aangewezen als zetel van het internationale tribunaal dat de schuldigen aan de volkerenmoord in Ruanda moet berechten.

= door Ieteke Witteveen=

200 jaar na Tula

LANDHUIS KENEPA EN DE AFRO-CURACAOSE GEMEENSCHAP

De ouderen weten het nog uit eigen ervaring. Als de klok van het Landhuis luidde was je als bewoner van Kenepa of Knip verplicht te werken voor de shon. Zelfs van de vis, gevangen met een eigenhandig vervaardigd net, ging verplicht een deel naar het landhuis. Het is maar een indicatie van enkele bewoners over hoe lang de onvrijheid voortduurde in dit gedeelte van Curaçao. Over de relatie Landhuis Knip, waar 200 geleden de historische slavenopstand uitbrak, en de lokale bevolking is nog nauwelijks iets bekend. De aandacht blijft tot nu toe beperkt tot het Landhuis en de bijgebouwen. Dit mooie, drie honderd jaar oude gebouw, werd na het vertrek van de laatste bewoners, de familie Muskus (1969), eigendom van de eilandelijke overheid. Het werd prachtig gerestaureerd door Monumentenzorg en in 1985 overgedragen aan de Dienst Jeugdzaken. Vanaf die jaren is er gewerkt om het culturele monument Knip behalve als museum en expositie-ruimte te bestemmen voor 'een cultureel, historisch, educatief, economisch en toeristisch project.' Er verschenen verschillende rapporten met ambitieuse plannen om van Kenepa een multi-functioneel cultureel-educatief activiteiten-centrum te maken. In het laatste rapport, geschreven in 1993 in opdracht van het stichtingsbestuur (*) bleven van de vele plannen dat van een kunuku-dorp waar ecologisch gezinde toeristen konden verblijven, een kampeerplaats, een souvenirs- en een dorpswinkel, landbouw- en veeteelt aktiviteiten, een kinderboerderij en een ambachtelijke werkplaats, overeind. Centrale doelgroep was en bleef: de jeugd. Daar komt in dit herdenkingsjaar de lokale bevolking bij.

Als de klok ging moesten we verplicht werken voor de shon

Dat leert een gesprek met de enthousiaste directeur van de Stichting Landhuis Kenepa Drs. John Tujeehut. Tujeehut, sinds augustus 1993 als directeur in dienst van de Stichting, heeft zijn kantoor in een van de goed onderhoude zijgebouwen aan het middenplein van het Landhuis. Naast hem is het kantoor van de andere medewerkers, Gibi Basilio, o.a. bekend van de jaarlijkse Tula-herdenking en Harold Stuart, beiden van de Dienst Jeugdzaken en Edsel Balootje. Enkele lokale bewoners werken er respectievelijk als beheerder, schoonmaakster en tuinman.

Het landgoed dat ooit 850 hectare besloeg, ligt in de luwte van de Cristoffelberg, vlak aan de zee. In het kantoor is een faks, telefoon, geen airco, wel het geluid van een trupiaal. 'We kregen de laatste tijd al bekendheid met vaste sociaal-culturele aktiviteiten als 'Solo ta baha' of 'Luna ta yen'. Daar willen we mee doorgaan, maar meer thematisch, zoals bijvoorbeeld het thema 200 jaar na Tula', steekt John Tujeehut van wal. 'De Stichting Kenepa had al vanaf het begin om een toeristisch Kunukudorp te bouwen en een ambachtencentrum te beginnen. Voor het ambachtencentrum is al het nodige uitgewerkt. Het gaat hierbij om het overdragen traditionele vaardigheden aan jongeren, zoals op het gebied van de bouwkunde, het maken van ka'i orgel, -daarvoor benaderden we al de lokale kai-orgelexpert Serapio Pinedo, het maken van vissersboten en het schrijnwerkersvak voor het opknappen van antieke meubels.' 'Als het me lukt jongeren er daadwerkelijk bij te betrekken dan kunnen ze helpen om oude gebouwen of ruïnes van bijvoorbeeld een oventje of een schuur in hun oorspronkelijke stijl te restaureren.' Een ander plan voor dit jaar is om geslaagde exposities te herhalen. Gedacht wordt aan aan EXPO Feria van de groep Trinchera 'Hand aan de Ploeg' over gereedschap, producten, zaaien en oogsten en andere gewoonten van het vroegere kunukuleven. 'Het boek dat naar aanleiding daarvan gemaakt zou worden, kan er misschien nu komen,' hoopt John Tujeehut, die in zijn vrije tijd zelf aktief is in de organisatie Trinchera.

EIGEN VERHAAL

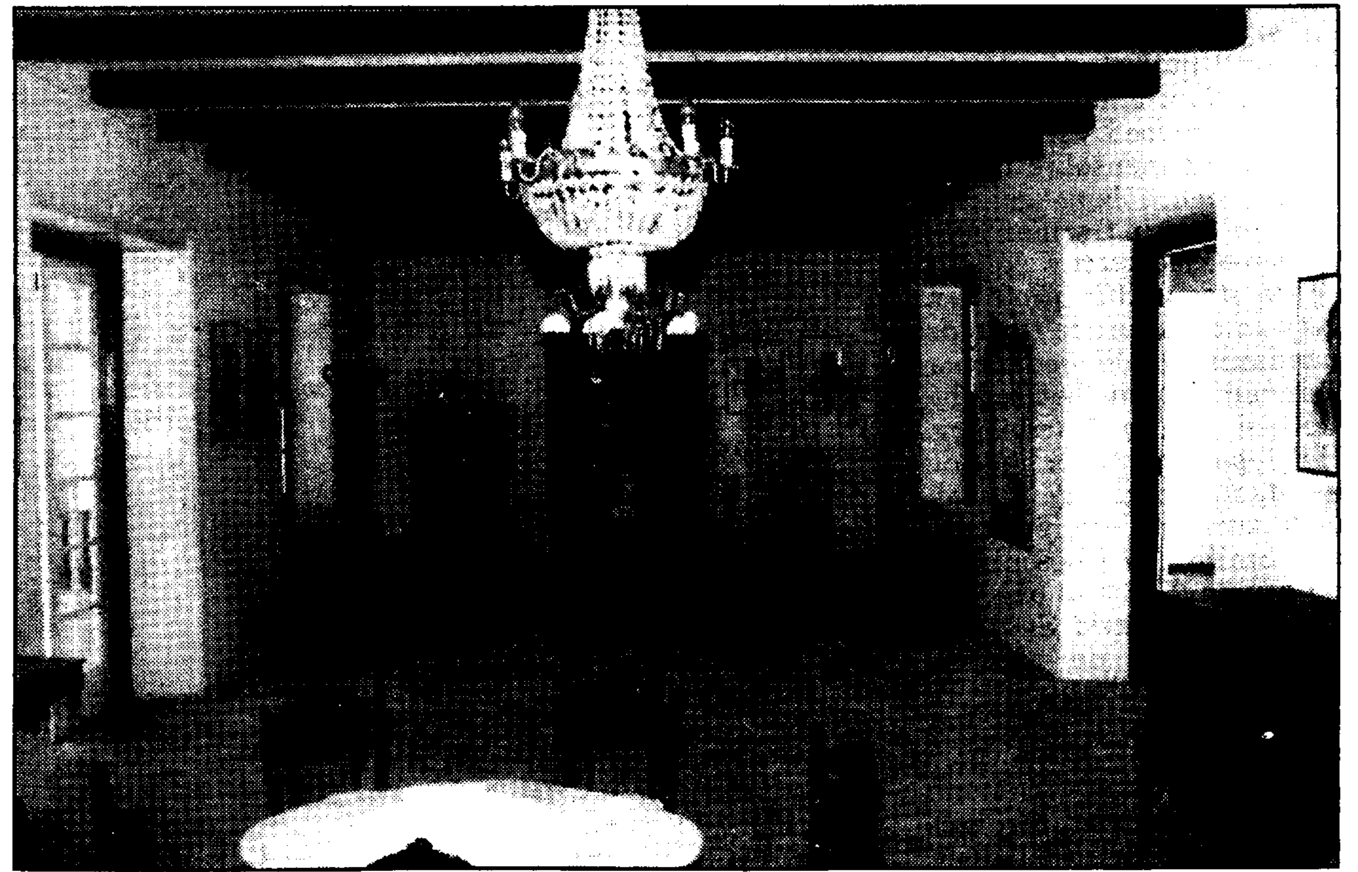
De basis voor de herdenkingsaktiviteiten van dit jaar is, aldus Tujeehut, het archeologische onderzoek waar Jay Haviser van de AAINA in december mee begon (zie ook elders in deze Napa). Bij dit onderzoek wordt ook de lokale bevolking betrokken. 'Die relatie met de lokale gemeenschap moet verder uitgebouwd worden. Via gesprekken kan er meer kijk komen op hoe de bewoners hun eigen geschiedenis zien. Wat is hun verhaal over het verleden? En hoe Kenepa functioneert als bario? Wellicht kunnen studenten van de UNA of de Pedagogische Akademia hierbij helpen. Uit de gegevens van het onderzoek kunnen weer andere onderzoeksvelden naar voren komen. Het gaat dus om Knip als cultureel patrimonium én om gemeenschapsontwikkeling. 'Een hoogtepunt is de tentoonstelling over de voorwerpen die nu gevonden zijn', geeft Tujeehut aan, 'met, bij de opening, een lezing'. Er wordt ook gedacht aan een rondleiding door het dorp langs de vindplaatsen en andere bezienswaardigheden.'

Wat ook nog niet is gedocumenteerd is de Tula-beweging zelf. 'Zo was er in 1963 al sprake van dat er een Tula-beeld moest komen. Wat ging daaraan vooraf? De Stichting Landhuis Kenepa wil daarom bij de 200 jaar herdenking van de slaven-revolutie, zoveel mogelijk samenwerken met andere instanties en initiatieven. Dat zijn naast Jeugdzaken, Konsenshi Historiko, Trinchera, Asosiashon Kultural Uni en Fundashon di Publikashon van Joceline Clemencia e.a. die rondom de herdenking een reader gaat publiceren rondom het thema opvoeding, emancipatie en onafhankelijkheid.

"Er bestaat al de afspraak dat zodra Jay (Haviser) met een artikel komt dat beschikbaar is voor deze reader. Daarnaast werken we samen met het Recreatiecentrum van Lagun. Daar is begin van de maand een nieuwe damesgroep geinstalleerd met leden uit Lagun en Kenepa, grupo di damas La Esperanza.

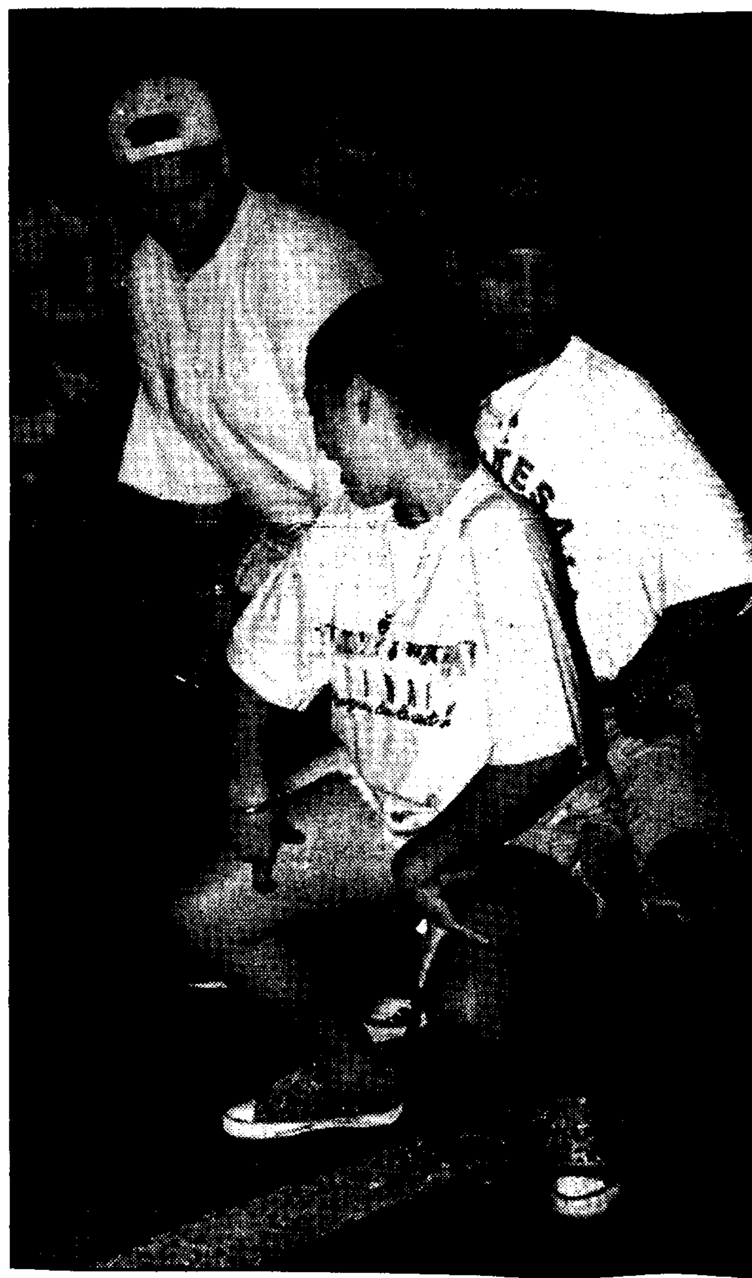
Als het aan John Tujeehut ligt wordt dit in Kenepa begonnen onderzoek een stimulans voor meer systematisch onderzoek naar de geschiedenis van de afro-curaçaose bevolking. 'Over de slavernij en de afro-curaçaose bevolking in het algemeen ontbreekt nog heel veel informatie. Voor velen in deze regio is het nog een taboe over die tijd te praten. Toch geloof ik niet dat de mensen zich hier minder voelen. Kenepa had immers water, 'de shon Muskus behandelde ons goed' en...hier begon de revolutie.' Wat wil je dit jaar bereiken? 'Als we bereiken dat men zich meer bewust wordt van de eigen geschiedenis en dat er meer gegevens worden gepubliceerd dan is dit herdenkingsjaar voor mij geslaagd.'

Noot (*): het bestuur van de Stichting Landhuis Kenepa wordt gevormd door Drs. Lionel van der Veen, voorzitter, Crisma Francisco, vice-voorzitter, Moises 'Boeis' Augusta, secretaris, Karel Römer, penningmeester en de leden Orlando Cuales en Dudley Lucia / Tico Vos.

Een inkijkje in de vroegere huiskamer van de shon.

CARNAVAL, DANS EN MORAAL

Er bestaat, treurig genoeg, geen serieuse studie over het belang van het dansen in de Curaçaose cultuur. Toch is er geen verschijnsel dat zo de gemoederen in beroering kan brengen als juist een dans. Dit jaar is het geen tambú, lambada of het Dominicaanse hondendansje 'El baile de perrito' dat emotionele stof doet opwaaien. Bij het carnaval 1995 is het de calypso waarmee Claudius Phillips vanuit Aruba het carnavalspubliek van de Benedenwindse eilanden verblijdt: Sak'é boem-boem. Gelukkig sloeg het fundamentalisme van de zedenmeesters van twee jaar geleden - waardoor het vermaledijde honden-dansje van enkele radio-zenders werd geweerd - dit keer minder hard toe. Maar de zorg om de moraliteit verhindert nog een vrije kijk op de betekenis van het uitbundige bewegen op een geliefd Caribisch ritme.

Het is op zich te begrijpen dat, na ruim een eeuw onderricht door geestelijken uit de lage landen, velen met de ogen van de leermeesters uit het koloniale moederland naar zich zelf gingen kijken. In dat puriteinse, calvinistische kikkerlandje werd meer dan elders met argwaan gekeken naar deze zinnelijke vorm van kunst, het is 'vuyligheid ende schandelijcke zonde', aldus een publicatie uit 1680. 'Dat dansen als vermaak of als kunst, een bij uitstek zondige bezigheid is, behoort nog steeds niet tot de overwonnen standpunten,' constateert de Nederlandse theoloog Prof. Th. P. van Baaren in zijn mooie boekje Dans en Religie (1961) bijna drie eeuwen later. 'Bij ons is de dans -afgezien van de volksdans die echter een armelijk en nogal geïsoleerd bestaan leidt - hetzij kunst, hetzij amusement, of een combinatie van beide. Maar in elk geval dansen wij zelf niet meer (met uitzondering natuurlijk van de gezelschapsdans, de ballroom dancing), maar wij laten voor ons dansen,' aldus deze Nederlandse theoloog. Het is jammer, nu in de jaren negentig velen uit deze dansarme cultuur zich gretig en via Antilliaanse leraren de Caribische dansen eigen maken, in een land van oorsprong als Curaçao een dans nog zoveel verwarring te weeg brengt.

Jaren geleden al benadrukte de bekende Cubaanse antropoloog Fernando Ortiz dat een dans er nooit alleen is om het plezier; het drukt altijd wat uit. 'Er bestaat geen dans zonder een sociale functie', aldus deze nestor van de Caribische antropologie. Voor een onvervalste Nederlander en theoloog als Van Baalen is dansen 'het spreken van de geest door het lichaam van de mens.' Wat is de geest van Sak'é Boem-Boem? Het is aan ieder van ons om een tekst als 'Boem-Boem' dubbelzinnig uit te leggen, maar met een zin als 'til je rok ommhoog, tot aan je knieën' toont de schrijver respect voor de lokale moraal. Dat een jonge vrouw bij een jump-up in Rust en Burch toch verder gaat en, carnavalesk, een veelkleurige geschilderde poes op haar slipje toont smeekt om een betekenisgeving. Het voert te ver om deze en andere sensuele gebaren, waarmee vooral jongeren zich in dit dansje manifesteren, de symbolische betekenis te geven van vruchtbaarheid of voortplanting, eenvoudigweg omdat dat geen deel meer uitmaakt van het cultureel bewustzijn. Wat is het dan? Het doorbreken van taboes? Een roep om aandacht en erkenning? Emancipatie? Als het 25 jarig Carnaval kan bijdragen om meer onbevooroordeeld te kijken naar de eigen cultuur, dan valt er veel te vieren.

Bronnen: Prof. Dr. T. P. va Baalen, Dans en Religie (1961)
Fernando Ortiz, 'Los bailes y el teatro de los negros en el folklore de Cuba,' (1951)

TIEN JAAR ZOMERCARNAVAL ROTTERDAM

Een van de meest gewilde en succesvolle export-artikelen van het Caribisch Gebied is het Carnaval. Zo slaagden in Nederland woonachtige Antillianen en Arubanen er in om in tien jaar tijd van het Rotterdamse carnaval een feest te maken dat het bekende Westindische carnaval van Notting Hill carnaval in London naar de kroon steekt. Ter ere van het tienjarig bestaan van dit carnaval werd in samenwerking met het Museum voor Volkenkunde een tentoonstelling georganiseeerd en een met veel kleurrijke foto's verlucht boekwerk uitgegeven, 10 jaar zomercarnaval Rotterdam. Het eerste hoofdstuk van dit boekje worden enkele pioniers van dit jaarlijkse evenement, zoals de kostuumontwerper en maskarade-bandleider Marlon Brown en de voorzitter van de huidige Stichting Zomercarnaval Nelo Emerencia, aan het woord gelaten,. Hun uitspraken werden opgetekend door de antropoloog Peter van Koningsbrugge, gepromoveerd op het Carnaval van Trinidad en een van de sprekers van het onlangs in de UNA gehouden symposium over het 25 jarig Curaçaose carnaval.

Zo vertelt Marlon Brown vertelt over het eerste begin:

'In de jaren zestig heb ik al carnaval gevierd met Antilliaanse medestudenten op de Coolsingel in Rotterdam. Op de Diergaardesingel was een café van Johnny Jordaan (die van tante Leen). We verzamelden ons daar. Johnny was onze Prins Carnaval en Diana Antoinette was de eerste gekozen Antilliaanse carnavalskoningin in Nederland. Toen kwam de Antillen Steelband voor het eerst naar Nederland en die is hier ook gebleven, want ze had geen geld om terug te gaan. Ze hebben nog eens een groot concert gegeven, maar degene die het geld vind, ging er met de buit van door. De steelband samen met de drumband van Ahoy en een groep majorettes op de Coolsingel, dat was één groot festijn. Enfin. We studeerden af, ieder ging zijns weegs. Dus het carnaval bloedde dood.'

'In Utrecht besloten vrienden onder elkaar om carnaval te gaan vieren naar voorbeeld van het Notting Hill carnaval in London. Hoe moeten we dat aanpakken, vroegen mijn vrieden. Ik zei jongens we gaan gewoon carnaval vieren, da's niet zo moeilijk. ik ken de formule wel. Smily Hughes, Rosita Duinkerk, Willy Djaoen en ikzelf hebben in 1981 besloten om een carnaval op te zetten. we kregen bijval van Eidth Stamper uit Utrecht en Lucia Wilson uit Amsterdam en in 1982 kwamen we uit met zes groepen. dat was eveneens het jaar van de oprichting van het Caribbean Carnaval Comité. Het was een groot succes, de horeca had zoiets niet verwacht. Iedereen werd enthousiast.

In 1983 leken we gesetteld. De eerste, officiele verkiezing van de carnavalskoningin vond toen plaats. Uit Rotterdam brachten wij, Willy Djaoen en ik, de groep 'Azteken' uit en onze kandidaat-koningin was Joyce Blijd. Er waren negen of tien kandidaten en de onze werd carnavalskoningin.'

De overstap naar Rotterdam

Al spoedig echter ontstond er onenigheid tussen de Rotterdamse carnavalsgroep van Marlon Brown en een Utrechtse tegenhanger over een praalwagen en de verkiezing van de koningin. Brown zegde de samenwerking op en besloot het carnaval elders te gaan vieren, in Rotterdam. 'Een jaar later had Utrecht geen carnaval meer,' zegt hij niet zonder leedvermaak. Brown: 'Velen meenden dat er sprake was van een versplintering van het carnaval toen we Utrecht in de steek lieten. Ze zeiden: 'we laten de Hollanders zien dat we niet met elkaar kunnen samenwerken.'

Maar het was gewoon gezonde competitie, die kenmerkend is voor carnaval. Dat vond niet iedereen zo, want men wil zich maar al te vaak aan de buitenwereld als één blok presenteren, ook al is men afkomstig van verschillende eilanden.' In 1984 is de Stichting Antilliaans Zomercarnaval in het leven geroepen, waarvan Brown vice-voorzitter werd. De Stichting bestond uit louter Antillianen.

Brown: 'In dat jaar hebben we de Kaapverdiaanse gemeenschap bij het carnaval betrokken. Zij hebben er zoiets moois van gemaakt dat de kenners zeiden dat het Rotterdamse feest mooier was dan het carnaval op de Kaapverdische eilanden zelf. Op de dag hoorde ik wethouders op de trappen van het stadhuis zeggen; dit mag nooit meer voor Rotterdam verloren gaan; het is een fantastich feest voor iedereen.'

Over het wel en wee van dit fantastische feest in Rotterdam werden in dit gedenkboek behalve Nelo Emerencia ook de andere bestuursleden van de huidige Stichting Zomercarnaval aan het woord gelaten. In de kantlijn staan meningen van kostuumontwerpers, musici, band- en groepsleiders, prijswinnaars en individuele deelnemers. Whitney Martina zorgde voor een bijdrage over het carnaval op Curaçao en Aruba, Van Koningsbrugge schreef nog een artikel de geschiedenis van het carnaval en Wim Hagendijk portretteerde bekende persoonlijkheden als Gloria Thomas, Nelson Debrot, Germonice Fabian en Ivy Lourens om het beeld op het Antilliaanse zomer-carnaval in Rotterdam te complementeren.

Het begin van een individuele gezondheidszorg

De mens, een unieke code

= door Hans Rube

Het onderzoekslaboratorium van het 'Department of Energy' in het Amerikaanse Maryland. Van oudsher de bewaarplaats van Amerikaanse atoomgeheimen, onthult dr David Smith. "Met name gegevens over de invloed van atoomstraling op menselijk DNA."

Nog niet zolang geleden stonden hier in Germantown de demonstranten wekelijks op de stoep. Hun protesten verwaaiden, met de tanende aandacht van de media voor kernrampen in het nabije Gettysburg en Harrisburg. Het departement verlegde de aandacht naar genetisch onderzoek, in de breedste zin. Smith: "Wij beschikten nu eenmaal toch al over die kennis." Dr David Smith is directeur van de afdeling 'Menswetenschappen en Gezondheidszorg' van het ministerie. Ook is hij voorzitter van het zogenaamde 'Humane Genome Coördinatieteam', dat de voornaamste genetische onderzoeken in de VS stuurt.

Moleculair bioloog Smith omschrijft zijn werk als 'biologie van de 21ste eeuw'. Hij ontrafelt DNA, plaatst genen op kaarten en slaat de informatie die vanuit de hele wereld tot hem komt, op in een gigantische databank. "We brengen de mens in kaart zoals die nog nooit in kaart is gebracht. We staan aan het begin van de echte moderne biologie. Een revolutie in de geschiedenis van de mensheid."

DRAMATISCH

Als de mensheid over enkele tientallen jaren terugkijkt naar de jaren negentig, zal blijken dat deze generatie de geschiedenis dramatisch heeft gewijzigd, valt dr Francis Collins, hoofd van het Human Genome Project van het NIH - de Amerikaanse instituten voor Gezondheidszorg - in Bethesda hem bij. Daarover zijn beiden het roerend eens, maar verder is Collins de 'tegenpool' van Smith. Concurrenten binnen het Amerikaanse genomenwereldje, waarin de budgetten voor onderzoek bevochten moeten worden, naar rato van succes.

Collins is de man van de praktijk, snelle successen bepalen zijn carrière als 'genenjager'. "Ik kan er geen termijn voor geven, maar voor de meeste ziekten zullen we een oplossing vinden", beweert Collins stellig. Smith moet zich daarom van goede argumenten bedienen om zich de steeds sterkere lobby van het lijf te houden die op de hand is van de genenjager.

"Als een kanker-gen is getraceerd, steekt de politiek liever geld in onderzoek naar een mogelijke therapie, dan in het afronden van ons genoom-project. Ik vrees dat we op die manier ons grote doel niet halen." Dat grote doel, het in kaart brengen van het totaal aan erfelijke eigenschappen, is Smith veel waard. "Want ik geloof dat de uiteindelijke uitkomst van dit project is dat we de mens kunnen gaan zien als een uniek persoon, met een eigen erfelijke code. Voor elk mens is straks een op de persoon geschreven medische behandeling mogelijk, terwijl we nu toch nog vaak gezien worden als een universeel stuk vlees van zestig kilogram." Collins: "Het is frustrerend wel te weten wat de oorzaak is van bepaalde ziekten, zonder dat je er iets aan kunt doen. Daarom ben ik een genenjager, mijn doel is om uiteindelijk een medicijn tegen kanker te ontwikkelen."

ELIMINEREN

Ze willen beiden 'het lijden elimineren'. Collins: "We zoeken met alle grote laboratoria in de wereld 24 uur per dag naar genen. Er zijn dagen dat ik elk uur contact heb met vakgenoten in andere centra, als we wat op het spoor denken te zijn." Smith: "Inderdaad zijn er kuren voor ziekten gekomen die enkele jaren geleden ondenkbaar waren." Elke dag groeit die lijst met ontdekkingen. Vorig jaar spoorde alleen genenjager Collins al dertien 'ziektegenen' op. Zijn grootste succes is het in kaart brengen van de ziekte van Huntington. Duizenden erfelijke eigenschappen van de mens zijn op de kaart geplaatst. Ook de lijst met ziektegenen groeit met de dag. Recentelijk konden er twee voor borstkanker worden toegevoegd: BRCA1 op chromosoom 17, BRCA2 op chromosoom 13.

Een willekeurige (kleine) greep uit de haast eindeloze reeks van ziekten die reeds getraceerd is: PKU (erfelijke aandoening die bij jonge kinderen tot geestelijke afwijkingen kan leiden), Alzheimer, darmkanker, schizofrenie, cystic fibrose, hemofilie, ALD (Lorenzo's, zenuwaandoening), spierdistrofie, huidkanker, ADA (immuniteitsstoornis), Downsyndroom, Huntington, hartafwijkingen, leukemie, fragiel-X-syndroom, doofheid, manische depressiviteit en chronische hoge bloeddruk.

Dr. Francis Collins vergelijkt het speuren naar ziektegenen met het zoeken naar een speld in een hooiberg.

MICROBEN

Ondanks de successen op het gebied van de genenjacht blijft Smith terughoudend. De genetische vondsten alleen zijn volgens hem niet bepalend voor het welslagen van het totale project. Vanwege zijn baan op het ministerie voor Energie kijkt hij ook naar mogelijke neveneffecten. Fundamenteel onderzoek naar de oorsprong van het leven kan immers positieve gevolgen hebben voor tal van andere problemen waar de mensheid mee worstelt.

"We ontdekken nu micro-organismen die industrieel afval kunnen opruimen en bacteriën die van belang kunnen zijn bij het oplossen van energievraagstukken. Ook vinden we microben die in grote hitte kunnen leven en zich daar voortplanten. Hoe is dat mogelijk? Als we snappen hoe deze organismen overleven, weten we hoe de wereld is ontstaan." Ook leert DNA-onderzoek ons veel over de geschiedenis van de mens. Smith: "Aan de hand van een klein stukje DNA kunnen we de zwerftocht van de mens over de aarde volgen. Ik kan de plaats waar mijn voorouders leefden terugzoeken. Elk mens heeft zijn eigen DNA-code. Door die codes te vergelijken, kun je uitzoeken waar jouw oorspronkelijke familie vandaan komt." Gaandeweg ontdekt de wetenschap dat al het leven op aarde uit dezelfde elementen is opgebouwd. Dat slechts kleine stukjes DNA het verschil maken tussen een mens en een aap, tussen een aap en een muis.

TOEPASSINGEN

De praktische toepassingen van de DNA-technologie lijken groot. Collins: "Sommige vrouwen in de VS laten nu uit angst voor mogelijke borstkanker bij voorbaat hun borsten amputeren. Bij voorbeeld omdat er kanker in de familie voorkomt. Met een simpele DNA-test kunnen we hen zekerheid verschaffen: wel of geen gevaar." Een paar cellen en een mens is te identificeren. Militairen, die een DNA 'dog-tag', moeten gaan dragen. De FBI spoort misdadigers op via een DNA-vingerafdruk. De genetici krijgen regelmatig verzoeken uit de hoek van Justitie om mee te werken aan het oplossen van ernstige misdaden. Op die manier heeft de FBI inmiddels een nationale data-bank samengesteld met daarin de gegevens van tienduizenden bekende wetsovertreders. Tegenwoordig kan met een druk op de knop van een computer een verkrachter worden opgespoord, als die al eens eerder met Justitie in aanraking is geweest. Een huidschilfer, sperma, of een haartje zijn genoeg om hem te verraden. Een plukje haar, geleverd door de persoonlijke kapper van de president, en alle eigenaardigheden van Clinton kunnen breed in de tabloids worden uitgemeten.

GOED EN KWAAD

DNA-technieken bieden de mensheid ongekende mogelijkheden. Goed en kwaad liggen dicht bij elkaar, beseffen Smith en Collins. 'Een betere wereld creëren', is hun slogan. Medisch, economisch 'een aarde waarop het goed is om te leven', zegt Smith. "Maar onze onderzoeken dragen ook risico's in zich. Met de kennis die we opdoen, ligt de ontwikkeling van nieuwe, dodelijke virussen binnen handbereik. Kwaadwillenden hebben alle instrumenten om allesvernietigende biologische wapens te maken. Gevaarlijker dan het aids-virus." Collins: "Genetische informatie kan ook op een ander vlak misbruikt worden, door werkgevers of verzekeringsmaatschappijen." Als hun werk uiteindelijk daarvoor zou worden gebruikt? Collins: "Dan is dat in strijd met elk ideaal dat ik me gesteld heb."

Eugenetica in een modern jasje

DE TERM eugenetica is bijna onlosmakelijk gekoppeld aan de gruwelijkheden die door Mengele en andere 'artsen' werden begaan in nazi-Duitsland. Preventie van ernstige erfelijke ziekten via een vroege abortus is nu echter een vrijwel algemeen geaccepteerd gebruik. Waar ligt de grens tussen preventie en behandeling van ernstige erfelijke ziekten en het actief kweken van een 'gezonde generatie'?

= door Pieter Lomans =

Charles Darwin, de grondlegger van de evolutietheorie, had een bijzonder excentrieke èn produktieve neef: Francis Galton. Galton schreef tijdens zijn leven maar liefst driehonderd wetenschappelijke verhandelingen over de meest uiteenlopende onderwerpen. Een greep uit zijn werk: statistische onderzoekingen naar de werkzaamheid van het gebed; rekenkunde op basis van geur; drie generaties krankzinnige katten; het snijden van een taart volgens wetenschappelijke beginselen.

Maar Darwins neef bedacht ook zaken die beter aansloegen, zo schrijft de geneticus Steve Jones in zijn boek *De taal van de genen.* Het opsporen van misdadigers aan de hand van vingerafdrukken is bijvoorbeeld een idee van Galton, waarvan de politie dankbaar gebruik heeft gemaakt. Maar uiteindelijk zou Galton toch het meest bekend worden door een ander idee: de eugenetica.

Eugenetica betekent rasverbetering. Het voornaamste doel van de eugenetica lag volgens Galton in het beperken van het geboortecijfer van genetisch ondergeschikten. Tegelijkertijd moesten degenen met uitstekende genen hun kindertal opvoeren, zodat het totale ras er op vooruit zou gaan.

CHURCHILL

Dat is in die tijd niet tegen dovemansoren gezegd. De beginselen van de eugenetica slaan aan. Eugenetische clubs schoten uit de grond en ook vooraanstaande personen zagen wel wat in de denkbeelden van Galton. Zo zegt Winston Churchill (op dat moment minister van Binnenlandse Zaken) in 1910:

"De onnatuurlijke en steeds snellere groei van de zwakzinnige en krankzinnige klassen, gepaard als deze gaat met evenwichtige beperking onder alle spaarzame, energieke en superieure geslachten, vormt een nationaal en raciaal gevaar, dat niet mag worden onderschat. Ik ben van mening dat de bron die de stroom van waanzin voedt, dient te worden afgesneden en verzegeld, voordat er een jaar zal zijn verstreken."

Niet alleen in Engeland slaan de denkbeelden van Galton aan. In Amerika treedt de bioloog Charles B. Davenport op als onvermoeibaar zendeling van de eugenetische beweging. Gedwongen sterilisatie van de dragers van 'inferieur genetisch materiaal', van alcoholisten, waanzinnigen, zwakzinningen en dieven, wordt door de Amerikaanse eugenetici gezien als een ideaal middel om het menselijk ras te verbeteren. Aan het begin van de twintigste eeuw wordt de gedwongen sterilisatie in veel Amerikaanse staten wettelijk vastgelegd.

RASHYGIËNE

De rampzalige 'rashygiëne' in Hitler-Duitsland stelde de Amerikaanse aanpak ver in de schaduw. De Duitse versie van de eugenetica werd na de oorlog door vrijwel iedereen met enorme afkeer veroordeeld en de eugenetica in haar primitieve vorm verdween van het toneel.

Inmiddels zijn we aangeland in de jaren negentig en zijn de mogelijkheden voor een gemoderniseerd eugenetisch beleid enorm toegenomen. We kunnen al tamelijk doelgericht met het DNA van plant, dier en mens knutselen. We ontrafelen het complete menselijke genoom, we ontdekken steeds meer ziekten die geheel of gedeeltelijk erfelijk zijn bepaald.

De kennis stelt ons — of we nu willen of niet — voor een groot dilemma: we leren het genetische 'lot' van onszelf en onze nakomelingen steeds beter kennen en zullen daar ook beslissingen over moeten nemen. Dus komt de eugenetica — weliswaar in een modern jasje —weer in beeld.

CHINA

Het Chinese parlement heeft onlangs een eugenetica-wet aangenomen, die het 'verval' van het genetisch bestand moet tegengaan en moet bijdragen aan de kweek van een nieuwe, gezonde generatie. De wet stimuleert het aborteren van foetussen met geestelijke of lichamelijke afwijkingen. Verder moeten mensen met een besmettelijke of geestelijke ziekte hun huwelijk uitstellen, totdat ze zijn genezen.

Nieuw China meldt dat de geboorte van 10.000.000 gehandicapten voorkomen had kunnen worden, wanneer de wet eerder zou zijn aangenomen.

Ook in Nederland klinken eugenetische stemmen. Zo schijft C.W. Rietdijk in *Civis Mundi*, tijdschrift voor politieke filosofie en politiek cultuur: "Waar persoonlijkheidskenmerken — ook zulke die leiden tot criminaliteit, alcoholisme en psychotische storingen — ten minste even sterk door aanleg als sociaal worden bepaald, kan ook het maatschappelijke belang van kennis en kunde op genetisch terrein niet meer worden gebagatelliseerd. Dit klemt des te meer waar we zien hoe de zeer grootschalige inspanningen om mensen en groepen via sociale middelen op betere sporen te krijgen, nogal eens teleurstellende resultaten afwerpen."

"In concreto laat het zich aanzien dat zowel het eugenetisch selecteren als — zodra kennis en kunde er zijn — het manipuleren van genen een belangrijke rol kunnen gaan spelen. Medisch, ter verbetering van individuele onvolkomenheden (denk aan intelligentie, schoonheid, karaktereigenschappen...) en tenslotte ook bij het reduceren van het aantal chronische sociale probleemgevallen op diverse gebieden. De 'verkrotting' van het genenbestand zal uiteindelijk zelfs dwingen tot een actief beleid. We kunnen ons niet blijven beperken tot medische en sociale symptoombestrijding."

IDEAAL

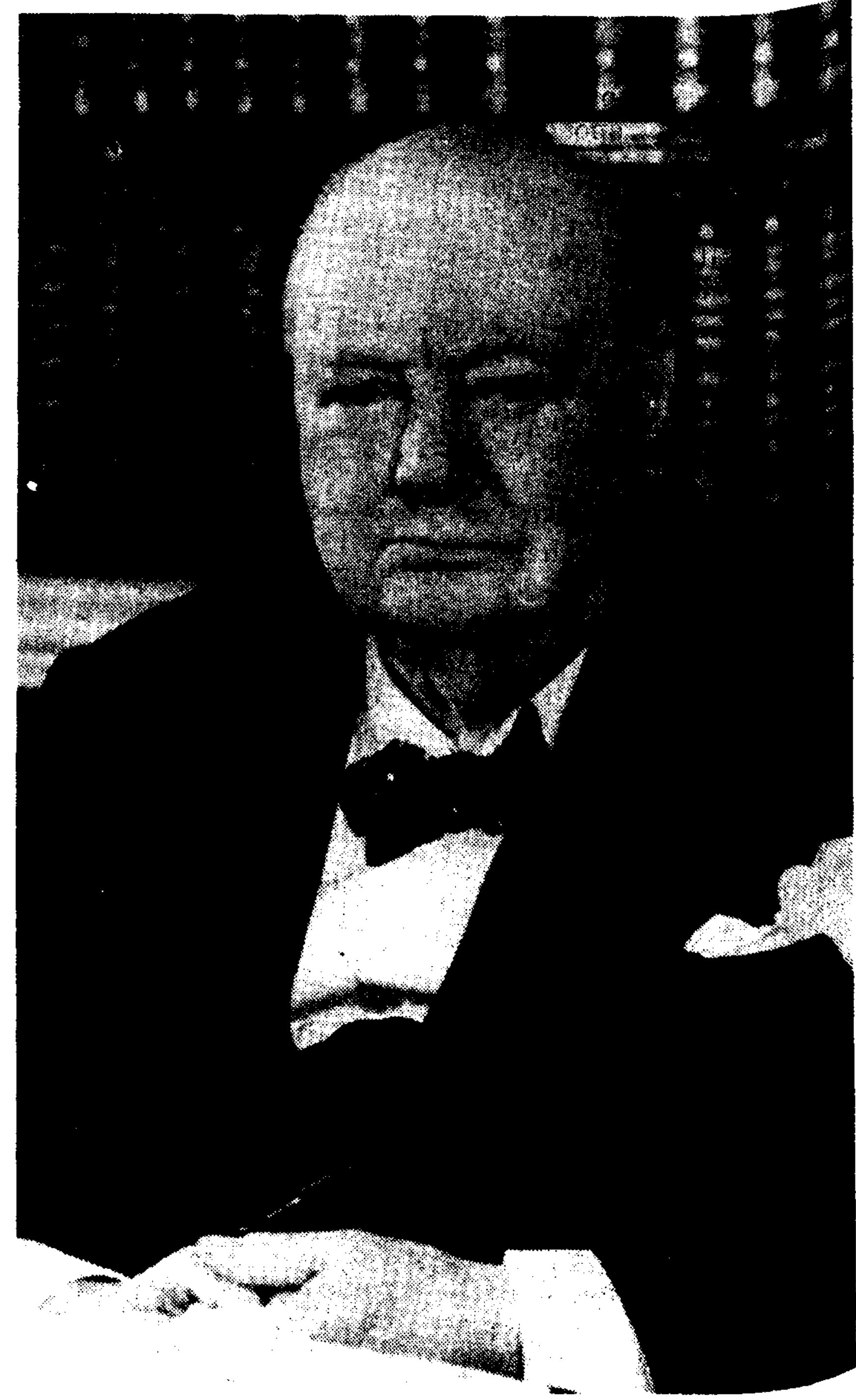
Ook H.J. van Unen propageert een moderne variant van de eugenese. In zijn vorig jaar verschenen boekje *Eugenese, het onbegrepen ideaal* pleit hij voor het doorgeven van het beste van jezelf aan je kinderen.

Van Unen: "Naar mijn mening is thans de tijd rijp voor het stichten van een nieuwe eugenetische beweging die weerwoord biedt aan de stroom van anti-eugenetische propaganda en enerzijds bereid is zich liefdevol in te zetten voor hen met geschonden genen, maar anderzijds tracht de geboorte van gezonde en begaafde kinderen te bevorderen."

Van Unen richt zich met name op het verhogen van de intelligentie, van het intelligentiequotiënt (IQ). Wanneer mensen met gelijkwaardige genen voor intelligentie met elkaar trouwen, kan de geboorte van kinderen met een hoog IQ worden bevorderd en zal het gemiddelde IQ gaan stijgen. Zeker, wanneer ouders het aantal kinderen zouden laten afhangen van hun eigen intelligentie. Hoe slimmer, hoe meer kinderen; hoe dommer, hoe minder.

Van Unen gaat in zijn enthousiasme een beetje te gemakkelijk voorbij aan het feit dat intelligentie niet alleen een tamelijk vaag begrip is, maar dat intelligentie een zeer complexe mix is van erfelijkheid èn opvoeding. Dachten wereldverbeteraars in de jaren zestig de wereld te kunnen verbeteren door uitsluitend op de opvoeding te richten, de moderne eugenetica maakt de omgekeerde fout door zich te eenzijdig op de genen te richten.

Een mens is het waanzinnig ingewikkelde produkt van zijn genen èn zijn omgeving. Hoe die twee op elkaar inwerken, is veel complexer en veel meer onvoorspelbaar dan moderne eugenetici ons meestal voorspiegelen.

Winston Churchill zag zwakbegaafden als een gevaar voor de samenleving. Hij was daarom voorstander van selectie.

LINKS, RECHTS, DILANTI, PATRAS

Een journalist op Curaçao

= door Ton de Jong =

Nederlandse journalisten hebben op Curaçao over het algemeen geen beste naam. Ze komen een weekje, zijn op zoek naar uitwassen en schrijven een smeuïg doch eenzijdig verhaal. Ton de Jong, chef opinie van het Brabants Dagblad met als bijkomend aandachtsveld Antillen/Aruba was van 2 tot met 11 februari voor de vijfde keer op Curaçao. Hij hield een dagboek bij dat hier in ingekorte vorm is afgedrukt.

Donderdag 2 februari: Met een bezwaard gemoed verlaat ik Nederland. De dijken in het gebied waar het Brabants Dagblad verschijnt, staan op doorbreken. Journalistiek gezien is dit een unieke situatie. De collega's draaien overuren terwijl ik het vliegtuig naar de zon neem. Er is toch al iets van: 'Moet jij al weer naar Curaçao'. En telkens leg ik dan uit dat het toch heel normaal is dat één van de 500 journalisten die werken bij de VNU-dagbladen dit deel van het Koninkrijk der Nederlanden een beetje volgt en er een keer per jaar enkele verhalen gaat halen.

Het water is snel vergeten als ik mooi op tijd (!) land op Hato. Je weet hoe warm het is, maar het verrast toch elke keer weer.

Ik heb een huis gehuurd in de wijk Mahuma, een nieuwbouwbuurt vol valse honden bovenop de berg, Seru Mahuma. Eens een keer niet in een hotel, maar de sfeer van het wonen op Curaçao proberen op te snuiven.

Vrijdag, zaterdag, zondag: Afspraken maken en spelen voor gids. Een collega en haar twee vriendinnen maken na een achtdaagse vakantie op St. Maarten een lange tussenstop. Ik geef hen een spoedcursus Curaçao, laat de baaien zien, de landhuizen, Westpunt, Boca Tabla, Spaanse Water, Jan Sofat. We lopen lang door Punda, Otrabanda en Scharloo. Eten bij Fort Nassau, gaan naar Brievengat en naar McDonalds. Kortom, als ik ze op zondagavond bij de luchthaven drop, zeggen ze het op Curaçao beter naar hun zin te hebben gehad dan op St. Maarten.

Het was voor mij een mooie gelegenheid mijn kennis van het buitengebied weer op te frissen. Tot mijn grote vreugde is Curaçao schoner dan ooit.

Maandag 6 februari: Naar de Arbeidsadviesdienst (AAD) die is gevestigd aan de Nieuwe Fokkerweg. Het bedrijfje haalt tachtig werkloze Antillianen met EU-subsidie uit Nederland en zet ze hier aan het werk. Goed werk, dat geld mag kosten.

Hedy van Dorp ontvangt me in een koel-witte ruimte. We maken afspraken. Ik ga vier deelnemers aan het project Futuro Laboral interviewen. Is meer dan genoeg.

Van hieruit naar de redactie van de Amigoe. We zijn werkelijk vrienden. Veel nieuwe gezichten. Ik heb bewondering voor de wijze waarop de kleine redactie met weinig middelen en tegen voor Nederlandse begrippen karige beloning een goed produkt maakt. En kritisch is, want dat valt in zo'n kleine gemeenschap niet mee.

Thuis ga ik verder met mensen bellen. De Vereniging Offshore Belangen wil geen interview geven. Maar de voorzitter houdt op woensdag tijdens een lunchbijeenkomst wel een inleiding. Of ik daar bij kan zijn? Nee, want U bent geen lokale journalist. Heuh? Ja, alleen lokale journalisten worden uitgenodigd. Kan ik dan een kaartje kopen? Nee, want de kaartjes zijn op.

Ach, ik vraag de toespraak wel op bij de Amigoe.

Van Lanschot heeft pas een prachtig nieuw kantoor betrokken. Een bank met stijl, dat kun je wel zien.

Peter Bles wil niet te veel kwijt. De offshore ligt op dit moment heel gevoelig. Ik heb ook geen lappen tekst nodig. Het gaat me om een informatief serietje van drie verhalen over de off shore voor onze economiepagina. Het is ook voor Nederland een belangrijke sector en de discussie erover is volop aan de gang.

Ook te laat bij de volgende afspraak, Angel Salsbach in het partijkantoor van de MAN. Een blauw landhuisje temidden van een verloederde buurt.

Hij spreekt, zo merk ik uit telefoontjes die hij pleegt, vier talen vloeiend: Spaans, Nederlands, Papiaments en Engels. En niet zo maar een beetje: mooie uitdrukkingen, erg 'to the point'. Verhaalt over de neger Tula die in 1795 een slavenopstand ontketende. De herdenking dit jaar is ook een onderwerp voor een artikel. Hij trekt de geschiedenis door naar de twintigste eeuw. Naar de opstand in mei 1969 toen Willemstad werd platgebrand. Salsbach was daarbij.

"En de toekomst", vraag ik: Geen opstand meer zegt hij, maar ik sluit onlusten niet uit. Zeker niet als lagere functies ingevuld worden door Nederlanders. Dat steekt. "Van de Valk", opper ik. Ja, zegt hij, dat is een exhibitionistisch bedrijf. Die Toekan die als een mistroostige oude man de zee op staart.

We krijgen het over de politiek, over oude politici die blijven zitten. Mensen naar voren schuiven alleen omdat ze jong zijn is niet goed. De leerling moet de meester verslaan, zegt Angel. Ja dat is het, bedenk ik in de auto. Dat is de fout van Lubbers en Brinkman geweest. De meester liet zich niet verslaan en weigerde goede leerlingen.

Dit was een mooi gesprek.

Ik eet met een kennis in een klein maar uitstekend Indonesisch restaurant. Ben er niet zo'n liefhebber van, maar dit smaakt goed.

Dinsdag 7 februari: Naar de universiteit waar ik om negen uur een afspraak heb met prof Paula die veel geschreven heeft over de slavenopstand.

Een prachtig gebouw. Je zou hier mogen studeren! Helaas, Paula komt niet opdagen.

Nog maar kwart voor tien en vlak bij huis. Een heleboel te regelen en te bellen. De krant gebeld, waar het water gezakt is. Nadat ik Lio Capriles heb gebeld, aan het thuisfront in Den Bosch gegevens doorgegeven voor een stukkie over de actie op Curaçao voor de waternood: 'Duna Ulanda un man', geef Holland een hand.

Het water is gezakt en het leed viel mee, dus echt nodig is de actie niet. Toch een leuk gebaar.

Ik ga achter mij draagbare computer zitten en besluit dit dagboek te maken. Om indrukken vast te leggen. Ze vervliegen zo snel en kunnen toch essentieel zijn voor een verhaal.

Voor de zoveelste keer de weg naar Willemstad afgelegd. Hoef nergens meer te zoeken. De lunch met de hoofdredacteur en de directrice van de Amigoe is uitstekend. Ik heb helaas wel wat last van mijn darmen. Zou wel eens van de verontreiniging van het drinkwater kunnen komen waar het hele eiland het over heeft. Het duurste drinkwater ter wereld en dan verontreinigd door stront... Da's niet best voor het zelfrespect.

Op tijd naar pater Brenneker die met vijf dominicaner paters in een huis woont in de Reigerstraat. Nou ja huis, een aantal kamers op de begane grond met een centrale keuken.

Hij en twee blaffende hondjes komen me bij de poort tegemoet. Een oude man in ribbroek en wit, niet al te schoon T-shirt. Moeilijk lopend, grijze baard, bril met zwaar montuur. Zijn kamer is simpel, de inrichting ook. Ik kom voor mijn artikel over de slavenopstand, maar hij begint breed uit te vertellen over zichzelf. De IKON heeft pas nog een film over hem uitgezonden. Het is een pater van het volk, al 52 jaar op de Antillen, jaren rondgezworven door de wijken. Geen pater van de preekstoel maar van het leven op straat. Wijs geworden. Hij heeft zijn ervaringen vastgelegd in kleine boekjes, vol fragmenten, vol stukjes geschiedenis, gebruiken, rituelen, voorvallen. Hij tekent ook. Simpel maar doeltreffend en met veel kracht. Tekeningen met boodschappen, wijsheden.

Hij kent het probleem van zwarte mensen. Niks emancipatie zegt hij. Voor de zwarten blijft altijd alles zwart. Het onderscheid krijg je er niet uit. Het zit diep. Het meest besproken onderwerp is de kleur.

Brenneker praat over zijn werk voor psychisch gestoorden en over het Curaçaose gezin. "Als Curaçao eens aan ten onder gaat, dan is dat aan het gebrek aan vaders."

Woensdag 8 februari: Naar de AAD waar mijn eerste Antilliaan wacht die met het project Futuro Laboral teruggekomen is. Het is iemand, die het goed met zichzelf getroffen heeft. Draagbare telefoon bij zich. Het gaat goed met hem, heeft zich binnen het bedrijf waar hij terecht is gekomen snel opgewerkt maar kent toch ook aanpassingsproblemen.

Het Nederlandse werktempo kan hij hier niet nastreven, want dan wordt hij uitgescholden en zwarte Makamka genoemd. Hij geeft niet om carnaval, danst de tumba niet. Kortom, hij is het eiland behoorlijk ontgroeid.

Ik rijd met een medewerkster van AAD, Sharlene, naar industriepark Brievenpark. Ze heeft 9,5 jaar in Tilburg gewoond. Heeft een jaarcontract bij AAD. Is teruggegaan naar Curaçao omdat ze de discriminatie voelde toenemen. Wil dat haar zoon van zes niet aandoen.

De man die ik daar ontmoet heeft het minder naar zijn zin. Het werk is onder zijn niveau en het appartement is niks. Hij weet nog niet of hij wel blijft. Het is kiezen tussen de welvaart en de discriminatie in Nederland en slechtere omstandigheden in het land waar hij zich thuisvoelt. Da's moeilijk. Het gaat over de kwaliteit van het leven, merkt hij terecht op.

Ik rijd nog een rondje door de kunuku bij Brievengat. Lagen er vorige jaren tientallen dooie honden, stinkende varkens (ook dood), roestige vrachtwagens en andere troep. Het is er nu schoon. Lees: SCHOON. Er is nog hoop voor Curaçao!

Vervolgens naar de Kamer van Koophandel voor wat informatie over de off shore-bedrijven. Vraag willekeurig onder meer naar het dossier van Heineken en zie dat de huidige premier van de Nederlandse Antillen tot juni 1994 de directeur van Heineken Finance is geweest. Zijn vorige leven. Hoe zou het premierschap hem bevallen, mijmer ik. Hij had vorig jaar toen ik hem interviewde zijn twijfels, maar wat ik er over hoor en lees gaat het prima.

Het is intussen half twaalf en ik ga fotograferen. Om te beginnen wat dingen in deze omgeving (hartje Willemstad). Naar de plek waar Van de Valk zijn tweede hotel bouwt. Loop over het drukke, fraai gedecoreerde strand en maak mooie kleurenopnamen. Foto's vervolgens van de gevangenis, van de spiegelwanden van de banken en de adviesbureaus.

Bij Van der Valk geeft woordvoerder Jos van Vliet een eerlijk verhaal over de ontwikkelingen binnen Toekan-Curaçao.

Rond half vijf rijd ik met een kennis naar Resort Coral Cliff. Wat een rust! Niemand in de bar annex restaurant dat zo prachtig gelegen is aan de baai, omgeven door prachtige natuur. Ik voorspel een duffe zonsondergang, maak nog wel wat foto's maar eigenlijk meer uit gewoonte. Het is bijna donker als we terugrijden. Een paar honderd meter verder bij het binnenmeer ontvouwt zich dan plotseling een van de mooiste zonsondergangen die ik ooit heb gezien. Zo rood, zo hevig, zo intens. Wat kan het einde toch mooi zijn. Wie hier de pracht niet van ziet, heeft op Curaçao niets te zoeken. De rit terug is een crime. Geen streep op de weg, één groot zwart gat. Autorijden is hier een dodendans.

Donderdag 9 februari: Om negen uur bij de haven waar 'Backie' me lachend opwacht. Een prachtige kerel, net terug uit Nederland, hier meteen een goede baan als kraanmachinist. Ook hij gepraat over het werktempo van sommige Antillianen. Ik ga hem zaterdag thuis opzoeken. Heb foto's bij me die ik in Rotterdam van hem en zijn gezin maakte. Het is een voorbeeld van een geslaagde remigratie.

Iets over half elf bij landhuis Knip waar in 1795 de slavenopstand is begonnen. Een roodgeel, prachtig gerenoveerd landhuis op een heuvel in een gloeiend landschap met de Christoffelberg op de achtergrond. Gibi Basilio ontvangt me enthousiast. We gaan op de muur zitten van het voorterras en hij neemt ons terug naar 1795 toen de negerleider Tula van hieruit optrok naar Willemstad om de vrijheid te bevechten. Het is niet moeilijk je te verplaatsen naar die tijd. Ik zie het voor me. Slaven zwoegend op het land. De meester op een paard. Stokslagen voor de slaaf die problemen maakt.

Terug in Otrabanda wil ik om 17.15 meedoen met de rondleiding. Het is er echter te druk naar mijn zin en het zijn nog Van de Valk-slaven ook.. Haak af. Ik zie wel.

Om zeven uur staat Rob al voor de deur met zijn Jeep Cherokee. Heeft kaartjes bij zich voor de jump up van het Caribbeanhotel. Een T-shirt, fluitje en buisjes die als je ze knakt licht blijken te geven.

We gaan met drieën. Ik zie bij nadering van Otrabanda een grote menigte. Het is de bedoeling dat we achter trucks met een band erop al jumpend de weg naar het hotel afleggen. De eerste passen lijken helemaal nergens op. Ik heb het gevoel alsof ik als een stramme bejaarde tussen soepele lichamen verkeer. Zoals een oude koe die in het voorjaar tevergeefs moeite doet om vrolijke sprongen te maken in de wei. En zo oud ben ik toch ook weer niet. Als ik me niet vergis zie ik iets meewarigs in het lachje dat de toekijkende Antillianen me gunnen.

Het wordt een lange tocht. Het zweet druipt van me af. Na verloop van tijd gebeurt er van binnen iets. Ik kick. Links, rechts, dilanti, patras. Dankzij mijn lang niet slechte conditie haal ik met gemak de eindstreep, waar we tot een eindje in de nacht door blijven dansen. Hier leer je de tumba dansen, of je wilt of niet. Het bevalt me veel beter dan het Nederlandse carnaval dat echt een geforceerd gebeuren is.

Vrijdag 11 februari: Redelijk fit. Snel weg naar AAD waar ik medewerker Ron Bouterse ophaal voor een bezoek aan Sherwin Rambo die sinds vorige week in het Hardrock-café op het pleintje in hartje Punda werkt. Het is allemaal nog wat wennen voor hem. Hij is ook nog maar kort hier. Ik praat morgen bij hem thuis nog verder.

Lopend naar de Scharlooweg, waar ik de vervallen en/of gerestaureerde patriciërshuizen op dia wil zetten. Voor een pagina in onze weekendbijlage, die we in kleur drukken. Een prachtige straat. De combinatie van ruïnes met fonkelende panden die pas in de prachtige kleuren osserood, lichtgroen en lichtblauw zijn gezet intrigeert me. Panden die afgeschreven waren, oud, versleten en verminkt, chollers-woning nu, in de steek gelaten door eigenaars en overheid, krijgen een nieuw leven als kantoor. Ik weet niet of de straat nog wel zo prachtig is als alles is gerestaureerd. Het is dan zo clean.

Minister Etienne Ys van Financiën, mijn volgende doel, is jong. Ik schat hem vooraan in de dertig. Hij is slim. Het gesprek gaat goed, vertelt zelfs een primeur, althans voor fiscalisten, want het is aan lezers van het Brabants Dagblad niet uit te leggen.

's Avonds maak ik foto's van de jump-up bij het Princess Beach-hotel. Voor het geval ik er toch nog een artikel over ga schrijven. Amerikanen staan er verbaasd naar te kijken. They are jumping like fools, zegt er eentje vanachter de rolstoel waarin zijn broodmagere vrouw zetelt.

Zaterdag 12 februari: In de voormiddag nog de bezoeken aan twee deelnemers van Futuro Laboral. De gastvrijheid bij de familie van 'Backie' doet me erg goed. Ik zou dat meer moeten doen. Niet alleen praten met beleidsmakers en directeuren, maar binnenstappen bij een gewoon gezin. Ik kom hier zeker nog eens terug.

Even langs Zuikertuintje, de mooiste supermarkt van het eiland. Alle Nederlandse produkten te krijgen. Een doorsnee Albert Heijn heeft het allemaal niet.

's Middags uitrusten op het strand van Cas Abao

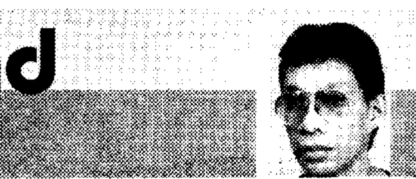
Vroeg ingecheckt. In de rij hoor je alleen maar klachten over de KLM. Ook de kranten staan er bol van. 19 uur in het vliegtuig zitten van Amsterdam naar Curaçao, dat is werkelijk van de gekke. Er is weinig aan te doen want de KLM heeft een monopoliepositie. Misschien een ding: richt een actiegroep op ('Fly in time') en houdt precies bij hoeveel de vluchten over tijd zijn. Deze gegevens publiceren in Nederlandse, Amerikaanse en Antilliaanse media. Wedden dat het helpt?

In het vliegtuig speelt de winnende tumba door mijn hoofd. Links, rechts, dilanti, patras.

Curaçao is, zo mijmer ik, inderdaad niet met één richting, één pijl neer te zetten. Curaçao is links, rechts, dilanti, patras. En dat maakt dit bijzondere eiland zo interessant.

Ziek & Gezond

Max Ooft

Incest

ncest, ook wel genoemd 'bloedschande' of seksuele mishandeling binnen het gezin, schijnt vaker voor te komen dan men wel denkt (of durft toe te geven). In allerlei gezinnen, rijk of arm, geschoold of niet. Door onder andere schaamtegevoelens worden een heleboel gevallen niet bekend gemaakt en ook niet herkend door artsen of andere personen, wat erg jammer is omdat er grote lichamelijke en vooral geestelijke schade kan optreden, die wèl aangepakt zou moeten worden.

Men spreekt van incest of bloedschande, wanneer een kind (soms zelfs een tiener of volwassene) door iemand in huis, met name een familielid of aangetrouwd familielid, seksueel misbruikt wordt. In vele gevallen gaat het om een meisje, dat door haar vader, stiefvader, opa, oom, neef of broer lastig gevallen wordt. Het hoeft niet eens zo ver te komen, dat er echte gemeenschap is, want ook seksueel 'plagen' kan geestelijke gevolgen hebben voor een kind.

Van de andere kant moet men voorzichtig zijn om alles dan maar incest te noemen, want gewoon lekker knuffelen en zoenen of aanraken, kan heel normaal zijn en hoeft voor niemand een last te zijn.

Incest is geen ziekte waar men gemakkelijk één oorzaak voor kan aanwijzen, zoals bij een ontsteking die wordt veroorzaakt door een specifieke bacterie of virus. Het is een sociaal probleem van een gezin, en de oorzaak ligt bij een aantal sociale factoren samen.

Een van die factoren is het feit dat we in een mannenmaatschappij leven: mannen worden beschouwd als sterker, als de baas, als beter dan vrouwen en hebben daardoor minder respect voor vrouwen en vrouwelijke trots (dit is natuurlijk heel simplistisch uitgedrukt om in het kort de kern van de gedachte weer te geven, maar moet evenals alle andere te noemen factoren, relatief bekeken worden).

Vrouwen worden daarom gemakkelijker lastig gevallen, buiten èn binnen het gezin. Incest schijnt daarom ook vaker voor te komen in gezinnen waar de man overduidelijk de leidende rol heeft en iedereen zich naar hem moet schikken, terwijl de moeder een stil type is dat niets terug durft te zeggen of eeuwig ziek is en geen bevrediging aan haar man kan geven. Een slechte (seksuele) relatie tussen de ouders of een werkende moeder die de hele dag (en nacht) van huis is of een klagerig type is dat zichzelf afsluit van de rest van het gezin, kunnen maken dat de dochter (meestal gaat het om meisjes die het slachtoffer worden) dan alles in huis moet doen, 'moedertje gaat spelen', wat tenslotte zelfs ertoe kan leiden dat ze ook vrouw zal moeten spelen.

Ook sociaal-maatschappelijk bepaald, is het gegeven dat mannen over het algemeen moeilijker hun emoties kunnen uiten. Liefde kan dan worden 'vertaald' naar seks. De omstandigheden zijn ook heel belangrijk; als iemand voortdurend alleen is met een ander, zelfs al is het een kind, of als de behuizing zo slecht is, dat iedereen één kamer of zelfs bed met elkaar moet delen, dan kunnen er ongelukken gebeuren.

Alcohol en drugs spelen verder ook een grote rol: iemand die deze middelen gebruikt, heeft minder controle over zichzelf en maakt eerder een misstap. En tenslotte komt incest vaker voor als de betrokken persoon een geestelijke abnormaliteit heeft.

Incest kan eenmalig zijn; na een eerste keer kan de dader zodanig geschrokken zijn dat het geen volgende keer voorkomt. Maar als de (huiselijke) situatie hetzelfde blijft, is de kans groot dat het zich herhaalt. Financiële aspecten komen dan ook om de hoek kijken: áls de moeder het weet, durft ze soms niets te zeggen uit vrees zonder geld van de man te komen zitten.

Verder ziet men het als een grote schande en wil noch de dader noch het kind noch de moeder of een ander gezinslid, er iets over zeggen bij de politie, dokter, schoolleerkracht of maatschappelijk werker. In veel gevallen zijn gezinnen waar dergelijke toestanden voorkomen, echte 'modelgezinnen' naar buiten toe, waar niets verkeerd lijkt te gaan. De gezinsleden zijn bang voor uiteenvallen van het gezin; het kind en/of de moeder wordt bedreigd met het 'verlaten van het gezin als je iets zegt'; ze gaat zich dan medeschuldig voelen en daarom ook stil blijven. Intussen verslechtert vaak de relatie tussen moeder en (meestal) dochter, want ze geven elkaar de schuld.

Het blijkt uit onderzoek trouwens, dat personen uit een gezin waar incest in voorkwam, in hun latere leven een iets grotere kans hebben om zelf een gezin te vormen, waarin deze zaak speelt. Nogmaals, dit is slechts een heel stereotypische en oppervlakkige situatieschets om de complexiteit van de oorzaak weer te geven.

VERSCHIJNSELEN

Er kunnen lichamelijke verschijnselen zijn, afhankelijk van de manier van het seksuele contact en de leeftijd van het kind (volgens onderzoekers is de leeftijd van kinderen die het slachtoffer worden, gemiddeld 4-6 jaar), zoals scheurtjes van de vagina of anus, geslachtsziekten met afscheiding uit de vagina, telkens terugkerende urineweginfecties, buikpijn, hoofdpijn, slaapstoornissen, in de broek blijven plassen. De lichamelijke symptomen gaan echter wel over, eventueel na behandeling (men gaat dan naar de dokter of de EHBO met het verhaal dat het kind is gevallen of met 'iets' heeft gespeeld toen niemand keek).

Maar de geestelijke schade die zo'n meisje of jongen moet doorstaan, is veel langduriger. Het kind kan een vernederd gevoel en een minderwaardigheidscomplex krijgen, omdat zij (hij) bij zichzelf denkt: waarom moest het met mij gebeuren, ben ik zo weinig waard dat men mij niet respecteert; heb ik aanleiding gegeven; iedereen kan aan me zien wat er is gebeurd; waarom durf ik niets erover te zeggen, enzovoort.

Op school of later bij het werk, kan zo iemand zich afzonderen, wantrouwt iedereen die gewoon aardig wil zijn, vooral als men haar/hem even aanraakt, heeft weinig zelfvertrouwen, ook in werk en studie, durft geen relatie aan te gaan, of zoekt juist iemand die haar wéér overheerst. In het huwelijk kunnen er seksuele en andere relatieproblemen optreden. Door een gebrek aan zelfrespect, kan het zelfs zo ver komen dat het slachtoffer gaat prostitueren. Er kunnen zich op latere leeftijd eetstoornissen en allerlei onverklaarde lichamelijke klachten, zoals pijn in de onderbuik en hoofdpijn, voordoen.

Zelfmoordpogingen en het verslaafd raken aan alcohol en drugs zijn ook verschijnselen van de lage dunk die men over zichzelf krijgt; als het ware vernietigt de persoon zichzelf. Bij jongens, die het slachtoffer van seksueel misbruik zijn geworden, komt eerder agressiviteit tot uiting, brandstichting en diefstal, onbeheerste driftaanvallen en homoseksualiteit.

Het moet echter wel opgemerkt worden, dat het kind soms echt géén ernstige schadelijke gevolgen ervan over hoeft te houden, als hij/zij er nuchter onder blijft en kan begrijpen dat het echt niet aan haar (hem) ligt, of als ze de broodnodige steun krijgt van anderen. En anderzijds kunnen al deze verschijnselen voorkomen bij heel andere (gezins)problemen die niets met incest te maken hebben.

BEHANDELING

Allereerst moet de situatie van incest beëindigd worden. Dat betekent dat de ouders of het kind zelf het moeten kunnen vertellen als er bij de dokter of op school iets abnormaals wordt ontdekt. Van de andere kant blijkt vaak, dat artsen, leerkrachten of maatschappelijk werkers er ook niet over durven of willen praten, zelfs al merken ze iets. Ze vragen niet of 'dat' een mogelijkheid kan zijn.

Soms is uiteenvallen van het gezin inderdaad onvermijdelijk; in andere gevallen kan er met alle personen uit het gezin gesproken worden. Er komen soms juridische aspecten bij kijken.

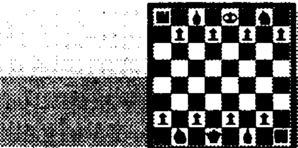
De lichamelijke verschijnselen zijn over het algemeen vrij gemakkelijk te verhelpen; moeilijker is het gesteld met de geestelijke problemen die kunnen optreden. De persoon heeft hulp nodig om te begrijpen dat zij/hij er niet veel aan kon doen dat het allemaal zo gelopen is, dat het begrijpelijk is waarom hij/zij niets heeft durven zeggen, kortom om de eigenwaarde terug te krijgen. Dat is moeilijk en er is meestal deskundige hulp nodig van een maatschappelijk werker, psycholoog of geestelijke.

Maar ook de moeder, die al die tijd niets heeft gemerkt of niets heeft durven zeggen, heeft hulp nodig om over haar schuldgevoelens heen te komen. En ook de dader heeft hulp nodig om te begrijpen hoe het zo ver heeft kunnen komen, om de eigen schuldgevoelens beter aan te kunnen en vooral ook om in te zien dat het een ontoelaatbare situatie is.

Incest is een moeilijk probleem, dat deskundig moet worden aangepakt. In het maatschappelijk leven kan men preventief optreden door in elk geval dergelijke situaties (als hierboven beschreven), te vermijden.

Incest of 'bloedschande' is dus het seksueel misbruik van een kind binnen een gezinssituatie, door een (aangetrouwd) familielid. Het komt vaker voor dan men denkt, omdat veel gevallen 'binnenshuis' worden gehouden.

Schaken

Zeldzame schoonheid

chaken heeft met liefde en muziek gemeen dat het een mens soms waarlijk gelukkig kan maken." Dat is een historische uitspraak van Xavier Tartakower (1887-1956), een Rus die via Wenen uiteindelijk in Duitsland belandde en aan het eind van de jaren twintig tot de sterkste spelers ter wereld behoorde.

Aan die uitspraak moest ik onweerstaanbaar denken tijdens het afgelopen Hoogovenstoernooi in Wijk aan Zee. In het Nederlandse kustplaatsje werd de 57ste editie van het jaarlijkse festival afgewerkt, het op een na oudste traditionele toernooi ter wereld. Alleen het toernooi in het al even winderige Engelse badplaatsje Hastings kan op een nog imponerender achtergrond prat gaan, maar in alle andere opzichten heeft het toernooi in Wijk aan Zee zijn illustere voorganger inmiddels duidelijk overvleugeld.

Het toernooi in Wijk aan Zee kent een topgroep van absolute wereldklasse met daaronder een imponerende onderbouw. Dit jaar namen er ruim 1500 spelers uit 22 landen deel, verdeeld over tientallen groepen. Het Hoogovenstoernooi is daarmee een van de grootst opgezette toernooien ter wereld en dat mag een wonder heten, want het sponsorende staalconcern heeft een buitengewoon moeilijke tijd achter de rug.

Pas dit jaar konden na jaren van bezuinigingen en massa-ontslagen eindelijk weer eens positieve bedrijfsresultaten gepubliceerd worden. Het concern is uit de rode cijfers en maakt weer winst, zij het vooralsnog bescheiden. Maar ook in de moeilijke jaren heeft Hoogovens het jaarlijkse schaaktoernooi niet afgestoten, al zou ieder weldenkend mens daar in de crisisjaren begrip voor op hebben kunnen brengen. Want laten we wel wezen, zo'n toernooi is aardig voor de naamsbekendheid, maar je verkoopt er natuurlijk geen meter staal meer door.

Het toernooi is een weldaad voor Wijk aan Zee, dat in de winter volledig ingedommeld lijkt. In de zomer zitten de huisjes vol met badgasten, vooral veel Duitsers, maar tegen het eind van de herfst is er niets meer te beleven totdat de schakers in januari komen. Voor de lokale economie is het toernooi een geschenk uit de hemel, want al die schakers moeten ondergebracht worden, moeten eten en drinken en dat betekent dat er geld rolt.

Zelf bezocht ik het toernooi van de Hoogovens voor het eerst in 1963. Het werd toen nog in het nabijgelegen Beverwijk gehouden. Met mijn vader ging ik toen kijken naar mijn 'oom Hein', een vriend van mijn vader, die regelmatig bij ons thuis over de vloer kwam. Hij was schaakgrootmeester, zo was mij verteld en ja hoor, daar zat deze kolossale man op het podium te spelen. Het bordje met de tekst *IGM J.H. Donner* liet geen ruimte voor misverstanden.

En het mooiste van alles was, dat hij fabelachtig op dreef was. Hij won het toernooi zelfs. Vanaf dat moment was ik verkocht. Ik hing mijn voetbalschoenen aan een haak in de schuur en stortte mij volledig op het schaken, aanvankelijk met bescheiden succes, maar al gauw kwam ik tot de conclusie dat het grootmeesterschap voor mij niet weggelegd was, hetgeen niet wegnam, dat ik me inschreef voor het volgende Hoogovenstoernooi.

Vanzelfsprekend moest ik onderaan beginnen, in groep negen A als ik me niet vergis. Ik werd tweede, maar was voorgoed besmet met het schaakvirus en sindsdien heb ik dan ook geen Hoogovenstoernooi meer gemist. Ik heb aan alle mogelijke groepen deelgenomen en vanaf 1969, het jaar waarin ik journalist werd, heb ik erover geschreven. Sinds veertien jaar geef ik ieder toernooi een simultaan tegen kinderen, hetgeen immer weer een fantastische ervaring is, want de kinderen kijken tegen mij op op dezelfde manier alsik opzag tegen Hein Donner. Natuurlijk ben ik in de tussentijd wel iets sterker geworden, maar het niveau van 'ome' Hein zal altijd buiten mijn bereik blijven.

Het zal duidelijk zijn dat het Hoogovenstoernooi niet zomaar een toernooi van dertien in een dozijn is, integendeel. Het is een regelrechte verslaving, iets waarnaar ik ieder jaar opnieuw uitkijk. Ik heb er in de loop der jaren honderden partijen gespeeld en ook honderden partijen gezien. Dat laatste is soms minstens zo interessant als zelf spelen. Dit jaar zag ik iets heel bijzonders, een partij dat het geluksgevoel waaraan Tartakower refereerde in me teweeg bracht. Het gaat om zo'n partij die je zelf zo graag had willen spelen, zo'n juweeltje dat de vraag naar de zin van dit leven even volledig overbodig maakt.

Het betreft het duel tussen de Chileense grootmeester Roberto Cifuentes, die al jaren in Nederland woont, en de Rus Vadim Zvjaginsev, een opkomend talent dat zich voor het eerst tijdens de laatste Olympiade in Moskou aandiende. Cifuentes had wit.

1. d2-d4, e7-e6 2. Pg1-f3, d7-d5 3.c2-c4, Pg8-f6 4. Pb1-c3, c7-c6 5. e2-e3, Pb8-d7 6. Dd1-c2, b7-b6 7. Lf1-e2, Lc8-b7 8. 0-0, Lf8-e7 9. Tf1-d1, 0-0 10. e3-e4, d5xe4 11. Pc3xe4, Dd8-c7 12. Pe4-c3, c6-c5 13. d4-d5, e6xd5 14. c4xd5, a7-a6 15. Pf3-h4, g7-g6 16. Lc1-h6, Tf8-e8 17. Dc2-d2, Le7-d6 18. g2-g3, b6-b5 19. Le2-f3, b5-b4 20. Pc3-e2, Pf6-e4 21. Dd2-c2, Pd7-f6 22. Ph4-g2, Dc7-d7 23. Pg2-e3, Ta8-d8 24. Lf3-g2, -

Dit is een fout van de witspeler, maar zonder die fout was de volgende zettenreeks onmogelijk geweest.

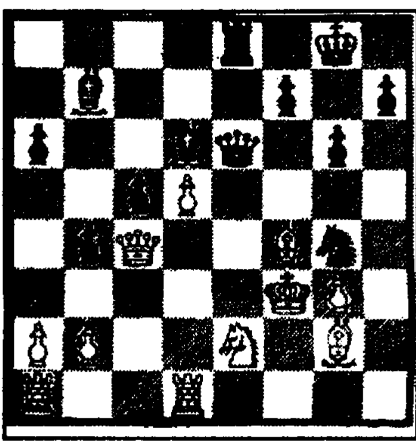
24. -, Pe4xf2! 25. Kg1xf2, Te8xe3 26. Lh6xe3, Pf6-g4+ 27. Kf2-f3, -

De onderste lijn is verboden voor de witte koning, want dan slaat zwart op 3e met fatale gevolgen.

27. -, Pg4xh2+ 29. Kf2-f3, Dd7-e6

Schitterend gespeeld. Deze zet moet wit over het hoofd gezien hebben. De dame kan niet genomen worden vanwege de penning over de lange diagonaal. Er dreigt dodelijk 30. -, De6xe3+.LT>

30. Le3, Td8-e8 31. Dc2-c4, -

Een op het eerste gezicht logische zet is te zien in het volgende diagram, omdat d5 nog een keer gedekt moet worden. Zwart heeft echter nog iets in petto.

31. -, De6-e3!!

Een zet om stil van te worden. Zwart staat een volle toren achter, maar gooit er nog een dame tegenaan. Wit moet nemen en wordt in een werkelijk fabelachtige magneetcombinatie gelokt.

32. Lf4xe3, Te8xe3+ 33. Kf3xg4, -.

Zwart doet ook nog eens een paard in de aanbieding en wit kan niet anders dan erop ingaan.

33. -, Lb7-c8+ 34. Kg4-g5, h7-h6+

Dit nietige pionzetje doet wit de das om. De koning moet nemen. Er is geen keus.

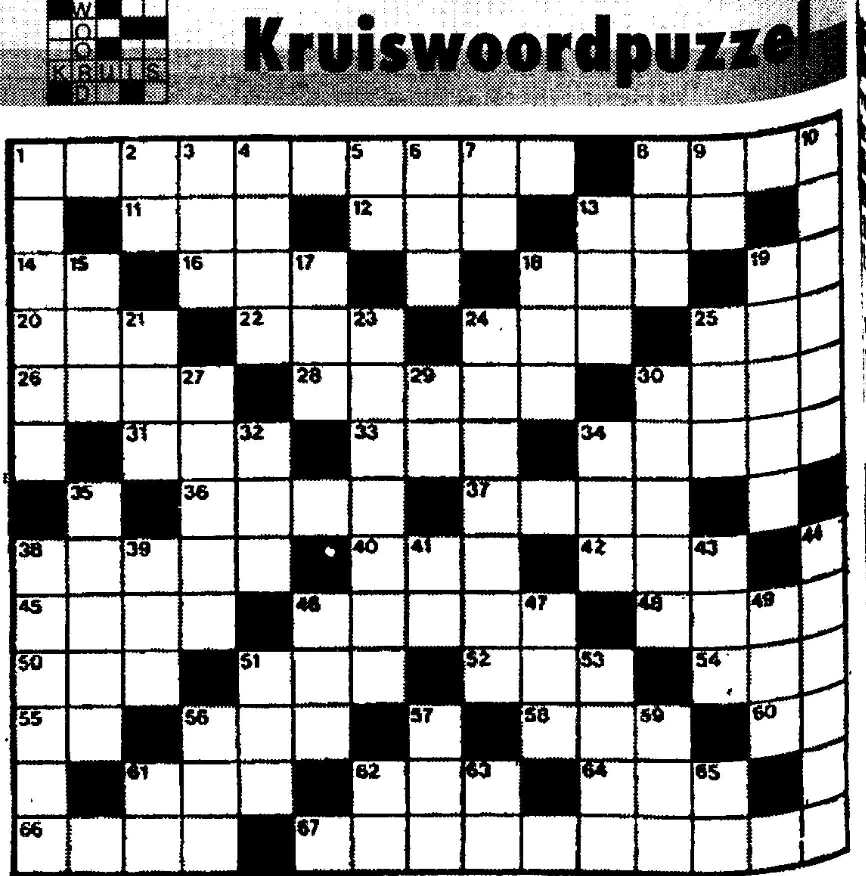
35. Kg5xh6, Te3-e5!

Meesterlijk gespeeld. Met deze stille zet bekroont zwart zijn aanval. Wit heeft geen verweer tegen de dubbele dreiging 36. -, Te5-h5 mat en 36. -, Ld6-f8 mat. Hier gaf Cifuentes op.

Zulke glanspartijen met zoveel offers (een paard, een dame, een toren en nog een paard) kom je maar hoogst zelden tegen. Dit is een partij die de boeken ingaat, geen twijfel over. Het jaar 1995 is nog jong, maar ik moet nog zien dat dit combinatoire geweld overtroffen wordt.

Ja, na deze partij moet de jonge Zvjaginsev zich ongetwijfeld gelukkig gevoeld hebben op de manier die Tartakower bedoelde.

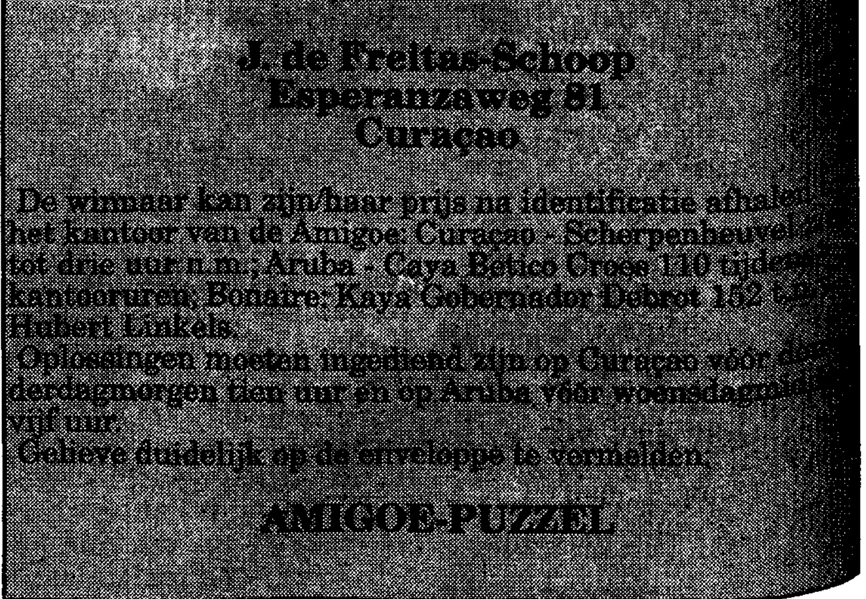
Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. gemeen; 8. Keltische zanger; 11. herkauwer; 12. voertuig; 13. schel; 14. muzieknoot; 16. wig; 18. plantje; 19. titel; 20. insekt; 22. bestemming; 24. inhoudsmaat; 25. spelinzet; 26. uniek; 28. flauw; 30. plag; 31. hoofddeksel; 33. muurholte; 34. zoutwater; 36. unie; 37. telwoord; 38. schreeuw; 40. roem; 42. boom; 45. muur; 46. invasie; 48. kansspel; 50. gegroet; 51. telwoord; 52. pluk haar; 54. blijk van genegenheid van hond; 55. soort onderwijs; 56. vaas; 58. spinneweb; 60. familielid; 61. Europeaan; 62. kleur; 64. blokkade; 66. deel van het gebit; 67. samenstel van bewegende delen.

VERTICAAL: 1. kwaadsprekerij; 2. slede; 3. raar; 4. ongeschonden; 5. deel van een mast; 6. menig; 7. persoonlijk voornaamwoord; 8. vrucht; 9. bijwoord; 10. speels; 13. kooppoging; 15. elektrisch geladen deeltje; 17. plakmiddel; 18. insekt; 19. vorm; 21. klip; 23. strekking; 24. soort wind; 25. puist; 27. bede; 29. Chinese lengtemaat; 30. vis; 32. dwaas; 34. wortel; 35. goed zo; 38. onbehoorlijk; 39. een zekere; 41. eventueel; 43. muzieknoot; 44. sportterm; 46. dun; 47. vod; 49. inlichting; 51. familielid; 53. boterton; 56. etter; 57. mal aanwensel; 59. scheepstouw; 61. muzieknoot; 62. persoonlijk voornaamwoord; 63. soort onderwijs; 65. vaartuig.

Winnaar vorige week

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. baret; 5. mos; 8. appel; 12. ate; 13. apostel; 16. ore; 17. k.o.; 18. vlot; 19. eest; 21. t.t.; 22. klei; 24. rover; 26. rust; 28. net; 30. rel; 31. pui; 32. rotsig; 35. ruiter; 37. de; 38. nitraat; 39. sg.; 40. genant; 42. sjalot; 45. tee; 46. bat; 48. era; 49. ader; 51. vedel; 53. egel; 55. te; 56. aalt; 58. mees; 60. ir.; 61. iel; 63. looppas; 65. brij; 66. slang; 67. neo; 68. preek.

VERTICAAL: 1. bakker; 2. atol; 3. re; 4. tal; 5. motor; 6. os; 7. steel; 8. als; 9. po; 10. erts; 11. letter; 14. por; 15. eer; 18. vies; 20. trui; 23. entente; 25. verraad; 27. uitslag; 29. tinne; 31. putje; 33. ode; 34. git; 35. ras; 36. ego; 40. gratis; 41. aera; 43. ares; 44. talrijk; 46. beton; 47. tempo; 50. deel; 51. vlo; 52. Lea; 54. eire; 57. alg; 59. esp; 62. la; 64. pe; 65. be.